

EKİM 2018 SAYI: 59

EGİAD Yarın

Yarımlar Seninle Aydınlık

**TÜRKİYE
CUMHURİYETİ
95 YAŞINDA!**

Kapak Konusu
Ticaret Savaşları

Sektör
Madencilik

İzmir Penceresi
Mahmut Özgener

BOYADA GÜÇLÜ ÇÖZÜM ORTAĞI

AHŞAP

BOBİN

OTO TAMİR

GENEL SANAYİ PLASTİK BOYALARI

AkzoNobel Kemipol A.Ş.
Ankara Asfaltı 25. km. 35730 Kemalpaşa / İZMİR
T: +90 (232) 877 00 30 F: +90 (232) 877 00 70
www.akzonobel.com/kemipol
AkzoNobel Kemipol A.Ş ürünleri Kansai Altan Kemalpaşa İzmir Tesisleri'nde üretilmiştir.

AGROEXPO

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜĞÜ

14. ULUSLARARASI TARIM VE HAYVANCILIK FUARI

07 - 10 ŞUBAT 2019

İZMİR - GAZİEMİR

Bitkisel Üretim

Hayvancılık

Tarım Makinaları

Traktörler

Arıcılık

Canlı Hayvan

Tohumculuk

Sulama Sistemleri

Gübre

Fide ve Fidanlık

Yem, Yem Katkı

Yedek Parça

Süt, Et ve Teknolojileri

 fuarizmir

AGROEXPO	KATILIMCI	ZİYARETÇİ	FUAR ALANI	ÜLKELER
2019	950	350.000	337.000m ²	70

orion
FUARCILIK A.Ş.

444 0 476

www.agroexpo.com.tr

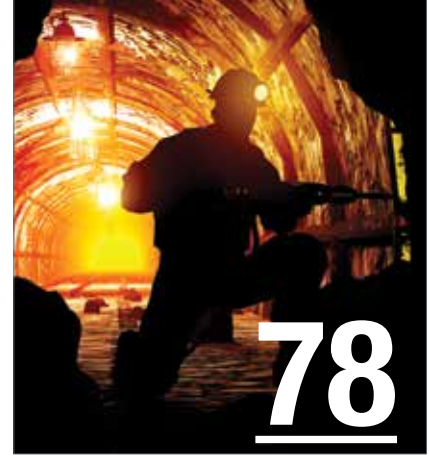
/agroexpoizmir

info@orionfair.com

"Bu fuar, 5174 sayılı Kanun gereğince TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) denetiminde düzenlenmektedir."

İçindekiler Ekim '18

05 BAŞKAN

07 YAYIN TAKIMI

08 ÖZEL DOSYA

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi resmen başladı

26 Her ülkenin akıllı insanları kendilerine uygun bir Başkanlık Modeli üretebilir

34 Yeni hükümet sistemi, her kuvvetin kendi içinde demokratik güç yoğunlaşmasını sağladı

38 Uçak parçalanmaz ama çok sert bir iniş olabilir

46 GİRİŞİMCİLİK

Sosyal Girişimcilik Nedir? Neden “Kuluçka Merkezleri” Önemlidir?

54 KAPAK KONUSU

Bu Savaşın Kazananı - Kaybedeni Kim Olur?

68 “Hammadde savaşları başlıyor, herkes kendini hazırlasın”

76 HUKUK

Uluslararası Adalet Divanı, Türkiye Hukuka Erişim Raporu

78 SEKTÖR

Maden yatırımcısına ‘ruhsat’ kısıkanı

92 Egeli Madencilerin Önceliği; ‘Tasarım’

94 Kamu ve büyük projelere yerli taş şartı getirilmeli

96 Mermer sektörü ve İdamar Mermer...

98 GENÇ KALEMLER

İhracat Yapıyorsanız Fazladan Vergi Ödemeyin!

102 İZMİR PENCERESİ

İzmir için artık icraat zamanı...

112 BİLİŞİM HUKUKU

Bilişim Hukuku ve İlgili Olduğu Alanlar Üzerine İnceleme

116 ENDÜSTRİ 4.0

Farklı Bilişim Düzeylerinin (2.0 Ve 3.0) Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0 Vizyonları İçin Kullanım Önceliği

130 FINANS

Finansal riskini yönetebilen şirketler ayakta kalır!

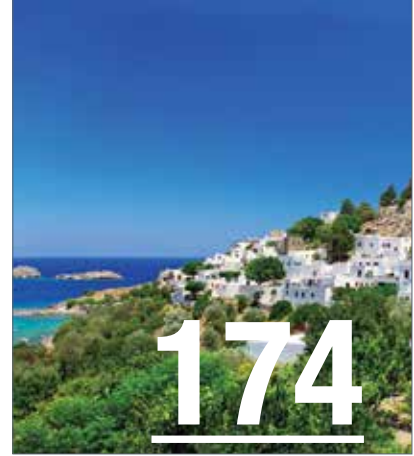
İmtiyaz Sahibi
EGİAD adına Yönetim Kurulu Başkanı
Aydın Buğra İlter

Yayın Takımı
İrmak Tan
Olğar Erdoğanlar
Onur Öktem
Fatih Sancak

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve Yayın Koordinatörü
Prof. Dr. Mustafa Tanyeri

Yayın Danışma Kurulu
Adnan Altuğ, Ahmet Yener Özkesen,
Betül Elmasoğlu, Bülent Zarif,
Can Bosor, Cemal Tükel,
Çetin Gürel, Deniz Sipahi,
Deniz Sivri, Erol Yaraş,

Hamdi Türkmen, Hasan Ege Tütüncüoğlu, İlhan Bilgehan, İsmail Uğural, Mahru Gürel Ağdanlı, Mehmet Gültaş, Mustafa Köstepen, Nazif Ulusoy, Nedim Atilla, Osman Gençler, Ömer Dincer, Özüm İlter Demirci, Prof.Dr.Mustafa Tanyeri, Sefer Ayçe, Sevtap Cengiz, Yaşar Kuş, Yusuf Kahraman

132 KUŞAKTAN KUŞAĞA

İzmir'in potansiyeline inanıyoruz

142 İŞ / YÖNETİM

Tedarik Zinciri Finansmanı

146 BAŞARI HİKAYESİ

Eylem planı, 'Önce Küçüğü Düşün' ilkesiyle ele alınmalı

156 GENÇ KALEMLER

Başarılı İnsanlarda Gördüğüm Ortak Özellikler

160 FİNANS

Yabancı sermaye girişi son 25 yıllık dönemde yaşandı

164 İŞ / YÖNETİM

2019'da Ücret Artışları Ne Olacak?

168 TEKNOLOJİ DOSYASI

Davranışsal Finans, Finansal Kırılganlık ve Asimetrik Bilgi

170 FİNANS

One Belt One Road

174 GEZİ

Rodos

182 SAĞLIK

Tükenmişlik Sendromu (Burnout Syndrome)

186 ENDÜSTRİ 4.0

Ağır Sanayide Endüstri 4.0 Yapay Zeka Uygulamaları ve İş Güvenliği

188 HUKUK

Uluslararası Anlaşmalar Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı ve Kapsamı

190

Konkordato

194 MODA

Murat Acar ile Moda

198 5 SORU 5 CEVAP**204**

Faaliyetler

Yönetim Yeri

Punta İş Merkezi 1456 Sk.
No:10 Kat:8 Alsancak / İZMİR
Tel-Fax: (232) 422 30 00 pbx
egiad@egiad.org.tr
www.egiad.org.tr

Editöryal Yönetmen

Seda Gök

Röportaj ve Editöryal Hazırlık

M. Cemal Tükel

Tasarım ve Baskı**Görsel Yönetmen**

Nefise Yıldız Torun

Basım Yeri

Tükelmat A.Ş.
1571 Sokak No:16 Çınarlı / İZMİR
Tel: 0 (232) 461 71 94 www.tukelmat.com.tr

EGİAD YARIN, EGİAD'ın yerel yayın organıdır. Dergide yayınlanan görüşler ilgili yazarlara ait olup EGİAD'ın görüşlerini yansıtmaz. İzinsiz alıntı yapılamaz. **ISSN 1304 – 3269**

Baskı Tarihi 7 Kasım 2018

Yerel süreli yayın

FOLKART VEGA

SEHRİN EN PARLAK YILDIZI

Modern mimarisi ve panoramik körfez manzarasıyla
İzmir'in en iddialı projesi Folkart Vega karşınızda.
Lansmana özel avantajlarla...

LANSMANA ÖZEL
48 AYA VARAN VADE
%20 PEŞİN İNDİRİMİ

| 444 22 78 | www.folkartvega.com |

EGİAD Yarım Dergisi'nin Değerli Okurları,

2018 yılının son çeyreğinde ülke ekonomimizde ve uluslararası ticaretle sıcak gelişmelere tanık olduk. Hükümetimizin ortaya koyduğu ekonomik program ve alınacak önlemlerin başarısı için iş dünyasının ve tüm ekonomik aktörlerin birlikte, mutabakatla ve kararlılıkla gereken adımları atması gerektiğine inanıyoruz. Ekonomimizin en önemli unsurlarından olan KOBİ'lerin finansmanı bizce üzerinde durulması gereken bir konudur. Özellikle finansal dalgalanmaların yaşandığı ve finansal kaynaklara yüksek maliyetle erişildiği ekonomik iklimlerde KOBİ'ler önemli ölçüde zarar görmektedir. KOBİ'lerin finansal kaynaklara kolaylıkla erişebilmesine ve bu işletmelerin yapısal olarak güçlendirilmesine her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır.

Tasarruf ve verimliliği arttıracak şekilde yeniden yapılanma ve ayrıca ekonomik unsurlarının yanında sosyal ve teknolojik unsurları da kapsayan sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde yapılacak aksiyonlar ile durumu fırsata çevirmek mümkündür. Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün ifade ettiği üzere, "Ekonomik kalkınma, hür, müstakil, daima daha kuvvetli, daha refah Türkiye idealinin belkemiğidir"

Değerli Okurlarımız,

Geçen üç aylık dönemde EGİAD etkinlik takviminde pek çok önemli program yer aldı. Endüstri 4.0 başlığını gündeminin üst sıralarında tutmaya devam eden Derneğimiz bünyesinde, konuyla ilgili çalışmaların devamının sağlanmasını adına "Sanayide Dönüşüm Çalışma Grubu" kuruldu. Çalışma grubu düzenli olarak yaptığı toplantılarla konuyla ilgili yapılabilecek bilgilendirme etkinlikleri ve aksiyonlar planlarını ele alıyor.

Diğer taraftan sektör toplantıları serimize devam ediyoruz. Geçtiğimiz günlerde, otomotiv sektörünü ele alarak Renault Mais Türkiye Ceo'su Dr.Berk Çağdaş'ı ağırladık. Sektörün dinamikleri ve hızla ilerleyen teknoloji ile sektörün geldiği nokta ve gelecek beklentilerinin tartışıldığı verimli bir toplantı gerçekleştirildi. Sektör toplantılarının serisinde ayrıca denizcilik sektörü kapsamında marina ve yatçılık konusunu ele aldık. İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı ve EGİAD Üyesi Yusuf Öztürk'ün yanı sıra, önemli marinaların yöneticilerinin konuk konuşmacı olduğu toplantıda sektörü ayrıntılarıyla masaya yatırdık.

Ayrıca, ekonomide yaşanan gelişmeleri değerlendirdiğimiz ve farklı kurum temsilcisi uzmanları konuk ettiğimiz Ekonomi Değerlendirme Toplantılarını gerçekleştirdik. "Sivil Toplum Kuruluşlarında İyi Yönetişim", "Kişisel Verilerin Korunması", "Son Gelişmeler Işığında İran", "Malta ile İş Yapmak" konularında farklı toplantılar düzenledik.

Derneğimiz ve şehrimiz için çok önemli bir proje olduğuna inandığımız Kemeralı'nda yer alan ve Anıtlar Kurulu tarafından tescilli olan eski Portekiz Havrası'nın EGİAD Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Merkezi'ne dönüştürülmesi için gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları tamamlandı. Merkezimizin resmi açılışını üyelerimiz, Danışma Kurulu üyelerimiz, İzmir protokolü ve paydaşlarımızın katılımıyla gerçekleştirdik. Projemizin hayata geçmesinde, sahip oldukları yapıyı restorasyon karşılığı 20 yıl süre ile EGİAD

Sosyal ve Kültürel Etkinlik Merkezi olarak tahsis eden, İzmir'in tarihi ve kültürel zenginliğinin bir parçası olan İzmir Musevi Cemaatine; mali olarak sağladıkları destek ve sponsorluklarla İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Ticaret Odası, Odeabank, Folkart, Arkas Holding, Kaya Turizm, CMS, Asmira Grup, Koç İnşaat, Sun Tekstil, Hanif Pehlivanoğlu, Barçın Spor, Borkim, Ege Ulaşım ve Medmar'a, ayrıca aynı ve maddi katkılar koyan daha onlarca üyemize; yardım ve desteklerini esirgemeyen İzmir Valliği, Konak Belediyesi ve Tarkem'e; projenin restorasyonunu gerçekleştiren Umart Mimarlık'a, projenin başlatılmasına öncülük eden EGİAD 13.Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Seda Kaya ve 13.Dönem Yönetim Kurulu'na tekrar teşekkür etmek isterim.

Amacımız bu yapının sadece EGİAD ve üyeleri tarafından değil, İzmir'deki tüm STK, şirket, meslek odaları ve kurumların, sosyal ve kültürel etkinlikleri ve iş toplantıları için kullanılması ve bu etkinliklere ev sahipliği yapmasıdır. Bu yapı yaşadıkça ve şehrin tüm paydaşları tarafından kullanımı arttıkça yaptığımız proje amacına ulaşmış olacak ve tarihi alanın hareketlenmesine katkı sağlayacaktır. EGİAD Sosyal ve Kültürel Etkinlik Merkezi, diğer STK, kurum ve şirketlerin de bölgede benzer projeler gerçekleştirerek ulaşılmaya çalışılan inisiyatifte katkı sağlamak adına bir rol model olmuştur.

Dergimizin 59. sayısını sizlere sunarken 29 Ekim Cumhuriyet Bayramımız vesilesiyle Cumhuriyetimizin 95.yılına kutluyor, 10 Kasım'da ebediyete intikal eden Ulu Önderimiz Atatürk'e minnet ve şükranlarımızı bir kez daha ifade ediyoruz. 21. yüzyılda rekabette önde, ekonomisi kuvvetli, güçlü ve mutlu bir Türkiye hedefiyle yolumuza devam etmek için Cumhuriyet önemli bir mihenk taşı oluşturmaktadır. Demokrasimizi, laik, demokratik ve hukuk devleti temellerinde yüceltmek, güçlü bir ekonomiyle, eğitim başta olmak üzere dijital dönüşüm konularında reforma odaklı ilerlemek zorunda olduğumuzu vurgulamak isteriz.

EGİAD Yarım Dergisi'nin yeni sayısında emeği geçen, yazıları ile katkı sağlayan herkese içtenlikle teşekkür eder, sağlıklı ve mutlu günler dileğiyle sevgi ve saygılarımı sunarım.

Aydın Buğra İter
EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı

Gümrük işlemleriniz bizimle artık daha kolay...

11h4243 nolu
beyannamemiz
kapanmıştır.
09:48

11h4243 nolu
beyannamemiz
vergisiz yatmıştır.
09:52

11h4243 nolu
beyannamemiz
sarı hatla
düşmüştür.
09:37

Ödenmiş:
155.82.5350,-
nolu araca
yüklenip,
teslimata
gönderilmiştir.
10:20

11h4243 nolu
dosyanıza ait
beyannamemiz
tescil olmuştur.
09:05

ANINDA BİLGİ...

Teknolojiyle entegre
çalışan sistemimizle
gümrük işlemleriniz
dakika dakika
ekranınızda...

EGE
Gümrük Müşavirliği Ltd. Şti.

Google play

www.egegumruk.com

Değerli EGİAD Yarın Okurları,

EGİAD Yarın Dergisi Yayın Kurulu olarak dergimizin 59. sayısı ile karşınızda olmaktan dolayı mutluyuz. Kapsamlı ve ilgi çekici içerik ve konularımızla Ekim sayımızı büyük bir keyifle hazırladık. Sizlerin de aynı keyif ile takip edeceğinize inanıyoruz.

Bu sayımızın Sektör köşesinde Türkiye’de tahminen 4,7 milyar dolar, Dünya pazarındaki büyüklüğü ise 20 milyar dolar olan “Madencilik” sektörü oldu. Sektörün son dönemde tasarıma ve katma değere odaklanması dikkat çekiyor. Bizlerde geleceğin çoğu zaman tartışma konusu haline gelen sektörü masaya yatırarak her açıdan ele almaya çalıştık. Ülkemizin üretim ihtiyaçlarını, işgücünün niteliğini, maden tasarımı ve mesleki eğitim uygulama örneklerini en geniş haliyle sayfalarımız arasında bulacaksınız. Sektöre yön veren öncü kuruluşların temsilcileri ve otorite isimler ürün standardı, üretimi, hammadde kaynaklarını, hukuksal düzenlemeler ve pazar hareketleri gibi sektörün önemli konularını EGİAD Yarın Ekim sayısı için değerlendirdi.

8 Temmuz 2018 itibari ile Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi resmen başladı. Türkiye, 98 yıldır uyguladığı ‘Parlamentar Sistem’e geçtiğimiz Temmuz ayında veda etti. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın TBMM’de yemin etmesiyle birlikte Türkiye ‘Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne resmen geçti. Söz konusu süreci birçok değerli ismin ağzından dinledik. Yeni Hükümet Sistemi’ni çok kapsamlı hazırlanan Özel Dosyamızda bulabileceksiniz. Ticaret Savaşı, ABD’nin ithal ürünlere yönelik tarife arttırmasıyla dünyanın en büyük iki ekonomisinin arasında başladı. ABD ile Çin arasındaki “Ticaret Savaşı”nın fitili, ABD’nin Çin menşeli 34 milyar dolar değerindeki ithal teknoloji ürününe yüzde 25’lik gümrük tarifesi uygulanmaya başlamasıyla resmen yakıldı. EGİAD Yarın olarak biz de Kapak konumuz olan Ticaret Savaşı’nın kurallarını, etkilenenlerini, sektörün beklentilerini ve güncel durumunu uzman isimlerle birlikte analiz ettik.

Şirketlerdeki 2019’da ücret artışları ne olacak? Şirketlere insan kaynakları ve beşeri sermaye konularında yönetim danışmanlığı yapan Mercer, Ağustos ayı içerisinde Türkiye’de 177 firmanın katılımıyla “Ücret” konusunda bir Spot Araştırma gerçekleştirdi.

Tüm dünyada üretim sektörünün hem ihtiyaç duyulan hem de en çok kafa karıştıran konusu haline gelmiş 4. Sanayi devrimi: Endüstri 4.0 kavramını, konuk yazarlarımız, Ağır Sanayi’de Endüstri 4.0, Yapay Zeka Uygulamaları ve İş güvenliği kolunu Egiad Yarın için ele aldı.

Geçtiğimiz günlerde Türkiye gündeminde de yer bulan İzmir Ticaret Odası seçimlerinde ‘birlik-beraberlik’ mesajı ile başkanlık koltuğuna oturan Mahmut Özgener, bu röportajda sizleri İzmir’in gelişimi hakkında bir yolculuğa çıkarıyor.

İhracat yapan işletmelerin vergilendirilmesine ilişkin yeni düzenlemeleri, Dikkan Group Muhasebe Müdürü Burak Cüce Egiad Yarın için inceledi, bu konuya ilişkin detaylı bilgileri Genç Kalemler bölümümüzden ulaşabilirsiniz. Sizleri Hukuk, Finans, Gurme ve İş-Yönetim başlıkları ve konularımızın birbirinden değerli içerikleriyle keyifle okuyacağınızı düşündüğümüz 59. Sayımızı beğenimize sunuyoruz. EGİAD Yarın Yayın Kurulu olarak keyifli okumalar dileriz.

Cumhuriyet’in geleceğe büyük bir ümitle bakmamızı sağlayan gurur verici atılım ve başarıları, her türlü engelin aşılması konusunda bizlere güç vereceğini umuyoruz. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere silah arkadaşlarını ve aziz şehitlerimizi rahmetle, kahraman gazilerimizi minnet ve şükranla anıyor; ve tüm milletimizin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramını kutluyoruz.

Yayın Kurulu
Onur Öktem, Fatih Sancak, Irmak Tan, Olgar Erdoğanlar

Milletvekillerinin TBMM’de yemin etmesinin ardından 8 Temmuz’da kabine ve yeni sistemdeki kurullar dahil sistemle ilgili son detayları ele alan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da yemin etti

Cumhurbaşkanlığı *Hükümet Sistemi* resmen başladı

16 Bakan, 9 Kurul, 4 Ofis

Yeni yapılanmada, cumhurbaşkanına bağlı 8 başkanlık oldu. Genelkurmay Başkanlığı, Milli İstihbarat Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı, Milli Güvenlik Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu, İletişim Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Milli İstihbarat Teşkilatı’nın (MIT) yeni sistemdeki adı “Milli İstihbarat Başkanlığı” oldu. Savunma Sanayi Müsteşarlığı da başkanlığa dönüştü. Başkanlıkların personeli de cumhurbaşkanlığına bağlandı.

ARAŞTIRMA: SEDA GÖK

Türkiye 98 yıldır uyguladığı ‘Parlamerter Sistem’e geçtiğimiz Temmuz ayında veda etti. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın TBMM’de yemin etmesiyle birlikte Türkiye ‘Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne resmen geçti. 24 Haziran seçimlerinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, oyların yüzde 52,6’sını alarak yeni sistemin ilk cumhurbaşkanı oldu. AK Parti yüzde 41,85 oy oranı ile sandıktan birinci parti olarak çıktı. AK Parti, MHP ve BBP’den oluşan Cumhur İttifakı ise oyların 52,75’ini alarak TBMM’de salt çoğunluğu sağladı.

Milletvekillerinin TBMM’de yemin etmesinin ardından 8 Temmuz’da kabine ve yeni sistemdeki kurullar dahil sistemle ilgili son detayları ele alan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da yemin etti.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçiş ile birlikte doğrudan Cumhurbaşkanına bağlı olarak 9 kurul oluşturuldu.

Yeni dönemin ilk kararnamesi; Resmi Gazete’nin mükerrer sayısında, "Cumhurbaşkanlığı 1 nolu karnamesi" olarak yayımlandı. Bakanlıklara ilişkin düzenlemeler ve Cumhurbaşkanlığı teşkilatı bu kararnamede düzenlendi. Yeni Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin devreye girmesi ile de devletin yapısı da yeniden dizayn ediliyor. Seçimin ardından mesaisinin büyük çoğunluğunu kabineyi ve yeni

sistemin detaylarını belirlemeye ayıran Erdoğan, yeni sistemde Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve 16 bakan ile birlikte çalışıyor.

Cumhurbaşkanlığı teşkilatı bünyesinde 9 kurul, 8 başkanlık ve 4 ofis yer alıyor. Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi, Dijital Dönüşüm Ofisi ve Yatırım Ofisi Cumhurbaşkanı Erdoğan’a yakın çalışarak özellikle yeni dönemin projelerine odaklandı.

CUMHURBAŞKANINA BAĞLANAN KURUMLAR

Yeni dönemde Cumhurbaşkanlığına bağlanan kurum ve kuruluşlar şöyle belirlendi:

“Devlet Arşivleri Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, İletişim Başkanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, MİT Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Türkiye Varlık Fonu.”

TBMM'deki yemin töreninin ardından Anıtkabir'i ziyaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ev sahipliğinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde yeni sisteme geçişle ilgili özel bir tören düzenlendi. Devlet protokolünün tamamı Külliye'deki törene davet edildi. Erdoğan'ın Külliye'deki, "Yeni Sisteme Geçiş" töreninin ardından düzenlediği resepsiyona şehit yakınları, gaziler, iş, sanat ve spor camiasından davetliler de katıldı.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerini 26 milyon 330 bin 823 oy ile kazanan Cumhurbaşkanı Erdoğan, TBMM'de yapılan yemin töreninin ardından Anıtkabir'i ziyaret etti. Sonrasında Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen törenin, katılımcı sayısı ve çeşitliliği bakımından dünyadaki en önemli devlet başkanlığı törenlerinden biri olduğu ifade edildi.

Misafirlere, darphane tarafından özel bastırılan ve arka yüzünde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nin bulunduğu 1 liralardan hediye edildi. Bu özel paraların bir kısmı da tedavüle alındı. Tören gününe özel pul da bastırıldı. Törene ayrıca Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'dan ülkelerin siyasi ve dini temsilcileri iştirak etti.

YENİ SİSTEMDEN SATIR BAŞLARI

26 olan bakanlık sayısının 16'ya indiği yeni yönetim sisteminde yürütmeyi şekillendirecek ve yeni bakanlıkların kuruluşunu düzenleyecek 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Erdoğan'ın yemin etmesinin ardından Resmi Gazete'de yayımlandı.

Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemi ile yasama ve yürütme yeniden şekillenirken, bürokratik yapıda da köklü değişiklikler yaşanıyor. Başbakanlık makamının kalktığı, yürütmeye ait tüm yetkilerin Cumhurbaşkanı'na devredildiği yeni sistemde Cumhurbaşkanı hem devletin hem de hükümetin başı oldu.

16 bakanlığın dışında “kurullar” ve “ofisler” de yeni sistemin önemli unsurları arasında yer alıyor. 26 olan Bakanlık sayısı yeni dönemde; Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Çalışma Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı olarak 16'ya düştü.

Yeni yönetimle, Türkiye ilk defa cumhurbaşkanına bağlı 9 kurul ve 4 ofisle tanıştı. Cumhurbaşkanına bağlı olarak çalışan Finans, İnsan Kaynakları, Dijital Dönüşüm ve Yatırım Ofisleri kuruldu.

Yine oluşturulan 9 kurul da cumhurbaşkanı ve bakanlara politika üretecek. Kurullarda iş dünyasından, üniversitelerden, kültür ve sanat, teknoloji, bilim, ekonomi, dış politika gibi alanlarda uzman isimler yer

alıyor. Yerel Yönetim Politikaları Kurulu, Sosyal Politikalar Kurulu, Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu, Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu, Hukuk Politikaları Kurulu, Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, Ekonomi Politikaları Kurulu, Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu, Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu oluşturuldu.

8 BAŞKANLIK OLACAK

Yeni yapılanmada, cumhurbaşkanına bağlı 8 başkanlık oldu. Genelkurmay Başkanlığı, Millî İstihbarat Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı, Millî Güvenlik Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu, İletişim Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Millî İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) yeni sistemdeki adı "Millî İstihbarat Başkanlığı" oldu. Savunma Sanayi Müsteşarlığı da başkanlığa dönüştü. Başkanlıkların personeli de cumhurbaşkanlığına bağlandı.

EKONOMİ YÖNETİMİ SADELEŞİYOR

Ekonomi yönetimi sadeleşirken, öncelikli gündem maddelerinden biri ekonomi oldu.

Yeni sistemde en köklü değişiklik ekonomide oldu. Ekonomi yönetimi; üretim, finans ve ticaret olmak üzere 3 sacayağından oluşuyor. Ekonomi yönetiminde 6 olan bakanlık sayısı 3'e indi. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve yeni hükümetin öncelikli gündem maddelerinden biri ekonomi oldu. Çift haneli enflasyondan cari açığa, yüksek döviz kurlarından mali disipline yeni ekonomi yönetimi yoğun bir mesai içine girdi. Kanal İstanbul, Türkiye'nin yerli otomobili, enerjide arz güvenliği sağlayacak boru hattı projeleri, Millet Bahçeleri başta olmak üzere büyük projelerin hayata geçirilmesi hedefleniyor.

YENİ SİSTEMİN İLK CUMHURBAŞKANI

Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK) açıkladığı sonuçlara göre 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'nde 59 milyon 367 bin 469 seçmenden, yaklaşık 51,2 milyonu oy kullandı. Seçimlere katılım oranı yüzde 86 düzeyinde gerçekleşti. Yurt içi ve yurt dışı oylarını kapsayan sonuçlara göre, Cumhurbaşkanlığı seçiminde oyların 50 milyon 68,4 bini geçerli sayıldı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 26 milyon 329 bin 920 oyla geçerli oyların yüzde 52,6'sını alarak seçimin galibi oldu. CHP'nin cumhurbaşkanı adayı Muharrem

İnce, 15 milyon 340 bin 295 seçmenin oyu ile oyların yüzde 30,6'sını aldı.

Erdoğan'ın 11 milyon oy gerisinde kalan İnce'nin aldığı oy oranı, partisinin yaklaşık 7 puan üzerinde. HDP'nin cumhurbaşkanı adayı Selahattin Demirtaş'a oyların yüzde 8,40'ı giderken, İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener oyların yüzde 7,29'unu, Saadet Partisi Genel Başkanı Temel Karamollaoğlu yüzde 0,89'unu, Vatan Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek yüzde 0,20'sini aldı.

AK PARTİ BİRİNCİ ÇIKTI

Milletvekili seçiminde oyların 1 milyon 53 bin 362'si geçersiz sayıldı. AK Parti 1 Kasım seçimlerine göre 8 puanlık oy kaybı yaşasa da, yüzde 41,85'lik oy oranı ile seçimin galibi oldu. Milletvekili sayısının 550'den 600'e çıkmasıyla AK Parti 24 Haziran seçimlerinde 295 milletvekilini TBMM'ye taşıdı. 1 Kasım seçimlerinde AK Parti 317 milletvekilini Meclis'e göndermişti. Milletvekili seçimlerinde CHP yüzde 22,48, HDP yüzde 11,70, MHP yüzde 10,90, İYİ Parti yüzde 9,89, Saadet Partisi yüzde 1,33, HÜDA PAR yüzde 0,31, Vatan Partisi yüzde 0,23

YENİ İSİMLERİYLE 16 BAKANLIK...

Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

GÖRÜŞLER

Prof. Dr. Erdal Tanas KARAGÖL / Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi:

“Yeni dönemde üretim ve planlama bir arada yürütülecek”

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde ekonomi yönetimi için öngörülen yapının en temel hatlarıyla üretim, finans ve ticaret başlığı altında üç kısımda toplanması yeni dönemde daha sade ve daha yalın bir yönetim şekliyle karşı karşıya olacağımızı gösteriyor. Mevcutta ekonomi alanındaki bakanlık sayısı 6 iken yeni sistemde bu sayının 3'e indirilmesi planlanıyor. Bugünkü yapıda ekonomi alanındaki bakanlıkların sayısının fazla olması gerek kurumlar ve bakanlıklar arasında gerekse bu bakanlıkların kendi içerisindeki koordinasyon ve işbirliğinin tam anlamıyla sağlanamamasına neden oluyordu. Dolayısıyla bu sadeleşme ile bakanlıklar ve kurumlar arasında daha koordineli bir yapıyı ortaya çıkaracak. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı çatısı altında bir araya geliyor. Bu demek oluyor ki yeni dönemde üretim ve planlama bir arada yürütülecek. Aynı zamanda üretimde ileri teknoloji ile küresel ekonomide rekabet düzeyimiz daha da gelişecek. Finans kısmının yürütmesi Hazine ve Maliye Bakanlığı altında yine tek bir yapıya verilirken bugün Ekonomi Bakanlığı'nın görev ve yetkisindeki dış ticaret, Ticaret Bakanlığı ile ilişkilendiriliyor. Aslında yapılan bu dizayn ile ekonomi yönetiminin ideal düzene kavuşacağını söyleyebiliriz.

Prof. Dr. Nevzat SAYGILIOĞLU / Atılım Üniversitesi Öğretim Üyesi

“Görev ve yetki geçişleri doğru tanımlanmalı”

Bürokratik oligarşinin sona erdirilmesi için kamuya liyakat sahibi, bilgili ve konusunda birikimli kişiler getirilmeli. Bürokrat hükümetin öngördüğü siyasi hedeflere uygun politika tedbirlerini hukuk çerçevesi içinde ve üst düzey yönetimi zora sokmadan yürütmeli. Bürokratin yetki alanı ve dolayısıyla görev alanıyla ilgili konuşma yetkisi olmalı. Yeni dönemde bürokrasi daha da önemli olacak. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde öngörülen yapılanmada kurullar, ofisler ve bakanlıkların çalışmasında 'mükerrerlik', 'yetki çatışması' olur mu diye bir endişem var. Böyle bir şey olursa, bunlar derinde bürokratik dirençler yaratır. Onun için görev ve yetki geçişlerinin doğru tanımlanması çok önemli.

oy oranında kaldı. 24 Haziran seçimlerinde CHP 146, HDP 67, MHP 49, İYİ Parti 43 milletvekili çıkardı. 1 Kasım seçimlerine göre CHP, MHP ve HDP milletvekili sayısını artırdı. CHP oylarında yaklaşık 3 puanlık erimenin yaşandığı 24 Haziran seçimlerinde en büyük sürprizi tüm anketlerde baraj altı gösterilen MHP yaptı. 1 Kasım seçimlerinde yüzde 11,9 oy oranına sahip olan MHP'nin oy oranı 1 puan eridi. Türk siyasi tarihinde ilk kez siyasi partilerin ittifak yaparak halkın oyunu istediği 24 Haziran seçimlerinde, parti ayrımı yapılmaksızın Cumhuriyet İttifakı'na verilen ortak oy 455 bin 529, oy oranı yüzde 0,91 olarak belirlendi. Millet İttifakı'nın ortak oyu 118 bin 954, oy oranı ise yüzde 0,24 olarak hesaplandı.

24 Haziran seçimlerinde Cumhuriyet İttifakı'nın oy oranı yüzde 52,75 oldu. Cumhuriyet İttifakı 344 milletvekili ile Meclis çoğunluğunu elde etti. Millet İttifakı ise yüzde 33,7 oy oranı, 189 milletvekili sayısında kaldı.

SALT ÇOĞUNLUK ARTIK 301

Yeni sistemde Meclis'te milletvekili sayısı 550'den 600'e çıkarıldığı için salt çoğunluk da 301 oldu. 24 Haziran seçimlerinde 295 milletvekili çıkaran AK Parti, kanun tekliflerini hazırlarken öncelikli olarak Cumhuriyet İttifakı'nı birlikte oluşturduğu MHP ile uzlaşma arayacak. Anayasa değişikliğinin referanduma sunulması için 360, referandumsuz yapılması için 400 oy gerekecek. TBMM, üye tam sayısının 5'te 3 çoğunluğunun (360) kararı ile genel ve özel af ilanına karar verebilecek.

TBMM'DE 5 PARTİ GRUBU OLACAK

Yeni dönemde AK Parti, CHP, HDP, MHP ve İYİ Parti'nin TBMM'de grubu var. İttifaklar aracılığıyla Meclis'e giren Saadet Partisi, Demokrat Parti ve Büyük Birlik Partisi milletvekilleriyle TBMM'de 8 parti yer alıyor. 24 Haziran seçimlerinde 26. Dönemde görev yapan 272 milletvekili yeniden Meclis'e girdi. AK Parti İstanbul Milletvekili 22 yaşındaki Rümeysa Kadak ve HDP Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ Meclis'in en genç vekilleri oldu. 600 sandalyeli Meclis'te kadın milletvekili sayısı 73'ten 103'e yükseldi. 33 ilden kadın vekilin çıkmadığı 24 Haziran seçimlerinde AK Parti Meclis'te 52, HDP 25, CHP 18, MHP 5, İYİ Parti 3 kadın milletvekiliyle temsil ediliyor. Bilindiği üzere yeni sistem kişilerin aynı anda hem bakan hem de milletvekili olmasını engelliyor.

BAKANLIK SAYISI 16'YA İNDİ

Ekonomi yönetiminde köklü değişiklikler getiren cumhurbaşkanlığı teşkilat yapılanmasının ayrıntılarını Cumhurbaşkanı Erdoğan açıkladı. Buna göre Cumhurbaşkanlığı hükümet teşkilatı başkan yardımcılarının yanı sıra, kabine, bağlı kurullar ve ofislerden oluşuyor. Cumhurbaşkanına doğrudan bağlı 8 başkanlık olacak. Cumhurbaşkanlığı teşkilat yapılanması taslağına göre yeni dönemde etkin bir koordinasyon için bakanlık sayısı 26'dan 16'ya düşürüldü.

Park Yaşam

Santorini İZMİR

İZKA İNŞAAT'TAN BÜYÜK KAMPANYA
İZMİR'DE KAZANÇ VAKTİ

0.98

FAİZ ORANLARIYLA
KAZANÇLI
BİR YATIRIM

ÇİĞLİ'NİN MERKEZİNDE - ÜNİVERSİTE VE BÖLGE HASTANELERİNE 5 DK

274.000'DEN BAŞLAYAN FİYATLARLA

- Temiz hava ve orman manzarası
- Kapalı ve açık yüzme havuzu
- 7/24 güvenlik kapalı site
- Ege ve Akdeniz'e özel değirmen alanı
- Kapalı ve açık spor alanları
- Çocuk oyun alanları

1+1 274.000

2+1 390.000

3+1 489.000

*başlayan fiyatlarla

İZKA İNŞAAT
Çeyrek Asırlık Deneyim

444 3 893

www.parkyasamsantorini.com

Yeni yapıda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, "Çalışma Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı" adıyla yeni bir çatı altında birleştirildi. Oluşturulacak yeni bakanlık, aileyi merkeze alan, her evden en az bir çalışanın olduğu yeni istihdam modeli ile daha mutlu insan ve toplum için hizmet verecek. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının adı ise "Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı" oldu. Birleştirilen Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı "Tarım ve Orman Bakanlığı" adını aldı. Avrupa Birliği Bakanlığı Dışişleri Bakanlığı'na katıldı.

EKONOMİ YÖNETİMİ SADELEŞTİ

Yeni hükümet sisteminde ekonomi alanında 6 olan ilgili bakanlık sayısı 3'e indi. Ekonomi yönetimi, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle daha seri kararlar almaya olanak sağlayacak şekilde yapılandırılıyor. Buna göre mevcut sistemde Başbakan Yardımcılığına bağlı Hazine Müsteşarlığı yeni yapılanmada Maliye Bakanlığı çatısı altında olacak. Maliye Bakanlığı'nın adı ise "Hazine ve Maliye Bakanlığı" olarak değiştirildi. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı ise "Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" adıyla birleştirildi. Yeni oluşturulan bakanlığın hedefi, yüksek teknoloji ile küresel ve prestijli markalar üreterek yapay zekâda öncü, akıllı teknolojilerde lider, bilgiyi üretmede merkez bir ülke olacak. İhracatın 500 milyar dolara yükseltilmesi ve İstanbul'un dünyanın finans merkezi olması hedefiyle, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı "Ticaret Bakanlığı" adı altında birleştirildi.

"REEL SEKTÖRÜN İHTİYAÇLARINI KARŞILAYACAK"

İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Uğur Yasin Asal, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte bürokrasinin azaltılması ve Türk ekonomisinin dışa açılmasında en önemli adımı, 24 Haziran öncesi 6 Bakanlık tarafından yürütülen ekonomi yönetiminin 3 Bakanlığa indirilerek, ekonomi yönetimi karar alma süreçlerinin sadeleştirilmesi ve hızlandırılmasının oluşturduğunu vurguladı. Ekonomi yönetiminin üretim, finans ve ticaret olarak 3 sacayağı üzerine konumlandırıldığını ifade eden Asal, "Söz konusu konumlandırılmayla birlikte, Türk ekonomisinin üretim ve istihdam temelli büyümesi, Türkiye'nin uluslararası yatırımcılar açısından cazibe merkezi haline getirilmesi ve Türk ürünlerinin daha fazla yurt dışı pazarlara ihraç edilmesi hedefleniyor. Ekonomi yönetimindeki bu değişimin, reel sektörün temel ihtiyaçlarını karşılaması, devletin de girişimci olma kapasite ve performansını güçlendirilmesi ile birlikte, Türkiye'nin orta ve uzun vadede hane halkı, şirketler ve kamu gelirlerinde artış ve refahın ülke sathına yayılmasında ivme yakalayabileceğini öngörebilmek mümkün" diye konuştu.

Atılım Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nevzat Saygılıoğlu da geçtiğimiz günlerde kamuoyuna yaptığı değerlendirmede yeni modelde ekonomi yönetiminin üretim, finans ve ticaret olarak üç bakanlıkta toplanmasının, ekonomi yönetimi açısından mevcut yapıya göre çok daha

iyi olduğu görüşünde. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın birleştirilmesinin, nakit yönetimi, gelirler ve vergi politikaların bir elden yapılması anlamına geldiğini ifade eden Saygılıoğlu, "Bu bakanlığın adı 'Ekonomi Bakanlığı' olabilir. Ancak eski bakanlığı çağrıştıracağı için konulmamış olabilir. Ekonomi Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın Ticaret Bakanlığı'na dönüştürülmesi, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı'nın birleştirilmesi de doğru bir karar. Kalkınmanın bakanlık içinde gizlenmesi iyi oldu. Kalkınma kavramı Afrika'da kaldı. Sanayi Bakanlığı bünyesinde reel sektörde planlı kalkınmayı sağlayacak bir birimin olması oldukça önemli" dedi.

4 OFİS KURULDU

Yeni hükümet sisteminde Cumhurbaşkanına en yakın görev yapacak 4 ofis kuruldu. Bunlar İnsan Kaynakları Ofisi, Yatırım Ofisi, Finans Ofisi ve Dijital Dönüşüm Ofisi. Ofisler ihtiyaç oldukça devreye girecek. Ofisler direkt cumhurbaşkanına bağlı çalışıyor. Bu ofisler insan kaynağının etkin ve verimli kullanımı, dijital dönüşüm ve hizmet kalitesinin artırılması ile Türkiye'nin yatırım alanında cazibe merkezi haline getirilmesi ve yeni finansal enstrümanların geliştirilmesinde rol alacak. Belli alanlarda uzmanlaşmış kişilerin görev yapacağı ofisler, bir anlamda hükümetin mutfağı gibi çalışacak diyebiliriz.

Yatırım ofisiyle büyük yatırımlar desteklenerek Türkiye cazibe merkezi haline getirilecek. Finans ofisiyle, İstanbul Dünya Finans Merkezi projesi yürütülecek.

Dijital Dönüşüm Ofisi ile siber güvenlik, büyük veri analizi, yapay zekâ çalışmaları koordine edilecek. İnsan kaynakları ofisi ile yetenekler keşfedilecek, insan kaynağı doğru değerlendirilecek, kamunun performansı artırılabilecek.

ÖNERİ, POLİTİKA VE STRATEJİYİ '9 KURUL' GELİŞTİRECEK

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş ile birlikte doğrudan Cumhurbaşkanına bağlı olarak 9 kurul oluşturuldu.

Kurullar doğrudan Cumhurbaşkanına bağlı çalışacak ve talimat alacak. Çalışmalarına ve toplantılarına bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, özel sektör temsilcileri, akademisyenler, yerli ve yabancı uzmanları dâhil edebilecek.

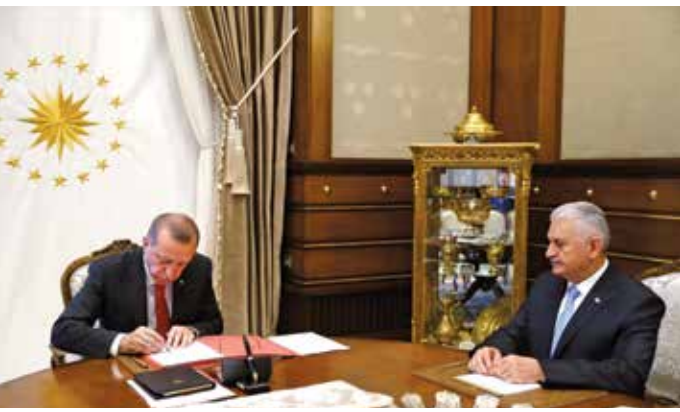
Bu kurullar; Bilim Teknoloji Yenilik Politikaları Kurulu, Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu, Ekonomi Politikaları Kurulu, Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, Hukuk Politikaları Kurulu, Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu, Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu, Sosyal Politikalar Kurulu ve Yerel Yönetim Politikaları Kurulu olarak sıralanıyor. Bu kurullar öncelikle kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi toplayacak. Ancak sır niteliğindeki bilgiler sadece yetki verilmiş kişiler dışında kimseye açıklamama yükümlülüğü var.

Dr. Uğur Yasin ASAL / İstanbul Ticaret Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

"Yeni sistem birçok kurumsal yeniliği beraberinde getiriyor"

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, birçok kurumsal yeniliği beraberinde getiriyor. Temel olarak bu yenilikleri, mevcut bürokratik mekanizmaların sadeleştirilmesi olarak ifade etmek mümkün. Cumhurbaşkanlığı yeni teşkilat yapısının inşasında, Brezilya, Rusya Federasyonu, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa ve Güney Kore gibi G-20 üyesi ülkelerin incelendiği, Türkiye özeli ekonomi politik dinamiklerin, bu küresel örneklerle mukayese edilerek oluşturulduğu anlaşılıyor. Ekonomi yönetiminin kapasite ve performansının artırılmasının merkeze alındığı Cumhurbaşkanlığı teşkilat yapılanmasında, birbirine entegre çalışma ofisleri ve kurulların oluşturulduğu görülüyor. Söz konusu kurulların, yürütme erkinin başı olan Cumhurbaşkanının hızlı, etkili ve sonuç odaklı politika oluşturma ve uygulama sürecini nitelikli veri ve bilgi ile destekleme amacıyla oluşturulduğu anlaşılıyor. Ofislerin doğrudan cumhurbaşkanı ile çalışacak olması, karar alma süreçlerinin küresel piyasaların dinamizmine adaptasyonunu sağlayacak en önemli kurumsal yenilik niteliğinde. Kurullar ve ofislerin birbirine yakın bir çalışma sistematiği içerisinde olması yeni sistemin 'güçlü koordinasyon, verimli yönetim ilkesini' hedeflediğini gösteriyor. Buna ek olarak, ofislerin isim ve içeriklerinin belirlenmesinde Türkiye'nin ekonomik büyüme ve kalkınma hamlesinin merkeze alındığını ifade etmek mümkün.

Kurulların görev tanımı “öneri geliştirmek” kapsamında tanımlandı. Ayrıca Bakanlık ve diğer kamu kurum-kuruluşların faaliyetlerinin “Cumhurbaşkanı Programı” ile uyumlu olup-olmadığını izlemek olarak belirlendi. Kurulların görevleri arasında şu başlıklar var:

“Cumhurbaşkanınca uygun görülen politika ve strateji önerileri için çalışma yapmak, küresel rekabetin getirdiği ani değişimlere karşı strateji ve politika önerileri geliştirmek, görev alanına ilişkin kamu kurum ve kuruluşlarına görüş vermek, bakanlık, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve ilgili diğer ilgililerin görüşünü almak, uygulanan politikaları ve gelişmeler izlemek, Cumhurbaşkanına raporlamak, Cumhurbaşkanına programına uygunluk açısından, bakanlıklar ile kurum ve kuruluşların uygulamalarını izlemek, Cumhurbaşkanına raporlamak, görev alanıyla ilgili konularda talep, ihtiyaç ve etki analizi yapmak/yaptırmak.

Kurullara personel sınırlaması konulmayarak, “yeteri kadar personel” tanımı getirildi. Her bir kurula sekretarya hizmeti Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı tarafından verilecek. Personelin özlük şart ve hizmetleri İdari İşler Başkanlığı tarafından yürütülecek. Ancak her bir kurul üyesine memur maaş katsayısı ile 100 bin gösterge rakamının çarpmıyla bulunan tutara kadar ilave ödeme yapılabilecek. Üyeler için farklı ilave ödeme belirlenebilecek.”

EPK'YA SİSTEMİK RİSK ANALİZİ

Kurul düzenlemeleri içinde sistemik risk analizi görevi Ekonomi Politikaları Kurulu'na(EPK) verildi. Ayrıca finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek sistemik risklerin belirlenmesi, izlenmesi ve bu tür risklerin azaltılması için gerekli tedbir ve politika önerilerini tespit etmekte bu kurulun görevleri arasında yer alıyor. Ekonomi Politikaları Kurulu'nun diğer görevleri arasında; ekonomik istikrarla ilgili gelişmeleri izlemek, ekonomi konusunda araştırmalar yapmak, ekonomik güvenlik ve ekonomik savunmaya ilişkin ilke ve esasların tespitine yönelik politika önermek, gelir azaltıcı ve harcama artırıcı önerileri izlemek ve değerlendirmek ve etki analizi yapmak. Yatırımların hızlandırılması, bölgesel gelişme, ihracata dönük üretim, ticaret kolaylaştırılması, faizsiz finansın geliştirilmesi için öneriler geliştirmek. Finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek sistemik risklerin belirlenmesi, izlenmesi ve bu tür risklerin azaltılması için gerekli tedbir ve politika önerilerini tespit etmek yer alıyor. Diğer kurumların görev dağılımı ise şöyle:

SAĞLIK VE GIDA POLİTİKALARI KURULU

Sağlığın geliştirilmesi, bitkisel-hayvansal ürün arzı ve kalitesi, su kaynaklarının etkin kullanımı, tüketim alışkanlıklarının iyileştirilmesi, hayvancılıkta yerli gen kaynaklarının korunması-ıslahı, tıbbi teknoloji ve ilaç sanayininin yerleştirilmesi alanlarında görüş oluşturmak.

BİLİM TEKNOLOJİ YENİLİK POLİTİKALARI KURULU

Bölgesel ve küresel rekabette mukayeseli üstünlük kazandıracak alanları tespit edip tavsiyede bulunmak, bilgi toplumuna ilişkin hedef ve strateji tavsiyelerinde bulunmak, Türkiye'nin hedefleri doğrultusunda bilim ve teknoloji alanında politika önerileri sunmak, AR-GE ve bilimsel çalışmaları teşvik ve bunların sonuçlarının ürünleştirilmesi için politika önerilerinde bulunmak, milli güvenlik hedefleri doğrultusunda bilim ve teknoloji alanındaki AR-GE politikalarının yönlendirilmesi, koordinasyonu, altyapı ve insan kaynağı dahil her türlü kaynağın geliştirilmesi için önerilerde bulunmak.

YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI KURULU

Kentleşme ve yerel yönetim, göç ve iskan, çevre, orman, su ve benzeri alanların korunması-geliştirilmesi, akıllı şehircilik, Boğaziçi imar uygulama programları gereği yatırımların planlaması, etkin çevre yönetimi politikaları geliştirmek.

EĞİTİM VE ÖĞRETİM POLİTİKALARI KURULU

Yükseköğretim strateji ve amaçlarının belirlenmesi için politika önermek, eğitim-öğretim çalışmalarını izlemek, kalite-eşitlik ve etkinlik ile milli ve toplumsal değerlere dayalı bir eğitim sistemi oluşturmak için politika önermek, üniversitelerde fakülte-bölgümlere yönelik ihtiyaç analizi yapmak.

**İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Dekani Prof. Dr. Haluk Alkan:**

“Yeni Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'yle Kilitlenmenin Önü Açılıyor”

Yeni Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin yasama üstünlüğüne dayalı olduğunu söyleyen İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Haluk Alkan, yürütmenin etkililiğini sağlama amacı taşıdığını ve kilitlenmeyi önlemeyi amaçlayan mekanizmalara sahip olduğunu belirtti. Yeni sistemle yürütme alanında artık yetkili bir otorite seçtiğimize dikkat çeken Alkan, “Bu yetkiyi halk veriyor. Cumhurbaşkanımız ‘Artık bahanemiz kalmadı’ derken, bunun da çok farkında olduğunu gösteriyor” dedi.

Siyaset Bilimci ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Haluk Alkan, siyasi sistemlerin temelinde kurumların yer aldığını ve bir siyasal sistemi analiz ederken kurumsal yapısının iyi çözülmesi gerektiğini söyledi. Kurumların da çevresindeki unsurlarla bir etkileşim içinde çalıştığına değinen Alkan, kurumların sosyal yapıyla ilişki içerisinde o ülkeye özgü modeller ortaya koyduğunu anlattı. Türkiye'nin çok ciddi bir anayasa krizi olduğuna işaret eden Alkan, önceki anayasanın Cumhurbaşkanını ile Başbakan arasında vuku bulacak krizleri aşacak hiçbir açılıma imkan vermediğini vurguladı.

Siyasal sistemi ayakta tutan üç unsur olduğunu belirten Alkan, bunları siyasal kurumlar, sistem özellikleri ve meşruiyet olarak sıraladı. Hükümet sistemlerinin kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığı olarak ikiye ayrıldığını ifade eden Alkan, Türkiye'ye kuvvetler ayrılığı modelinin tam olarak 1961 anayasası ile geldiğini dile getirdi. Sistemler arasındaki farklara da değinen Alkan, parlamenter sistemde tek seçim ve meclis temelli bir sistem olduğunu, başkanlık sisteminin yasama ve yürütmeyi farklı seçimlerle ayırdığını, yarı başkanlık sisteminin ise bunların melezi olduğunu aktardı.

Başkanlık sistemlerinde Başkanların esnekliklere sahip olduğunu belirten Alkan, pek çok temel konuda Başkanların bakanlıklardan bağımsız ayrı idari birimler kurup ona özgü esnek örgütlenme modeli çalıştırabileceğini söyledi. Buna

karşın denge ve denetim mekanizmalarına da değinen Alkan, bunları Başkan'ın veto yetkisi, meclis soruşturması, atamalarda yetki paylaşımı, araştırma komiteleri ve bütçe olarak sıraladı. Türkiye'deki yeni Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ni de açıklayan Alkan, sistemin yasama üstünlüğüne dayalı olduğunu, yürütmenin etkililiğini sağlama amacı taşıdığını ve kilitlenmeyi önlemeyi amaçlayan mekanizmalara sahip olduğunu belirtti. Alkan, şöyle devam etti:

“Bu sistemde bütçenin anlamı değişiyor. Artık yürütme yasamanın içinde değil. Dolayısıyla bütçe, bu yeni sistemde artık Meclis'in elinde olan çok ciddi denetleme aracıdır. Ayrıca yeni sistemle yürütme alanında artık yetkili bir otorite seçiyoruz. Bu yetkiyi halk veriyor. Cumhurbaşkanımız ‘Artık bahanemiz kalmadı’ derken, bunun çok farkında olduğunu da gösterdi.”

BAŞKANLIK SİSTEMLERİNDE BÜTÇE POLİTİK DENETLEME AKTÖRÜDÜR

Parlamenter sistemde bütçenin bir gelir-gider kalemi olduğunu söyleyen Alkan, yürütmenin ne kadar harcayacağı, ne kadar gelire ihtiyacı olduğunu belirlendiğini belirtti. Yürütmenin bütçesinin meclisten dönmemesinin çok ender bir durum olduğunu anlatan Alkan, “Dönerse zaten hükümete güvenoyu verilmemiş kabul edilir. Ama başkanlık sistemleri öyle değil. Başkanlık sistemlerinde başkana kurum oluşturma, atama, esnek yapılar oluşturma hakkı tanıyoruz. Bu da ancak bir bütçeyle yapılabilir. Dolayısıyla başkanlık sistemlerinde bütçe çok ciddi bir politik denetleme aktörüdür” diye konuştu.

Bütçenin başkanın yeni politikalarını meclise kabul ettirme aracı olduğunu anlatan Alkan, başkanın veto yetkisi olduğunu bildirdi. Ancak başkanın meclis karar alırken o veto yetkisine dikkat etmesi gerektiğine dikkat çeken Alkan, “Başkan bir süre sonra kendi politikalarının altyapısını oluşturup, mali onayı isterken, meclisteki hassasiyetleri de dikkate almak zorundadır” dedi.

Cumhurbaşkanı, “Devlet Başkanı” sıfatıyla Türkiye’yi temsil edecek

Yeni dönemde, Cumhurbaşkanı devletin başı olacak. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına ait olacak. Cumhurbaşkanı, “Devlet Başkanı” sıfatıyla Türkiye Cumhuriyeti’ni ve Türk milletinin birliğini temsil edecek. Yetkilerinden bir kısmını gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak belirterek astlarına devredebilecek. Ancak devrettiği yetkiyi gerek gördüğünde kendisi de doğrudan kullanabilecek.

Cumhurbaşkanı, özel bilgi, uzmanlık gerektiren konularda, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlarda özel temsilci görevlendirebilecek. Bu şekilde görevlendirileceklere Büyükelçi unvanı verilebilecek. Büyükelçilik unvanı özel temsilcilik görevi süresince devam edecek. Cumhurbaşkanı Genel Sekreterliği kaldırıldı, yerine Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı geldi. En yüksek devlet memuru olan İdare İşler Başkanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı’nın en üst amiri olacak. Bu başkanlık birimlerin faaliyetlerini, hesaplarını denetlemekle görevli, yetkili olacak. Başkanlık hukuk, prensipler, güvenlik ve destek-mali hizmet olmak üzere 4 birimden oluşacak.

Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilat kadroları Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek. Cumhurbaşkanı verdiği görevleri yapmak üzere başdanışman, danışman atayabilecek. Teşkilatta kadrolu personel, kadroya bağlı süreli personel, kadroya bağlı olmayan süreli personel, kısmi zamanlı personel, sözleşmeli personel görev yapacak.

YASALARI TBMM’YE GERİ GÖNDEREBİLECEK

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı’nın birimlerinden Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü, Meclis’te kabul edilen yasaların Anayasa ve hukukun genel ilkelerine uygunluğunu inceleyerek onaya hazırlayacak. Ayrıca bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilmesi için gerekli çalışmaları yapacak. Kanunların, TBMM İçtüzüğü’nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil ve esas bakımından aykırı olmaları durumunda, bunlarla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi nezdinde açılacak iptal davası hazırlıkları yapacak.

Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü devlet teşkilatının etkin şekilde işlemlerini sağlayacak. Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı’nın kadroları, Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek. Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, devletin güvenlik politika, stratejileriyle ilgili kurumlarla koordinasyonu sağlayacak. Olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde, olağanüstü hal ilanına esas olan konularda bilgileri derleyecek, değerlendirecek. Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü devletin güvenlik politika ve stratejileri ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyonu sağlayacak, belirlenen politikaların uygulamasını izleyecek, değerlendirecek ve raporlayacak. Olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde, olağanüstü hal ilanına esas olan konularda bilgileri derleyecek ve koordinasyonu sağlayacak.

BÜROKRASI AYARI

Cumhurbaşkanıyla göreve gelecek ve gidecek kadrolar da belirlendi. 10 Temmuz’da Resmi Gazete’de yayımlanan 3 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile üst kademe kamu yöneticileri ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usullerine dair usul ve

esaslar düzenlendi. Buna göre aralarında Merkez Bankası Başkanı, Diyanet İşleri Başkanı, MİT Başkanı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyeleri, Savunma Sanayii Başkanı ve Bakan Yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı Ofis Başkanları, Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kurum ve Kurul Başkanları, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürü, Özelleştirme İdaresi Başkanı, Türkiye Varlık Fonu Yönetim Kurulu Başkanı, Valiler, Büyükelçiler, Sayıştay Başsavcısı, RTÜK ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun TBMM’ce seçilen üyeleri hariç düzenleyici ve denetleyici kurumların başkan ve üyeleri, Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu Başkan ve Üyeleri, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı gibi üst düzey bürokratların ataması Cumhurbaşkanlığı kararıyla yapılacak. Bu kadrolarda yer alan bürokratların görev süresi, atandıkları tarihte görevde bulunan Cumhurbaşkanının görev süresini geçemeyecek. Ancak bunlar, yerlerine atama yapıncaya kadar görevlerine devam edecek. Görev süreleri sona erenler yeniden atanabilecek. Söz konusu üst düzey bürokratlar, görev süreleri dolmadan Cumhurbaşkanı tarafından da görevden alınabilecek. Bu hükümler, bugün itibarıyla üst düzey bürokrat kadrolarında yer alanlar için de uygulanacak.

ONAY İLE ATANACAKLAR

Dışişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Üyeleri, Diplomasi Akademisi Başkanı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeleri, Vergi Denetim Kurulu Başkan Yardımcıları, Spor Toto Teşkilat Başkanı, İller Bankası Genel Müdür Yardımcıları, Milli Piyango İdaresi Yönetim Kurulu Üyeleri, Merkez Bankası Para Politikası Kurulu Üyeleri, Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulu Üyeleri, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Yönetim Kurulu Üyeleri, Helal Akdeditasyon Kurumu Yönetim Kurulu üyelerinin (2 Sayılı cetvel) de aralarında bulunduğu bürokratların ataması ise Cumhurbaşkanı onayıyla yapılacak.

Görev süresi 3 ve 4 yıl olan kadro, pozisyon ve görevlere atananlar, Cumhurbaşkanının görev süresinin sona ermesini beklemeyecek. Kararnameye göre görev süreleri 4 yıl olan bu kadrolar arasında Diyanet İşleri Başkanı, Yükseköğretim Kurulu Üyeleri, rektörler, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkan Yardımcıları, Para Politikası Üyesi, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürü, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Yönetim Kurulu üyeleri, düzenleyici ve denetleyici kurum başkan ve üyeleri (RTÜK hariç), Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkan ve üyeleri, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkan ve üyeleri, İç Denetim Koordinasyon Kurulu üyeleri bulunuyor. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı ile Türkiye Sağlık Enstitüsü Başkanının görev süreleri ise 3 yıl olacak.

Güç Transformatörlerimiz
*bölgemizde kesintisiz
hizmete devam ediyor...*

100 MVA
154/33,6 kV
Organize Sanayi
Bölgesi İndirici
Trafo Merkezi
Ortaklar - AYDIN

42 MVA
31,5/6,3 kV
Batisöke
Çimento Fabrikası
Söke -AYDIN

ELTAS

Transformatör Sanayi ve Ticaret A.Ş.

enerjinin olduğu her yerde
where the energy exist

www.eltas.com.tr

Ülkenin işgücü planlamasını dikkate alarak eğitim öğretim konusunda politika önermek, AB eğitim ve gençlik programlarının uygulanması izlenmesine yönelik politika oluşturmak, mesleki eğitim için politika geliştirmek.

GÜVENLİK VE DIŞ POLİTİKALAR KURULU

Uluslararası ilişkiler, bölgesel etkinliği artırma, bölgesel sorunları çözme, küresel gelişmeleri analiz, yeni tehdit şartları altında sınır güvenliği, göç politikası, afet-acil durum, sivil havacılık, siber güvenlik için politika ve strateji geliştirilmesi.

HUKUK POLİTİKALARI KURULU

Adalet, hak ve özgürlükler, hukuk üstünlüğü, eşitlik ilkesi ve çoğulcu demokrasinin geliştirilmesi için politika önerilecek. Yargının hızlı ve adil işlemesi, hak ihlalleriyle ilgili araştırma, kadınlara ve çocuklara karşı şiddet ile aile içi şiddet, çocuk istismarının önlenmesi için çalışmalar yapmak.

KÜLTÜR VE SANAT POLİTİKALARI KURULU

Kültür ve sanatın topluma yayılması, kültürel mirasın korunması, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının sorun tespiti, soydaş ve akraba topluluklarla sosyal kültürel ilişkilerin korunup geliştirilmesi.

SOSYAL POLİTİKALAR KURULU

Toplumdaki ihtiyaç sahibi kesimlere yönelik çalışmaların etkinleştirilmesi ailenin korunması, iş-aile hayatı uyumu, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, gelir güvencesi, sosyal refah, dezavantajlı gruplar ve göç sorunuyla mücadele için politika önermek.

8 BAŞKANLIK OLACAK

Yeni sistemde Cumhurbaşkanlığına bağlı 8 başkanlık bulunuyor. Bunlardan Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile İletişim Başkanlığı yeni kuruldu. Yeni yapıda Cumhurbaşkanlığı bünyesinde olacak Savunma Sanayii Müsteşarlığı başkanlığına dönüştürüldü. Milli İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) yeni sistemdeki adı "Milli İstihbarat Başkanlığı" oldu. Yeni sistemde cumhurbaşkanlığına bağlanan diğer başkanlıklar ise şöyle: "Genelkurmay Başkanlığı, Milli Güvenlik Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu."

Oluşturulacak strateji ve Bütçe Başkanlığı ile bütçe planlaması ve yönetimi daha verimli hale getirilecek, bütçe performansı yakından izlenecek. Kurulacak "İletişim Başkanlığı" ile Türkiye'nin marka değeri daha da yukarı taşınacak. Bu çerçevede Türkiye'nin tezleri sade, net ve güçlü şekilde sunulacak. Geleneksel ve yeni iletişim kanalları aktif kullanılarak, stratejik ve kapsayıcı bir iletişim sağlanacak. Erdoğan'ın açıklamalarına göre kurullarda iş dünyasından, üniversitelerden, kültür ve sanat, teknoloji, bilim, ekonomi, dış politika gibi alanlarda uzman kişileri politika inşa süreçlerine dahil edilecek.

"GÜÇLÜ BİR EKONOMİ ORTAYA ÇIKACAK"

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erdal

Tanas Karagöl, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulacak Yatırım Ofisi'nin stratejik yatırımları desteklemesiyle dev proje ve yatırımlar hayata geçirileceğini vurguladı. Yeni sistemde yatırımlar konusunun ekonominin en önemli gündem maddelerinden biri olacağına dikkat çeken Karagöl, yatırımların artırılması için gerek uygun altyapı hazırlıkları yapılması gerekse daha işlevsel yapıların ortaya çıkarılmasıyla hassas bir çalışma ortaya konduğunu açık olduğunu kaydetti. Karagöl, "Önümüzdeki süreçte ekonomi yönetimi için öngörülen tüm bu yeni yapının hayata geçirilmesiyle yapısal sorunlar uzun vadede çözüme kavuşacak, sürdürülebilir ekonomi politikalarıyla yüksek büyüme hedeflerine emin adımlarla ilerleyen güçlü bir Türkiye ekonomisi ortaya çıkacak" dedi.

BÜROKRATİK KADEMELER AZALTILYOR

Cumhurbaşkanı, kendi yardımcılarını ve bakanları, atayıp görevden alacak. Yeni sistemde öncelikli hedeflerden birisi; bürokrasideki kademelerin azaltılması. Müsteşarlık statüsü kaldırıldı, yerini bakan yardımcılıkları aldı. Üst düzey kamu görevlileri de cumhurbaşkanlığı kararlarıyla belirlenecek. Bu görevlere dışardan isimler atanabilecek.

Bürokraside kademeler azaltılarak görev alanları netleştirilecek ve yetki karmaşasının önüne geçilecek. Yasaları milletvekilleri teklif edecek. Yeni sistemde hükümet tasarısı, güven oylaması, gensoru gibi uygulamalar olmayacak. Ayrıca yeni sistemde cumhurbaşkanı, yardımcılarını, bakanların hepsi TBMM'de yemin ederek göreve başladı.

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erdal Tanas Karagöl, günümüzde ekonominin karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan birinin bürokrasi olduğunu belirterek, şunları kaydetti:

"Bu duruma daha açık bir ifadeyle bürokrasinin yatırımlar önünde oluşturduğu engel de diyebiliriz. Yeni dönemde bugün birçok yatırımcının en fazla dile getirdiği sorunlar arasında yer alan bürokrasinin ortadan kaldırılacak olması hem yatırımcılara uygun yatırım ortamı sağlayacak hem de yatırımlarda önemli oranda artışa sebebiyet verecek."

ÖNCELİKLİ GÜNDEM EKONOMİ

Çift haneli enflasyon, yüksek faiz oranları, artan cari açık, döviz kurları ve bütçe açığı ekonomide acil çözüm bekleyen başlıklar olarak çalışma defterinde yerini alıyor.

AK Parti Seçim Beyannamesi'ne göre Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde iş ve yatırım ortamının iyileştirildiği, özel sektörün önünün açıldığı, fiziki ve sosyal altyapıyı yatırımların sürdürüldüğü güçlü bir ekonomik yapı tesis edilecek. Ekonominin en önemli çıpası olan mali disiplinden asla taviz verilmeyeceği vurgusu dikkat çekiyor.

Mevcut harcama programları gözden geçiriliyor, verimsiz harcamaların tasfiyesine odaklanıldı. Yeni dönemde yapılması planlanan çalışmalar arasında şunlar yer alıyor: "Kamu gelir politikası daha geniş bir vergi tabanında daha etkin ve büyümeyi destekleyecek şekilde uygulanacak. Faizlerin oluşturduğu maliyet baskısını azaltacak tedbirler

hayata geçirilecek. Bu kapsamda; Sermaye piyasalarını güçlendirerek, bankacılık kesiminin toplam finans sistemi içerisindeki payı azaltılacak. Girişim sermayesi fonları gibi yeni finansman yöntemlerini geliştirerek bankacılık sistemine erişimi kısıtlı olan yeni girişimleri finanse edilecek. Bankacılık sistemindeki düzenleyici çerçeveyi bankacılık kesiminin operasyonel maliyetlerini düşürücü ve daha verimli çalışmasına yönelik geliştirilecek katılım bankacılığının bankacılık sistemi içerisindeki payı artırılacak. KOBİ'ler başta olmak üzere işletmelerin finansmana erişimi kolaylaştırılacak. Mali enstrümanları çeşitlendirerek piyasaların derinleşmesini sağlayacak. Bu tedbirlerle birlikte güven ve istikrar içerisinde esas olarak öngörülebilişliği artırarak, makro temellerle uyumlu bir ekonomik yapı oluşturulacak.

FIYAT İSTİKRARI SAĞLANACAK

Uygulanacak kararlı politikalarla enflasyon yeniden tek haneye indirilecek. Makroekonomik istikrarın sağlanmasında temel öncelik, fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmek olacak. Para politikası, maliye politikasıyla eşgüdüm içerisinde sürdürülecek.

Merkez Bankası'nın fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisinin belirlemesi esas olmaya devam edecek. Enflasyon hedeflemesi rejimi ve dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülecek. Döviz piyasaları yakından takip edilecek, gerektiğinde dengeleyici döviz likiditesi araçları kullanılacak. Fiyat istikrarını desteklemek ve döviz kuru kaynaklı olası oynaklıkların makro-finance istikrara etkilerini sınırlamak üzere sözleşmelerde Türk lirasının kullanımı özendirilecek, firmaların döviz kuru riskini daha etkin bir şekilde yönetebilmeleri için gerekli mekanizma ve teşvikler oluşturulacak. İhracat reeskont kredileri aracılığıyla rezerv biriktirmeye devam edilecek. Faizsiz finans sektöründe uluslararası işbirliği artırılacak.

YENİ NESİL SERBEST BÖLGELER

Ekonomi yüksek oranlarda büyürken yurtiçi tasarruflar artırılarak, cari açık azaltılacak ve ekonominin daha dayanıklı hale gelmesi sağlanacak. Yerli üretimi destekleyecek programlarla, kaynakları üretken alanlara yönlendirerek, daha fazla ve nitelikli ihracat yapılması ve cari açığı kalıcı bir şekilde düşürülmesi hedefleniyor.

İşsizlik sigortası, daha fazla sosyal koruma sağlayacak şekilde yeniden düzenlenecek. Sosyal yardım yararlanıcıları açık işlere yönlendirilecek ve aktif işgücü programlarına katılmaları sağlanacak. İşgücü piyasası mevzuatı ve kurumları dijital dönüşüme uygun hale getirilecek. İstihdam oranı 2023 itibarıyla yüzde 53'e, kadınların işgücüne katılma oranı da yüzde 41 düzeyine çıkarılacak.

Gelecek 5 yıllık dönemde yılda en az 1 milyon istihdamla toplamda 5 milyonun üzerinde ilave istihdam oluşturulacak. Başta imalat sanayi olmak üzere Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında milli

markalar yaratılacak. Yurt içi tasarruflarının milli gelire oranı 2023'te yüzde 30'a yükseltilecek. Yeni nesil ihtisas serbest bölgeleri kurulacak. Yerli ve yabancı yatırımcılar için önemli avantajlar sunan serbest bölgeler birer ticaret ve istihdam merkezi haline getirilecek.

YATIRIMLARA DEVAM

Türkiye, ulaştırma, lojistik, sağlık, milli savunma gibi alanlarda lojistik projelerini tamamlayacak. AK Parti Seçim Beyannamesi'ne göre Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) yöntemiyle yapılanlar başta olmak üzere altyapı yatırımlarına sermaye piyasaları aracılığıyla fon aktarılmasına odaklanılacak, finansal araç çeşitliliğinin artırılması ve kurumsal yatırımcılar aracılığıyla fon aktarımına öncelik verilecek.

KÖİ yöntemi ile yapımına başlanan İstanbul Yeni Havalimanı'nın ilk etabı 2018 yılının son çeyreğinde, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolunun kalan kesimleri ile Kuzey Marmara Otoyolu Kurtköy-Akyazı ve Kınalı-Odayeri kesimleri 2019 yılında işletmeye açılacak. 3 Katlı Büyük İstanbul Tüneli, Kanal İstanbul ve İzmir Körfez Geçişi projelerinin yapımına ise 2018 yılında başlandı. Yapımı devam eden şehir hastanesi projelerinden Bilkent, Elazığ, Eskişehir ve Manisa Şehir Hastaneleri 2018 yılı içerisinde hayata geçirilecek. Önümüzdeki dönemde Şehir Hastaneleri, Mersin, Çandarlı, Filyos Limanı Ankara-Niğde Otoyolu, Menemen-Aliağa-Çandarlı Otoyolu, Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale (Çanakkale-Malkara Kesimi) Otoyolu, Ankara-Kırıkkale-Delice Otoyolu, Aydın-Denizli-Burdur Otoyolu, Mersin-Erdemli-Silifke Otoyolu, Ankara-Sivrihisar Otoyolu, Burdur-Antalya-Alanya Otoyolu, Batı Antalya Havalimanı, Alaçatı Havalimanı gibi büyük projeler tamamlanacak. KÖİ modelini uygulama alanını içme suyu, atıksu, katı atık ve sulama gibi alanlar da dahil edilerek genişletilecek. Mevcut kurulu kapasitenin rekabet gücünü artıracak verimlilik temelinde yapacağı modernizasyon yatırımları ile dijital dönüşümü ve arz güvenliğini temin edecek yatırımlara yönelik devlet yardımları sağlanacak.

YERLİ OTOMOBİL PROJESİ

Raylı sistem araçlarının milli imkânlarla tasarlanması, geliştirilmesi, test ve sertifikasyonlarının yapılması ve seri üretimlerinin gerçekleştirilmesi süreci hızlandırılacak. Makine sektöründe güçlü bir yerli tedarik zinciri oluşturulacak. Makine sektöründe ara girdilerin ve ürünlerin yerleştirilmesine yönelik yatırım ve ortak girişimleri destekleyen mekanizmalar geliştirilecek. Otomotiv sektöründe tedarik zincirini kapsayan, tasarım, Ar-Ge, üretim ve satış-pazarlama süreçleri bütününün yurtiçinde geliştirilmesi, katma değer artırılması, çevreye duyarlı yeni teknolojilerin geliştirilmesi sağlanacak. Yeni nesil otomobil teknolojilerine sahip olmamıza imkân sağlamak amacıyla başlatılan Türkiye'nin Otomobili Projesi hızla gerçekleştirilecek. Enerjiye arz güvenliği sağlayacak boru hattı projeleri, Millet Bahçeleri başta olmak üzere büyük projeler hayata geçirilecek. ■

Bütçeyi, Strateji Ve Bütçe Başkanlığı Hazırlayacak

Yeni sistemde bütçeyi de cumhurbaşkanı yapacak. TBMM, cumhurbaşkanının hazırladığı bütçeyi kabul etmezse, bir önceki yılın bütçesi “yeniden değerlendirme oranı” ölçüsünde artırılarak izleyen yılda uygulanacak. Eski sistemde bütçeyi başbakan başkanlığındaki hükümet Meclis’e sunuyordu. Yeni sistemde bütçe yapımı ve yönetimi daha etkin bir şekilde yürütülerek, mali disiplin ve verimlilik sağlanacak.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin ilk kabinesinde ekonominin yeni patronu 64 ve 65. Hükümetin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak oldu. Ekonomi yönetiminde Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın yanı sıra Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank yer aldı.

9 Temmuz akşamı Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlediği basın toplantısında, ilk Cumhurbaşkanlığı Kabinesi'ni açıklayan Erdoğan, bir ilke daha imza atarak kabine üyelerini kürsüye davet etti. Başbakanlık Müsteşarı Fuat Oktay, yeni sistemin ilk Cumhurbaşkanı Yardımcısı oldu. Çukurova Üniversitesi işletme bölümü mezunu Oktay, ABD'de otomotiv sektörünün merkezi Detroit'teki Wayne State Üniversitesi'nde imalat mühendisliği ve işletme alanlarında yüksek lisans programlarını tamamladı. Oktay, aynı üniversitede endüstri mühendisliği alanında doktora derecesini alarak, havacılık ve otomotiv endüstrisi alanlarında uzmanlaştı. Beykent Üniversitesi'nde İşletme Bölüm Başkanlığı ve Dekan Yardımcılığı yapan Oktay, hem kamu hem de özel olmak üzere, birçok şirkete danışmanlık hizmetlerinde bulundu ve bu şirketlerin bazılarında üst düzey görevler üstlendi. 2008-2012 yılları arasında Türk Hava Yolları'nda Genel Müdür Yardımcılığı görevini yürüten Oktay, bu görevi boyunca çok sayıda ortak girişim projesini hayata geçirdi. Yaklaşık 4,5 yıl Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı görevini yürüten Oktay, 19 Haziran 2016 itibarıyla Başbakanlık Müsteşarlığı'na getirilmişti.

BAŞKAN YARDIMCILARININ ÖNEMİ

Başkan yardımcılarının görevlerine göz atmakta fayda var. Dönüşüm kararlarına göre Cumhurbaşkanı yardımcılarını, Cumhurbaşkanı tarafından verilen görevleri yapacak. Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, yenisi seçilinceye kadar en yaşlı Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekalet edecek. Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanının görevlendirdiği yardımcısı Cumhurbaşkanı'na vekalet edecek ve yetkileri kullanacak.

4 İSİMLE DEVAM

Hem kamu kurumlarında deneyim kazanan bürokratların hem de özel sektörde yeniliklere imza atan isimlerin yer aldığı yeni

kabineye Parlamento'dan 4 isim girdi. Eski kabinede yer alan ve 24 Haziran seçimlerinde milletvekili seçilen Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu yeni kabinede koltuklarını korudu.

BİREYSEL KATILIM SERMAYESİNE DESTEK

Yeni yapılanmada Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı ile bir arada olacak. Maliye Bakanlığı'nın adı da “Hazine ve Maliye Bakanlığı” olarak değiştirildi. Bakanlığın teşkilat yapısında ise Maliye Bakanlığı'na bağlı bazı genel müdürlük ve kurumlar ile Hazine Müsteşarlığı birleştirildi. Bakanlık bünyesinde bireysel katılım sermayesine ilişkin sistem de bulunacak. Bu sistemle, yüksek risk içermesi nedeniyle finansmana erişimde sıkıntı yaşayan başlangıç ve büyüme aşamasındaki girişimler için bireysel katılım sermayesinin desteklenmesi sağlanacak.

BEŞTEPE KADROSU

Şimşek ve Ağbal, yeni dönemde kabine dışı kaldı. 27. Dönem'de milletvekili adayı olmayan Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci de kabine dışında kalan isimlerden oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan 24 Haziran seçimlerinde bakanların milletvekili adayı olmamasına ilişkin yönetilen bir soruya “Arkadaşlar kendi tercihlerini kullandılar” ifadelerini kullanmıştı. Naci Ağbal'ın Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kurulan Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na getirildi. Faruk Özlü'nün ise Bilim Teknoloji Kurulu veya Dijital Dönüşüm Ofisi'nde görevlendirileceği belirtiliyor. Nihat Zeybekci'nin ise yerel seçimlerde Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı adayı yapılacağı yönünde bir intiba var.

TİCARETE KADIN ELİ DEĞDİ

Yeni kabinede Ekonomi Bakanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın birleştirilmesiyle oluşturulan Ticaret Bakanlığı'na, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Ruhsar Pekcan getirildi. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Elektrik Fakültesi mezunu olan Pekcan, yüksek lisansını aynı fakültede tamamladı. 1981'de Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nda başladığı kariyerine, özel sektörde çeşitli firmalarda farklı görevlerin ardından genel müdür ve yönetim kurulu üyesi olarak devam eden Pekcan, üç dönem Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Türkiye-Suriye İş Konseyi Başkanlığı'nı yürüttü. Ayrıca Türkiye-Ürdün İş Konseyi Başkanlığı yaptı. Pekcan, İTO-İKGG

İstanbul Kadın Girişimler Kurulu Üyeliği, ECO-CCI Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Ticaret ve Sanayi Odaları, Kadın Girişimciler Kurulu Üyeliği görevleri yürüten bir isimdi.

Yeni dönemde, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı bünyesinde bulunan bazı genel müdürlükler ve daire başkanlıkları Ticaret Bakanlığı çatısı altında toplandı. İhracatın 500 milyar dolara yükseltilmesi ve İstanbul'un dünyanın finans merkezi olması hedefine odaklanacak Ticaret Bakanlığı, iç ve dış ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikaların belirlenmesine yardımcı olacak. Belirlenen dış ticaret politikasının geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapacak ve gerekli koordinasyonu sağlayacak. Serbest bölge müdürlükleri doğrudan bakanlığa bağlanacak. Ticaret Bakanlığı, ekonomik faaliyetlerin dış ticarete dönük yapılandırılması için gerekli tedbirleri alacak ve uygulayacak.

SANAYİNİN BAŞINA "ATOM KARINCA"

Yeni kabinenin ilk Sanayi ve Teknoloji Bakanı kamuoyunun "Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı" olarak tanıdığı Mustafa Varank oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 'Atom karınca' olarak nitelendirilen Varank, Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü mezunu. Yüksek lisansını ABD'de bulunan Indiana Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Bölümü'nde yapan Varank, ayrıca bu dönemlerde Florida State Üniversitesi'nde uzman, Indiana University Pervasive Technology Institute'te ise araştırmacı ve sistem yöneticisi pozisyonlarında çalıştı. 2005'te Başbakanlık'ta görev yapmaya başlayan Varank, sırasıyla, 2011'te Başbakan Başdanışmanlığına, 2014'te ise Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanlığına getirildi. 2016'da Büyükelçi unvanı aldı. TÜRKSAT Yönetim Kurulu Üyesi olan Varank, başdanışmanlık

görevi boyunca, yüksek teknoloji, bilgisayar teknolojileri ve uygulamaları, savunma sanayi ve araştırma-geliştirme alanlarıyla özel olarak ilgilendi.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı "Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" adıyla birleştirildi. Bakanlığın amacı, Türkiye'yi yüksek teknoloji ile küresel ve prestijli markalar üretmek için yapay zekada öncü, akıllı teknolojilerde lider, bilgiyi üretmede merkez bir ülke yapmak olacak. Türkiye'yi yüksek teknoloji ile küresel ve prestijli markalar üretmek için yapay zekada öncü, akıllı teknolojilerde lider, bilgiyi üretmede merkez bir ülke yapmak olacak. Bakanlık, yatırım teşviklerinin ülke ekonomisi yararına etkin bir şekilde düzenlenmesini temin amacıyla ihtiyaç duyulan mevzuatın hazırlanmasına yönelik çalışma yapacak. Kalkınma ajanslarının koordinasyonunu sağlayarak bunlarla ilgili işlemleri yürütecek. Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi başkanlıkları Sanayi Bakanlığına bağlanırken, başkanlıkların süresini uzatmaya ve kapsadıkları illeri belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkili kılındı.

İŞ DÜNYASINDAN KABİNEYE GİREN İSİMLER

Yeni kabinede Ticaret Bakanlığı'na getirilen Pekcan dışında iş dünyasından dört isim daha yer aldı. Erdoğan, eğitim, sağlık, turizm ve tarım gibi önümüzdeki dönemde önemli reformlar yapılması planlanan bakanlıkların başına özel sektörden isimler getirdi. Yeni sistemin ilk Millî Eğitim Bakanı Maya Okulları Sahibi Prof. Dr. Ziya Selçuk, ilk Sağlık Bakanı Medipol Hastaneleri kurucusu Fahrettin Koca oldu. Millî Eğitim Bakanlığı'na getirilen Selçuk, Ankara Üniversitesi'nde Eğitim Bilimleri bölümü mezunu. Gelişim psikolojisi alanında aynı üniversitede yüksek lisansını

tamamlayan Selçuk, doktorasını psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında Hacettepe Üniversitesi'nde tamamladı. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde doçentlik ve profesörlük unvanlarını aldı. TED Üniversitesi'nin yanı sıra, çok sayıda özel eğitim-öğretim kurumunun kuruluşunu gerçekleştiren Selçuk, 2003-2006 yılları arasında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı yaptı. Müfredat reformunu yürüten Selçuk, AB müzakerelerinde de eğitim ve bilim başlığı görüşülürken Türkiye'yi temsil etti. Bakan Selçuk, Milli Eğitim Bakanlığı devir teslim töreninde yaptığı açıklamada, ömrünün eğitim ortamlarında, okullarda geçtiğini, öğretmenlerle birçok çalışma yaptığını vurgulayarak, öğretmenlerin neler hissettiği, neler düşündüğü konusundaki farkındalığının yüksek olduğunu söyledi. "Öğretmen arkadaşlarım benim şahsımda Milli Eğitim Bakanlığı'nın koridorlarında temsil edildiğini asla unutmamalı" diyen Selçuk, tek güvencesinin, meslektaşları olan öğretmenler olduğunu belirtti. Kabine açıkladığında heyecanla beraber tedirginlik de yaşadığını aktararak, "Çocukların hukukuna dokunmak, bir çocuğun hayatına dokunmak o kadar büyük bir vebal ki" ifadelerini kullandı.

AZ LAĞ, ÇOK İCRAAT VURGUSU

Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni 1988'de tamamlayarak tıp doktoru unvanını aldı. İhtisasını İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı'nda tamamladı. Çeşitli sağlık kurumlarında hekimlik ve medikal direktörlük görevlerinde bulundu. Kurduğu ve başkanlığını yürüttüğü sağlık kurumlarında Türkiye'nin sağlıktaki dönüşüm politikaları doğrultusunda önemli atılımlar gerçekleştiren Koca, Başkanı olduğu Türkiye Eğitim Sağlık ve Araştırma (TESA) Vakfı tarafından 2009'da kurulan İstanbul Medipol Üniversitesi'nin Mütevelli Heyeti Başkanlığını yürüttü. Koca aynı zamanda DEİK Eğitim Komitesi İş Konseyi Başkan Yardımcısı, Vakıf Üniversite Hastaneleri Derneği'nin Başkanı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Hizmet İhracatçıları Birliği Sağlık Hizmetleri Komitesi Başkanlığı yaptı.

İZMİR MİLLETVEKİLİ, TARIMDAN SORUMLU OLDU

Eski bakanlardan Ekrem Pakdemirli'nin oğlu Bekir Pakdemirli Tarım ve Orman Bakanlığı'na, tur şirketlerinden ETS'nin sahibi Mehmet Ersoy Kültür ve Turizm Bakanlığı'na getirildi. Pakdemirli, Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamladıktan sonra, Başkent Üniversitesi'nde İşletme Yüksek Lisansı, Celal Bayar Üniversitesi İktisat Bölümü'nde doktora çalışmalarını yürüttü. Gıda, tarım, hayvancılık, teknoloji ve otomotiv alanlarında serbest girişimcilik yapan Pakdemirli çeşitli şirketlerin kuruluşunda ve yönetiminde bulundu. Turkcell, BİM ve AlBaraka Katılım Bankası'nda yönetim kurulu üyesi olan Pakdemirli'nin deniz kaptanlığı, pilotluk ve amatör telsizcilik hobileri bulunuyor.

Pakdemirli, yeni dönemde üreticiyi, çiftçiyi ezdirmen ama tüketiciyi gıda enflasyonuna karşı koruyarak Türk tarımını

iyi yerlere götüreceklerini söyledi. Yeni sisteme bürokrasinin adapte olması gerektiğini, eskiye göre daha hızlı çalışacaklarını vurgulayan Pakdemirli, yeni dönemin sloganını da "Çiftçimizin yüzü gülsün, çocuklarımız ormanlarla büyüsün" dedi.

"HEDEF NİTELİKLİ TURİST"

Cumhurbaşkanlığı kabinesinin ilk Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Ersoy, İstanbul Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümü'nde öğrenim gördü. Alman Lisesi'nde öğrenciyken düzenlediği tur organizasyonlarıyla turizm sektörüne giriş yapan Ersoy, Türk turizm sektöründe 25 yılı aşkın bir geçmişe sahip olan Etstur'un Yönetim Kurulu Başkanı oldu. Ersoy, Etstur'un ardından 2000 yılında kurduğu Voyage Otelleri, 2001'deki girişimi Didimtur, 2006'da açtığı Jetset ve ucuzabile ile turizme pek çok marka kazandırdı. Ersoy, 2012'de cruise sektörüne yatırım yaparak Türkiye'nin tek cruise gemisi işletmecisi oldu. 2017'de online rezervasyon platformu odamax.com'u hayata geçirerek, dünyanın dört bir köşesinden 200 bine yakın tesis için rezervasyon hizmeti sağlamaya başladı. Bakanlığın devir teslim töreninde açıklamalarda bulunan Ersoy, hedeflerinin sadece turist sayısını artırmak olmayacağını vurguladı. Ersoy, özellikle Türkiye'ye seyahat eden 'nitelikli turist' olarak ifade edilen gelir grubu yüksek turistleri de hedefleyeceklerini dile getirdi.

"EMEK KUTSALDIR"

Yeni sistemin ilk Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk oldu. Eski Kültür ve Turizm Bakanı Atilla Koç'un kızı olan Selçuk, Bilkent Üniversitesi'nde tam burslu ekonomi lisansı öğrenimi gördü. Amerika'da Michigan Üniversitesi'nde ekonomi doktorasına başlayan Selçuk, Teksas Üniversitesi'nde işletme doktorasına devam ederken, aynı üniversitede muhasebe ve enformasyon yönetimi yüksek lisansı da yaptı. 2003-2007 yılları arasında Teksas Üniversitesi'nde araştırma asistanı, 2007'den itibaren İslam İşbirliği Teşkilatı SESRIC'te kıdemli araştırmacı olarak görev alan Selçuk, SESRIC İstatistik ve Enformasyon Direktörlüğü yaptı. Selçuk'un KADEM Ankara Temsilciliği ve Denetleme Kurulu Üyeliği, Kadın Birliği Platformu Üyeliği bulunuyor.

Bakan Selçuk yeni dönemde milletin kendilerinden yeni sözler, projeler ve yatırımlar beklediğini bildiklerini vurgulayarak, "Milletimizle beraber yeni bir yolculuğa, yeni bir heyecana doğru koşuyoruz. Biliyoruz ki emek kutsaldır, o yüzden emekçilerimizin alın teri bizim için önemlidir. Türkiye, sosyal devlet anlayışının dünyadaki en önemli ve güçlü uygulayıcılarındandır. Bu yöndeki anlayışımızı daha da güçlendireceğiz" ifadelerini kullandı.

"GECE GÜNDÜZ ÇALIŞACAĞIZ"

2009 yılından bugüne kadar Toplu Konut İdaresi Başkanlığı iştiraki Emlak Konut GYO A.Ş. Genel Müdürlüğü görevini yürüten Murat Kurum, yeni sistemin ilk Çevre ve Şehircilik Bakanı oldu. Selçuk Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi İnşaat Mühendisliği

mezunu olan Kurum, 1999-2005 yıllarında inşaat alanında faaliyet gösteren çeşitli özel sektör kuruluşlarında mühendis, şantiye şefi, koordinatör olarak çalıştı. 2005-2006 yılları arasında TOKİ Ankara Uygulama Daire Başkanlığı'nda uzman olarak görev yaptı. 2006 - 2009 yılları arasında TOKİ İstanbul Uygulama Daire Başkanlığı Avrupa Yakası Uygulama Şube Müdürlüğü görevine geldi. 2009-2012 tarihleri arasında Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nda uzman olarak çalıştı.

Deneyimlerini bakanlığa en iyi şekilde aktarmaya çalışacaklarını açıklayan Bakan Murat Kurum, yeni sistemle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev ve yetkilerinin biraz daha arttığına dikkati çekerek, "Biz de mevcut çalışma arkadaşlarımızla üzerimize düşene neyse gece gündüz çalışacağız, tevazu içerisinde olacağız" dedi.

Yeni dönemde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na Millî Emlak Genel Müdürlüğü ve Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü bağlandı. Ayrıca genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin her türlü taşınır ve taşınmazlarının satışına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkili olacak. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ), Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlandı.

ENERJİNİN PATRONU; DÖNMEZ

Kabine'de yer alan bürokratik kökenli isimlerden biri de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez oldu. 2015 Aralık'ta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarlığı'na atanan Dönmez, enerji sektöründe birçok yazı ve rapora imza atarak; arz güvenliği, enerji yoksulluğu, doğal gaz projeksiyonları, enerji sektöründe Ar-Ge, stratejik planlama, performans yönetimi, fizibilite hazırlama, organizasyon geliştirme ve şirketlerin AB'ye uyumu gibi konularında çalışmalar yürüten bir isim. Enerji Bakanlığı'nın 2023 stratejilerinin hazırlanması aşamasında da çalışan Bakan Dönmez, Türkiye Elektrik Sanayi Birliği'nin (TESAB) kurucuları arasında yer aldı. Dönmez, 4 Ocak 2008'de EPDK Kurul üyeliğine atandı.

Devir teslim töreni sonrasında açıklamalarda bulunan Dönmez, yeni hükümet sisteminde daha az sayıda kurum, daha az sayıda yönetici ile daha hızlı ve performansı daha yüksek bir devletten bahsettiklerini vurgulayarak, bu yenilenmiş kurumlarla yollarına devam edeceklerini söyledi. Enerji Bakanlığı'nın daha önce sadece enerji sektörüyle birlikte anıldığına dikkat çeken Dönmez, bakanlığın yeni anlayışla enerji sanayisi ve teknolojisi alanında da kendini göstermeye başladığının altını çizdi.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI, TURAN'DAN SORULACAK

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turan, özel sektörde de üst düzey yöneticilik yapmış, kabinenin bürokrasi kökenli üyesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi İnşaat Mimarlık Fakültesi inşaat bölümü mezunu Turan, aynı üniversitede yüksek lisans yaptı. 1985'de Karayolları Genel Müdürlüğü'nde mühendis

olarak çalışmaya başlayan ve çeşitli görevler üstelenen Turan, 2005-2015 yılları arasında Karayolları Genel Müdürlüğü yaptı. Turan, Bu görevinden emekli olduktan sonra Cumhurbaşkanlığı Başkanışmanlığı, ardından Danıştay Üyesi olarak vazife yürüttü. Danıştay üyeliğinden emekliliğinin ardından, Kuzey Marmara Otoyolu inşaatını üstlenen konsorsiyumun CEO'luğuna getirildi. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Turan, devir teslim töreninde yaptığı açıklamada Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın gösterdiği hedeflere ulaşmak için daha büyük projeleri, yeni bir anlayışla insanların hizmetine daha hızlı sunmak için gayret edeceklerini, aşkla ve şevkle çalışmayı sürdüreceklerini ifade etti. Tekirdağ-Çorlu'daki tren kazasına da değinen Turan, ulaştırma sektöründe bu tür kazaların zaman zaman olduğunu vurgulayarak, "Bakanlık olarak bu konuda yapılması gerekenleri yapacağız. Hizmeti, altyapısını yapmak yetmiyor, işletim kurallarını da disiplin altına almak önemli" ifadelerini kullandı.

GENÇLİK, BÜROKRASI KÖKENLİ KASAPOĞLU'NA EMANET

Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Kasapoğlu da kabinenin bürokrasi kökenli isimlerinden. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi işletme bölümü mezunu Kasapoğlu, aynı üniversitede mahalli idareler ve yerinden yönetim programında yüksek lisans yaptı.

Kasapoğlu, ABD'deki Florida State Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde yönetim organizasyonu alanında araştırmacı, uzman ve proje koordinatörü olarak çalıştı. Palm Beach Atlantic Üniversitesi'nde işletme yüksek lisansını tamamladı. İstanbul Üniversitesi'nden, yerel istihdam konusundaki çalışmasıyla doktora derecesi alan Kasapoğlu, Türkiye'deki ve yurt dışındaki öğrencilik yıllarında sivil toplum kuruluşlarında aktif görev aldı, yöneticilik yaptı. Özel sektörde uluslararası ticaret alanında çalıştı. 2009 yılında Başbakanlık Müşavirliği'ne atanmasının ardından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda, Millî Eğitim Bakanlığı'nda, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda çeşitli görevler üstlendi. Spor Toto Genel Müdürlüğü döneminde sporun tabana yayılması ve herkes için spora erişilebilirliğin sağlanmasına amacıyla çok sayıda tesisin ülkemize kazandırılmasına katkıda bulundu.

KABINEYE SÜRPRİZ İSİMİ AKAR OLDU

Yeni kabinenin sürpriz ismi Millî Savunma Bakanlığı'na getirilen Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar oldu. Akar'dan boşalan Genelkurmay Başkanlığı'na Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Yaşar Güler'i görevlendirdi. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Ümit Dündar, Genelkurmay 2. Başkanlığı'na ise Kara Kuvvetler Kurmay Başkanı Korgeneral Metin Gürak getirildi.

Erdoğan bir soru üzerine Genelkurmay Başkanlığı'nın Millî Savunma Bakanlığı'na bağlanabileceğini, hiçbir manis olmadığını kaydetti.

Ak Parti Kurucularından ve Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Burhan Kuzu: Başkanlık Sistemi'nde tıkanan yerler olursa, ıslah edilir

“Her ülkenin akıllı insanları kendilerine uygun bir **Başkanlık Modeli üretebilir**”

“Bizim Başkanlık Model'imizde yasama kendi içinde, yürütme kendi içinde, yargı kendi içindedir ve kendi alanında yetkilidir. Bizde sadece yürütmeye ‘Tek Adam’ var. Artık koalisyonları bitirdik. Bu sistemin en güzel yönü kimin yönettiği bellidir. Sandığa gittiğinde kimseyi suçlayamazsın. Bu modelin en güzel yanlarından birisi de genç nesillere fırsat veriyor.”

Prof. Dr. Burhan Kuzu... Türkiye, 40 yıldır Başkanlık Sistemi'ni ondan dinledi. Bu sistemin 'kurucu babası'... YARIN Dergisi'ni ağırlayan Prof. Dr. Burhan Kuzu, Türkiye'nin bu konuda yaşadıklarını bir kere daha bizlerle paylaştı.

‘Tek Adam’ eleştirileri ve yargı bağımsızlığı başta olmak üzere merak edilen birçok soruyu yanıtlayan Prof. Dr. Kuzu, önümüzdeki dönemde Başkanlık Sistemi'nin uygulamasında tıkanıkların olması halinde gerekirse ıslah edilebileceğini anlatıyor ve “Eğer Başkanlık Sistemi'nde tıkanan yerler varsa o zaman o modelin ıslahına gidilir” diyor. ‘Tek Adam’ eleştirilerine ise “Dünkü Parlamenter rejime nazaran bugünkü başkanlık modeli ‘tek adam’dan daha uzak bir sistemdir” diye cevap veren Prof. Dr. Kuzu, kuvvetler ayrılığı ilkesine yönelik tespitlerini ise “Her ülkenin akıllı

“Türkiye’de yargının bağımsızlığı sorun değil, yargının tarafsızlığı sorun olmuştur. Size şunu söyleyeyim, ‘Başkanlık Modeli’ geldi diye yargıda bir zafiyet asla olmaz.”

insanları kendilerine uygun bir başkanlık modeli üretebilirler. Bunun altını çiziyorum. Türkiye’de şu an bir yasama, yürütme ve yargı dengesi var. Nedir bu modelin özü; yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrılması. Parlamenter rejim ise yasamanın yürütmenin emrine girmesidir. Parlamenter rejimde görünürde kuvvetler ayrılığı vardır ama aslında kuvvetler birliği vardır. Yasamanın sadece adı vardır kendi yoktur. Yani Parlamenter modelde yasama şeklen var” diye paylaştı.

Türkiye, Başkanlık Sistemi’ni 40 yıldır sizden dinledi. Bu hikâyedeki kırılma noktaları neydi? Bugün geldiğimiz noktayı ana hatlarıyla değerlendirerek başlayalım mı?

Başkanlık sisteminin Türkiye’deki fikir babası aranıyorsa, ben olduğum doğrudur. Tevazu göstermenin bir anlamı yok. Bu işin aynı zamanda bir vebali var. Sistem işlemediği zaman “Gel hoca” derler. İşlediği zaman ise kimse adımızı bile anmaz.

Başkanlık modeli çok engebeli bir süreçten geçti. Türkiye’de zaman zaman gündeme geldi, zaman zaman kayboldu. Zaman zaman alevlendi sonra tekrar söndü.

Bunun ana sebebi siyasilerdi. Süleyman Demirel ve Turgut Özal Başkanlık modelinin önemini Cumhurbaşkanlığı makamına çıkınca daha fazla farkına vardılar. Öyle olunca da ‘Başkanlığa geçelim’ söylemlerini dillendirmeye başladılar. Bu arada hükümete tek başına gelememiş olan Alparslan Türkeş, Necmettin Erbakan, Muhsin Yazıcıoğlu da aynı şeyleri söyledi. O dönemde hepsiyle bu konuyu müzakere ettim.

Rahmetli Turgut Özal’ın bir dönem ‘Cumhurbaşkanı Başdanışmanlığı’nı yaptım. Rahmetli Süleyman Demirel bu konuda kaç defa beni çağırdı ve istişarelerde bulunduk. Ben, 1977’de bu sistem üzerinde çalışmaya başladım. Ancak aktif siyasette Ak Parti kurucu üyesi olarak 2001’den sonra daha çok dillendirmeye başladım. Ondan önce de Türkiye’de gezmediğim gitmediğim bir yer kalmadı.

Başkanlık sistemini anlatmak için kaç kilometre yol yapmışsınızdır?

Birçok yere birçok defa gittim. Siyasi partilerin gençlik ve kadın kollarında farklı siyasi partilere anlatma imkânım oldu. TV programlarında anlattık. Hatta internete ‘başkanlık’ yazdığında direk ‘Burhan Kuzu’ çıkıyor. Bu kadar iç içe geçtik. Bunu inanarak savundum ve söyledim. Yazdığım kitapta da bunları hep dile getirdim. 2001-2002’de Ak Parti kurucu üyesi oldum. 3 dönem Anayasa Komisyonu Başkanlığı yaptım. O süreçte de hep bunu dillendirdim.

Hatta bizim partimizden bazı arkadaşlar ‘Hocam biz hükümet olduk, Başkanlık modeli nereden çıktı?’ dedi. Ancak hiçbir parti AKP de dâhil ilelebet kalamaz. Ne ANAP kaldı, ne DYP kaldı ne AP kaldı. CHP ayrı bir kategoridir. O devletle iç içe geçmiş, yerinde sayıyor. Dolayısıyla bu model gelmeseydi 90’lı, 80’li, 70’li yıllarda Türkiye’yi perişan eden ‘koalisyon’ dediğimiz o bela tekrar çıkar gelirdi. İlelebet kalacağını zannetme, hatta ‘50 sene biz kalırız’ gibi laf edenler vardı. Siyasette böyle bir şey yok. Kitle partileri bakımından bu iş böyle değil, özellikle sağ merkezli partiler, lider partiler...

PROF. DR. BURHAN KUZU

*Ak Parti Kurucularından ve Cumhurbaşkanlığı
Hukuk Politikaları Kurulu Üyesi*

Biz, özelleştirme, yabancı sermaye, dövizle bakış, Telekom, altyapı başlıklarında Özal’ın çizgisini önemli ölçüde takip ettik. Demirel dönemine baktığınız zaman çok daha zor bir Türkiye vardı. Bürokratik oligarşik yapı iyice sarmış adamı, bir süre bir şeyler yapıyor, azıcık döndüğü an hemen tepesine asker biniyor. O yüzden; ‘‘6 defa gittim 7 defa geldim’’ lafı buradan geliyor. Fötrünü alıp gidiyor sonra Millet demokrasi içerisinde ‘Mağdur oldu’ diye geri getiriyor. Ama Özal’a baktığınız zaman daha atak, aktif ve oligarşik bürokrasi yerine mücadele eden bir yapı... Cesur bir yapı...

Onun açtığı yoldan sonrasında Tayyip Bey gibi bir liderin gelmesi bu dinamizmi daha da hızlandırdı. Hedef oligarşik yapıdan kurtulup Başkanlık modeli gibi daha pratik pragmatik bir yapıya büründürmekte ise Tayyip Bey’in rolü önemli oldu.

Her zaman savunduğum şu oldu; diktatörlük dediğimiz şey eğer bir güç ise bu da eski krallıklarda olduğu gibi olmayacağına göre bir yasal yetkinin kötüye kullanılması olabilir bu söylediğiniz. Nedir o? Hükümetin elinde para ve kanun olmak üzere iki tane güç var. Şimdi o iyi ideal dedikleri Parlamenter modelde para gücü de kanun gücü de hükümetin elinde. Bütçeyi çıkaran da harcayan da hükümettir. Kanunun tamamını yapan hükümettir, uygulayan da hükümettir. Milletvekillerinin tekrar vekil olmasını sağlayan da lideridir, yani hükümette kim varsa odur veya parti başkanlarıdır.

Neden?

Çünkü cesareti ve darbeye karşı ilk defa dik duran bir lider çıktı. Bu konuda ikinci birini görmüyorsunuz. 27 Nisan bildirisinde çıkıp karşısına dikilip siz bizim emrimizdesiniz gerekirse gereken yapılır şeklinde bu şahsımıza verilmiş bir muhtıradır ama biz de size karşı aynı muhtırayı veriyoruz diyebildik, bu çok önemli bir şeydi.

Bunu niye anlatıyorsunuz?

Çünkü bütün bunlar olmasaydı Başkanlık modelinin yolu açılmazdı. 15 Temmuz da bu işi kolaylaştırdı.

Kolaylaştırdı derken...

Şu manada çünkü muhalefet liderlerinden Devlet Bahçeli Bey dönen dolapların farkına vardı ve şunu düşündü, "Ya 15 Temmuz'da zayıf bir hükümet olsaydı. Tayyip Bey gibi değil de daha zayıf, daha korkak hatta darbe olduğunda Yunanistan'a kaçan bir adam olsaydı..." Bunları yapmayan bir lider olduğunu görünce, bunun kalıcı olmasını istedi. Bizim sayımız yetmiyordu. Sonuç itibarıyla onun bu çıkışı bizim için bir can simidi oldu. Biz de onu sahiplendik. Kaldı ki bir şey daha var. Türkiye'de özellikle 2007'deki Anayasa değişikliğinde Cumhurbaşkanını halk seçsin dedikten sonra Türkiye orada kalamazdı. Akademik kimliğim ile sorduğunuz için söylüyorum, kalamazdı çünkü yarı başkanlık modeli mi diyorsun 'yok' diyorlar.

Peki, o zaman Parlamenter rejim mi?

O hiç değil.

Ya bu ne?

Başkanlık zaten değil o zaman 2007'de Başkanlık modeline çok önemli bir adım atılmış bir Türkiye'den söz ediyoruz. Ben o dönemde Anayasa Komisyonu Başkanı idim.

Hatırlıyoruz o dönem büyük tartışmalara da sahne oldu.

Hiç unutmuyorum ana muhalefet vardı. Rezil bir dayatmayı bizim önümüze koydular. Yani o dayatma olmasaydı belki Türkiye bugün bu modele geçemeyebilirdi. Seçtirmeme, milli egemenlik bakımından ciddi bir kırılma noktası idi. Çünkü gördük ki, bunlar bize bir iş yaptırmayacaklardı.

367 dayatması nereden çıktı? Sezer'de yok, Demirel'de yok Özal'da yok. Bize gelince mi bu 367 rakamını bulacaksınız! 82 Anayasası 'Ne yaparsan yap, seç' diyor. Yani böylesine çözüm odaklı bir Anayasa varken, sen çözümsüzlüğü öne sürerek 367 gibi bir ucubeyi önümüze getirip dayatıyorsun. Biz dedik ki o zaman anlaşıldı ki siz bize bunu seçtirmeyeceksiniz. 'O zaman Millet seçsin...' dedik.

Parlamenter sistem rejimine uyar mıydı?

Balkanlarda Başkanlık modeli olmayıp Parlamenter rejim olan ama cumhurbaşkanını halkın seçtiği ve yetkileri çok olmayan ülkeler var. Ama bizim gibi cumhurbaşkanı başbakan çatışması olduğu yerlerde sıkıntı.

Hatırlayın; Demirel ile Çiller'in kavgası, Mesut Yılmaz ile Özal'ın kavgası, Özal ile Demirel'in kavgası, Ecevit ile Sezer'in kavgası...

Aynı görüşte olduğu halde bu yaşanıyor. Bir de halkın seçtiği cumhurbaşkanı olacak, Parlamenter Sistem de kalacak, bu Türkiye'de olmayacak bir şey. Olmadı da zaten. Hiç unutmuyorum CHP benim önüme 10 bin önerge koydu. Koca kitap! Gün geldi bize 'Sayın başkan Çanakkale geçilmez' denildi. Yani bizi Çanakkale'yi geçmeye çalışan o günkü hain düşman neyse aynı kefeye koydular. Cumhurbaşkanlığını halkın seçmesini kendi iktidarlarını, Cumhuriyetin, demokrasinin elden gitmesi, her işin bitmesi gibi algıladılar ve 'Buna imkân yok' dediler.

Üzerinde 17 saat çalıştık. Önüme o önergeyi koydular ama ben o önergeyi yeni bir önerge ile geçersiz kıldım. Yeni önerge imkânı verdim. Çalışma yönteminde değişiklik yaptım. Çünkü önümü tıkadılar. Oturup ağlayacak mıydık? Millet bize 350 vekil vermiş. O zaman Erkan Mumcu'nun partisi bize destek oldu ve öyle 367 bularak bu Anayasa değişikliğini çıkartmış olduk.

Büyük bir kavgaya çıktığını hatırlıyorum.

Aynen. Cep telefonları havada uçuştular, kıyamet koptu. Önümde her türden markanın olduğu cep telefonu yığıldı. CHP'de bir milletvekili gelmiş bana silah gösterince, 'Hadi gel sık' dedim. Dolayısıyla böylesine zor bir süreçlerden geçtik.

ALTINORMAN

İzmir'in zirvesinde, sonsuzluk her nefesinde

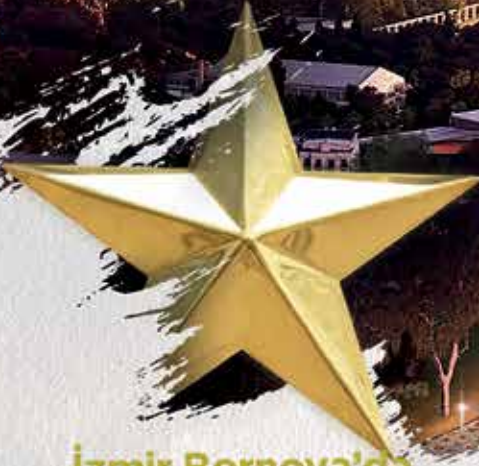
İZMİR'İN EN BÜYÜK KONUT PROJESİ

254

Bin TL'den
başlayan fiyatlar

0,90

Faiz Avantajı

İzmir Bornova'da

Mutluluğun Garantisi

☎ 444 4 521

✉ info@altinorman.com.tr

🌐 altinorman.com.tr

“Milletvekilleri tekrar seçilebilmek için hala liderlerin gözünün içine bakıyor. Çözümü; milletvekillerinin dar ya da daraltılmış bölgeden gelmesini sağlamak. Nispi temsil usulü dediğimiz model Başkanlık Sistemi'ne uymuyor.”

Peki, sonra ne oldu?

Sonra cumhurbaşkanını halk seçsin dedik. O arada tabi ki erken seçim kararı alınca bizim Anayasanın yürürlüğe girmesi gecikti. Referandum 21 Ekim'e gitti, gecikti. Seçim 22 Temmuz'da oldu. Öyle olunca biz Abdullah Gül'ü seçtik. Halkın cumhurbaşkanını seçmesi daha sonraya kaldı, ilki de Tayyip Bey oldu. O zaman Parlamenter sistem vardı. Tayyip Bey aynen Özal'ın Demirel'in yaptığı gibi bir anlamda yetkisini sonuna kadar kullanan bir tabloya girmiş oldu. 'Cumhurbaşkanı olarak halk tarafından seçildim, bağımsız tarafsızlık ayrı bir konu ama benim partimle bağımlı tamamen koparmam nasıl olacak?' dedi. Araf bir durumdu. Zor bir şeydi.

Dolayısıyla bu noktada durulamazdı. Ya Parlamenter rejime geri dönülecek... Parlamenter sistem, benim hiçbir zaman savunmadığım bir sistemdi.

Benim nezdimde Parlamenter sistem çağrı geçmiş bir İngiliz modeli. Dünyada artık randıman vermeyen bir sistemdir. Yani 40'lı yılların yol alamayan bir araba modelidir. O yüzden de başkanlık modeline 16 Nisan referandumuyla geçmiş olduk. Doğrusu yapıldı.

Oldu da Türkiye'de başkanlık sistemi yürümedi diyelim. Peki, o zaman ne olacak? Bizim bir daha Parlamenter Sistem'e geri dönme şansımız yok mu? Türkiye, o zaman nasıl bir modeli uygulayabilir?

Olmama ihtimali her sistemde var. Yani eğer siz sistemin işlememesini diyorsanız, hani Parlamenter model çok işlemiş olsa da geri dönsük. Döneceğimiz model dünden daha iyi bir model değil ki! İşliyordu da biz buraya gelmedik ki... O sisteme geri dönmek bana tuhaf ve mantıksız da geliyor. Eğer Başkanlık Sistemi'nde tıkanan yerler varsa o zaman o modelin ıslahına gidilir. Bu soru bağlamında benim eleştirdiğim noktalar da var.

Bu eleştirileriniz neler?

Bunları kitabımda da yazdım.

Amerika'daki model, başkanlık modelinin esasıdır. Bu ideal olanı ama biz oradaki yapının aynısını alamazdık. Türkiye şartlarını dikkate alarak yaptık. Bir şeyin altını çiziyim Parlamenter modelle başkanlık modelinin temelde bir farkı var. Parlamenter modelin taklidi çok zor. İngiltere doğumludur ve oranın özelliklerini taşırsa yaşayabilir. Ülkede krallık

varsa bilhassa daha iyi işler. Cumhuriyet varsa iki başlılık sebebiyle Parlamenter sistemde sıkıntı çekersin. Hâlbuki krallıklarda 'Kral kötülük yapmaz' derler yetkisi olmadığı için bir başbakanın yetkili olduğu ülkelerde iki başlılık yoktur şeklen vardır. Hollanda, İsveç, Norveç, İngiltere gibi ülkelerde krallık olan yerlerde yürüyebilir. Ama Almanya sıkıntı çekti. Hele Fransa, Parlamenter model sebebiyle perişan oldu. Fransa'da 70 yılda 104 hükümet kuruldu, Fransa mahvoldu. İmdatına Charles de Gaulle yetişti de yarı başkanlık ile kısmen kendini kurtarabildi. İtalya ise hala sürünüyor. Koalisyon derdiyle uğraşiyor.

Parlamenter model için derler ki; 'Kral bakanlardan birini öldürse bundan başbakan sorumlu, başbakan öldürse kimse sorumlu değil' Çünkü kral kötülük yapmaz. Çünkü yetkisi yok ki kavgaya çıksın.

Yetkisi yok niye öldürsün?

Yani... Adam faytonlarla geliyor, gidiyor, bir imza atıyor. Bizde öyle mi Fransa'da öyle mi, değil. Yani krallıklarda bunu görmüyoruz. Hollanda'da yok, Danimarka'da yok, İsveç'te yok. Koalisyonda sıkıntı çekiyor ama bizdeki gibi tablolar çıkmıyor iki başlıklı bölünme filan olmuyor. Dolayısıyla Parlamenter modelin taklidi zordur. İngiltere dışında çok zor işliyor. İki partili modeller olursa biraz daha İngiltere'de olduğu gibi biri gelir biri gider. Bugün İtalya'da 286 parti seçime girdi. Pedallar partisi, işi yokuşa sürenler partisi, işi bir çırpıda çözenler partisi yani diyebilir miyiz biz İngiltere'de iki parti var, Amerika'da da iki parti var ki biri başkanlık biri Parlamenter rejim. Orada demokrasi daha iyidir diye bir şey yok. Dolayısıyla demokrasi için partinin azlığı çokluğu gibi böyle şeylerin çok fazla bir anlamı kalmıyor.

Parlamenter modelin taklidi yok dedim. İngiltere'ye hasır ama başkanlık modeli aklın bulunduğu bir sistemdir. Her ülkenin akıllı insanları kendilerine uygun bir başkanlık modeli üretebilirler. Bunun altını çiziyorum. Türkiye'de şu an bir yasama, yürütme ve yargı dengesi var. Nedir bu modelin özü; yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrılması. Parlamenter rejim ise yasamanın yürütmenin emrine girmesidir. Parlamenter rejimde görünürde kuvvetler ayrılığı vardır ama aslında kuvvetler birliği vardır. Yasamanın sadece adı vardır, kendi yoktur. Yani Parlamenter modelde yasama şeklen vardır.

Biz neyi hedefledik? Dedik ki yasama da olsun yürütme de olsun. İkisini birbirinden ayıralım.

Asıl çözüm; sistem nerede tıkanırdı oraya müdahale ederiz. Bu müdahale Parlamenter rejimde çok zordur. Onun kendine has ağır ağıdalı bir yapısı var. Bozamazsın onu, daha farklı bir modeldir, kendi içinde dengelidir, bozduğun zaman başka bir şeye dönüşür ama Başkanlık öyle değil pragmatik bir modeldir. O yüzden dünyadaki başkanlık modelleri birbirlerine çok fazla benzemeyebilir. Türk dünyasında uygulananlar, Arap dünyasında uygulananlar, Afrika'da başkan gibi duran başkanlık modeliyle örnek olan yerler Başkanlık sistemi değildir.

O zaman karşılaştırma yapmamız da doğru değil?

Oralarla doğru değil. Biz olsa olsa Amerika ya da Güney Amerika ülkeleriyle bu kıyası yapabiliriz.

Türkiye diktatörlük yaşar mı endişesi var. Siz bu endişeleri nasıl yorumluyorsunuz?

Her zaman savunduğum şu oldu; diktatörlük dediğimiz şey eğer bir güç ise bu da eski krallıklarda olduğu gibi olmayacağına göre bir yasal yetkinin kötüye kullanılması olabilir bu söylediğimizi.

Nedir o? Hükümetin elinde para ve kanun olmak üzere iki tane güç var. Şimdi o iyi ideal dedikleri Parlamenter modelde para gücü de kanun gücü de hükümetin elinde. Bütçeyi çıkaran da harcayan da hükümettir. Kanunun tamamını yapan hükümettir, uygulayan da hükümettir. Milletvekillerinin tekrar vekil olmasını sağlayan da liderdir, yani hükümette kim varsa odur

veya parti başkanlarıdır. Bakan yapacak olan da gene liderdir, başbakanıdır. Dolayısıyla Parlamenter modelde görünürde bir kuvvetler ayrılığı var, yasama yasa yapıyor gibi duruyor ama uygulamada bunları görmüyorsunuz. Yani görünen şey; yasa yapacak olan yasaları hükümet getiriyor yasa oradan usulen çıkıyor. Bir müzakere organı, haklı bile olsan dokunamıyorsun. Yıllarca hiçbir milletvekili ben dahil çıkardığı yasanın adını ne getirdiğini ne olduğunu bilemeden yaptık. Elbette bilen vardır çok ilgilidir alt komisyonunda bulunmuştur olabilir ama bunu genel olarak söylüyorum. Buna muhalefet de dahildir. Çünkü etkinliği yok, yani bilse ne yapacak? Diyelim bildi, 'Şurası yanlış' dedi bir karşılığı yok ki. Muhalefet dese de karşılığı yok biz desek de karşılığı yok.

Hükümet orada belirleyici. Parlamenter model neden milletvekillerini lidere mutlak bağlıyor? İki tane sebebi var. Birincisi Bakan olma beklentisi, ikincisi tekrar seçilme kaygısı.

Yani milletvekilleri tekrar seçilebilmek için hala liderlerin gözünün içine bakıyor. Çözümü; milletvekillerinin dar ya da daraltılmış bölgeden gelmesini sağlamak. Nispi temsil usulü dediğimiz model başkanlık sistemine uymuyor.

Yani milletvekilleri seçimlerinde de revizyona ihtiyaç var diyorsunuz.

Sen 'tıkanırdı diyelim' dediğin zaman tıkanma sebebi işte bu dediğim olur.

Yargıda siyasallaşma eleştirisiyle çok fazla karşılaşıyoruz. Bunun önüne geçmek için dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

Sistem ile yargı arasında bir bağlantı yok. Şu anlamda yok; krallıklar da dahil hangi model gelirse gelsin yargı her zaman tarafsız ve bağımsız olmalı.

Dolayısıyla sistemin monarşi, oligarşi, demokratik olması Parlamenter rejim yarı başkanlık olması ideal bir ülkede adil bir yönetimde sorun olmamalı. Çünkü adalet malum her şeyin üzerinde ayrı bir yerde durur. Bu bir hak kavramıdır. Hakkını hak edene vermek gerekir. Bu böyle ama ideal uygulama böyle olmuyor. Tarih boyunca baktığımızda değişik yasalar kanunlar çıkarılmış. Ama yasalar malum tek başına adalet getiremiyor. Kanunun nihai amacı adaleti sağlamaktır. Devlet başkanlarının da genel amaçları adaleti sağlamaktır. Biz demokrasiyi niye daha çok öne çıkarıyoruz, cumhuriyeti vs.

Gelmiş geçmiş tecrübelerimize göre daha adil bir model daha hakkı yerine getiren bir model. Yani yargının yürütmenin olsun milleti daha memnun ettiği bir modeldir diye savunuyoruz.

O yüzden tarih boyunca yargı hep sorun olmuş. Bizde de olmuş başka yerde de olmuş. Sadece bizde olan bir şey değil. Farklı farklı dozu değişebilir bunların.

Yargının iki özelliği var biri tarafsızlık biri bağımsızlık. Bağımsızlık dediğimiz; yargıya müdahale olmaması demektir. Yani yargıya müdahale dışından biri yasama, yürütme organları yargının kendi içinde ya da basın ya da başka bir güç "Böyle karar verin şöyle karar verin" gibi talimat veremez ve telkinde bulunamaz, telkinde bulunmak bile yasaktır.

Türkiye’de yargının bağımsızlığı sorun değil, yargının tarafsızlığı sorun olmuştur. O da daha çok kendinden kaynaklanıyor. Mesela 12 Eylül’ü düşünün ayrı bir dert. Gelelim 28 Şubat’a; ben biliyorum yargı bağımsızlığı filan değil bağımsızlığı farklı, tarafsızlığını ciddi manada kaybetmiştir. Ve ideolojik olarak çok sayıda kararlar vermiştir. Size şunu söyleyeyim başkanlık modeli geldi diye yargıda bir zafiyet asla olmaz.

FETO yapılanmasını temizlemek için çalışmalar yapıldı, yapılıyor. Ama bir taraftan bakıyoruz yerine başka tarikatların devletin içerisinde yapılanma sürecinde olduğuna dair yorumlar var. Bu tarz yapılanmaların hukuk ve devlet sistemi içerisinde ağırlığının olmaması anlamında Başkanlık Sistemi’nde ne gibi tedbirler alınmalı?

Bizim de böyle duyularımız oluyor zaman zaman. Ama bir FETÖ kadar yaygın değil elbette. 170 ülkede faaliyet gösteren korkunç bir teşkilat. Bu boyutta Türkiye’de ikinci bir alternatif örgüt olduğunu sanmam. Yani ileride bu hiç olmaz diyemem. Bunu bilemem bu ayrı bir şey. Cemaatler cemiyetler Türkiye’nin bir realitesidir. Yani falan cemaatindendir diye bunları işe almamak doğru bir şey değil. Ama onlar arasında bir yapılanma, kenetlenme bir kadrolaşma varsa bunun takibi de MİT’in işidir. Bu benim işim değil. Bunlar takip edilmeli ve müsaade edilmemeli. Çünkü güç sonunda başka bir şeye dönüşüyor. O artık orada kalmıyor başka bir versiyona, başka bir yapıya dönüşüyor. Ama unutulmamalı ki onlarda hizmet hareketi diye girdi yani oradaki boşluğu başka birine doldurtmamak lazım.

Şu anda bir zararı yoktur ama bir 10-15 yıl sonrası için baktığımızda...

İleride olmasını engellemenin yolu takip etmektir. Herhangi bir yapılanmayı böyle bir manada kadrolaşmayı vs. engellemek gerekiyor. Burada denetim mekanizması önemli. Devletin kendisi istihbarat birimleri bunu yapmalı. Ama peşinen o tarikat diye çıktı bu alçaklığı yaptı, burada da tarikatlar var bunları da almayalım, bu doğru olmaz. Bu vicdani de olmaz dini olarak da doğru değil hukuki olarak da zaten doğru değil.

Yabancı sermayenin Türkiye’deki hareketine bakıyoruz. Özellikle hukukla içselleştirilmiş bir demokrasi arıyor. Buna da son dönemde 3. nesil teşvik deniliyor. Bu özelden baktığımızda yabancı sermayenin Türk hukuk sistemine güvenini tazelemek anlamında neler yapılmalı? Bu konuda ne gibi artılarımız ve eksilerimiz var, nasıl bir tablo çizersiniz?

Benim param yok ama az çok bilirim; sermaye ürkek korkak bir mahlûktur. Hep ılımlı güvenli hava ister. Ne çok sıcak sever, ne çok soğuk sever. İdeal bir ortam ister bunda da tabi hukuk güvenliği çok önemli. Yılan gibidir deliğine kaçtı

Başkanlık sisteminin Türkiye'deki fikir babası aranıyorsa, ben olduğum doğrudur. Tevazu göstermenin bir anlamı yok. Bu işin aynı zamanda bir vebali var. Sistem işlemediği zaman "Gel hoca" derler. İşlediği zaman ise kimse adımızı bile anmaz. Başkanlık modeli çok engebeli bir süreçten geçti. Türkiye'de zaman zaman gündeme geldi, zaman zaman kayboldu. Zaman zaman alevlendi sonra tekrar söndü.

mı yakalayamazsın gider. O yüzden de ürkütmeye korkutmaya gelmez. 'Alırım, keserim, üstüne el koyarım...' söylemlerine hiç gelemez. Bizim dönemde epey bir yabancı sermaye geldi.

Son dönemde olağanüstü halin bunlara kısmen etkisi olumsuz olmuştur. 15 Temmuz'un etkisi olmuştur. Çünkü kargaşa ortamıdır, kaygan bir zemindir sonuçta. Şimdi yabancı sermayeyi getirmede önemli şeylerden birisi bu güveni sağlamak için iç hukuktaki güvenliğimiz kadar bu insanlara uluslararası hukukta güven vermemiz lazım. Hakem usulü, tahkim yöntemi gibi...

Diyelim ki işler bir hukuka çıkarsa, Cenevre Mahkemesi etkilidir, Tokyo Mahkemesi etkilidir gibi; ki onunla yapıyor zaten. Belki bunu biraz daha yaygınlaştırmak lazım. Çünkü bundan yani güvenlikten sonra sorun yok ille de gavur gavuru tutar dememek lazım. Hak denen bir kavram da var. Biraz o gibi durumlara bakılabilir yani firmalar arasındaki vukuatlarda iki ülkenin mahkemesinin dışında bir yerde olabilir. Bir de yabancı sermaye özelinde özellikle siyasiler beyanat falan verirken dikkat etmeleri gerekir. 'yani o parama el mi konacak acaba ne oluyor?' dendiği an kaçır.

Mühim olan bu kaygıları ortadan kaldırmak...

Ben sadece olması gerekeni söylüyorum. Benim asıl üzüldüğüm şey başka... Yabancı sermaye gelir gider ama şu anda mesela Türkiye'den çok ciddi oranda bir sermaye kaçıışı var. Bu olmamalı. İşin garibi ne biliyor musunuz? Bizim dönemimizde adam ana sermayesini 3-4 kat büyütmüş.

Geçen gün yabancı bir dergide okudum. Çok sayıda büyük çapta iş adamlarımız kaynaklarını yurtdışına götürüyor. Yazık yani sen bu ülkede yetişmişsin. Allah korusun Türkiye'nin ben öyle bir ihtimal görmüyorum ama ciddi sıkıntıya girip, yani çok perişan bir tablo olduğunu varsayın. Açık söylüyorum bunların oradaki malları güvence altında olamaz. Yurtdışına gittiler diye zannetmesinler ki o parayı sana yedirirler. Tabi ki insanın Londra'da evi olsun ama kaynağın oraya gitmesi bizi rahatsız ediyor. Bu işadamlarımız 'Türkiye güvenilmez bir ülke' mesajını da veriyor. Bu duruma dikkat çekmek istiyorum. Bunu yapmayın. Bunun dozu olmalı, duyularımız iyi değil.

Son olarak 'Tek adam' eleştirisi konusunda tespitleriniz nedir?

'Tek adam' lafı tamamen uydurma bir laftır. Başkanlık

modelinin özelliği zaten yürütmenin başında tek adam olmasıdır. Yasamanın başında ayrı, yargının başında ayrı bir yapı var. Dolayısıyla bizim için tek adamdan öte güçler ayrılığı var mı yok mu buna bakacaksınız. Çünkü Parlamenter rejime nazaran bugünkü başkanlık modeli 'Tek Adam'dan daha uzak bir sistemdir. Çünkü başkan yürütmede tek adamdır. Yardımcıları, bakanları var, bürokratlar var, kurumlar var, komisyonlar var, bürolar ofisleri var var oğlu var.

Bunlar her an değiştirilebilir biraz daha rahat kendi içinde. Ama yaşamaya dokunabilen tek bir adam yok. Oradaki arkasında duran grubu Ak Parti grubunu kastetmiyorum o ayrı bir şey. Yürütmeden bahsediyorum. Ama dediğim gibi eğer başkanlık modeline uygun olarak daraltılmış dar bölge modeline geçerse orası, buradaki tek adam dediğin burada tek bir adam olarak kalır. Yürütmede tek adam olarak kalır. Aksi halde yasama boyutunda sıkıntı çıkabilir zaman içerisinde. Ben ille de bugün için demek istemiyorum. İleride bugüne göre ideali olanı söylüyorum. Dediğim gibi Cumhurbaşkanımız dar ve daraltılmış bölgeye taraftar oldu ama muhalefet maalesef kabul etmedi. Ben bunun birinci elden şahidiyim.

O zaman bugün yasama organı diyoruz. Yasama organı inanın ki düne göre daha güçlü. Seçim sistemini de değiştirirsek daha güçlü olur. Ben değiştirmeden şu haliyle bakıyorum meseleye neden güçlü?

Nasıl daha güçlü?

Ya dün kanunların tamamı hükümetten giderken şimdi kanunların tamamını meclis kendi yapacak ve teklifi kendi verecek. Yürütmeden bir şey gitmeyecek, ne gidecek bütçe yasası.

Bütçeye göndereceğiz, bizim bütçemiz ret olursa eski şeyler, tabi orada biliyorsun bütçe kalemleri değiştirebilir, fasıl arasında kaymalar yapabilir. Kabul ederse sorun yok. Şu an için sorun gözüküyor. Çünkü çoğunluk olarak iktidar olarak MHP ile birlikte orada bir çoğunluk var. Diyelim ret olursa geçici bir bütçe yapabiliyor.

Kısacası; bizim Başkanlık Modeli'mizde yasama kendi içinde, yürütme kendi içinde, yargı kendi içindedir. Bizde sadece yürütmede 'Tek Adam' var. Artık koalisyonları bitirdik. Bu sistemin en güzel yönü kimin yönettiği bellidir. Sandığa gittiğinde kimseyi suçlayamazsın. Bu modelin en güzel yanlarından birisi de genç nesillere fırsat veriyor. Bu büyük bir fırsattır. ■

Cumhurbaşkanı Baş Danışmanı Mehmet Uçum, yeni sistemi ve Haziran ayından bugüne yaşananları Yarın Dergisi'ne değerlendirdi: Yeni sisteme geçiş süreci son derece başarılı yönetiliyor

“Yeni hükümet sistemi, her kuvvetin kendi içinde demokratik güç yoğunlaşmasını sağladı”

“Sadece güçlü ve etkili bir yürütmeye değil tüm organlarıyla güçlü bir demokratik devlete sahip olmalıyız. İşte yaptığımız sistem değişikliği bunlara olanak veren, sosyolojik ve siyasi dinamiklerin önünü açan bir değişikliktir.”

Yeni hükümet sisteminde her kuvvetin kendi içinde demokratik güç yoğunlaşmasının sağlandığını belirten Cumhurbaşkanı Baş Danışmanı Mehmet Uçum, bu sayede tam ve gerçek 'kuvvetler ayrılığı'nın gerçekleşmesinin yanı sıra kuvvetlerin kendi içinde zaafa düşmesinin de önlenmiş olacağını söyledi.

Yeni Başkanlık sistemimiz ile ilgili en çok eleştirilen konuların başında demokrasilerin şartlarından biri olan kuvvetler ayrılığı prensibi konusunda tereddütler gelmekte. Yasama, yürütme ve yargı erklerinin ayrılığının yeni sistemde bu eleştirilere karşı sizce söyleyebileceği ne gibi argümanlar var?

En sade anlatımıyla kuvvetler ayrılığı, sınırlandırılmış kuvvetler demek ve karışmazlık ilkesine dayanır. Yasamanın; kanun yapma tekeline sahip olup yürütmenin işine karışmaması. Yürütmenin; hükümet faaliyetlerinde bulunup kanunlaştırma süreçlerine karışmaması. Yargının; meclisin ve yürütmenin

“Türkiye, ikinci kuruluş yani Cumhuriyet ile başlayan kuruluşunu tamamlama aşamasına geçti”

işlemlerini anayasaya ve hukuka uygunluk açısından denetleyip meclisin ve hükümetin yerine geçmemesi.

Ayrıca millî egemenlik ilkesine dayanan siyasal sistemler bakımından kuvvetler, egemenliğin fonksiyonlarıdır. Yani tüm erkler, asıl olarak egemenliğin sahibi halka aittir. Halk, bu erklerin kullanımına ilişkin hakkını devletin organlarına delege eder. Devletin organları, kendilerine delege edilen yetkileri halk adına kullanır. Bu nedenle kuvvetler ayrılığı yapısal ayrılık değil, fonksiyonel ayrılıktır. Yani kuvvetler ayrılığı egemenliğin parçalanması değil,

egemenliğin fonksiyonlarının belirlenmesidir. Bunun için demokrasilerde her kuvvetin oluşumu meşruiyet ilkesine dayanmak zorunda. Doğrudan veya dolaylı olarak demokratik meşruiyete yani halkın iradesine dayanmayan hiçbir kuvvet demokratik siyasal sistemin kuvveti olamaz. Dolayısıyla demokratik siyasal sistemlerde kuvvetler ayrılığı; meşruiyet açısından halkın iradesine dayanması sebebiyle özdeş olan yapıların fonksiyonel açıdan ayrı olması ve birbirlerini dengeleyip denetlemesi demektir.

Kuvvetler ayrılığı bağlamında eski sistemle yeni sistemi karşılaştırsak...

16 Nisan Anayasa Değişikliği'nden önce Türkiye'nin siyasal sisteminde kuvvetler ayrılığında sorunlar söz konusuydu. Yürütme kontrolünde yasama ile meclisin ve yürütmenin faaliyetlerini anti-demokratik şekilde sınırlayan yargısal aktivizm temel sorunlar olarak öne çıkmıştı. 16 Nisan Anayasa Değişikliği ile birlikte sert kuvvetler ayrılığını tesis eden bir modele geçildi. Hükümet, meclisten tamamen uzaklaştırıldı ve hükümetin yasa yapma sürecinde sahip olduğu tüm yetkiler ortadan kaldırıldı.

Yargı idaresinin demokratik meşruiyet sorunu halkın seçtiklerinin (Meclis ve Cumhurbaşkanı'nın) HSK üyelerini seçmesi sağlanarak çözüldü. Ayrıca yargının anayasal hüküm haline getirilen tarafsızlık özelliği güçlendirilerek karışmazlık ilkesine uygun bir yargısal faaliyetin koşulları hazırlandı.

Denge ve denetleme açısından kuvvetler arasındaki ilişki fonksiyonel üstünlük yaklaşımı üzerinden kuruldu. Buna göre, meşruiyet açısından eşit olsalar da meclis, hükümete fonksiyon açısından üstün kılındı. Bu üstünlük hem kanunlaştırma süreçleri açısından, hem denetim fonksiyonları bakımından, hem de seçimlerin birlikte yenilenmesi yetkisi yönünden sağlandı. Yargı, hükümet ve meclise göre meşruiyet açısından dolaylı bir kuruluş ilkesine sahip olmasına rağmen fonksiyon açısından hem hükümet hem de meclise üstün tutuldu. Anayasa yargısı yoluyla meclisin düzenlemelerini, idari yargı yoluyla da hükümetin düzenlemelerini ve işlemlerini denetleme gücüne sahip yargı, fonksiyonel açıdan sistemin tepesinde.

Yeni sistem ne getiriyor?

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, demokratik güç yoğunlaşması sağlayan bir sistem. Demokratik güç yoğunlaşması, iç yoğunlaşma ilkesine dayanır. İç yoğunlaşma her kuvvetin kendi içinde güçlenmesi demek. Eğer güç yoğunlaşmasına tek kuvvet üzerinden diğer kuvvetleri kontrol altına alacak şekilde imkân verilirse kuvvetler arası ilişki sakatlanır. Nitekim 16 Nisan Değişikliği öncesi sistemde yürütme ve yasama ilişkisinde böyle bir sorun vardı. Yasama fonksiyonu tümüyle yürütme tahakkümündeydi. Aynı şekilde yargısal aktivizmle yargının yasama ve yürütme üzerinde baskıcı pratikleri söz konusuydu.

MEHMET UÇUM

Cumhurbaşkanı Baş Danışmanı

16 Nisan Değişikliği bu sistemsel anomalileri anayasal düzeyde ortadan kaldırdı. Görüldüğü gibi yeni hükümet sistemiyle birlikte her kuvvetin kendi içinde demokratik güç yoğunlaşması sağlandı. Bu şekilde tam ve gerçek kuvvetler ayrılığının gerçekleşmesinin yanı sıra kuvvetlerin kendi içinde zaafa düşmesi de önlenmiş olacak. 21. yüzyılın güçlü devlet ihtiyacına güçlü demokratik devleti inşa ederek cevap verme çabası ülkemizde bir arayış olmaktan çıktı ve içerdiği; ilerilik, özgünlük ve vizyonla hayata geçmeye başladı.

Yeni sisteme yönelik 'Tek adam' eleştirileri konusunda görüşlerinizi alabilir miyiz?

Demokratik başkanlık sistemleri, siyasi açıdan tek kişilik hükümet, teknik açıdan ise ekip hükümetidir. Tek kişilik hükümet olmasının sebebi, başkan adaylarından birinin halk tarafından seçilmesiyle hükümetin kurulmasıdır. Tek adam rejimleri ise, otoriter ve totaliter sistemlerde iktidarın adıdır. Hükümet modeli ile tek adam rejimi kurulmasının bir ilişkisi yoktur. Hitler, parlamenter hükümet modelinde; Stalin, parti-devlet yönetiminde; Pinochet, başkanlık hükümet modelinde tek adam rejimi kurmuştur. Tek adam rejimleri baskıyla, darbeye ve iç savaşla kurulur. Demokratik sistem ve işleyiş içinde hele belli bir hukuk sistematiğine dayanarak tek adam rejimi çıkacağını iddia etmek sosyolojik ve siyasi gerçeklikle

Sadece güçlü ve etkili bir yürütmeye değil tüm organlarıyla güçlü bir demokratik devlete sahip olmalıyız. İşte yaptığımız sistem değişikliği bunlara olanak veren, sosyolojik ve siyasi dinamiklerin önünü açan bir değişikliktir. Toplum ve temsil alanlarında görev yapanlar olarak hepimize düşen bu sistemsel imkânı en iyi şekilde kullanmaktır. Cumhuriyetimizi güçlendirmektir. Tam Bağımsız ve Demokratik Türkiye inşasını her alanda eksiksiz tamamlamaktır.

bağdaşmaz. Cumhurbaşkanı hükümet modeli hem meclisin hem yargının denetimine açık bir modeldir. Meclis; meclis araştırması, genel görüşme, yazılı soru, meclis soruşturması ve daha da önemlisi kanun yapma tekelini eline alarak tüm yasama denetimi yollarıyla hükümet üzerinde son derece etkili bir konuma geldi. Seçimlerin birlikte yenilenmesinde, cumhurbaşkanının teklif ettiği Bütçe ve Kesin Hesap Kanunları'nda meclis hükümete karşı üstün. Yine hükümetin OHAL ilanında, hükümetin OHAL'de çıkardığı kararname bakımından önceki sisteme göre meclisin üstünlüğü artırıldı. Yargı, Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve idare mahkemeleri aracılığıyla hükümetin kararnamelelerini, yönetmeliklerini ve bireysel/tekil tüm idari işlemlerini denetime tabi tutma yetkisine sahip. Aslında eski sistem otoriterleşme eğilimlerine daha müsaitti. Kabul edilen model, tam tersine bu eğilimleri ortaya çıkaracak sistem sorunlarının tamamını çözdü. Ve unutmayalım hukuk düzeninin olduğu, siyasal iradenin doğrudan halkın demokratik seçimiyle belirlendiği siyasal sistemlerde; hukuk düzeni tasfiye edilmeden, demokratik seçimler engellenmeden otoriter ve totaliter rejimler kurulamaz. Türkiye toplumu da bu tip girişimleri kafasını kaldırmaz ezeceğini 15-16 Temmuz Milli Demokratik Halk Devrimi sırasında bütün dünyaya gösterdi.

Sizce denetim mekanizması ne ölçüde başarılı olabilecek?

Kastettiğiniz Meclis'in yürütmeyi, yargının da her iki organı denetlemesiyle başarılı olmayı engelleyecek sistemsel bir sorun yok. Yeni sistem devreye girdikten sonra TBMM olağan çalışma dönemine daha yeni başladı. Tatil döneminde dahi milletvekillerinin yürütmeye yönelttiği yazılı soru sayısının üç bine yaklaştığı söyleniyor. Yine CB Kararnameleri ve Kararlarına karşı çeşitli yargı mercilerinde davalar açıldığı yahut dava açma hazırlıkları yapıldığı haberleri çıkıyor. Demek ki denetim mekanizmaları hemen aktifleştirildi. Sistem işlemeye başladı. Bir sistem işlemeye başladı mı sistemsel başarı kaçınılmaz olur. Elbette zaman içinde çeşitli sorunlar da çıkar. Ancak artık bunlar sistemsel sorunlar değil uygulama sorunları olur. Uygulama sorunları da sistem kendi tecrübesini ve teamüllerini ürettikçe hızla çözümler.

Bakanların gerçek anlamda karar ve icra boyutunda yetkilerinin yeterli olup olmayacağı konusunda görüşlerinizi paylaşır mısınız?

Yeni sistem, bakanların da siyasal sorumluluğunun olduğu, başbakanın eşitler arasında birinci sayıldığı, oylamaya ve oybirliği

esasına dayanan kabine hükümetinden farklıdır. Yeni sistem, oylama değil istişare esaslıdır. Siyasi kararları verme yetkisi yürütme görevini yerine getirmek için seçilmiş cumhurbaşkanına ait. Yeni sistemde cumhurbaşkanının atayacağı bakanlar siyasi karar veremez.

Seçilmiş iradenin, yani cumhurbaşkanının siyasi kararlarının uygulanmasını sağlarlar, uygulamanın gerektirdiği kararları verirler. Bu yönüyle her bakanın siyasi karar verdiği ve çok başlılığı kurumsallaştıran kabine hükümetinden farklıdır. Ayrıca bakanların teknisyen özellikleri öne çıkacak. Diğer deyişle bakanlar siyasi teknisyen olacaklar. Böyle olunca bakanlar; seçim çevresi baskısı, siyasi dinamiklerin zorlaması, dar çıkar gruplarının aşındırması gibi çalışmalarını negatif etkileyen faktörlerden uzak olacaklar. Tamamen kendi işlerine ve kendi mecralarındaki ihtiyaçlara yoğunlaşacaklar. Dolayısıyla uygulama kararlarında güçlü, hizmetlerin adil ve objektif dağılımında etkili olmaları sistemin normal sonucu olur. Yetersiz kalmak sisteme değil bireysel etkenlere bağlı olur. Bu durumda da hızla işi daha iyi yapanlar göreve gelir.

Yeni sisteme geçiş sürecini; artılarımız ve eksilerimiz ile baktığımızda sizce nasıl yönetiyoruz? Bundan sonra sizce nelere dikkat edilmeli? Bu sürecin ne kadar zaman alması bekleniyor?

Son derece başarılı bir geçiş süreci yönetiliyor. Kural sistematiği açısından; Kanun ve KHK

seviyesinde yani birincil mevzuat düzeyinde geçiş süreci hemen hemen tamamlandı. Bu alanda revizyon ve yenilik ekleme çalışmaları ihtiyaç oldukça yapılıyor ve yapılmaya da devam edecek. Tüzük, yönetmelik, düzenleyici kararlar gibi ikincil mevzuat seviyesinde ise geçiş süreci çalışmaları devam ediyor. Bu çalışmaların da büyük kısmının bir yıl içinde tamamlanması öngörülebilir. Kurumsal geçişe bakarsak makro anlamda geçişin tamamlandığı görülmekte. Mikro seviyedeki işlerin ise planlanan zamanlarda bitirileceği görülüyor. Sistemin kendini tam olarak işler hale getirmesi, kendi tecrübesini ve teamüllerini üretmesi için ise birinci dönemin sonuna kadar beklemek makuldür. İkinci dönemden itibaren sistemin çok daha üst seviyede çalışma aşamasına geçmesi beklenebilir.

Son kitabınızda 16 Nisan’da kabul edilen ve 24 Haziran seçimlerinden sonra hayata geçirilen sistemi “ikinci kuruluş” olarak tanımlıyorsunuz ve “Ülkemiz Cumhuriyet’le başlayan ilk kuruluşunu bu ikinci kuruluşla tamamlamak zorundadır. İkinci kuruluşun esasını demokrasimizi güçlendirmek oluşturmaktadır. Birinci kurtuluşla Cumhuriyet’i kazandık; ikinci kurtuluşla ise güçlü bir demokratik devleti inşa ederek kuruluş sürecimizi tamamlamak zorundayız” diyorsunuz. Gerçekten bu sistemde yürütme sadeleşip etkisi büyüyecek mi? Siz bu ‘kuruluş’ sürecinin Türkiye’ye en çok hangi konularda katkı sağlayacağını öngörüyorsunuz?

Belirttiğiniz gibi 21. Yüz yılın başından itibaren Türkiye, ikinci kuruluş yani Cumhuriyet’le başlayan kuruluşunu tamamlama aşamasına geçti. Bu aşama, öncelikle sistem içi revizyonlarla sistem reformunun koşullarını hazırlama dönemi olarak gelişti. Bir anlamda, “bürokratik kurumsal egemenliği” gerileterek, temel siyasal ve ekonomik sorunlarımızı çözerek sistem reformu için yol temizliği yapılmaya çalışıldı. Bu yolda ilerlerken küresel emperyal-faşist güçler ülkemizin kuruluşunu tamamlamasını engellemek için büyük hamlelerini yapınca halkımız 15-16 Temmuz’da bu saldırıyı püskürttü ve ikinci kurtuluş mücadelesini kazandı. Yani millî mücadelenin toplumsal boyutu başarıyla sonuçlandı. Bundan sonraki aşama, ikinci kurtuluşun ortaya koyduğu görev olan ve Cumhuriyet’le başlayan kuruluşun tamamlanmasıdır.

Birinci kurtuluşumuz açık bir emperyalist işgal ve bölme hareketine karşı halkımızın yaptığı bir savaştı. İkinci kurtuluşumuz ise iç dinamikleri kullanarak örtülü bir emperyalist işgal ve bölme hareketine karşı halkımızın verdiği örnek mücadeledir. Birinci Kurtuluş Savaşı’ndan sonra kuruluş aşamasına geçildi. Ancak bu yüz yılın başından itibaren yürüttüğümüz iki kuruluşun arasında ikinci kurtuluş mücadelesini vermek zorunda kaldık.

Birinci Kurtuluş Savaşı’mızı Osmanlı bakiyesi olarak ekonomik ve siyasi açıdan daha zayıf olduğumuz koşullarda verdik. İkinci Kurtuluş Savaşı’mızı siyasi ve ekonomik olarak daha güçlü olduğumuz bir ortamda verdik. Birinci kurtuluştaki Atatürk gibi bir dünya liderinin ve Anadolu halkının fedakâr mücadelesiyle başarılı olduk. İkinci kurtuluştaki Erdoğan gibi 21. Yüz yılın en önemli doğrudan/organik lideriyle ve halkımızın büyük direnciyle başarıya ulaştık. Her iki Kurtuluş Savaşı’mız şehitlerimizin ve gazilerimizin canlarıyla, kanlarıyla ışıklandı. Aslında birinci ve ikinci kurtuluş yaklaşık yüz yıldır devam eden Türkiye’ye yönelik işgal ve parçalama saldırılarına karşı yürüttüğümüz mücadelenin iki dönemidir. Bu yüzden birbirinden kopuk değil birbirini tamamlayan görkemli bir millî mücadelenin farklı dönemlerinden ve birbirinin devamı olan tek bir kuruluşun iki aşamasından söz etmek gerekir.

Bunu tamamlamak demek hakikaten; siyasal, ekonomik ve kültürel olarak tam bağımsızlığımızı güvence altına almak demektir. Bu nedenle sadece güçlü ve etkili bir yürütmeye değil tüm organlarıyla güçlü bir demokratik devlete sahip olmalıyız. İşte yaptığımız sistem değişikliği bunlara olanak veren, sosyolojik ve siyasi dinamiklerin önünü açan bir değişikliktir. Toplum ve temsil alanlarında görev yapanlar olarak hepimize düşen bu sistemsel imkânı en iyi şekilde kullanmaktır. Cumhuriyetimizi güçlendirmektir. Tam Bağımsız ve Demokratik Türkiye inşasını her alanda eksiksiz tamamlamaktır. ■

Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi(BETAM) Direktörü Prof. Dr. Seyfettin Gürsel: Türkiye ekonomisinin gerçeği; YEP ile OECD Türkiye Raporu'nun arasında bir yerde...

“Uçak parçalanmaz ama çok sert bir iniş olabilir”

“YEP’teki yıllık yüzde 2,3’lük 2019 yılı büyüme tahmini ekonomi yönetiminden ciddi bir itiraftır.”

Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (BETAM) Direktörü Prof. Dr. Seyfettin Gürsel ile Yeni Ekonomi Programı'nın(YEP) açıklandığı günün ertesi sabahı okuldaki ofisinde buluştuk. Cumhurbaşkanlığı Sistemi'ndeki değişimin ekonomiye yansımaları başta olmak üzere YEP ve dünyada yaşanan restorasyon sürecinde neler yapmamız gerektiğini bütün yönleriyle ele aldık. Prof. Dr. Gürsel, Türkiye ekonomisinin önümüzdeki dönemdeki konumunu “Uçak parçalanmaz ama çok sert bir iniş olabilir” diye öngörüyor. YEP’e ilişkin tespitlerini de paylaşan Prof. Dr. Gürsel, “YEP’te Türkiye ekonomisinin hastalığına doğru teşhis koydular. Çünkü teşhis doğru konulmazsa tedavi de yanlış olacaktı” diyor.

Enflasyon ve işsizlik rakamları ortada... Türkiye şu anda ne yaşıyor?

YEP açıklaması belirsizlikleri ortadan kaldırmadı. Bu belirsizlik ve güven bunalımı adım adım içerden inşa edildi. Biraz geriden başlamakta yarar var. 2016 temmuzunda darbe teşebbüsünün yarattığı travma ekonomide üçüncü çeyrekte

Uçak parçalanmaz ama çok sert bir iniş olabilir. Özellikle OECD'nin rakamları iniş takımlarının kesinlikle kaybedileceğini söylüyor. O kadar sert bir iniş olacak. YEP verilerine göre ise iniş sert olacak ve belki iniş takımları biraz hasar görür diyor.

ciddi bir daralmaya neden oldu. Aslında büyümede yavaşlama ikinci çeyrekte ortaya çıkmış, işsizlikte nisan 2016'dan itibaren artışa geçmişti. Yaşanan travma bu artışı şiddetlendirdi. Nisan-Aralık 2016 döneminde 9 ay içinde 3 milyon işsizde 700 bin işsiz daha eklendi. O arada siyasette önemli bir gelişme oldu. Devlet Bahçeli, Başkanlık Sistemi'ni desteklemeye karar verdi.

AKP de fırsatı kaçırmamak için 24 Nisan referandum sürecini planladı. O referanduma düşük bir büyüme ve yüksek bir işsizlikle gitmek istemedi. Çünkü zaten bıçak sırtında olan referandumu MHP'nin desteği ile daha rahat kazanacağını düşünüyordu ama her siyasi iktidar gibi mümkün olduğu kadar olumlu ekonomik koşullarda bu tip sınavlara gitmek istersiniz.

Bunun üzerine 2017'nin başından itibaren ekonomiye adeta doping yapıldığını gördük. Ekonomiye çeşitli kanallardan en önemlisi Kredi Garanti Fonundan 230 milyar TL dağıtıldı. Tabii başka pek çok teşvik de verildi.

Ekonomide iç talebe dayalı muazzam bir büyüme yaşanmaya başladı.

Biliyorsunuz 2016'da yüzde 3,2'ye gerileyen büyüme 2017'de yüzde 7,4'e yükseldi. İşsizlik Ocak 2017'den itibaren gerilemeye başladı. Bu Türkiye ekonomisinin potansiyelinin üzerinde bir büyüme. Sonuçta referandum kazanıldı. Ama makroekonomik dengelerde ciddi sorunlar ortaya çıkmaya başladı. En başta enflasyon çift haneye adeta demir attı. İç talebe dayalı yüksek büyümeyle cari açık artmaya, Türk Lirası da değer yavaş yavaş değer kaybetmeye başladı. 2018'in başlarında Türkiye ekonomisini izleyen iktisatçı camiasının gündemindeki tartışma şuydu; Türkiye ekonomisinin öncelikli sorunu bu dengesizliklerin düzeltilmesidir. Bu nasıl olacak, yönetim, TCMB dahil gereken politikaları uygulayabilecek mi?

Tartışma buydu ve son derece makul bir tartışmaydı. Tartışma sürerken siyasete ikinci bir bomba düştü: İktidar Nisanda erken seçim kararı aldı. Bıçak sırtında bir seçimdi, çünkü seçim yasası değiştirildi.

Kısaca hatırlatmak gerekirse ne gibi değişiklik yapılmıştı?

Gevşek bir ittifak kuralı getirildi. Her seçmen kendi partisine oy verebiliyor ama sonuçta kural diyor ki iki parti ya da daha fazlası ittifak yaptığını beyan etmişse milletvekilleri dağıtımı oylar toplanarak yapılır sonra bu partilerin arasında oy oranlarına göre tekrar toplam milletvekilleri dağıtılır.

Dolayısıyla herkes kendi partisine oy verdiği için neden ittifak yapıldı sorgulamaları seçmen nezdinde tabii ki yapılmaz, nitekim öyle oldu. MHP'de Cumhurbaşkanlığı adayı çıkarmamak ve daha ilk turda AKP'nin adayını destekleme sözü karşılığında Mecliste bir varlık gösterebilmesi için bu önerildi. Dolayısıyla seçim kampanyasının normalde daha güvenli geçmesi gerekirdi AKP bakımından söylüyorum ama ne olduysa muhalefet partileri (CHP, İYİ Parti ve SP) ittifak yapmayı kararlaştırdılar. Benim model tahminlerime göre AKP ve MHP toplam oyları yüzde 45 civarlarına gerilediği takdirde Cumhurbaşkanının Meclis'te çoğunluğu kaybedeceği görülüyordu.

Bu koşullarda seçmenlere havuçlar dağıtmaya başlandı, dengeleme politikaları rafa kaldırıldı. Mayıs ayında da bugün bile açıklanması zor bir gelişme oldu. Sayın Erdoğan, Londra'ya bir çıkarma yapma ihtiyacı hissetti.

PROF. DR. SEYFETTİN GÜRSEL

Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (BETAM) Direktörü

Bu ziyarete neden gerek duyuldu?

Bilmiyorum.

Gerekli miydi?

Bence hayır. Londra ziyaretinde kime konuşma yaptığının altını çizmek lazım. Cari açık veren, dış tasarrufa ihtiyacı olan Türkiye'ye milyarlarca dolar Euro borç vermiş olan ve bu borcu da Türk Lirası varlıklara yatırarak vermiş olan büyük yatırımcılara yapıldı.

Cumhurbaşkanı; ekonomi teorisinde yeri olmayan kendi teorisini çok açık bir şekilde dile getirdi. 'Enflasyon sonuçtur, yüksek faizler bunun nedenidir' iddiası. Bununla da yetinmedi ve dedi ki "Cumhurbaşkanı seçilirse tek siyasi sorumlu ben olacağım ve dolayısıyla da para politikasına daha fazla müdahil olacağım." Bu söylem müthiş bir şok yarattı. Çünkü birincisi büyük fon yöneticileri bu teoriye tabii ki dikkate almadılar ama endişeye kapıldılar.

Dolayısıyla Londra ziyaretinin ertesinde ciddi olarak Türk Lirası'nda değer kaybı süreci başladı. Zaten söylediğim nedenlerle bir değer kaybı vardı ama ziyaret sonrası bu müthiş hızlandı. Piyasalarda 'Türkiye ekonomisi nasıl yönetilecek' sorusu sorulmaya başlandı. Bu soruyu sadece bize borç veren büyük uluslararası fonların yöneticileri değil bizzat yatırımcılar, daha küçük yatırımcılar, yerli yatırımcılar ve yerli vatandaş da sormaya başladı.

Dış piyasa, Türkiye konusunda 'Soru İşareti Denizi'nde mi yüzüyor?

Evet. Soru işaretleri var. Çünkü dışa açık bir ve dış kaynağa ihtiyacı olan bir piyasa ekonomisinin gerektiği gibi yönetileceğine dair güven büyük bir darbe yedi. Bu güven kaybının erozyonun dönüm noktası bence Londra ziyareti. Ondan sonrasını çok hızlı hatırlatayım. Merkez Bankası paniğe kapıldı. O zaman Başbakan yardımcısı olan Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek ile "Bu durumu düzeltmeliyiz" diyerek bir hafta sonra Londra'ya çıkarma yaptılar. Ceplerine de 300 baz puan faiz artışı koyup öyle Londra'ya gittiler. Londra'nın finans çevresine 'Sizin anladığınız gibi değil yanlış anladınız, bakın Merkez Bankası 300 baz puanlık faiz artışı yaptı vs...' diye anlatmaya çalıştılar. Gerekliydi ama çok geç kalınmıştı. Sonra yetmedi Haziran başında bir daha faiz artışı yaptı. TCMB ve 24 Haziran'a giderken kurda nispeten bir durulma ortaya çıkmıştı.

Beklenti şuydu; Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı olacak. Çok yüksek olasılıkla birinci turda olmasa bile ikinci turda seçilecek ve ekonomi politikalarında akıllı selim hakim olacak.

Sonra ne oldu, Erdoğan'ın damadı olan dönemin Enerji Bakanı Berat Albayrak, tüm ekonomiden sorumlu bakan oldu. Bu da ikinci bir şoktu. Bunun üzerine düşünülen; kendine yakın birini tayin ediyor demek ki hakikaten kendi düşünceleri yönünde ekonomiye müdahale etmeye devam edecek algısı ortaya çıktı. Türk Lirası'ndaki değer kaybı tekrar hızlandı.

Güven bunalımında üçüncü aşama ya da adım 24 Temmuz'du. Para Politikası Kurulu vardı. Türk Lirası değer kaybetmeye enflasyon da yükselmeye devam ediyordu. Bu süreçte Merkez Bankası hiçbir şey yapmadı. Tepki göstermedi. Sadece lafla 'Şöyle böyle sıkı para politikası izleyeceğiz' demekle yetinildi. O andan itibaren tekrar Türk Lirası değer kaybetmeye başladı. O arada müthiş bir oynaklık hakim olduğu için spekülasyon da had safhaya çıktı. Çünkü ne kadar fiyat dalgalanırsa o kadar o dalgalanmadan yararlanmak için al sat operasyonları yapılır.

Nihayet geldiğimizde güzel bir günah keçisi fırsatı ortaya çıktı: Pastör Brunson. Ama kabul edilmesi gerekir ki ABD ile gerilimden önce ekonominin doğru düzgün yönetileceğine dair güven çok büyük ölçüde zaten yok olmuştu. ABD

ile gerginlik ile birlikte kur da iyice zıvanadan çıktı. Bütün günahı “papaza” yüklemek tabii ki hiç ikna edici değil. Kısaca aktarmaya çalıştığım yanlışların ve para politikasındaki ciddi hatalar gelinen vahim durumdan sorumludur.

Neden vahim bir durum?

Çünkü bu güven geri kazanılmış değil. Merkez Bankası, Eylül ayında Para Politikası Kurulu’nda beklemediğimiz kadar yüksek bir tepki gösterdi ve 625 baz puan faizi arttırdı. Şimdi beklemediğimiz kadar diyorum çünkü bırakın yüksek faiz artışını, faiz artışını bile yapıp yapamayacağı bile tartışılmıyordu.

Merkez Bankası’nın başka çaresi yoktu...

Ben de faizi kesinlikle artıracığını düşünüyordum ama bu kadarına cesaret edemez diyordum. Üzerindeki siyasal baskı yüzünden ‘Çok abartamaz’ diye düşünüyorduk. Artık bir sayfa kapandı yeni bir sayfa açılacak diye ummamız gerekiyordu. Böyle düşünenler de oldu ama hala tereddüt içerisinde ‘Merkez Bankası’nın bu hareketi yetmez, diğer alanlarda da arkasının gelmesi lazım’ diyenler de oldu. Nitekim ondan sonra bir süreliğine kurda bir düşüş oldu. Ertesi Pazartesi gün kur yeniden alıp başını gitti.

Kendi adıma konuşayım, benim için kurun tekrardan hareketlenmesi büyük bir düş kırıklığı oldu. Kısa süre önce Yeni Ekonomi Programı(YEP) açıklandı. Elde başka bir koz da yok. Bu YEP ne kadar güven verecek? Tabii ki kâğıt üstünde yapılan vaatler yetmeyecek. Tüm ekonomik aktörler bunların hakikaten uygulandığını görmek isteyecekler. Dolayısıyla bu zaman alacak. Bu arada Türkiye ekonomisi de daralma sürecine girmiş durumda. Bütün öncü göstergeler bu yönde.

Bu durgunluk süreci için kimileri 3 yıl, kimileri 5 yıllık bir takvim öneriyor. Yıllardır bu alanda araştırmalar yapıyorsanız sizin iş dünyasına ön görüleriniz nedir? Bu takvim doğru mudur ve bu süreçte neler yapılmalı?

(Röportajı yaptığımız gün itibarıyla...) Dün açıklanan YEP’in ilk verdiği izlenim olumlu... Bana göre program diyor ki; “Evet bir durgunluktan geçeceğiz ama bu kısa sürecek” Bunu nereden anlıyoruz çünkü en çok merak ettiğim 2019 büyüme tahmini idi. YEP’te Türkiye ekonomisinin hastalığına doğru teşhis koydular. Çünkü teşhis doğru konulmazsa tedavi de umutsuz olacaktı.

Kısa ve orta vadeli olarak YEP’i değerlendirmenizi istesem...

Yıllık büyüme hedefi olarak 2018 için yüzde 3,8 konmuş. İlk yarıda büyüme yüzde 6,2 olarak gerçekleşti. 2018’in bütününde yüzde 3,8 olabilmesi için ikinci yarıda çok düşük bir yıllık bir büyüme kabullenilmiş durumda. Bu da kabaca yüzde1’in biraz üstünde.

Bunu nasıl yorumlamalıyız?

Bu şu demek, çeyrekte çeyreğe olan rakamlar esas

güncel gidişatı söyler. Ama çeyreklik büyüme tahminleri orta vadeli programlarda yapılmıyor. Ama zımnen ekonomi yönetimi yılın ikinci yarısında bir küçülmenin yaşanabileceğini zımnen kabul ediyor. Zaten bu sürecin içindeyiz. Eminim EGİAD da kendi iş dünyalarında büyük bir ihtimalle bunu yaşıyorlar. Ben sadece bir iktisatçı gözüyle programda ekonomi yönetiminin neyi kabullendiğini bu rakamlara dayanarak açıklamaya çalışıyorum.

2019 için yıllık büyüme hedefi yüzde 2,3 ile olağanüstü düşük. Bu oran da ekonominin bir kaç çeyrek daralacağını zımnen kabulü. Yüksek büyümeye odaklı bir yönetime sahip olduğumuzu, özellikle Cumhurbaşkanının bu büyüme konusunda ne kadar duyarlı olduğunu düşünürseniz bu yüzde 2,3’lük yıllık büyüme tahmini ekonomi yönetiminin ciddi bir itirafıdır. Onun için YEP’i teşhisi oldukça doğru yaptığını söylüyorum.

Kısacası ilk defa gerçekçi hedefler mi?

Güzel bir soru. Evet, nispeten gerçekçi... Çünkü burada da bir soru işareti var. Bu rakamların içinde acaba ne kadar iyimserlik dozu var? YEP açıklandığı günün sabahı benim bir kulağım Paris’te idi. Çünkü OECD, Türkiye Raporu’nu açıklayacaktı. Berat Albayrak bu rakamları açıklarken aynı saatlerde OECD de üyeleriyle ilgili ara raporunu açıklıyordu. OECD’nin Türkiye ekonomisiyle ilgili tahminleri çok daha kötümser çıktı.

Şu kadarını söyleyeyim; 2018 için yüzde 3,2’yi öngörüyordu. Yani yüzde 3,8 yerine yüzde 3,2. Bu fark bu yılın ikinci yarısında daha şiddetli bir daralmaya işaret ediyor. Daha vahimi 2019 için ön gördüğü yıllık büyüme yüzde 0,5. Yani yüzde 2,3 yerine 0,5. Bu büyük fark da durulmanın sadece daha şiddetli değil daha uzun süreceğine işaret ediyor. Kısacası, OECD, Türkiye ekonomisinin çok daha sert ve daha uzun sürecek bir resesyon içinde olduğunu söylüyor.

Kim haklı? Sahaya indiğinizde aslında bu rakamları doğrular nitelikte şeylerle karşılaşıyoruz. İyimser bakmak ne ölçüde doğru?

Büyük bir ihtimalle gerçek ikisinin arasında bir yerde olabilir. Daha beteri de olabilir. Çünkü bu resesyonun şiddetini ve süresini sıhhatli bir şekilde tahmin etmemiz, ön görmemiz zor. Çünkü ne yapılacak, ne tepki verilecek bilmiyoruz.

Büyük bir ihtimalle bütçe açığı daha yüksek olacak çünkü vergi gelirleri YEP’te 2019 için ön gördükleri bence gerçekçi değil. Bir sürü mikro reform öneriyorlar. Özellikle kamu da daha etkin çalışma, personel kalitesi vs... Bankaların stres testine sokulacağını söylüyorlar. Bu da çok önemli bir itiraf...

Çünkü bu güne kadar ki BDDK’nın bize anlattığı; ödemesinde zorluk olan borçların oranının yüzde 3’ten ibaret olduğu. Banka sisteminin öz kaynak pozisyonları çok sağlam, hedef yüzde 12 bile yüksekti, biz 15-16’dayız deniliyordu. YEP’teki stres testi vaadinden anlaşılıyor ki

aslında onlar da inanmıyorlarmış. Hele bu son döviz kuru şokundan sonra firmalar büyük bir sarsıntı geçirdi. Son tahlilde kaynağa ihtiyaç var.

Teşhisi koyuyoruz ama tedaviye mi geçemiyoruz?

Tedavide de para politikası, maliye politikası reformlarla ilgili çok ciddi vaatler ve angajmanlar var. Tabi ki bunlara bakıp tamam bu iş halloldu deyip tekrar güven tesis olmaz.

Uygulamaya bakılacak. Bir süre izlenecek. Tedavide YEP'e birkaç tereddüdüm dışında olumlu not verebiliriz. Bütün mesele bu uygulama safhasında bu sözler ve vaatler tutulacak mı?

Tabi bazı sorular hala gündemde. Birinci soru bu kadar ciddi bir resesyon konusunda OECD haklı çıkarsa Cumhurbaşkanı buna ne tepki gösterecek? Buna iktidar ne kadar tahammül edebilir?

YEP'te eleştirdiğiniz başlıklar neler oldu?

YEP'te gördüğüm hiç gerçekçi olmayan en önemli hedeflerden biri işsizlik. İşsizlikte 2018'in sonunda yüzde 11,3'e, 2019'un sonunda yüzde 12,1'e çıkacak deniyor. Zaten işsizlik düşecek deseydi inandırıcı olmazdı.

Önümüzdeki dönemlerde işten çıkarmalar artacak mı?

Başladı bile. Makro açıdan bu işsizlik oranlarının neden gerçekçi olmadığını, işsizliğin YEP'in büyüme rakamlarını kabul etsek bile daha yüksek olacağını izah edeyim. İşsizlik sonuçta işgücü artışıyla istihdam artışının belirlediği bir olgudur.

İşgücü için YEP diyor ki, eski trendiyle akmaya devam edecek. Rakamlara baktım bu makul bir varsayım. İstihdama gelince, 2019'da yüzde 2,3 büyümenin istihdamı yüzde 1,5 arttıracacağını varsaymış. Bu imkânsız.

Büyük bir ihtimalle şöyle düşündüler; büyüme ile istihdam artışı arasında geçmişte gözlemlediğimiz bir ilişki var. Bu her büyüme oranında geçerlidir, yüzde 2,3 de yüzde 1,5 istihdam artışına tekabül eder. Bu kadar basit bir varsayım yapılmış. Bu tamamen yanlış.

Çünkü şunu çok iyi biliyoruz, en son örneği de 2016 yılıdır: Yüzde 2,3 gibi bir büyümenin istihdam yaratması mümkün değil. Dolayısıyla Türkiye ekonomisinde daha yüksek bir işsizlikle karşı karşıya kalacağız. Üstelik resesyon OECD'nin ön görülerine yakın ölçüde şiddetlenirse o zaman çok daha yüksek işsizlik oranlarıyla karşı karşıya kalırsınız. İşsizlik beklenenden daha hızlı artarsa ne tepki verilecek? Bu ciddiye alınması gereken bir siyasal ekonomi sorunu. Dediğim gibi uygulama çok önemli. Bu belirsizlikler benim de sorduğum, cevabını henüz bulamadığım sorular.

Geçtiğimiz günlerde verdiğiniz demeçlerde 'Uçak parçalanmaz ama iniş takımlarını kaybedebilir' demiştiniz. O zaman yine bu söyleminize geliyoruz...

Öyle gözüküyor. Uçak parçalanmaz ama çok sert bir iniş olabilir. Özellikle OECD'nin rakamları iniş takımlarının kesinlikle kaybedileceğini söylüyor. O kadar sert bir iniş olacak. YEP verilerine göre ise iniş sert olacak ve belki iniş takımları biraz hasar görür diyor.

Dünyada da bir restorasyon süreci yaşandığını görüyoruz. Türkiye kendine bu süreçte nasıl bir pozisyon belirlemeli? Nelere dikkat etmeli?

Bu endişeyi son birkaç aydır duyuyorum. Bu resesyon nasıl yönetilecek? İyimser bir cevap veremiyorum çünkü bu resesyonun ortaya çıkartacağı işsizlik gibi siyasi travmalara ne tepki verileceğini, cumhurbaşkanının ekonomiye dair görüşünü ne kadar değiştirdiğini bilmiyoruz.

13 Eylül'de Merkez Bankası Para Politikası Toplantısı sürerken; aynı saatlerde Cumhurbaşkanı, çok ciddi bir faiz artışı kararı çıkacağını bilerek, bir açıklama yaptı. Görünürdeki bu çelişkinin nasıl mümkün olduğunu dolaylı yoldan açıkladı. Çok samimi bir açıklamaydı. Merkez Bankası'na yüklendi. 'Durmadan enflasyon hedefleri koyuyorsunuz hiçbirini tutturamıyorsunuz, bu gidişat böyle gitmez, benim sabrımın da bir sınırı var' dedi.

Bir çıkarsama yapacak olursam şu olmuş olabilir. Hazine ve Maliye Bakanı ile Cumhurbaşkanı arasında herhalde şöyle bir görüşme geçmiş olmalı: Berat Albayrak, 'Sayın cumhurbaşkanım; başka hiçbir çare yok. İş çok daha zıvanadan çıkabilir. Merkez Bankası hesabını kitabını yaptı, şu kadar faiz artışı planlıyor. Bunu yapmak zorundayız' diye çok ısrar etti. Cumhurbaşkanı da 'Tamam ne yapacaksınız yapın ama bu son şansınız ama bilin ki benim sabrımın da bir sınırı var, sonuç görmek istiyorum' dedi.

Bunun üzerine bize şaşırtıcı gelen hamle yapıldı ve 625 baz puanlık faiz artışı geldi. Ama Cumhurbaşkanının durgunluk uzun sürdüğü takdirde nasıl tepki vereceğini bilmiyoruz. Çünkü bir takım başka işaretler de ortaya çıkmaya başladı.

Söyleşimiz sırasında ısrarla tekrarladım; Türkiye oldukça serbest bir dışa açık piyasa ekonomisine sahip. Özellikle 2001 krizinden sonra kurumsal düzeni böyle. Bu arada bu ekonominin özelliklerinden ve bazı serbestliklerinden rahatsızlıklar ortaya çıkmaya başladı.

Örneğin; ihracatçılara gideceksin, 6 ay içinde döviz getireceksin yüzde 80'ini bozduracaksın denildi. Şimdi ihracatçılar telaşla bunun pazarlığını yapmaya çalışıyorlar. Yüzde 40'a indirsek olmaz mı diyorlar. Kira kontratları hatta tüm yerli sözleşmeler dolarla kesinlikle yapılamaz dendi. Bunlar o kadar önemli de değil ama sonuçta adım adım şuraya gelinebilir 'bu oyunun kuralları bizim istemediğimiz sonuçlar doğuruyor. Bu oyunu bu kurallarla artık oynamak istemiyoruz, kuralları değiştireceğiz". Böyle bir tasavvur mevcut serbest dışa açık piyasa ekonomisini daha bir merkezden idari kararlarla yönetilen bir ekonomiye dönüştürmek istiyor demektir. Ekonomide rejim değişikliği kaçınılmazdır demiyorum ama artık ihtimal dahilinde görüyorum. Bu endişelerden bir tanesi. Bu endişeyi çoğu ekonomik aktör paylaşıyor. Vatandaşlar da bunu hissediyorlar çünkü görüyorsunuz sizin çevrenizde de vardır. Birtakım insanlar döviz hesaplarını nakit çekip kendi kasalarına koymaya kalktılar.

Gelecek günlerde konvertibiliteye son verilebilir ya da sınırlar getirilebilir. Aynı şey yabancı sermaye akımları için düşünülebilir. Bunlar yaşanmamış şeyler değil, hele bizim kuşak bunları geçmişte bizzat yaşadık.

Tasarruf açığı veren bir ekonominin dışarıdan tasarrufa ihtiyacı var. Bunu tamamen doğrudan yabancı sermaye ile finanse edemiyor, dolayısıyla sıcak para dediğimiz paraya, kredilere ihtiyaç var vs. bu gidişatta bir çözüm olur diye söylemiyorum.

Dolayısıyla Türkiye ekonomisi umulandan daha şiddetli ve daha uzun sürecek bir durgunluk yaşayabilir. Durgunluktan çıkıldığında 2010 yılında olduğu gibi ekonomi hızla yüksek bir büyüme patikasına dönemeyebilir. Büyüme uzun süre düşük kalabilir. Çünkü gerek uluslararası finansal koşullar gerek içeride makroekonomik konjonktür 10 yıl önceki küresel krize kıyasla pek çok farklı özellik barındırıyor. Bu ayrı bir söyleşi konusu. Böyle bir gelişmenin yaratacağı toplumsal ve siyasal sonuçlara iktidar, özellikle cumhurbaşkanı ne tepki gösterir bilemiyorum.

Sosyal patlamalar da beraberinde gelecek midir?

Sosyal patlamanın ötesinde Türkiye ekonomisini uçurma vaatleri herhalde savunulamaz hale gelecek. Nasıl bir taraftan anlatacaksınız biz 2023 hedeflerinden vazgeçmedik. Yıl olmuş 2020 hala kişi başı ortalama gelirden 10 bin dolardasınız.

Yabancı sermayeye değindiğimiz için ben de değinmek istiyorum. Yabancı sermaye ürkek bir yapıya sahip ve bunun dışında bir de hukuksal anlamda baktığınızda güven bekliyor. Türkiye de her iki başlıkta da gerek hukuksal gerekse de ekonomik anlamda çalkantılı bir süreçten geçiyor. Böyle bir süreçte yabancı sermayenin Türkiye'den kaçışını engellemek anlamında nasıl bir tutum izlenmeli?

Sanırım siz doğrudan yabancı sermayeyi kastediyorsunuz. Onunla ilgili zaten çok büyük bir tereddüt var, birkaç yıldan beri düştü epeyce. Hele Batı'dan gelen sermaye çok zayıfladı. Burada hukuk endişeleri, hukuk devletinin iyi çalışmamasının, sorunlu olmasının yarattığı endişeler var. Hele daha kapalı bir ekonomik rejime, daha komuta ekonomisine yakın bir rejime doğru gidiş başlarsa kesinlikle bundan yabancı sermaye çok olumsuz etkilenir. Orda da ikilemler var. Cumhurbaşkanı Avrupa'yla ilişkileri yeniden bir canlandırmak istiyor. Almanya ya gidecek ama öbür taraftan da AB'nin de bu hukuk düzeniyle ilgili hassasiyeti endişeleri var, orada nasıl bir yol izlenecek. Türkiye yeniden AB üyeliği için gerekli reformlara dönüş yapar ve güven verir mi?

Ama bir taraftan ekonomide siz bize yardımcı olun, Türkiye'nin istikrarlı bir ülke olmasını siz de istiyorsunuz ama öbür taraftan demokratik rejime ve daha doğrusu siyasi rejimin kalitesine ve insan hakları ve hukuk devletinin kalitesini çok fazla sorgulamayın, orada bizi rahat bırakın böyle bir öneri böyle bir paket AB açısından kabul edilmez bir öneri...

Öbür taraftan da ABD ile çok ciddi bir sürtüşmeye girildi. Türkiye'nin NATO üyeliği bile neredeyse tartışılır hale gelecek. Dediğim gibi Türkiye bir yol ayrımında. Karşısına iki yol çıkmış durumda daha önceden böyle değildi.

En kısa zamanda da bir yolu tercih etmek gerekiyor

Sonunda bir tercih yapacak Türkiye umarım doğru tercihi yapar.

Siz bu süreçte iş dünyasına ne tavsiye edersiniz? Bu belirsizlik ortamı içerisinde neye dikkat etsinler?

Kendi işleriyle ilgili benim haddim değil tabii tavsiyelerde bulunmak, dersler çıkartıyorlar, hele bu dövizle borçlanmanın zannedildiği gibi risksiz bir strateji olmadığını iyice anladılar. Benim esas tavsiyem şu olur; mevcut yönetimin bu yol ayrımında doğru yolu seçmesi için çok daha cesur olmaları, her vesile ile hangi yolun seçilmesi ve neden seçilmesi gerektiğine dair tezleri kamuoyunda açıklamaları, yönetimle yaptıkları toplantılarda riskleri çok daha açık bir biçimde belirtmeleri... Hatta bizzat Cumhurbaşkanına bunlar iletilmeli. Çünkü bir taraftan da büyük korku atmosferi oluştu. İnsanlar tam görüşlerini açıklamaktan çekiniyorlar. ■

NAK

Kargo

Yol olan her yerde...

444 44 35

www.yeninakkargo.com

Sosyal girişimcilik “ezber bozan” bir melez modeldir. Sosyal girişimcilik; toplumsal sorunların çözümünde, serbest piyasa esaslı yöntemleri benimseyen bir yaklaşımdır. Kar ve toplumsal faydayı birleştirir.

Sosyal Girişimcilik Nedir? Neden “Kuluçka Merkezleri” Önemlidir?

Sosyal girişimciler; parlak zekaları, içten gelen motivasyonları, vizyonları, çalışkanlıkları ve başarıya tutkuları ile iyimseverlik aşılayarak, toplumu cesaretlendirirler.

Daha da önemlisi, bir yandan acil toplumsal sorunlara kalıcı çözümler getirirken, diğer yandan bu hareketlerin parçası olsun/olmasın herkese “Dünyayı değiştirebileceğiz” ilhamını vererek, fark yaratabilirler.

PROF. DR. MELTEM ONAY

Sosyal girişimci; kar etmeyi amaçlayan ancak elde ettiği karı, topluma fayda üretmek için kullanan girişimci tipidir. Şirketler kar elde etmek ve bu karı ortaklarına dağıtmak için kurulurlar. Genellikle topluma faydalı işler, ya devlet tarafından ya da sivil toplum kuruluşları tarafından yapılır. Şirketler her ne kadar topluma faydalı işler için üretim de bulunsalar da, bu tür işleri “sosyal sorumluluk” çerçevesinde yapmayı tercih ederler.

Sosyal girişimcilik bu nedenle “ezber bozan” bir melez modeldir. Sosyal girişimcilik; toplumsal sorunların çözümünde, serbest piyasa esaslı yöntemleri benimseyen bir yaklaşımdır. Kar ve toplumsal faydayı birleştirir.

Girişimcilik genellikle; fırsatları fark etme, mevcut sorunların çözümlerini bulup, söz konusu alanda risk alarak yatırım demektir. Sosyal girişimcilikte ise kapitalist yöntemleri bir araç olarak kullanma ve toplum sorunlarını çözme esastır. Sosyal girişimciler, elde ettikleri karı yine sosyal amaçlara

yönlendirirler ki; toplumsal değişimi yaratabilirler. Kar elde etmek; sürdürülebilir ve kalıcı olmak için bir koşuldur. Sosyal girişimciler bu nedenle, hedeflerini kısa vadeli değil, uzun vadeli toplumsal etkileri artırmaya yönelik olarak belirlerler. Sosyal girişimcilerin ana hedefi; dezavantajlı kesimlerin yoksunluklarını gidermek, çevrenin korunması, insan hakları ihlaliyle mücadele, yok olan dillerin ve toplulukların yaşatılmasına kadar bir çok alanda etkinlikler göstermektir. Üstelik pek çok karmaşık sorunun çözümünde gösterdikleri başarılarıyla da, özel sektör şirketlerine “rol modeli” olurlar. Sosyal girişimciler, sorun çözme, işbirliği yetenekleri, sorumluluk alma ve gönüllük ruhlarıyla özel sektör şirketlerine ilham verirler.

Sosyal girişimciler; parlak zekaları, içten gelen motivasyonları, vizyonları, çalışkanlıkları ve başarıya tutkuları ile iyimseverlik aşılayarak, toplumu cesaretlendirirler. Daha da önemlisi, bir yandan acil toplumsal sorunlara kalıcı çözümler getirirken, diğer yandan bu hareketlerin parçası olsun/olmasın herkese “Dünyayı değiştirebileceğiz” ilhamını vererek, fark yaratabilirler. Dünyada bu konuda öncü ve örnek sosyal girişimciler

arasında olan Bangladeşli Grameen Bank kurucusu Muhammad Yunus ile üçüncü dünya ülkelerindeki ölümcül hastalıkları durdurmak amacıyla vakıf kuran Bill Gates verilebilir.

Sosyal girişimciler sadece problem alanlarında değil, aynı zamanda kültür ve sanat konularında da etkindirler. Robert Redford'un kurduğu Sundance Lab. Ve Sundance Film Festivali, kültürel alandaki sosyal girişimciliğe örnektir. Bu hareket "daha insancıl" filmlerin üretilmesine ve görünürlük kazanmasına katkıda bulunmuştur. Sosyal girişimciler; gerçekleştirdikleri "inovatif" uygulamalarla kimi zaman, devlet politikalarını da değiştirmekte rol almaktadırlar. AIDS Hastaları için evde bakım, okuldaki derslere katılmayan çocuklar için özel eğitim olanakları gibi projeler bir çok ülkede standart kamu uygulamasına dönüşmüş uygulamalardır.

Her konuda olduğu gibi, Sosyal girişimciliğin de bazı temel kuralları vardır:

- 1)** Şirketler, faaliyet gösterdikleri alanlarda, toplumun gerçek bir sorununu çözmeyi amaçlamaktadır.
- 2)** Şirket sahipleri, son derece yetkin profesyoneller ile yönetilmelidir.
- 3)** Faaliyet gösterdikleri alanda, hem toplumsal fayda yaratıyorlar, hem de kar elde ediyorlar. Elde ettikleri karı, işletmelerini büyütmek yani topluma daha fazla fayda sağlamak için kullanıyorlar.
- 4)** Şirketler, kurumsal yönetimin bütün unsurlarını uygulayarak, üstlendikleri sorumluluğun, adil yönetim anlayışı ile hayata geçiriyor, şeffaf bir anlayış doğrultusunda gönüllü olarak hesap verebiliyorlar.
- 5)** Şirket, bütün faaliyetlerini düzenli olarak raporluyor.

DÜNYADA SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ÖRNEKLERİ NELERDİR?

Willy Foote Meksika'da vanilya üreten çiftçilerin kredi olanaklarına ve diğer pazarlara ulaşamadığını fark etmiştir. Sara Horowitz bir avukat olarak sağlık sigortasından yararlanamamış ve bunun üzerine diğer serbest meslek sahiplerinin de aynı sorunlar yaşadığını keşfetmiştir.

Linda Rottenberg neden Latin Amerikalı girişimcilerin de uluslararası şirketler kurmadığı konusunda odaklanmıştır (<http://www.forbes.com>, 2011; Taş ve Şemsek, Emek ve Toplum Dergisi, 2017). Belli başlı başarılı sosyal girişimci çalışmaları arasında; Ashoka, J-PAL, Sogla, Akut, Charity Water bulunmaktadır. Bu kuruluşlar genellikle; Kentsel dönüşüm ve kentsel yaşam kalitesini artırarak; yoksullukla mücadelede; değişimin ve dönüşümün aracı olarak üniversitelerle; kadın girişimciliği ve mikrofinans ve mesleki gelişim konusunda ciddi çalışmalar yapıyor.

PEKİ, BİZ NERDEYİZ, ÜLKEMİZDE NELER YAPILIYOR, SOSYAL GİRİŞİMCİLİK KULUÇKA MERKEZLERİNDE HANGİ KONULAR ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR YAPILIYOR?

AKBANK:“Girişimcilik Etkinlikleri”; sosyal girişim alanında sorun yaşayan girişimcilere “kurumsallaşma” yolunda destek vererek onların finans, büyüme stratejileri için farklı modeller oluşturmalarına, iş modellerini geliştirmelerini, fikri mülkiyet, iş ve pazarlama planlarını oluşturmaya Endeavor ile birlikte destek veriyorlar (<https://www.akbank.com/tr-tr/Yatirimci-iliskileri/Sayfalar/girisimcilik.aspx>)

BİLGİ ÜNİVERSİTESİ: “Mali Kaynaklara ulaşılabilirlik ve finansal sürdürülebilirlik” üzerine çalışmalarını yoğunlaştırmış durumdalar (<http://www.sosyalkulucka.bilgi.edu.tr/>). Çalışmalarını, STK’lar ve Vakıflar ile birlikte çalışarak başarmaya çalışıyorlar. Temel hak mücadelesinde, özellikle üzerinde durdukları konular arasında;

- **Sokak protestoları;** mahalle inisiyatif ağarı, kentsel dönüşüm karşıtı hareketler, hak temelli öz örgütlenmeler, kamu temelli yurttaş hareketleri ve forumları bulunmaktadır. Bilgi Üniversitesi’nin Sosyal Kuluçka Merkezi; sivil toplum çalışmaları merkezi altında kurulan bir yapılanmadır. Katılımcı kuruluşların, kendi kurumsal ihtiyaçlarını belirleyerek, bu işletme sahiplerinin finansal sürdürülebilirliklerini, gönüllülerle işbirliğini, iletişim stratejilerini ne şekilde belirleyeceklerini, ağ kurma temelli örgütlenmenin öneminin nasıl olacağına yönelik çalışmaları planlıyor. Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi’nde geliştirilen program kapsamında; katılımcı kuruluşların, kendi kurumsal ihtiyaçlarını belirleyerek onların onların yetkinliklerini artırmaya çalışıyorlar. Program içerisinde; oyunca katılımcı kuruluşlarla bir ihtiyaç belirleme toplantısı düzenleyerek, bu toplantı sonrasında ortaya çıkabilecek olası temel ihtiyaç alanları ile ilgili çalışma planları belirleyerek kurumlara çeşitli öğrenme olanakları sağlıyorlar. Ayrıca sivil toplum örgütlerinde çeşitli konularda uzman olduklarına inandıkları kişileri “Mentor Havuzuna” alarak, sorun çözücü kişiler olarak atayarak, STK’lar ile eşleştiriyorlar.

Kuluçka Merkezi’nin, ilgi alanına giren, çözüm bulmaya çalıştıkları konular arasında yapmış oldukları kategorik sınıflandırmalar arasında;

a) Çocuk Çalışma Birimi’nin Faaliyetleri:

-**Suriyeli çocukların Eğitim Hakkı:** İstanbul Bilgi Üniversitesi- İletişim Fakültesi- Medya Bölümü öğrencileriyle “C-Lab Dersi” kapsamında kamu oyununun dikkatini çekmek üzere iki mini belgesel çekilmişti.

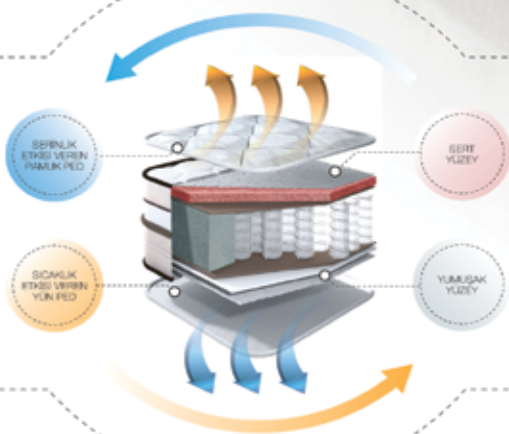
UYKU PERİSİ

BELLONA

MEVSİMLER DEĞİŞİR
UYKU KALİTESİ DEĞİŞMEZ!

FOURSEASONS

Bellona Fourseasons Yatak; bir yüzeyi serinlik etkisi veren pamuk, diğer yüzeyi sıcaklık etkisi veren yün pedlerle dört mevsim uyku kalitesini dengelemeye yardımcı oluyor. Üstelik bir tarafı sert, diğer tarafı yumuşak özelliğiyle Fourseasons, farklı uyku ihtiyaçlarını da mükemmel bir şekilde karşılıyor.

-Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Gönüllü üniversite öğrencileri ile kırk çocukla birlikte hem çeşitli oyunlar oynamışlar hem de toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ne şekilde tolere edeceklerine yönelik stratejiler geliştirmişlerdir.

b) Gençlik Çalışmaları Birimi'nin Faaliyetleri:

Toplum Gönüllüleri Vakfı ve İstanbul Üniversitesi Gençlik çalışmaları birimi ortaklığıyla kurulan Gençlik Araştırmala Fonu, gençlik alanında yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası akademik araştırmalara destek vermektedir. Öncelikli olarak, gençlerin sosyal hakları, ifade ve örgütlenme özellikleri ve gençlerle ilgili topluluk cinsiyet konularına odaklanmışlardır.

c) Sivil Toplum Değişim Programı'nın Faaliyetleri:

Avrupa ve Türkiye'den sivil toplum örgütlerinin kapasite gelişimini sağlamaya yönelik bir değişim programıdır. Programın ilk etkinliği 8-12 Temmuz 2018'de sekiz ülkeden gelen onaltı sivil toplum örgütü ile hayata geçirilmiştir. Sivil Toplum örgütlerinin kurduğu ortaklıkların içeriklerinin ve takvimlerinin belirleneceği, ortaklıkların nasıl destekleneceği ile ilgili süreçlerin çerçevesi ve programın ikinci aşamasında hangi araçlar ile destekleneceği konuşulmuş ve karara bağlanmıştır.

ASHOKA Vakfı:

Ashoka, Bill Drayton tarafından 1980 yılında Washington, D.C.'de kurulan, sosyal girişimcileri destekleyen ve toplumda pozitif etki yaratan becerilerin yaygınlaşması için çalışan bir sivil toplum kuruluşudur. İlk sosyal girişimcileri 1981 yılında Hindistan'da seçen Ashoka, dünyanın ilk ve en prestijli sosyal girişimci ağıdır. Ashoka'nın beş kıtada, 36'dan fazla ülkede ofisleri bulunmaktadır. Ashoka Türkiye ofisi, İstanbul'dadır (<http://ashokaturkiye.org/tr/anasayfa/>)

Ashoka adı, dünyanın en büyük sosyal girişimcilerinden biri olan Hint İmparatoru Ashoka'yı onurlandırılmak için seçilmiştir. M.Ö. 3. yy'da Hindistan'ın birleşmesinden sonra şiddetten vazgeçerek tarihin en hoşgörülü, küresel düşünen ve yaratıcı liderlerinden biri olan İmparator Ashoka ekonomik kalkınma ve sosyal refah alanlarında öncü yeniliklerde bulunmuştur. Yaratıcılığı, küresel düşünceli yaklaşımları ve hoşgörüsünden Ashoka sosyal yenilikçi örneklerinden bir ilk olarak tanınır. Sanskritçe bir kelime olan Ashoka "kederin yokluğu" anlamına gelmektedir.

Merkezi Washington D.C.'de bulunan Ashoka'nın yönetim kurulu başkanı Diana Wells'tir. Her Ashoka ofisinin ülkenin/bölgenin yapısına uygun bir yapılanması, kendi yönetim kurulu ve yöneticileri bulunmaktadır. Bu ofisler Ashoka Uluslararası'nın bir parçasıyken, aynı zamanda Ashoka'nın genel prensipleri çerçevesinde kendi program önceliklerini ve stratejilerini belirleyebilirler. Ashoka ofislerinin yöneticileri belli aralıklarla bir araya gelerek bilgi paylaşımı, strateji geliştirme toplantılarıyla küresel organizasyona yön vermektedir. Ashoka sosyal girişim ağının en öncü sosyal girişimcilerinden birisi olan, Bill Drayton, sosyal girişimciler için "balık tutmayı" öğretmekle yetinmeyip, "balık endüstrisini" kökten değiştirmeyi hedeflerler şeklinde bir tanımlamada bulunmuştur.

Ashoka'da yapılan bütün faaliyetler; toplumsal sorunlara yenilikçi ve etkili çözümler üretmek, çocuklar için fark yaratan beceriler sağlatarak, artık yerinizde durmayın "Hızlanın, Fark Yaratın" mesajını vermektedirler.

Sosyal girişimciliğin tam olarak ne olduğunu anlamak için, bazı örnekler bizlere hem rehber oluyor, hem de gelecekte açılacak olan "Kuluçka Merkezi"nde neler konuşulacağı hakkında da ip uçları veriyor. Vakfın konulara yönelik olarak oluşturduğu Mentor Havuzu'nda bulunan uzmanlar, sadece İstanbul'da değil, Türkiye genelinde ciddi çalışmalarla imzalarını atmış durumundadır. Vakfın çalışmalarına bazı örnekler vermek gerekirse;

SPOR: Türkiye'nin dört köşesine yayılmış 200'den fazla kadın merkezi ile bağlantı kurularak, yüzlerce kadına istihdam sağlamanın ötesinde, onların da spor yapmalarına imkanlar sunulabiliyorlar.

TARIM: 1 milyon küçük çiftçiye mobil telefon/bilişim teknolojileri aracılığıyla daha "iyi tarım" yapma şekli anlatılarak, kırsal hayatın üretimde daha fazla katkıda bulunmasını sağlayabiliyorlar.

TEKSTİL: Yetersiz sağlık ve emniyet koşullarını sektörde yaygınlaştırmak, mesleki hastalıklar konusunda bilinçlendirme ve çocuk işçiliğini azaltma konusunda bir eylem planı yapılabiliyorlar.

BAĞIŞÇILIK ve YÖNETİŞİM SİSTEMİ: 25 milyondan fazla insanı spor yoluyla fark yarattırarak "bağışçılığa" yönlendirebiliyorlar ve kuruluşların böylelikle "şeffaf ve hesap verebilir bir sistem" oluşturmasına katkıda bulunabiliyorlar.

ENGELLİLER VE İNSAN HAKLARI: Engelli ve dezavantajlı gruplar içinde bulunan kadın vatandaşlarımızın, sosyal yaşama tam ve eşit katılımına olanak sağlayan ve onların iş fikirlerini geliştirecek ortamlar ve eğitimler verdirerek, katılımcı olmalarını sağlıyorlar.

MEDYA OKURYAZARLIĞI: Yalan haberlere karşı farkındalık uyandırarak, bireylerin doğrulama becerilerini artırarak, daha bilinçli vatandaş olmayı örgütleyebiliyorlar.

Kadın kooperatifçiliğini yaygınlaştırmak; bütün ülkede Tarımsal Üreticiler ve Besiciler Birliğini kurmak; nesli tükenen hayvancılığın yeniden canlanmasını sağlamak, Cezaevlerinde bulunan kadın, erkek ve çocuklara eğitimler vererek, onların meslek edinmelerini sağlamak, organik tarım tekniklerini yerel ihtiyaçlar dahilinde yeniden tasarlayarak “yeni çiftçi modelleri” oluşturmak sadece bu projelerden bazıları...

Sosyal Akıl Derneği

Dünyada sosyal sorumluluğa ve dayanışmaya duyulan ihtiyaçtan yola çıkarak kurulan derneği kuran üyelerin kendilerini tanımladıkları ifadeler oldukça dikkat çekicidir: “Bizler, her birimizin birbirleri üzerinde hakkı ve bu haktan doğan sorumluluğu olduğuna inanan, karşılaştığı sosyal sorunlar karşısında herkesin üzerine düşeni yapması gerektiğini düşünen büyük bir ekibiz”. Derneğin, yürüttüğü projeler arasında “Bir Düşünsen Projesi”nin amacı; geçmişten dersler çıkararak, bir çok kurum, organizasyon ya da toplumu doğrudan etkileyen yönetici/ liderleri toplayarak, onların özellikle çalkantılı ve belirsiz çevre koşullarında alacakları kararlarda nasıl bir strateji belirlemeleri gerektiği konusunda eğitimler veriyorlar (<https://sosyalakil.org.tr/tr/kurumsal/hak>).

Projenin bir diğer amacı ise; kamu, özel sektör, üniversite, sivil toplum kuruluşlarında hali hazır yönetici olarak devam eden insanların düşünme kapasitelerini, ve mevcut durumlarını kendilerinin teşhis etmesini sağlıyorlar. Bu aşamadan sonra, yöneticilerin mevcut durumlarını geliştirmeye yönelik eğitimler, atölyeler, simülasyonlar ve etkinlikler yaptırılarak, sorun üreten değil, sorun çözen birimler ve kişiler olmalarını sağlıyorlar.

Endeavor- İMECE:

Endeavor Derneği, 1997 yılında Peter Kellner ve Linda Rottenberg tarafından merkezi New York’da kurulan dünyanın dört bir yanından, farklı kültürlerden ve alt yapılarından gelen girişimci ve iş insanlarını ortak bir hedef için birleştiren, etkin girişimcileridestekleyen uluslararası bir ağıdır. Türkiye ofisi 2006 yılının sonunda açılmış, bugüne kadar ağına 56 girişimci şirket almıştır.

Endeavor Derneği, sürdürülebilir ekonomik kalkınma amacıyla seçilmiş etkin girişimcilere – ümit vaat eden yarının büyük işletme sahiplerine – ivme kazandırmak üzere yerel ve uluslararası fikir önderlerinden oluşan mentör, danışman ve yatırımcı ağı üzerinden maddi ve manevi destek sunuyor.

Endeavor Derneği bir yandan en hızlı değer ve nitelikli istihdam fırsatları yaratan bu yenilikçi girişimcilere destek sunarken, diğer yandan sürekli geliştirdiği topluluğunun deneyim ve bilgi birikimlerini değerlendirerek yerel ekosistemleri geliştirme vizyonu ile farklı özendirme ve lobicilik çalışmalarında önderlik yapıyor (<http://endeavor.org.tr/endeavor-turkiye/>).

Sosyal inovasyon ve girişimcilik konusunda ciddi çalışmalar yürüten merkezin, çok ciddi ortakları bulunmaktadır. Hiç bir kurum veya kişi, toplumsal meselere tek başına çözüm getirmesi mümkün değildir diye başlanan çalışmalar, Türkiye’nin her yerinde yeni oluşan merkezlere de destek veriyor. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Ashoka ve Social Innovation Exchange (SIX) gibi uluslararası güçlü ortaklar ile işbirliği yapan İMECE’nin “Türkiye Sosyal Inovasyon Ekosistem Haritası” ile Türkiye’de sosyal inovasyon ve girişimcilikle ilgilenen 130 kurum (41 destek mekanizması, 25 vakıf ve dernek, 25 şirket, devlete bağlı 20 kuruluş, 9 üniversite, 2 medya kuruluşu ve finansal kuruluşlar), bilgilere tek bir elden ulaşabilme imkanına kavuşmuştur (<https://startup.capital.com.tr/soylesi/kuresel-odakli-hayallerimiz-var.html>).

İMECE’nin kurucu ortağı Emre Zorlu, “çözüm üreten ortamlar yaratmanın ilk koşulu, birden fazla ortağın katıldığı ortak değerler yaratan, sürdürülebilir sistemler kurmak” şeklinde ifade ettiği oluşuma, ATÖLYE ve s360 gibi işletmeler de destek vererek, kuruldukları günden bugüne kadar yaklaşık 10 000 bin kişiye dokunarak, onların hayatlarını değiştirdiler. Amaç; Türkiye’de sosyal meselere, kendi gelir modelini üreten bir bakış açısı getirerek, sosyal girişim hikayelerini çıkartmaktır.

İMECE’nin ilgilendiği sosyal girişimcilik projeleri, Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen 17 küresel hedef üzerine odaklanılarak gerçekleştiriliyor. Bu hedefler arasında; Yoksulluğa son; Açlığa son; sağlıklı bireyler; nitelikli eğitim; toplumsal cinsiyet eşitsizliği; temiz su ve sıhhi koşullar; erişilebilir ve temiz enerji; insane yakışır iş ve ekonomik büyüme; sanayi, yenilikçilik ve alt yapı; eşitsizliğin azaltılması; sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları; sorumlu tüketim ve üretim bulunmaktadır.

2020 BM Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerine ulaşmak adına Konvansiyonel sosyal yardımlar ve kalkınma destekleri gibi araçlardan yararlanarak daha hızlı ve inovatif çözümler bulmaya ihtiyaç oldukça fazladır. Ancak ülkemizde, sosyal girişimcilik konusu halen tam anlaşılabilir durumda değildir. Sosyal girişimciler, yaptıkları iş ile geçimlerini sağlayamamaktadırlar. Sosyal girişimcilik yapmak isteyen kurum ve şirketler “fon bulma” konusunda zorlanmaktadırlar. Gençlerin iş hayatına atılmasıyla, sosyal girişimcilik konuları hızlı bir şekilde gündemi etkiler hale gelmiştir. Fikir aşamasından başlayarak, sosyal girişimciliğin desteklenmesi gerekmektedir. Sosyal girişimcilik alanında, başarı hikayelerinin anlatıldığı yada yol ve yöntem hakkında bilgi kaynaklarına erişimin oldukça az olması, konunun ilham vericiliğini de etkilemektedir.

Bu önemli eksiklikleri hissederek çalışmalara başlayan İmece, Atölye ,s360 ve SIX mentorları oluşturmuş oldukları “Hayal Gücü Merkezi”nde yedi aylık eğitim ve mentorluk sürecinin yanı sıra 120 000'er liralık hibe desteği olarak fikirlerin “sürdürülebilir iş modellerine” dönüşmesine fırsat sağlamaktadırlar (<http://www.s360.com.tr/>).

İMECE'nin, “University Innovation Fellows” işbirliği ile öğrencileri kampüslerinde “dönüşüm” yaratabilmeleri için güçlendirme çalışmalarına, Standford Üniversitesi-Hasso Plattner Tasarım Enstitüsü’de destek vermektedir. Öğrencilere, “Tasarım Odaklı Düşünme” sistemi ile “online eğitimler” alma şansı yaratılarak, yılda bir iki kez, Silikon Vadisi’nde bir buluşma ortamı sağlatarak, dünyanın farklı yerlerinden gelen öğrencilerle birlikte kampüsleri dönüştürmek üzere tasarladıkları projeleri geliştirmelerini olanak sağlanmaktadır.

KUSİF (Koç Üniversitesi Sosyal Etki Forumu)

Sarıyer Belediyesi ve Koç Üniversitesi toplulukları arasında faydalı ağlar ve bağlar kurarak, işbirlikleri başarıyla yürütüyorlar. Sarıyer Belediyesi hudutları içerisinde yerel problemleri saha çalışmalarını izleyerek, ders programları ile destekleyen merkez, bir yandan kurum ve ilgililere eğitimler ve danışmanlık hizmetleri vererek, farkındalık yaratmaya ve çözüm odaklı projeler ile üniversite öğrencilerini de işin içine alarak, sosyal girişimciliğe destek veriyorlar (<https://kusif.ku.edu.tr/>).

Son olarak, sosyal girişimciliğe destek veren, Boyner Vakfı, The Impact Hub (Amsterdam’dan San Francisco’ya 80’den fazla merkezde faaliyet gösteren 13000 üyeye sahip Global Ağ) gibi merkezler de, toplumu ileriye taşıyacak girişimleri, yenilikçileri ve liderleri güçlendirmek için çabalarına devam ediyorlar. (<http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/umit-boyner-sosyal-girisimcileri-el-verenlerle-bulusturuyor-40022498>, <https://impacthubist.net/>).

KULUÇKA MERKEZİ NEDİR VE HANGİ KONULARDA AKTİF ÇALIŞIRLAR?

Girişimciler genellikle bilgi eksikliği ve tecrübeden yoksun olarak faaliyetlerine başlamakta olduklarından, buna bağlı olarak başlangıç aşamasındaki engellerle başa çıkmakta zorlanmaktadır.

Dilimize “incubator” kelimesinden çevrilen Kuluçka Merkezleri; girişimcilerin en zor ve kırılabilir dönemi olan başlangıç aşamasında girişimin hayatta kalabilmesine, geliştirilmesine ve büyümesine yardımcı olmak için verdikleri rehberlik ile öne çıkmaktadırlar. Çok kısa bir ifadeyle Kuluçka Merkezi için, girişimcilerin ilk aşama rehberleridir diyebiliriz.

Kuluçka Merkezleri, girişimlere bir çok farklı alanda imkanlar yaratabilmektedir. Fiziksel ortam (ofis alanı), mentorluk hizmetleri, uygun eğitim programları, networking için sosyal imkanlar, girişimci ile yatırımcı arasında köprü kurma, yönetim ve pazarlama desteği ve nasıl alınacağına dair destekler girişimcilere sağladıkları imkanlara örnek gösterilebilir. Kuluçka Merkezleri’nin düzenlediği mevzuat hükümlerine göre kuluçka programları kapsamında, aşağıdaki hizmet ve desteklerin, girişimcilerin ihtiyaçları doğrultusunda sağlanacağı öngörülmüştür:

- Ofis imkanı, mobilya ve ekipman sağlanması, ihtiyaç duyulan alt yapının ve ortak mekanların oluşturulması,
- Sekreteryaya ve destek hizmetlerin sunulması, donanım ve yazılımlara erişimin sağlanması,
- Yarışma ve benzeri girişimciliği teşvik edici programların organize edilmesi,
- İlgili eğitim, seminer ve atölyelerin düzenlenmesi,
- Yönetim desteği, kritik iş ve teknik desteklerin verilmesi,
- Teknik ve idari konularda danışmanlık ve mentorluk hizmetlerinin verilmesi,
- Şirketleşme, ticaretleşme, uluslararasılaşma ve benzer alanlarda desteklerin sağlanması

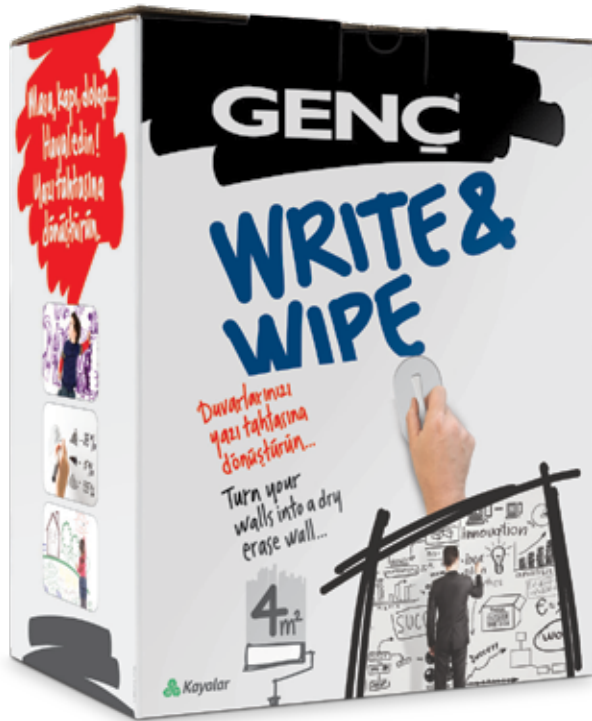
TÜRKİYE’DE NERELERDE KULUÇKA MERKEZLERİ VAR?

Ülkemizde her geçen gün artan girişimci sayısına bağlı olarak artış gösteren ve girişimcilik ekosisteminin temel taşlarından olan kuluçka merkezleri de ülkemizde niceliksel olarak artış göstermektedir. Kuluçka Merkezleri özel yatırımcılar tarafından kurulabileceği gibi, akademik veya üniversite destekli olarak üniversite çatısı altında teknoparklarda veya araştırma parklarında da kurulabilir.

Ülkemizde üniversiteler bünyesinde kurulan merkezler olduğu gibi özel sektör tarafından kar amaçlı kurulan merkezler de bulunmaktadır. Dikkat çekici bazı kuluçka merkezleri arasında;

Acıbadem, Bahçeşehir, Bilgi (sosyal kuluçka), Bilkent (Cyber Park), Ebiltem TTO, Embriyonix, Etohum, Hayal Et, Investist, Incubacity, Inventram, İTÜ Çekirdek, Sera Kuluçka Merkezi, SUCool, TEB Kuluçka Merkezi, Viveka bulunmaktadır. ■

GENÇ

Masa, kapı, dolap... Hayaledin! Yazı tahtasına dönüştürün.

Artık toplantı odaları ve okullarda yazı tahtalarına, duvarlarda kullanılan yapışkanlı yazı tahtası yüzeyi ürünlerine ihtiyacınız yok. Evlerinizde duvarları boyayan çocuklarınıza engel olmak da yok! Duvarlarınızı, dolaplarınızı, masalarınızı, sıralarınızı artık yazı tahtasına dönüştürebilirsiniz.

anilyüksel[®]
SANAYİ BOYALARI

Dünya, iki dev ekonominin birbirleriyle "kısasa kısas" yöntemiyle mücadele etmelerini tedirginlikle izliyor

Bu Savaşın Kazananı - Kaybedeni Kim Olur?

"Ticaret savaşı" senaryolarının geçmişi büyük oranda Mart ayına dayanıyor. 1 Mart 2018'de ABD sanayisini ve istihdamını korumak amacıyla ithal çeliğe yüzde 25 ve ithal alüminyuma yüzde 10 gümrük vergisi getirme kararını kamuoyu ile paylaşan Donald Trump, 8 Mart'ta söz konusu düzenlemeyi "bir seçenek değil, ulusal bir zorunluluk" diyerek imzaladı.

HAZIRLAYAN: SEDA GÖK

Dünyanın en büyük iki ekonomisi arasında ABD'nin ithal ürünlere yönelik tarife artışıyla başlayan "Ticaret Savaşı", global ekonomiyi de etkileyecek.

ABD ile Çin arasındaki "Ticaret Savaşı"nın fitili, ABD'nin Çin menşeli 34 milyar dolar değerindeki ithal teknoloji ürününe yüzde 25'lik gümrük tarifesi uygulanmaya başlamasıyla resmen yakıldı. Çin yönetimi, bu adıma karşılık olarak daha önce açıkladığı, ABD'den ithal ürünlere yönelik mütekel tarifesi artışlarının anında yürürlüğe gireceğini duyurdu. Dünyanın en büyük iki ekonomisi arasında başlayan ticaret savaşı, iki ülkedeki üreticileri ve tüketicileri olduğu kadar dünya ekonomisini de etkilemeye başladı.

Artan gümrük tarifeleri ve korumacı önlemler, maliyet artışlarının yanı sıra küresel arz zincirlerinin coğrafi dağılımını da etkileyebilir.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'ın "Önce Amerika" sloganıyla başlattığı ekonomik ulusalcılık programı, Çin'e yönelik % 25 ek vergiler ile resmen başladı.

Trump yönetimi, teknoloji ürünlerine yönelik gümrük vergisi artışı kararı, Çin'in devlet öncülüğündeki sanayi kalkınma stratejisinin yabancı şirketleri teknoloji transferine zorlamasından veya açıkça endüstriyel casusluğa maruz bırakmasından duyulan kaygılar nedeniyle alınmıştı. ABD yönetimi, Çin'i baskı altına alarak daha açık ve şeffaf piyasa koşulları oluşturmaya zorlamayı amaçlıyor ancak uygulamaya koyduğu vergiler, Çin ile iş yapan Amerikan firmalarını da etkileyecek.

Trump yönetimi, gümrük vergisi getirilecek ürünlerin listesini belirlerken ABD'li tüketicilerin doğrudan etkilenmemesi için tüketici ürünlerini dışarda tutmaya çalıştı ancak ABD şirketleri, Çin'den daha çok ara madde veya yarı mamul maddeler alıp işleyerek başka ülkelere sattığından bu tedbirler en çok üreticileri etkileyecek.

Bu adım giderek tüm dünyayı yeni bir ticaret savaşının içine çekme riskini de beraberinde getiriyor. ABD'nin ticaret ortaklarının alınan kararlara sert tepki göstermesi üzerine, birçok cephede ticaret savaşlarının başladığı görülüyor. Kanaat önderleri, ticari bariyerlerin karşılıklı olarak yükseltilmesinin ekonomi dünyasına büyük zarar vereceğinde birleşiyorlar.

Aslında birçok kimse ihtimal vermediği dünyanın en büyük ticaret savaşı geçen aylarda atılan adımlarla gerçeklik kazandı. Karşılıklı atılan sert adımlarla küresel piyasaları endişelendiren "ABD - Çin Ticaret Savaşı"nın dünyanın diğer ülkelerini de kapsayacak şekilde ve bir kartopu gibi büyümesi öngörülüyor.

ABD Başkanı Donald Trump'ın "teknoloji hırsızlığı ile adaletsiz ticaret uygulamaları" nedeniyle Çin menşeli teknoloji ürünlerine uygulama kararı aldığı 50 milyar dolarlık gümrük vergilerinin ilk bölümü, Temmuz ayında yürürlüğe girdi.

Bu karar Çin'in savunma, havacılık ve imalat sektörlerini hedef alan yüzde 25'lik ek gümrük vergisi, nükleer reaktörler, gaz türbinleri, hava ve gaz sıvılaştırıcı makineler, fırınlar ve ticari bulaşık makineleri gibi 34 milyar dolar değerindeki 818 ürününü kapsıyordu. Amerika ikinci adımı da Temmuzun son haftasında atarak 16 milyar dolar değerindeki 300'e yakın ürüne ek gümrük vergisi koydu. Buna karşın Çin de hemen karşı uygulamalara geçerek Washington'ın yürürlüğe koyduğu gümrük vergilerine eş değerde misilleme tarifelerini devreye soktu. ABD Başkanı Trump, Çin'in tarifelerine misillemeyle karşılık vermesi halinde ülkeye 200 milyar dolarlık daha gümrük vergisi getirilmesinin talimatını vermişti.

ARZ ZİNCİRLERİNİN COĞRAFİ DAĞILIMI DEĞİŞEBİLİR

Syracuse Üniversitesi'nden Mary Lovely ve Yang Liang'ın araştırması, bilgisayar ve elektronik sektöründe tedbir getirilen ürünlerin yalnızca yüzde 13'ünün Çin firmaları tarafından, geri kalan yüzde 87'sinin Çin'de faaliyet gösteren uluslararası firmalar tarafından üretildiğini ortaya koydu. Bu durum, Çin'in küresel arz zincirindeki merkezi konumunu ortaya koyuyor. Raporda tarife artışlarının, bu üretimin Çin dışındaki ülkelere dağılmasına yol açabileceğine işaret edildi.

Öte yandan San Francisco Merkez Bankasının 2011'de yaptığı araştırma, Çin'de üretilen ürünlere harcanan her 1 doların 55 sentinin ABD'deki hizmet sektörüne kazanç olarak döndüğünü belirlemişti. İki ülke arasındaki ticaret savaşında karşılıklı gümrük vergisi artışlarının 250 milyar dolarlık ticaret kalemini etkilemesi durumunda 2020 itibarıyla küresel ekonomik büyümeyi binde 5 azaltabileceği tahmin ediliyor.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'ın "Önce Amerika" sloganıyla başlattığı ekonomik ulusalcılık programı, Çin'e yönelik yüzde 25 ek vergiler ile resmen başladı.

Bu savaşın tüm dünyayı kapsayacak şekilde yayılması ve telafisi çok zor sonuçların ortaya çıkmasından endişe ediliyor. Çünkü yapılan tahminler ve varsayımlar, ABD'nin başlattığı ticaret savaşının giderek büyümesi halinde küresel ticarete maliyetinin 2 trilyon doları bulabileceğini ortaya koyuyor.

ABD'nin bu tehditleri, diğer ülkeleri yeni arayışlara zorluyor. Ticaret savaşlarıyla başlayan olumsuzluklar, piyasalarda diplomatik ilişkilere ve sosyal dalgalanmalara kadar tüm alanları etkiliyor. Özellikle İran, Rusya, Çin ve hatta Avrupa Birliği'ne yönelik ABD tacizlerine yenileri ekleniyor. Kanada, kendi üretimini korumak üzere, tüm ülkelere karşı çeliğe ek gümrük vergisi uygulayacağını açıkladı.

Böyle olmaya devam etmesinin ne anlama geleceğini bilenler ise güvenli limanlar arayışını sürdürmeye devam ediyor. Ticaret hacminin bu nedenle daralması olasılığı, ekonomik, sosyal ve siyasi olmak üzere tüm beklentileri olumsuzlaştırıyor. Ekonominin önde gelen uzmanları, ABD'nin bu korumacılık hamlelerine ilişkin küresel güçlerin ne pahasına olursa olsun gelen tehditlere direneceği yönünde görüş bildiriyor.

SÜREÇ NASIL BAŞLADI?

20 Ocak 2017 tarihinde 45'inci ABD Başkanı olarak göreve başlayan Donald Trump, 2016 yılında yürüttüğü seçim kampanyasında ticarette korumacı bir yaklaşım benimseyeceğini sinyallerini vermişti. Her fırsatta ABD'nin dış ticaret açığının fazlalığından yakınan Donald Trump, bunu azaltmayı taahhüt etmişti. Ayrıca ülkesindeki yerli sanayiye de koruma sözü veren ABD Başkanı, ithalatı düşürmek suretiyle üretimi ABD'ye kaydırmak için göreve geldikten sonra düşmeye bastı. Bu süreçte ülkesini Trans-Pasifik Ortaklığı'ndan (TPP) çıkardı, Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) görüşmelerini durdurdu ve Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'nı (NAFTA) yeniden müzakere masasına yatırdı.

Ancak "ticaret savaşı" senaryolarının geçmişi büyük oranda Mart ayına dayanıyor. 1 Mart 2018'de ABD sanayisini ve istihdamını korumak amacıyla ithal çeliğe yüzde 25 ve ithal alüminyuma yüzde 10 gümrük vergisi getirme kararını kamuoyu ile paylaşan Donald Trump, 8 Mart'ta söz konusu düzenlemeyi "bir seçenek değil, ulusal bir zorunluluk" diyerek imzaladı. Bu karar, ABD Ticaret Bakanlığının 1962 Ticaret Genişletme Yasası'nın 232'nci Maddesi kapsamında, Nisan 2017'den Ocak 2018'e kadar yürütülen ve ithal çelik ile alüminyumun ülkenin ulusal güvenliğine etkilerini masaya yatıran soruşturmanın ardından geldi. Soruşturma sonrasında Donald Trump'a üç öneri sunuldu. İlk öneri; Brezilya, Çin, Kosta Rika, Mısır, Hindistan, Malezya, Rusya, Güney Afrika, Güney Kore, Tayland, Türkiye ve Vietnam'dan oluşan 12 ülkeden yapılan çelik ithalatına en az yüzde 53 vergi getirilmesi, ikinci öneri tüm ülkelere ihracat

TİCARET SAVAŞININ KRONOLOJİSİ

16 Şubat: ABD Ticaret Bakanlığı, çelik ithalatına yüzde 24, alüminyum ithalatına yüzde 7,7 ek gümrük vergisi getirilmesini tavsiye etti.

22 Mart: Çin, ABD'den ithal edilen 3 milyar dolar değerindeki mallara ek gümrük vergisi uygulayacağını açıkladı. ABD Başkanı Donald Trump, aynı gün Çin'den ithal edilen ürünlere yönelik 60 milyar dolarlık ek gümrük vergisine yönelik planı duyurdu.

2 Nisan: Çin, ABD'den ithal edilen 128 ürüne yüzde 25 ek gümrük vergisi uygulayacağını açıkladı.

3 Nisan: ABD, 50 milyar dolarlık Çin malına yeni gümrük vergileri uygulanması konusunda öneride bulundu.

4 Nisan: Çin, buna karşılık olarak ABD'den ithal edilen 50 milyar dolar tutarındaki ürünlere ek gümrük vergileri konulmasını önerdi.

5 Nisan: ABD Başkanı Trump, 100 milyar dolar değerindeki Çin malına ek gümrük vergileri koymayı düşündüğünü açıkladı.

15 Nisan: Trump, Çin'den ithal edilen 34 milyar dolar değerindeki ürünlerin 6 Temmuz 2018'den itibaren yüzde 25 ek gümrük vergisine tabi tutulacağını söyledi. Çin aynı gün yeni vergilere ABD'den ithal edilen tarım ve sanayi ürünlerine uygulanacak yeni ek gümrük vergileriyle karşılık vereceğini açıkladı.

6 Temmuz: ABD ve Çin'in daha önceden duyurduğu ek gümrük vergileri, karşılıklı olarak yürürlüğe girdi. ABD'nin Çin'den ithal edilen 14 milyar dolarlık teknoloji ürününe daha ilave gümrük vergisi getirmesi bekleniyor.

10 SORUDA DÜNYA TİCARET SAVAŞI

1

TİCARET SAVAŞI NEDİR?

Ticaret savaşı, korumacı ekonomi politikalarının en potansiyel sonuçlarından biridir. Çok kabaca, herhangi bir hammaddenin ülkesine girişine gümrük vergisi ve kota ile bariyerler koyan ülkeye söz konusu hammaddenin ihracatçısı ülkelerin de o ülkenin önemli ihraç ürünlerine benzeri misillemede bulunmasını ifade ediyor. Bu misillemelerin karşılıklı olarak artmasıyla küresel gerilim de yükseliyor.

kotaları uygulanması, üçüncü öneri ise tüm ülkelerden alınan çeliğe yüzde 25 vergi getirilmesiydi. Trump, son seçeneği tercih etti.

Karar gündeme geldiğinde sadece iki ülkenin ek vergilerden muaf tutulacağı duyuruldu. Bunlar ABD'nin komşuları olan ve NAFTA müzakereleri süren Meksika ile Kanada'ydı. Vergiler 23 Mart'ta yürürlüğe girmeden bir gün önce ABD Ticaret Temsilcisi Robert Lighthizer, Meksika ve Kanada'ya ek olarak AB, Avustralya, Arjantin, Brezilya ve Güney Kore'nin de çelik ve alüminyuma getirilen gümrük vergilerinden geçici olarak muaf tutulacağını duyurdu. Geçici muafiyetin 1 Mayıs'a kadar süreceği ve bu dönemde süresiz ve koşulsuz muafiyetler için tarafların görüşeceği açıklandı. Daha sonra bu tarih 1 Haziran'a kadar uzatıldı. Mayıs ayının sonlarında ABD Ticaret Bakanlığı tarafından tekrar bir açıklama yapıldı ve Kanada, Meksika ve AB'nin geçici muafiyetlerinin devam etmeyeceği; Güney Kore, Avustralya, Arjantin ve Brezilya ile mutabakata varıldığı duyuruldu. Bu duruma gerekçe olarak, Meksika ve Kanada ile yürütülen NAFTA görüşmelerinin öngörülenden uzun sürmesi ve ne zaman sonuçlanacağını belli olmaması, AB ile ise koşulsuz ve süresiz muafiyet için yürütülen görüşmelerin olumlu ilerlememesi gösterildi.

ABD Başkanı Donald Trump, Çin'e karşı verilen 375,2 milyar dolarlık ticaret açığından oldukça rahatsız. Bu açığı düşürme telaşında olan ABD'nin bu konuda başarı sağlayabilmesi de şimdilik imkansız olarak ifade ediliyor. Ekonominin kanaat önderleri; ABD'nin hamlesinin 506 milyar doları bulan Çin'in ABD ihracatında yüzde 2,5'lik maliyet artışı yani 12,5 milyar dolarlık etkiye sahip olacağı görüşü hakim. Çin'in ek vergi getirdiği ürünler ise oldukça sembolik. Örneğin uçak, soya fasulyesi, viski. Ekonomistler, bu süreçte Çin'in tahvil kozunu oynayabileceğinden endişeli... Çünkü dünyada en fazla ABD tahvili tutan ülke Çin.1 trilyon 168 milyar dolarlık ABD tahvili Çin'in elinde bulunuyor. Çin'in bu konuda pozisyon değiştirdiği anda küresel piyasaların alt üst olabileceği endişesi var.

STRATEJİK ÜRÜNLERE VERGİ

ABD'nin hamlelerine karşılık Çin, önce çelik ve alüminyum tarifelerine karşılık ABD'den ithal edilen yaklaşık 3 milyar dolar tutarındaki 128 ürüne yüzde 15-25 vergi uygulanacağını açıklamıştı. Ardından ABD'den ithal edilen 106 ürüne yüzde 25 ek gümrük vergisi getireceğini söyledi. Gümrük Vergisi'ne tabi olacak mallar arasında viski, puro, tütün ve bazı sığır eti türleri, mısır ve başka tarım ürünleri, bazı uçak türleri, bazı plastik ürünler, pamuk, bazı buğday türleri, bazı kamyonlar, elektrikli otomobiller, propan ve daha birçok ürün bulunuyor. Bu ürünlerin seçilmesi de rastgele değil. Bu mallar Çin'in geçen yıl ABD'den en fazla ithal ettiği ürünlerden oluşuyor. Nitekim, Çin geçen yıl uçak, ekipman ve parçalarına 16,3 milyar dolar, soya fasulyesine 12,3 milyar dolar, otomobillere de 10,5 milyar dolar ödemişti.

ÇİN ABD GERGINLIĞI ARTIYOR, DTÖ HİÇE SAYILIYOR

Çin; ABD'ye çelik ihracatı listesinde yüzde 1 pay ile 11'inci sırada bulunuyor. Buna rağmen Trump'ın Çin'i de hedef alan açıklamaları, asıl meselenin en büyük rakibini durdurma çabası olduğu olarak yorumlanıyor.

Ekonomistler, Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kurulmasında etkili olan ve onun hamisi ABD'nin bizzat bu örgütün kurallarını hiçe saydığı bir dönem yaşadığımızı söylüyorlar. Bu bağlamda ABD'nin bu vahşi tutumu ve diğer ülkelerin kendilerini koruma refleksiyle, küresel ticareti serbestleştirmeye yönelik adımların bu derece sorgulanır hale gelmesi durumunda, bir süre DTÖ'nün varlığının tehdit altında kalabileceği belirtiliyor.

Trump, ayrıca attığı bir tweet ile AB ve ABD mallarına ek gümrük vergileri ve engelleri yakın zamanda kaldırmazsa, ABD'ye gelen tüm AB menşeli otomobillere yüzde 20 ek vergi uygulayacağını açıklamıştı. ABD, şu anda AB'den ithal edilen otomobillere yüzde 2,5, kamyonetlere ise yüzde 25 gümrük vergisi uyguluyor. AB ise ABD'den ithal edilen otomobillere yüzde 10 vergi koyuyor.

Hayallerinize **büyülü bir dokunuş**

www.bortarcatering.com

2

BUGÜNLERDE HERKESİN "TİCARET SAVAŞI"NDAN BAHSETMESİNİN NEDENİ NE?

ABD Başkanı Donald Trump, 1 Mart günü Amerikalı çelik ve alüminyum sektörü yöneticileriyle Beyaz Saray'da gerçekleştirdiği toplantının ardından, toplantıyı takip eden haftadan geçerli olmak üzere ABD'de çelik ithalatında yüzde 25, alüminyum ithalatında ise yüzde 10 gümrük vergisi uygulamayı planladıklarını açıkladı. ABD'nin dünyanın en büyük çelik ithalatçısı olduğu düşünüldüğünde bu, küresel ekonomi açısından oldukça önemli bir karar.

3

ABD NEDEN ÇELİK VE ALÜMİNYUMA GÜMRÜK VERGİSİ KOYDU?

Her iki metal ham maddesi de bütün üretim ekonomisi yelpazesinde yaygın şekilde kullanılan ham maddelerdir. Örneğin, otomobil, uçak ve makine ekipmanı üretiminde bu ham maddeler oldukça yaygın kullanılıyor. Ayrıca inşaat, petrol ve altyapı servis hizmetlerinde boru ve kablo hatları ile inşaat iskeletlerinde kullanılırken, gıda endüstrisi bile konserve ve içecek kutu imalatında kullanılıyor. ABD'de her yıl tüketilen 100 milyon ton çeliğin üçte biri ile 5,5 milyon ton alüminyumun yüzde 90'ı ülke dışından ithal ediliyor.

TİCARET SAVAŞLARI VE TÜRKİYE

ABD'nin ithal çeliğe ve alüminyuma ek vergi getirmesinin ardından 26 Mart'ta AB de artık ABD'ye eskisi gibi ihraç edilemeyecek ürünlerin kendisine yönelmesinin önünü kesmek amacıyla 26 tane çelik ürününün ithalatına ilişkin Korunma Önlemleri Soruşturması başlattı. Bunun Türkiye'yi olumsuz etkilemesi endişesi hala geçerliliğini koruyor. 2017 yılında AB'nin söz konusu 26 ürün grubundaki ithalatı 29,4 milyon ton ve bunun 4,6 milyon tonu Türkiye menşeli.

8 Mart'ta Trump'ın ithal çeliğe yüzde 25 ve ithal alüminyuma yüzde 10 ek gümrük vergisi getirme kararını imzalamasının ardından dünyadaki sekizinci büyük çelik üreticisi olan ülkemizdeki iş dünyası temsilcileri çok fazla umutsuzluğa düşmemişti. Öyle ki vergilerin tüm ülkelere uygulanması durumunda Türkiye'nin ABD'ye çelik ve alüminyum ihracatının devam edeceği belirtilmişti.

Mart ayında ABD Başkanı Donald Trump'ın kararının ülkemizdeki çelik ve alüminyum sektörlerini tereddüde düşüren tek boyutu, Türkiye ile aynı ürün gamında yer alan Meksika'nın ABD'den vergi muafiyeti almış olmasıydı. Çünkü ABD, Türkiye'den ithal edeceği çelik ve alüminyumunu Meksika'dan ikame edebilir, bu da ek vergilerden muafiyet için ABD ile görüşecek olan ülkemizin elini güçsüzleştirirdi.

ÇELİK İHRACATINDA AZALMA VAR

Türkiye Çelik Üreticileri Derneği'nin verilerine göre son iki ayda ihraç edilen çelik miktarında azalma var. Çelik İhracatçıları Birliği'nin açıklamalarına göre sektör, yılın ilk dört ayında geçen yılın aynı dönemine göre miktar bazında yüzde 6,3 azalışla 6,4 milyon tonluk ihracat yaptı. Değer bazındaki ihracat ise yüzde 19,3 yükselişle 4,7 milyar dolara ulaştı. ABD'ye ihracat ilk dört ayda yüzde 48,3 düşerek, 455 bin tona geriledi. 2018 yılı Nisan ayında ABD'ye miktar bazındaki ihracatımız ise geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 68,1'lik rekor bir azalış ile 83 bin tona kadar düştü. İhracatımızın miktar bazında düşmesinin ardından en önemli nedeni olarak ABD'nin çeliğe ve alüminyuma vergi getirme kararı gösteriliyor. Mevcut durum devam ederse çelik ihracatında yaşanan düşüşün tüm yılı etkisi altına alabileceği ifade ediliyor.

Ayrıca nisan ayında ülkemizdeki ham çelik üretiminde yüzde 3,1'lik bir düşüş yaşandı. Oysaki 2018'in ilk çeyreğinde ham çelik üretimimiz yüzde 5,1 artarak, 12,5 milyon tona ulaşmıştı.

EK VERGİLERLE YAŞANACAK KAYIP 266,5 MİLYON DOLAR

Geçtiğimiz aylarda Ticaret Bakanlığı, Türkiye'nin 2017 yılında ABD'ye ihraç ettiği 1,4 milyar dolarlık çelik ile 60 milyon dolarlık alüminyumda ek vergilerle yaşanacak kaybının yaklaşık 266,5 milyon dolar olacağını duyurdu. Bunun ardından ABD'den ithal edilen 1,8 milyar dolar değerinde kömür, kağıt, ceviz, badem, tütün, pirinç, viski, otomobil, kozmetik, makine ve petrokimya ürünlerine 266,5 milyon dolar vergi yükü getirecek tedbirlerin uygulanmasına karar verildi.

22 Mayıs'ta Türkiye, ABD Başkanı Donald Trump'ın ithal çeliğe ve alüminyuma getirdiği vergilerle eş değerde olacak şekilde ABD'den ithal edilen 22 ürüne vergi koyacağını DTÖ'ye bildirdi. 21 Haziran'da yürürlüğe giren vergilerden en yüksek olanları yüzde 40 ile alkollü içeceklerle ve yüzde 35 ile otomobil ve motorlu araçlara gelmişti. 26 Haziran'da Resmi Gazete'de yayımlanan bir karar ile ABD'den ithal edilen viskiye getirilen vergi yüzde 40'tan yüzde 70'e, otomobillere getirilen vergi de yüzde 35'ten yüzde 60'a çıkarıldı. Kararda 22 üründen beşinin vergisinin artırıldığı, altısının vergisinin ise düşürüldüğü ifade ediliyor.

Bu durum tabii Mart ayında getirilen ek vergilerin sadece çelik ve alüminyum ile sınırlı kalmayarak, diğer sektörlerde sıçrayacağını ve ticari misilleme yaratacağının göstergesi. Mevcut ticaret hacmi ve pazar konsantrasyonu düşünüldüğünde uzmanlar, Türkiye'nin Trump'ın kararından en çok etkilenecek ülkelerden biri olacağını ifade ediyor. AB, Kanada ve Meksika'nın da muafiyetini kaybetmesiyle ve ABD'ye sıfır vergiyle çelik ve alüminyum satacak ülkelerin sadece Güney Kore, Arjantin, Avustralya ve Brezilya'ya düşmesiyle tüm dünyada ticaret sapmalarının yaşanmasını beklemek yanlış olmaz.

4

ABD'NİN KOYDUĞU GÜMRÜK VERGİSİ DİĞER ÜLKELERİ NEDEN KIZDIRDI?

Elbette ki öncelikle, kendi ülkelerinde alüminyum ve çelik üretimi endüstrisinin satışlarını ve istihdamını düşürme potansiyelinden endişe ediyorlar. Dünyayı endişelendiren bir diğer konu ise Trump'ın alüminyum ve çeliğe gümrük vergisini koymak için kullandığı ve bugüne kadar pek kimsenin varlığından bile haberdar olmadığı Amerikan Ticaret Kanunlarındaki "ulusal güvenliğe tehdit" gerekçesi. Soğuk Savaş ürünü 1962 tarihli ABD Ticareti Geliştirme Kanunu'nun 232'nci maddesine dayanarak bu kararın alması, Trump yönetiminin, "çelik ithalatının ABD'nin ulusal güvenliğine tehdit olduğunu ilan etmesi" anlamına gelecek. Birçok ekonomi çevresine göre bu gerekçe, Dünya Ticaret Örgütü kurallarını çiğniyor. Yani, alınan kararlar bütün küresel ticareti zedeleme potansiyeli taşıyor.

KÜRESEL TİCARETTE KİM NE KADAR ETKİLENECEK?

ABD, 2017 yılında 29 milyar dolarlık çelik ithalatı ile yurt dışından en çok çelik alan ülke konumunda. Ülkenin ithalat ortaklarını ise sırasıyla Kanada, Brezilya, Güney Kore, Meksika, Rusya, Türkiye, Japonya, Tayvan, Almanya ve Hindistan oluşturuyor.

Güney Kore ve Brezilya ise mevcut durumda vergilerden süresiz olarak muafiyet alıyor. Diğerlerine baktığımızda ise Mayıs ayı sonunda muafiyetlerini kaybeden Kanada ve Meksika'ya ek olarak uluslararası arenada ticaret savaşını korkusu yaratan ticaret ortakları arasında küresel ekonominin devlerinden AB ve Çin'in olduğu görülüyor.

ÇİN-ABD HATTINDE GERİLİM YÜKSEK

AB'de durum bu şekildeyken, Washington yönetimi Pekin ile de benzer bir "misillemeler silsilesi" yaşıyor. ABD Başkanı Trump, her seferinde Çin'i fikri mülkiyet ve teknoloji hırsızlığıyla itham ediyor ve adil olmayan uygulamalarına son vermesini istiyor. Trump ithal çeliğe ve alüminyuma ek vergi getirmesinden 15 gün sonra 60 milyar dolarlık Çin ürününe karşı soruşturma başlattı. Çelik ve alüminyum vergilerine cevaben Pekin yönetimi, ABD'den ithal edilen 3 milyar dolar değerinde 128 ürüne yüzde 15 ile yüzde 25 arasında vergi koymak üzere soruşturma başlatacağını duyurdu. Bu durum Washington'un fikri mülkiyet iddiasıyla 50 milyar dolar değerinde 1300 Çin menşeli ürüne yüzde 25 vergi getirme kararını açıklamasıyla devam etti. ABD-Çin ticaret hattında bir sonraki adım, Çin'in ABD'den ithal ettiği 50 milyar dolarlık 106 ürüne yüzde 25 gümrük vergisi getirmeyi planladığını duyurması oldu. Daha sonra mayıs ayında sular bir süreliğine duruldu ve ABD ile Çin, vergi planlarını beklemeğe aldı. Trump'ın Çin için tasavvur ettiği ticaret hamlelerine verdiği ara sadece bir ay sürdü. 18 Haziran'da ABD Başkanı, çalışanlarına yüzde 10 ek gümrük vergisi getirilebilecek 200 milyar dolar değerinde Çin ürününü içeren bir liste hazırlaması talimatı verdi.

Son karar ile beraber Donald Trump'ın vergi koymayı gündeme getirdiği Çin menşeli ürünlerin toplam değeri 450 milyar dolara ulaştı ve bu Çin'in 2017 yılındaki

5

NEDEN HERKES ÇİN'İ KONUŞUYOR? ÇİN'İN OLAN BİTEN İLE İLGİSİ NEDİR?

Çin'in olan biten ile ilgisi çok fazla. Trump'ın, Çin'i özellikle hedef aldığı bir sır değil. Bütün seçim kampanyası boyunca Trump, Çin'in çok ucuz çelik ihracatıyla, Amerikalı çelik üreticisini rekabet edemez hale getirdiğinden defalarca yakındı. Dünyanın bir numaralı çelik üreticisi olan Çin, dünyada çelik fiyatının düşük kalmasının da en önemli nedeni.

505 milyar dolarlık ABD'ye olan ihracatının yüzde 90'ı anlamına geliyor. Çin de ABD karşısında önlemler almaya kararlı ancak her seferinde bunun DTÖ müktesebatı ile uyumlu olacağını dile getiriyor.

AB EK VERGİ KARARINDAN OLUMSUZ ETKİLENECEK

Öncelikle AB'den başlayacak olursak, ABD'nin çelik ithal ettiği ilk 10 ülke arasında Almanya dışında yer almayan AB'nin, pazarının büyüklüğü sebebiyle ek vergi kararından olumsuz etkilenmesi bekleniyor. Çünkü AB, 2017 yılında Dünya Çelik Derneği (Worldsteel) verilerine göre Çin'den sonra küresel ham çeliğin yüzde 10'unu üretmiş durumda. Karar ilk gündeme geldiğinde Avrupa Çelik Derneği, Trump'ın ithal çeliğe getirdiği yüzde 25'lik gümrük vergisinin Birliğin ABD'ye yaptığı çelik ihracatını yüzde 50'den fazla düşürme tehlikesinin olduğunu açıklamıştı. AB ile ABD arasında son dört aydır misillemelerle ilerleyen süreçte ABD Başkanı'nın kararından sonra Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker'den ve Komisyonun Ticaretten Sorumlu Üyesi Cecilia Malmström'den AB'nin ekonomisinin ve istihdamının olumsuz etkilenmesini önlemek için gerekli adımların atılacağı yönünde tepkiler geldi.

6

ABD'İN ÇİN ÇELİĞİ GEREKÇESİ GERÇEKÇİ Mİ?

Fakat burada sorun şu ki Çin, ABD'nin çelik ithal ettiği ülkelerin birincisi değil. Dahası ilk 10'da bile değil. ABD'nin geçmişte Çin çelik endüstrisine kestiği cezalar nedeniyle Çin, ABD'ye çelik ihracatını zaten oldukça azaltmış durumda.

Bu kapsamda ABD menşeli ürünlerden Harley Davidson marka motosikletler, Levi's marka kotlar, Bourbon viskisi, fıstık ezmesi, yaban mersini, süt ürünleri ve portakal gibi ürünlere vergi getirileceği duyuruldu. Bunun üzerine Donald Trump, böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde AB'den ve özellikle Almanya'dan ithal edilen araçlara vergi getireceğini açıkladı. Mart ayının ilerleyen günlerinde taraflar birbirlerine ek vergi getirmek için listeler hazırlamaya girişmişti ki geçici muafiyet kararı geldi ve listeler bir süreliğine rafa kaldırıldı.

Mayıs ayının sonunda AB'nin geçici muafiyetini kaybetmesiyle taraflar arasında tansiyon tekrar yükseldi. AB'nin serbest ve kurallara dayanan ticaret vizyonundan taviz vermeyen Komisyon Başkanı, Trump'ın kararının DTÖ kurallarıyla örtüşmediğini ve bariz bir şekilde tek taraflı korumacılık hamlesi olduğunu dile getirdi.

Açıklamasında doğrudan Çin'den bahsetmese de çelikteki kapasite fazlasının sorumlusunun AB olmadığını belirten Juncker, ABD ile son aylarda bu soruna yönelik çözüm yolları aramaya çalıştıklarını ama hem ABD'nin buna çok yanaşmadığını hem de artık Birliğin ekonomisinin açıkça tehdit edildiği bir ortamda AB'nin işbirlikçi tutumunu devam ettirme taraftarı olmadığını vurguladı. Komisyon, Trump'ın ithal çeliğe ve alüminyuma getirdiği vergilerin AB ekonomisinde 6,4 milyar Euro'luk çelik ve alüminyum ihracatını etkileyeceğini hesapladı. Ardından üçte birini ithal tarım ürünlerinin oluşturduğu bir liste hazırlandı. Birliğin vergi uygulamayı düşündüğü ABD ürünlerini içeren listede, 1 milyar dolar değerinde çelik ve alüminyum da yer alıyor. Toplamda 2,8 milyar Dolar değerinde ürünü içeren liste, 18 Mayıs'ta DTÖ'ye sunuldu. 22 Haziran'da yürürlüğe giren dengeleyici önlemler adı altındaki vergiler, Komisyon tarafından yapılan açıklamaya göre ABD'nin

kararı değişmediği müddetçe yürürlükte kalacak. 3,6 milyar euroluk kısmın ise daha sonraki bir tarihte (üç yıl içerisinde) yürürlüğe gireceği bildirildi.

KANADA'DAN EK VERGİ UYGULAMASI GELDİ

Bu süreçte kendine pozisyon alan bir diğer ülke de Kanada. Kanada, ABD'den satın aldığı demir-çelik ve alüminyum başta olmak üzere gündelik yaşamda kullanılan birçok ürüne 1 Temmuz itibarıyla 12,6 milyar dolar değerinde ek vergi getirdi. Ürünler arasında kahve, hazır yemekler, yoğurt, soya sosu, tükenmez kalem, mutfak malzemeleri, tekstil ürünleri, viski ve turşu da yer alıyor. Kanada Ticaret Bakanı, geçtiğimiz günlerde bu konuda AB ve Meksika ile ortak çalıştıklarını açıkladı.

MEKSİKA, ABD'DEN GELEN ÜRÜNLERİN VERGİSİNİ ARTIRDI

Trump'ın seçim kampanyası boyunca sınırına duvar örmeyi taahhüt ettiği Meksika'nın Ticaret Bakan Yardımcısı Juan Carlos Baker da ABD'nin Meksika'nın muafiyetini kaldırma kararının ardından sosyal medyada yaptığı paylaşımda, "Meksika, ABD'nin Kuzey Amerika'da ticareti bozan tek taraflı ve korumacı önlemlerini kuvvetli bir şekilde reddediyor" ifadesini kullanmıştı. Bu kapsamda Meksika, ABD'den ithal edilen ve misilleme vergisi uygulanabilecek toplamda 3 milyar dolara tekabül eden ürünlerin bir listesini çıkardı ve 5 Haziran'dan itibaren ABD'den satın alınan domuz eti, viski, yaban mersini, peynir ve elmaya uygulanan vergileri artırdı. Anlaşılacağı üzere küresel ekonominin gündemi, vergi getirilecek ürün listeleri ve misilleme kararları ile bir hayli meşgul.

ÇİN, ABD'YE 60 MİLYAR DOLARLIK MİSİLLEME

ABD'nin 200 milyar dolarlık Çin ürününe yüzde 25 vergi getireceğini açıklaması sonrası Pekin yönetimi 60 milyar dolarlık misilleme kararı aldı. 3 Ağustos 2018 tarihinde uluslararası medyaya yansıyan habere göre ABD'nin 200 milyar dolarlık Çin ürününe vergi getireceğini açıklaması ve önceki gün vergi oranını yüzde 10'dan yüzde 25'e çıkarması üzerine Pekin yönetimi karşı hamle atıyor.

Çin Ticaret Bakanlığı, yaklaşık 60 milyar dolar tutarında ABD menşeli ürüne farklı oranlarda gümrük tarifesi uygulanacağını açıkladı.

Bakanlık tarafından yapılan açıklamaya göre, ürünler için yeni tarifeler ABD'nin yeni tarifelerini yürürlüğe sokmasının ardından en kısa sürede uygulanacak. Açıklamaya göre, vergi oranları yüzde 5-25 arasında değişiyor.

Açıklamada, tedbirin amacının Çin'in çıkarlarını korumak ve ticari gerginliğin uzamasını önlemek olduğu kaydedildi. Bakanlık, "Çin'in ABD mallarına yeni tarifelerin mantıklı ve sınırlı olacak. Bunların uygulanması ABD'nin yapacağı eylemlere bağlı." denildi.

7

ÇİN'İN EN BÜYÜK KOZU NE?

Tam bilinmiyor. Ancak Trump yönetiminin Çin'in ticaret politikaları hakkında yürüttüğü bir başka soruşturma konusu, çelik ve alüminyum kadar ve hatta ondan bile daha zorlu bir sorun olmanın yanı sıra Çin'in olası misillemesinin potansiyel adresini de taşıyor. Bu konu ABD'nin "fikri mülkiyet hakları" dediği teknoloji sırlarından oluşuyor.

Çin'in ABD'li teknoloji üreticilerinin sırlarını çaldığı iddiası, Amerikalı teknoloji üreticilerinin, düşük üretim maliyeti nedeniyle bu ülkeyi tercih etmesinden beri sıcak bir konu. Fikri mülkiyet, sahte ürün üretiminden, korsan yazılıma ve şirket sırlarının çalınmasına kadar geniş bir alanı ifade ediyor.

8

TİCARET SAVAŞININ ÇİN AÇISINDAN RİSKLERİ NEDİR?

Amerikan mallarına gümrük vergisi koymak Çin açısından bir kumar. Kendisi de çok zarar edebilir. Çünkü, gümrük bariyeri koyduğu ürünün ithalata rekabette yararlanma kapasitesini çok düşürecek ve sonuçta bu da istihdamını olumsuz etkileyebilir. Örneğin Boeing'i engellemek, Airbus'a Çin'in talebinde tekel olma imkanı verecek. Hem fiyatları artacak hem de uçakların teslim süresi uzayacak. Apple'ı boykot ettiğinde, Apple'ın Çin'de oluşturduğu büyük istihdam da yok olacak.

Bakanlık ayrıca, ABD'ye karşı ek önlemlerin saklı tutulduğunu belirtti.

TİCARET SAVAŞINDA YENİ PERDE ARALANABİLİR

Çin Yuanı'ndaki zayıflama, dolara karşı yılbaşından bu yana yüzde 4,3'ü aştı. Bu durum yuanın küresel arenada ticaret üstünlüğünü elde etmesini sağlarken ABD'nin bu durumdan rahatsız olduğu ve ticaret savaşında yeni bir perdeyi aralayabileceği üzerinde duruluyor.

Ticaret savaşı endişeleri ile son dönemde dolar karşısında hızla değer kaybeden Çin Yuanı, "likidite şokunun tetiklenebileceği" endişelerini beraberinde getirirken, Çin Merkez Bankası'ndan müdahale beklentileri arttı.

Çin'in haksız ticaret kazancı sağladığı gerekçesiyle ABD'nin bazı ürünlere gümrük vergisi artırımı uygulaması ile fitili çekilen ticaret savaşına ilişkin gelişmeler, tüm dünya piyasalarının odağına yerleşti.

ABD'nin Çin başta olmak üzere Avrupa Birliği (AB) ve birkaç ülkeyi daha ilgilendiren ürünlerde gümrük tarifelerini yükseltmesi, küresel ekonomide korumacılık eğiliminin artacağına dair endişeleri artırırken, bu gelişmelerin dünya ticaretinde dengeleri değiştireceği belirtiliyor.

9

AB, ABD'NİN TİCARET POLİTİKASINA YÖNELİK NASIL BİR ÖNLEM ALDI?

ABD'nin çelik ithal ettiği ilk 10 ülke arasında Almanya dışında yer almayan AB'nin, pazarının büyüklüğü sebebiyle ek vergi kararından olumsuz etkilenmesi bekleniyor. Çünkü AB, 2017 yılında Dünya Çelik Demeği verilerine göre Çin'den sonra küresel ham çeliğin yüzde 10'unu üretmiş durumda. Karar ilk gündeme geldiğinde Avrupa Çelik Demeği, Trump'ın ithal çeliğe getirdiği yüzde 25'lik gümrük vergisinin Birliğin ABD'ye yaptığı çelik ihracatını yüzde 50'den fazla düşürme tehlikesinin olduğunu açıklamıştı.

Söz konusu gelişmeler karşısında küresel piyasalarda volatilitte arttı, en büyük etki ise Çin piyasalarında görüldü. Çin'de Şanghay bileşik endeksi yılbaşından bu yana yüzde 15'e yakın değer kaybetti, Yuandaki zayıflama derinleşti. Bu yıla 3314 puan seviyelerinden başlayan Şanghay bileşik endeksi, temmuz ayında ticaret gerilimine ilişkin ABD ile Çin yetkililerinden gelen açıklamalar sonrasında iki yılın en düşük seviyesi olan 2691 puana kadar geriledi. Dolar/yuan paritesi ise 6,8112 ile 28 Haziran 2017'den bu yana en yüksek seviyeyi görünürken, dolar karşısında yuandaki yıllık değer kaybı yüzde 4,3'ü aştı.

Ekonomistler, Çin yuanındaki zayıflama karşısında ülke merkez bankasının ekonomiyi desteklemek amacıyla her an adım atabileceğini belirtirken, diğer taraftan dolar karşısında yuanın ticaret üstünlüğü elde etmesinin ABD tarafını daha da rahatsız edebileceği, ticaret savaşlarına ilişkin yeni gelişmelerin yaşanabileceğini ifade ediyor. Dünyanın en büyük ikinci ekonomisi Çin'de hem döviz hem de hisse senedi tarafında görülen bu kayıpların derinleşmesi halinde "finansal panik" havasının görülebileceğini aktaran ekonomistler, yuandaki zayıflığın likidite şokunu tetikleyebileceği konusunda uyarıyor.

"KORUMACILIK EĞİLİMİ, KÜRESEL EKONOMİYE HENÜZ GÖLGE DÜŞÜRMEDİ"

Konuya ilişkin geçtiğimiz ay uluslararası basına değerlendirmelerde bulunan Oxford Economics Küresel Makroekonomik Araştırmalar Direktörü Ben May, dünya ekonomisindeki büyümenin şimdiye kadar küresel tehlikelere karşı esneklik gösterdiğini ifade etti.

Devam eden korumacılık eğiliminin, küresel ticaret ve ekonomiye henüz gölge düşürmediğini vurgulayan May, "Ticaret savaşları ve sıklaşan likidite koşullarına ilişkin endişelere rağmen, 2018 ve 2019'a ilişkin küresel ekonomik büyüme tahminlerimizi değiştirmedik. Biz küresel ekonomik büyümenin 2018'de yüzde 3,1 ve 2019'da yüzde 2,9 düzeyinde gerçekleşeceği beklentimizi koruyoruz" dedi.

May, dolardaki son güçlenmenin, büyük ölçüde ABD'ye kıyasla dünyanın geri kalanındaki zayıf büyümeden kaynaklandığını belirterek, şunları kaydetti: "Biz bu trendin tersine dönmesini bekliyoruz. ABD ekonomisi 2018'de yüzde 3'e yaklaşan büyüme oranıyla, son 13 yılın en güçlü performansını kaydedebilir ancak ticaret riski yükseliyor. Bu da ülkenin ekonomik büyümesine önemli ölçüde zarar verebilir. Çin tarafına bakıldığında ise ülke ekonomisi bu yılın başında ticaret gerilimine esneklik gösterdi. Biz ticaret gerilimindeki artışa karşın, 2018 için Çin büyümesine yönelik tahminimizi yüzde 6,3'ten yüzde 6,4'e yükselttik. Küresel ticaret savaşları giderek hız kazanıyor ve kilit bir risk olmayı sürdürüyor, ancak dünya ekonomisinde bir durgunluğa yol açması olası görünmemektedir. Bununla birlikte, dolardaki güçlenmenin küresel ekonomideki zayıflığa katkı sağlamasına ilişkin riskler büyüyor."

Zor şartlarda **maksimum** performans

HAVA KOMPRESÖRLERİ

VİDALI KOMPRESÖR

PİSTONLU KOMPRESÖR

BASINÇLI YIKAMA MAKİNALARI

Aydin Trafo

AYDIN TRAFİO MAKİNA SAN. ve TİC. A.Ş.

Ankara Karayolu 26. km. 35170 Kemalpaşa - İZMİR / TÜRKİYE Tel : 0 232 878 19 97 • Fax: 0 232 878 17 80

E-mail: aydintrafo@aydintrafo.com.tr • pazarlama@aydintrafo.com.tr

www.aydintrafo.com.tr

Aykom
AIR COMPRESSORS

ALKIN
COMPRESSORS

Ticaret savaşı endişeleri sonrasında Çin yuanında baskının arttığına işaret en May, dolardaki güçlenmenin devamının küresel likiditede azalma, faaliyetlerde zayıflama ve risk hassasiyeti oluşturma gibi sonuçlar doğurabileceği uyarısında bulundu.

May, Çin yuanındaki son zayıflamanın likidite şokunu tetikleyeceğine dair oldukça endişeli olduklarını da aktararak, "Politika yapıcıların aşağı yönlü baskıların devam etmesi durumunda en kısa sürede müdahale edeceğini düşünüyoruz. Küresel likiditedeki sıkılaşma, korumacılıktan kaynaklanan tehlikeleri artırabilir ama finansal koşulların sıkı olmaması ve diğer likidite önlemlerinin kırmızı alarm vermemesi nedeniyle henüz korkulacak seviyede değil" diye konuştu.

SAVAŞ ALEVLENİYOR

ABD, Çin'e karşı kritik vergi adımını attı. ABD yönetimi yaklaşık 200 milyar dolar değerindeki Çin menşeli ürünlere uygulanacak gümrük vergisi oranını yüzde 10'dan yüzde 25'e yükseltti

ABD Ticaret Temsilcisi Robert Lighthizer, Ağustos ayında yaptığı açıklamada, Başkan Donald Trump'ın Çin'e misillemeler nedeniyle getirilecek yüzde 10'luk tarife oranının yüzde 25'e çıkarılması direktifi verdiğini bildirdi. Yaklaşık 200 milyar dolarlık ürünü etkileyecek bu talimatı yerine getireceğini belirten Lighthizer, şunları kaydetti:

"Başkan Trump bana 18 Haziran'da Çin'in ABD ürünlerine misilleme tarifeler getirmek suretiyle Amerikalı işçilere, çiftçilere ve şirketlere daha fazla zarar vermesine cevaben yüzde 10 oranında gümrük vergisi getirilecek 200 milyar dolar değerindeki Çin ürünlerini belirleme direktifi verdi. Bu süreci 10 Temmuz'da başlattım. Başkan Trump, bu hafta ise öngörülen tarife oranını yüzde 10'dan yüzde 25'e yükseltmeyi değerlendirmem yönünde talimat verdi. Yüzde 25'lik tarife oranı, 10 Temmuz'da açıklanan ürünlere uygulanacaktır."

5 BİN ÜRÜNÜ ETKİLEYECEK

ABD Ticaret Temsilciliğinin (USTR), Trump'ın 18 Haziran'da verdiği talimat doğrultusunda hazırladığı 5 bin Çin menşeli ürünün bulunduğu listede deniz mahsullerinden spor eldivenine, doğal ve kimyasal minerallerden sebze-meyvelere, tütün mamullerinden otomobil lastiğine kadar pek çok çeşitte ürün yer alıyor.

Trump yönetiminin, bu adımı tıkanan müzakerelerin yeniden başlaması için Pekin hükümetine yönelik baskıyı artırmak için aldığı belirtiliyor. Bu arada, USTR tarife oranındaki artış nedeniyle kamuoyuna verilen yorum süresinin 30 Ağustos'tan 5 Eylül'e uzatıldığını bildirdi. Bu süreç, Amerikalı şirketlere söz konusu tarifelerin, faaliyetlerini nasıl etkileyeceğini USTR'ye aktarma imkanı veriyor. Şirketlerin yaptıkları yorumlar haklı bulunursa USTR açıkladığı ürün listesinde değişiklik yapabiliyor.

ABD-ÇİN TİCARET SAVAŞININ GELİŞİMİ

ABD ile Çin arasında bir ticaret savaşının başlangıcı olarak görülen gelişmeler, Trump yönetiminin 23 Mart'ta ithal çelik ve alüminyuma sırasıyla yüzde 25 ve yüzde 10 ek gümrük vergisi getirmesiyle başladı.

Çin, Washington'ın çelik ve alüminyum ürünlerine yönelik ek gümrük vergilerine cevaben nisan başında ABD menşeli 128 ürüne yüzde 15 ila yüzde 25 arasında değişen tarifeler getirdi.

ABD yönetimi, ayrıca Çin'in, Amerikalı şirketlerin teknolojilerini ve fikri mülkiyetlerini ele geçirmeye yönelik usulsüz faaliyetleri gerekçesiyle 50 milyar değerindeki bini

aşkın Çin menşeli ürüne iki aşamalı olarak yüzde 25 ek gümrük vergisi getireceğini açıkladı. Pekin yönetiminin, ABD'nin sadece Çin'i hedef alan bu hamlesine tepkisi gecikmedi. Çin Ticaret Bakanlığı, bu karara cevaben ABD'den ithal edilen 50 milyar dolar tutarındaki 659 ürüne yüzde 25 gümrük vergisi getirileceğini bildirdi. ABD Başkanı Donald Trump, 18 Haziran'da Çin'in daha önce açıkladığı tarifelere misillemeyle karşılık vermesi halinde 200 milyar dolar değerindeki ürünlere de yüzde 10 gümrük vergisi uygulanması talimatını verdi.

Takvimler 6 Temmuz'u gösterdiğinde, ABD yönetimi Çin'den ithal edilen 34 milyar dolar değerindeki 800'den fazla ürüne yüzde 25 ek gümrük vergisi uygulamaya resmen başladı. Çin yönetimi, Trump'ın tüm tehditlerine rağmen ABD'nin ithal ürünlere yönelik mütekel tarifeye artışlarının anında yürürlüğe girdiğini duyurdu.

ABD'nin şimdiye kadar attığı korumacı ticaret adımlarına "kısasa kısas" yanıtlar veren Pekin yönetiminin, daha önce yüzde 10 olarak açıklanan ek vergi oranının yüzde 25'e yükseltilmesine nasıl karşılık vereceği merakla bekleniyor.

TİCARET SAVAŞI FABRİKALARI YAVAŞLATTI

Dev ekonomilerin savaşı, ticari ortaklarını da gerdi. Küresel ekonominin görünümüne ilişkin kaygılar nedeniyle Asya ve Avrupa'da üretim frene bastı.

Dünyanın en büyük iki ekonomisi ABD ve Çin arasında yaşanan ticaret savaşı küresel ekonomiye şok dalgaları yaymaya başladı. Dünyaya hakim olmaya başlayan korumacı politikalar küresel üretimin frene basmasına neden oldu. Hem Asya hem de Avrupa'dan gelen imalat verileri ticaret savaşları nedeniyle fabrikalarda çarkların yavaşladığına işaret ediyor. Analistler, durumun daha da kötüleşebileceği uyarısı yapıyor.

Çin'de açıklanan imalat PMI verisi ve diğer veriler beklenti altında kalarak Çin ekonomisinde nispeten soğumaya işaret etti. Çin'de resmi satın alma yöneticileri imalat endeksi (PMI), Temmuz ayında ABD ile olan ticarete ilişkin anlaşmazlığın etkisiyle geriledi. Ülkede imalat verisi temmuz ayında 51,5'ten 51,2 seviyesine geriledi. İmalat dışı PMI verisi bir önceki ay kaydedilen 55 seviyesinden 54'e geriledi ve son 8 ayın en düşük hıza indi.

ASYA'DA ÜRETİCİLERİN MORALİ BOZUK

Avustralya, Japonya, Malezya, Vietnam ve Tayvan'da da PMI verisi Temmuz ayında geriledi. Güney Kore'nin ihracatı da beklentilerin altında kaldı. Rusya'da imalat sanayi PMI, temmuzda bir önceki aya göre 1,4 puan gerileyerek 48,1 puana düştü. Rusya'da ekonomi araştırma kuruluşu Markit, Haziran ayında 49,5 seviyesinde olan PMI verisinin, geçen ay 48,1 puana düştüğünü bildirdi. Markit Ekonomisti Sian Jones, konuya ilişkin değerlendirmesinde, "Veriler, Rusya'da imalat sektöründeki gerilemenin devam ettiğini gösteriyor.

Ülkedeki imalat sanayi Nisan 2016'dan beri gösterdiği yükselişe rağmen üretim ve yeni siparişlerdeki düşüş nedeniyle 2 ay üst üste geriledi" ifadelerini kullandı.

EURO BÖLGESİ'NDE DE ZAYIF KALDI

Euro Bölgesi'nde imalat sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), Temmuzda hafif toparlanarak 55,1 puana çıkmasına karşın düşük seviyelerde kalmaya devam etti. Ekonomi araştırma kuruluşu IHS Markit Economics in nihai verilerine göre, imalat sanayi PMI, haziranda kaydedilen son 18 ayın en düşük seviyesi olan 54,9 puandan temmuzda hafif toparlanarak 55,1 puana çıktı. Endeks, 2017'nin sonundaki rekor seviyenin 5 puan altında kaldı. Temmuz ayı PMI verisi, Euro Bölgesi imalat sektörü performansının üçüncü çeyrek başında azalmaya devam ettiğine işaret etti. İngiltere'de imalat sektörünün son iki yılın en kötü dönemden geçtiği belirtiliyor. Temmuzda PMI, 54,0 ile 2016 yılından bu yana ikinci en kötü seviyeye indi.

DAHA KÖTÜSÜ GELEBİLİR

IHS Markit Economics Başekonomisti Chris Williamson, konuya ilişkin değerlendirmesinde, "PMI'daki marjinal artış, 1,5 yıldan daha uzun bir süre için ikinci en zayıf seviye olduğu için çok memnun etmedi" ifadesini kullandı. Williamson, daha olumsuz bir durum oluşabileceğini belirterek, "Geçtiğimiz 2 ay, 2016 sonundan bu yana fabrika çıktı büyümesindeki en bastırılmış dönemi gördü. Daha da kötüsü gelebilir" değerlendirmesi ile dikkat çekti. ■

10

ÇİN'İN EN BÜYÜK KOZU NE?

Geçtiğimiz aylarda Ekonomi Bakanlığı Türkiye'nin 2017 yılında ABD'ye ihrac ettiği 1,4 milyar dolarlık çelik ile 60 milyon dolarlık alüminyumda ek vergilerle yaşanacak kaybının yaklaşık 266,5 milyon dolar olacağını hesapladı. Mayıs ayında ABD'de temaslarda bulunan Ekonomi Bakan Yardımcımız, ithal çeliğe ve alüminyuma getirilen ek vergilerden Türkiye muafiyet alamazsa DTÖ'ye başvurulacağını ve hesaplanan vergilerin yürürlüğe koyulacağını belirtti. 22 Mayıs'ta Türkiye, ABD Başkanı Donald Trump'ın ithal çeliğe ve alüminyuma getirdiği vergilerle eş değerde olacak şekilde ABD'den ithal edilen 22 ürüne vergi koyacağını DTÖ'ye bildirdi. 21 Haziran'da yürürlüğe giren vergilerden en yüksek olanları yüzde 40 ile alkollü içecekler ve yüzde 35 ile otomobil ve motorlu araçlara gelmişti. 26 Haziran'da Resmi Gazete'de yayımlanan bir karar ile ABD'den ithal edilen viskiye getirilen vergi yüzde 40'tan yüzde 70'e, otomobillere getirilen vergi de yüzde 35'ten yüzde 60'a çıkarıldı. Kararda 22 üründen beşinin vergisinin artırıldığı, altısının vergisinin ise düşürüldüğü ifade edildi.

“Trump gitmeden ticaret savaşları küresel çapta bitmeyecek”

“Hammadde savaşları başlıyor, *herkes kendini hazırlasın*”

“YEP’i incelediğimde 2018-2019’u “rehabilitasyon”, 2020 yılını “ayağa kalkma”, 2021 yılını da “kalkınma öncelikli büyüme” dönemi olarak görüyorum.”

Ticaret savaşları, Yeni Ekonomik Program, Blockchain, katma değerli üretim, Türkiye’nin uluslararası rekabette avantaj-dezavantajları, sektörel teşvik ve daha birçok başlık... Prof. Dr. Emre Alkin ile ticaret savaşları üzerinden dünya ve Türkiye ekonomisinde yaşananlara yönelik sohbet ettik.

Aslında ticaret savaşlarına çoktan girmişiz ama Türkiye bunun ne ölçüde farkında? Hatta Alkin’e göre ABD’den önce bu savaşa girmişiz.

Zorlayıcı, engelleyici, caydırıcı, korkutucu önlemlerin doğru olmadığını ve bu uygulamaların bir süre sonra ters tepeceğine vurgu yapan Prof. Dr. Emre Alkin, önümüzdeki dönemde hammadde üzerinde ciddi kavgaların başlayacağını söylüyor. Alkin, “Her türlü emtia artık ticaret savaşının konusudur. Başta demir-çelik... Ticaret savaşı sadece buzdolabı ile olmaz. Ticaret savaşı sadece otomobille de olmaz. Bu palavra. Yani nihai ürünle ticaret savaşı olmaz. Ticaret savaşı hammaddelerle, ara mallar ile olacak. Herkes kendini hazırlasın” diyor.

“Türkiye’deki bazı sektörlerin şunu anlaması lazım; bizim için gerekli olan uluslararası rekabettir.”

Ticaret savaşlarının Türkiye’ye yansımaları nedir? Türkiye burada nasıl bir pozisyon almalı?

Türkiye, ticaret savaşlarına girmeye karar veriyormuş gibi konuşuyor ama ticaret savaşlarına 2014’ün Ağustos ayından beri girmiş durumda.

Eski Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi zamanında 2014 Ağustos’ta bir genelge ile dış ticaret rejimi değişti.

Türkiye’de üretilsin ya da üretilmesin her türlü ürüne zaten yüzde 50’ye varan oranda ilave gümrük vergisi koyduk.

Aynı zamanda tarife dışı engel de koyduk. Gümrük duvarlarını yükselttik, kırmızı hatları çektik. Aslında biz millete epey bir eziyet ettik. Çok net söyleyeyim; Türkiye Cumhuriyeti ticaret savaşlarına Amerika Birleşik Devletleri’nden bile önce girdi. O yüzden biz de maalesef ticaret savaşlarına çok fütursuzca ve herhangi bir vizyon olmadan girdik.

Kafalar da karıştı. Mesela Türkiye’de üretilen ürünlerin bazıları başka sektörler baskı yapıyor diye ithalat vergileri düşürüldü. Ondan sonra Türkiye’de üretim yapmak isteyen insanların hammaddelerine ithalde alınan KDV yükseltildi.

Adeta nihai ürün satmayı teşvik etmek yerine nihai ürünü ithal etmeyi daha kolay hale getiren tuhaf bir dış ticaret rejimimiz var. Bir yandan korumacılık yapıp, bazı şirketleri kasandırmak yerine şişmanlaştırmaya çalıştık; diğer taraftan da Türkiye’de var gücüyle çalışan bazı sektörler var, onların da canını yaktık.

Niye?

Çünkü o sektörlerden mal satın alan adamlar rahatsız oldu. O yüzden Türkiye ticaret savaşlarında ne yapmalı derken; Türkiye’nin başlattığı ticaret savaşlarına karşı ‘Millet acaba ne yapıyor?’ diye de sormak lazım.

Başta Amerikan şirketleri olmak üzere Çin’de yüksek kalitede üretim yapan birçok firma mesela spora destek veren, Türk sporuna milyonlarca dolar para akıtan firmalar dediler ki ‘Siz bizi zarar ettirmeye mi uğraşıyorsunuz? Biz zarar edersek Türk sporuna nasıl sponsor olacağız?’ Bence çok fütursuzca yapıldı. Sanayi odası ve ticaret odası başkanı oy toplamak amacıyla kendi Oda seçimlerinde Türkiye’nin geleceği için bir şey ifade etmeyen birçok sektörü şişmanlatmaya uğraştı.

Onları koruma duvarlarının arkasına attı. Sonuç ne oldu biliyor musunuz, yüksek enflasyon. Çünkü bu ürünlerin muadili Türkiye’de üretilmediği için ya da üretilenleri oldukça kalitesiz olduğu için tüketiciyi yüksek fiyata ama muadilinden daha az kaliteli mala mahkûm etmeye çalışan bir anlayış oluştu.

Enflasyonu da yükseltti. Türkiye Cumhuriyeti 2014 yılından beri yüksek enflasyonun sebebini arıyorsa kendisinin başlattığı, çok da anlamsız bir şekilde yürüttüğü dış ticaret rejimi sebebiyle olduğunu bilmelidir. Türkiye ticaret savaşlarına çoktan girmiş durumda. Artık ticaret savaşındaki mücadele üslubuna akılcı bir düzenleme getirmesi gerekiyor.

Nerede hata yaptık?

Vizyonsuzluktan hata yaptık. Nihat Bey ve ekibi ‘Cari işlemler açığını biz ithalat vergilerini yükseltterek ve ithalatçılara eziyet ederek düşürürüz’ dediler, başaramadılar cari açık rekor kırdı. O yüzden bu vizyonları çöktü.

O zaman dış ticarete yeni bir vizyona ihtiyaç var diyebilir miyiz?

Dış ticarete mutlaka daha akılcı yeni bir vizyona ihtiyacımız var.

Şimdi en çok merak edilen bu savaş ne kadar sürecek?

Bu savaş uzun sürecek.

PROF. DR. EMRE ALKIN

Uzun sürecek derken... 5 yıl mı 10 yıl mı, ne kadar sürecek?

Kısa süreli olmasının tek ihtimali tek şartı; Trump’ın görevden alınması ya da Trump’ın kendiliğinden istifa etmesidir. ABD Başkanı Donald Trump gitmeden bu ticaret savaşlarının küresel çapta biteceğini düşünmüyorum.

Türkiye’deki bazı sektörlerin de şunu anlaması lazım; bizim için gerekli olan uluslararası rekabettir. Sizin yurtiçindeki rakiplerinizi ya da yabancı rakiplerinizi boğmak için Ekonomi Bakanlığı’ndan talep ettiğiniz gümrük duvarları, sizleri yavaş yavaş kalitesizliğe sürükleyecek.

O yüzden siz uluslararası rekabette üstün olmalısınız. Uluslararası rekabete nihai ürün yetiştirmekte olan insanların da düşük maliyetli üretim yapmasını sağlamak zorundasınız. Dolayısıyla sizin fabrikalarınızda millet mal satın alsın diye başka kimseden almasın diye bakanlıklara ve diğer mercilere yaptığınız başvurular; Türkiye’yi büyük bir enflasyona, büyük bir döviz kuru artışına ve yükselen faizlere götürdü. Yaptığınız kötülüğü anlayın, bundan sonra yapmayın; akılcı olun.

Bana kısaca önümüzdeki 5 yıllık dönemi Türkiye için özetlemenizi istesem, nasıl özetlerdiniz?

Önümüzdeki 5 yılın 2 yılı acılı geçer. Acı çekerek hepimiz öğreneceğiz. Kimseden teğet falan geçmez. Bu acılı dönem içerisinde aramızdan ayrılan çok şirket olacak, tarihe karışacak. Ondan sonraki 2 yıl dersini alanlar harcama ve yatırım önceliklerini tespit edecekler. Sonra 5'inci yıl ise bunların arasında en akli başında olanlar Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni devleri olmaya aday bir şekilde büyümeye devam edecekler.

Peki, uluslararası rekabette avantajlarımız ve dezavantajlarımız ne?

Bizim uluslararası rekabetteki en önemli avantajımız ihracatımızın yarısını Avrupa Birliği'ne yaptığımız için Avrupa'ya olan yakınlığımız ve bugüne kadar da ihracatçımızın sattığı mal ve hizmetlerin standardını kabul edilebilir bir seviyeye çekmiş olmasıdır. Bizim bundan başka hiçbir avantajımız yok. Yani yakınlık 'proximity', bir de kabul edilebilir standartta üretim yapmak.

Fakat dezavantajımız daha fazla. Bunlardan bir tanesi; nihai mal üreticilerinin ara malı, hammadde ve yatırım malı tedarik ettiği firmaların; siyaset üzerinde ciddi baskı yaparak, kapasiteleri yetmese de bu ihracatçıları kendilerine mahkûm etmek için uğraşmaları en büyük tehlike.

Soruyoruz diyoruz ki, arkadaş tamam anladık dört beş tane büyük fabrikasınız, siz büyük adamsınız. Peki, siz Türkiye'deki tüm talebe yetiştirilebilir misiniz? Hayır. Yetiştiremiyorsunuz o zaman niye gümrük duvarı koyuyorsunuz? Çünkü biz rekabet edemiyoruz. Arkadaş sen rekabet edemiyorsan o zaman standardını geliştir, yatırım yap. Cevap, 'Binlerce işçi çalıştırıyorum işsiz mi kalsın?' Ya kardeşim senin on yıl sonra var olmayacak fabrikaları için seksen milyonu tehlikeye atmanın sebebi ne, motivasyonu ne?

Mustafa Kemal Atatürk'ün İzmir İktisat Kongresi'nde söylediği söz aklıma geliyor. Şahsi menfaatler toplum menfaatinin önüne çıkmamalı. O yüzden 2014 Ağustos ayından itibaren uygulanan dış ticaret rejimi Türkiye'de maalesef şahsi menfaatlerin toplum menfaatleri önüne çıkarıldığı bir durum yaratmıştır. Belki niyeti bu değildi ama bu hale dönüştü.

Bu dezavantajlara son dönemde alınan kararı da eklediğimizde önümüzdeki dönemde ihracatçı daha mı çok kısaca altında olacak? 6 ay içerisinde döviz Türkiye'ye getirin yaptırımı gibi...

32 sayılı karar, devleti çok iyi bilen ama ihracatçı hiç iyi bilmeyen biri tarafından kaleme alınmış. Ama devleti iyi biliyor, parayı nereden tahsil edecek kim nereye başvuracak onu iyi hazırlamış.

Türkiye'deki ekonomik istikrarı insanları dövizden caydırarak dövizden uzaklaştırarak sağlayamazsınız. Bunu TL'ye olan cazibeyi artırarak sağlayabilirsiniz. O yüzden bununla ilgili cazibeyi arttırmak için atılmış adımları desteklemekle beraber; zorlayıcı, engelleyici,

caydırıcı, korkutucu önlemlerin çok doğru olduğunu düşünmüyorum, bunlar ters tepecektir.

Sizce, bugünkü koşullarda TL'nin cazibesini arttırmak için alınan kararlar yeterli mi?

Hayır, yeterli değil. Döviz mevduat tutmak yerine TL mevduat tutarsan bak böyle bir güzellik olur dediğimiz yerler doğru düşünceler ama yeterli olmuyor. TL cinsinden dış ticaret işlemlerini arttırmak çok iyi bir hareket. Ne kadar çok TL ile işlem o kadar çok döviz ihtiyacını azaltır ama bununla ilgili atılan adımlar genellikle zayıf.

Neden?

Türkiye'de devlet genellikle imrendirici değil de korkutucu, caydırıcı bir tipte çalışıyor. Mesela mevzuat hazırlayan veya açıklama yapanların birkaç pazarlama hocasından falan ders alması lazım. Yasaktır vs diye göstereceğinize bunu yapmanız daha güzel olur, buralar daha özgür vs gibi kelimeler kullanılması lazım. O yüzden devletin sürekli olarak vatandaşın gözünü korkutan tavırları hep beni güldürüyor, tebessüm ettiriyor. Sonuç da alamıyorsunuz bundan, her şey zaten ortada. 'Dövizlerinizi TL'ye çevirin' denildiği zaman çevrildiği de ortada.

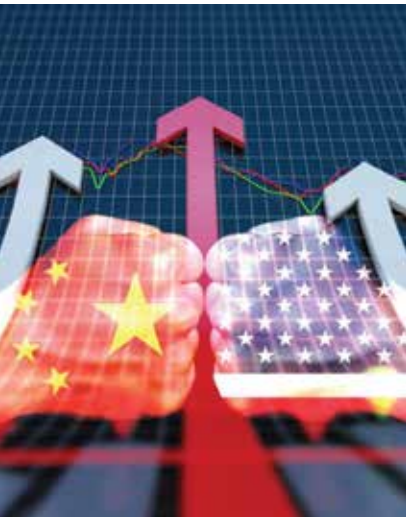
Diyorum ki; TL'nin istikrar kazanması için hatırlı sayıda bir döviz rezervinin olması lazım. Döviz rezervi gerekliken insanlara neden döviz bozduruyorsunuz? Bir kenarda dursun. O yüzden bu atılan adımların ben caydırıcı tarafını değil de imrendirici tarafını destekliyorum.

Yeni Ekonomi Programı(YEP) açıklandı. Realist bir YEP ile karşı karşıyayız. Programa ilişkin ana hatlarıyla tespitlerinizi alabilir miyiz?

Haklısınız. YEP, bence daha önceki programlara göre en büyük farklılığı 3+1 yılı içermesi. 2018'i geçip, 2019-2020-2021 planları yapıyor.

Büyüme oranları bakımından mütevazı... "Koşar adım büyüyeceğiz, koşacağız" gibi şeyler söylemeyen ve hiç ulaşamayacağımız hedefleri merkezine koymayan, işsizlik ve enflasyon konusunda oldukça gerçekçi bir programla karşı karşıyayız.

Bu çok alışılmış bir şey değil. Çünkü normalde orta vadeli planlar sürekli olarak 'koş, yaşı' falan hani gördünüz mü indireceğiz yükselteceğiz falan...

Böyle bir şey değil. 'Biz bu işi yavaş yavaş halledeceğiz' diyor.

Ben 2018-2019'u "rehabilitasyon", 2020 yılını "ayağa kalkma", 2021 yılını da "kalkınma öncelikli büyüme" dönemi olarak görüyorum. En azından plan öyle gözüküyor.

Planın hiç hatası yok mu?

Planın 2 önemli hatası var. Bu hatalardan bir tanesi döviz kuru hedefi koymasa da planın yapıları arasında rastladığımız bir gerçek var. O da TL cinsinden milli gelirle döviz cinsinden milli gelir senelere göre yan yana yazılmış. Bunları böldüğünüz zaman 2018 yılında 4,9 olarak çıkıyor kur. Bu zaten imkansız. 2019 yılında kur 5,6 çıkıyor. Yani şu anki durumla tasarrufu okuyucuya bırakıyorum. 2020 yılında dolar kuru 6 TL'ye çıkıyor. 2021 yılında ise 6,2.

İngilizlerin bir lafı var, 'Too good to be true' diye... Yani birincisi zaten imkânsız. 2018 yılı imkansız, diğer senelerde olursa iyi olmuş tarzında yazılmış. Bu olmaz. Dolayısıyla bu programın ciddiyetini kaybetmemesi için bunun revize edilmesi lazım. 'Bu hedefler çoktan tuttu, revize edin' diye espi yapıyorum.

YEP'in ikinci hatası; bunu inşallah bilerek yapmamışlardır. Faiz dışı fazla hedefleri çok küçük. Şöyle diyorlar, "Tasarruf etmeyeceğiz. Biz söz verdiğimiz tasarruf miktarını bütçeyi büyüterek sağlayacağız." Öyle bir şey olmaz. Türkiye'nin yeni borçla sadece eski borçları kapatabilecek duruma düşmemek için mutlaka faiz dışı fazlanın en aşağı yüzde 3 ile 5 arasında olması lazım. Dolayısıyla burada yüzde 1-1,5'lük yani yüzde 2'den küçük oranlar araştırmacıların kaşlarının kalkmasına sebep oluyor.

Hani sen nerde tasarruf ediyordun? Fazlanın ne olduğunu okuyucular için söyleyeyim faiz ve borç ödemeleri hariç bir devletin bir kamunun gelir gider dengesinde cari gelir gider dengesinde yaratacağı fazla. Yani bakkalın borcu var ama karısına kürk almıyor kendisine de Ferrari almıyor bak disiplinli çocuk önceliklerini tespit etmiş keşke bu borcu almasaydı. Almasaydı aslında iyi durumdaydı demenin bir başka türüsü. Orada yanlışlık var, inşallah sadece bir hatadır. Bilerek yapmışlarsa kötü diyorum.

Burada üçüncü bir başlığa girmek istiyorum. İşsizlik... Baktığınızda Müezzinoğlu döneminden itibaren bu kadar istihdam seferberliği ilan edildi. Demek ki bunlar meyvelerini vermemiş ki...

Vermez, kayıt dışı bir istihdamı merkeze alan bir büyüme modeliyle yürümüştük. Onun cezasını şimdi çekiyoruz. Çünkü artık yapısal hale gelmiş bu sorun. İşsizliğin yüksek olmasının sebebi de kayıt dışı istihdamı TÜİK artık takip bile edemiyor. Bunun üstüne daralan ekonomi gelecek. Dolayısıyla işsizlik rakamının

yüzde 9 buçuktan aşağı düşmesi zaten önümüzdeki 2-3 yıl mümkün değil. Bunu gerçekçi olarak kabul etmişler.

Burada da gerçekçi bir...

Ben şaşırdım. Bravo, büyük cesaret. YEP, çok net bir şekilde 'Size kan ve gözyaşı vaat ediyorum' diyor.

Realiteye baktığımızda sahaya indiğimizde TÜİK'in takip edemediği, iş kurumunun takip edemediği rakamlarla karşı karşıyayız. Önümüzdeki dönemlerde bu işsizlik verilerinde daha büyük bir artış daha büyük bir sarmala mı girilecek?

Yeterince büyük işsizlik verisi... Bundan da yüksek olmaz.

İşsizlik verileri yüzde 11'in üzerine çıkmaz mı diyorsunuz?

Halk Bankası davasıyla ilgili kötü bir sonuç, bir anda küresel ekonomik iklimde meydana gelebilecek ve bizi şiddetle vuracak bir kriz olursa o zaman yüzde 13-14'lere varır. Ama şu an ki gidişatla, Türkiye kendi devinimini kendi yaratıyor. Yüzde 9'lar 8'lerin hal olduğunu kabine de kabul etmiş durumda öyle gözüküyor.

Belli ülkelerle ve belli pazarlarla döviz cinsinden ticaretin engellenmesi ve Türk Lirası ile yapılması konusunda girişimler var. Bu hedefler ne ölçüde realist?

Doların hâkimiyetini bununla yıkamazsınız, yıkmanız mümkün değil, komik olur. Örneğin; o işi Çin ile yapıyoruz. Çin Yuanı'nın Dolara karşı değerine ve Türk lirasının Dolara karşı değerine bakılıyor, arada dolara karşı değerlerden başka bir kabul ederseniz yapıyorsunuz ticaretinizi buna engel yok ki zaten.

1980'lerden beri TL zaten konvertibl bir para. Dünyanın her hangi bir yerinde değiş tokuş yapılabiliyorsunuz buna bir engel yoktu, sadece rahat anlaşılır olsun diye ticaretin önemli bir kısmını dolar cinsinden yapıyoruz, Avrupa'ya yapılan ticaretin ciddi bir kısmını Euro üzerinden yapıyoruz. Bu önemli bir adım ama doların hâkimiyetini indirmek, onu bitirmek o adımlarla olmaz. Bunu iddia etmek biraz komik duruma düşürür bizi, yapmayalım bunu.

Avrupa ile ilişkileri tekrardan sıcak tutmak için girişimler olduğunu görüyoruz. Sizin de sohbetin başında bizim Avrupa pazarından vazgeçme gibi bir lüksümüz yok dediniz. Türkiye bu pazara yönelik önümüzdeki dönemde kendisine nasıl bir yol haritası belirlemeli?

Şu an başımıza gelenlerin önemli bir kısmı çok net olarak söylüyorum algı ile alakalı. Yaşadıklarımızın sadece yüzde 40'ı teknik ve ekonomik. Türkiye Cumhuriyeti'nin algısını değiştirmek lazım.

Algıdaki sıkıntılar neler?

Birincisi Cumhurbaşkanlığı sistemini kimse anlamadı. Yabancı korkuyor ve diyor ki, "Sizde hak adalet kalmamış." Bunun böyle olmadığını göstermemiz lazım. Dışarıdan bakılınca iyi gözüküyor. Zaten 15 Temmuz'un alçakça saldırısının planlayıcıları yurt dışında menfi propagandaya devam ediyorlar. Bu menfi propagandaya yardımcı olacak şekilde Türkiye'nin yanlış anlaşılmasının sonucunu ortaya çıkaracak davranışlardan uzak durmak lazım.

Güven tazelemek mi gerekiyor?

Tabii... Büyük Atatürk'ün dediklerini hatırlayalım. Diyor ki "Devlet sanata, spora, sosyal yaşantıya karışmaz" diyor. Bunların daha kaliteli hale gelmesi için rekabet ortamı yaratalım diyor. O yüzden medeni ölçütlere çıkmaktır bizim hedefimiz, geriye gitmek değildir, hak hukuk medeni standartlarda yukarıya doğru çıkmalıyız.

Evrensel kabul edilmiş standartlara göre bir anlayış ile konuşulmalı. Avrupalılar, Batılılar, hatta demokrasiyi yöneten başka ülkeler böyle şeylerden hoşlanmıyorlar.

İkincisi, muhabatına sürekli bağırın, suçlayan, hiç bir meselede kendisine bir kabahat bulmayan bir yönetim anlayışını da kimse tasvip etmiyor. Dolayısıyla bunu da bırakmalıyız. Bizim Doğu'da bulabileceğimiz hiç bir şey yok, çünkü Doğu'da sakin akil halini kaybetmiş durumdalar. Güneşin doğudan yükseldiği yerde huşu içerisinde kendini evrenini dengesine bırakmış insanlar yok.

PO Automatic

Araçlarınız tüm **Petrol Ofisi** istasyonlarından dolum esnasında ödeme yapmadan akaryakıt alsın, ödemesini size özel tanımlanan iskonto oranlarıyla aydan aya yapın.

YAVUZLAR
Taşıt Tanıma ve Filo Takip Sistemleri

PO Automatic ailesine katılmak için tek yapmanız gereken bize ulaşmak.
yavuzlartasittanima.com

Herkes uyansın. Japonlar bile kendi kültürlerini kaybetmek üzereler. Çinliler çoktan kaybettiler. Uzak Doğu'da, Orta Doğu'da, bize yarayacak tek şey ticaret. Ne Rusya ne Çin ne de Arap ülkeleri bizim dostumuz, müttefikimiz değil. Bunlar bizim ticaret partnerlerimizdir. Buna göre muamele etmemiz lazım.

Doğu da ticaret dedik... Peki, Batı...

Batı bizim gerçekten ait olduğumuz yerdir.

Yönünüzü tekrardan batıya çevirmek istiyorsunuz.

Tabii ki... Çünkü siz ne dersiniz deyin, Batı'nın standartları, Doğu'dan her zaman daha yüksek olmuştur.

Şunu mu anlamalıyım... Doğu bizim ticaret, Batı ise vizyon partnerimiz diyebilir miyim?

Batı da ticaret partnerimiz. Madem esnafı düşünen bir kabinemiz var, o esnafı düşünen kabinemize esnafılığı bir hatırlatayım. Bir dükkânın yüzde 80 cirosunu yapan eski müşterileridir. Sen yeni müşteriyi memnun etmek için eski müşteriyi küstürecek şekilde etrafında pervane olursan, cirodan kaybedersin, sıkıntıya düşersin. Yeni müşteriler için eski müşterileri küstürdük. O yüzden Ebu Müslim Horasanî'nin bir şiirini söyleyeceğim,

"Öyle insanlar gördüm ki; 'Dostlar bizdendir' deyip uzak tuttular, düşmanlar dost olsun diye didindiler durdular, düşmanlar dost olmadı ama dostlar düşman oldu, her ikisi birleşince yenilmek mukadder oldu." Biz bu kendi tarihimizden bile ders almıyoruz. Bunun için irili ufaklı 80'den fazla devalüasyon yaşanmış ülkede tek bir dolar Euro geliri

olmayan firmalarımız 108 milyar dolar borç yapmışlar. Tarihi bilmedikleri için yapmışlar.

Milli üretim, katma değeri yüksek üretim vs... Bu kalıplar adı altında, gerek Sanayi Bakanlığı gerek KOSGEB bir sürü kuruluşun destek kredilerinin olduğunu görüyoruz. Bir taraftan rakamlara bakıyorum, bunlardan yararlanan firma sayılarımız son derece az. Türkiye bu konuda nerede hata yapıyor? Biz katma değerli üretim konusunda neden bu kadar geri kalıyoruz?

Bunun birçok sebebi var. Birincisi çok az okuyan, geçmişin bilgisini her zaman horlayan, bilimsel çalışmaktan hoşlanmayan, teferruattan uzak duran bir milletiz. Asla tembel değiliz ama kendi tarzımızda çalışmaktan hoşlanıyoruz. Bu da patinaj durumu getiriyor.

Türkiye'de çok ciddi bir kavram karmaşası var. Katma değerli üretimin ne olduğunu bilmeden yorumda bulunuluyor. Katma değer bir şeye göre tarifi yok. Sen ciro yaratmakla karıştırıyorsun. Şimdi ciro yaratmakla katma değeri karıştırıyor. Bu arada büyüme ile kalkınmayı da birbirine karıştırıyoruz. Büyümeyi insanlar kalkınma yaratır sanıyor. Büyümüş ama kalkınmamış birçok insan var. Kalkınma başka bir şey.

Dolayısıyla ülkede verilen teşvikler de bu kadar bilinçsizce hazırlanıyor ve çok veriliyor. Herkese teşvik verildiği için kimseye teşvik verilmemiş, adı üzerinde asimetrik bir büyüme modelidir, herkese verilmez.

Hala şunu diyorum, sektörleri seçeceksin, bölgeye teşvik verilmez, yanlış. Bölgesel teşvik olmaz, sektörel teşvik olur. Özelinde de bazı önemli işleri yapan firmalara bu teşvikler verilir. Bu tip işleri yapmıyorsa sadece bir sektörde işteğal ediyor diye de kimseye teşvik verilmemeli.

Dolayısıyla bu işleri bırakın, çok basit, yalın, rahat anlaşılabilir seçilmiş işleri yapan kişilere teşvik vereceksiniz. Ekonomi Bakanlığı'nın bir iddiası vardı dünyanın en önemli markalarının ürettiği ve Türkiye'de hiç üretilmeyen muadili olmayan spor ayakkabılarını yüzde 50 ilave gümrük vergisi koyup Türkiye'deki deri ayakkabı sektörünü canlandırdığını iddia ediyordu.

Ama üretim modeli farklı...

Niye diye soruyorum. Çünkü gençler lastik ayakkabı giyiyorlar, iskarpin ayakkabı giymiyorlar. Yahu niye giysinler? Çünkü tabanı yumuşak bununla spor da yapabiliyor, okula da gidebiliyor.

Kardeşim sende bu kadar güzel yap ama yapamıyorsun. Ayakkabı yan sanayi kusura bakmasınlar oldukça kötü durumda. Dünya standartlarında değil. Ama sen bunları korumak için koruma duvarları koyuyorsun. Ama kime koyuyorsun. Hiç bu üretimle alakası olmayan son derece yüksek standartlarda bizim milli sporcu yetiştirmek için sağlıklı sporcu yetiştirmek için bize gereken malları üreten kişilere koyuyorsun. Kardeşim sen ne yaptığını bilmiyorsun.

Aslında ben size bir şey söyleyeyim mi bu zamana kadar yine biz iyi geldik. Ya buraya kadar özellikle bürokrasinin yaptığı yanlışlara bugün görevlerinde bulunmayan bazı bakanlarımızın da ciddi destek vermesiyle ekonomimizde yüksek enflasyon, işsizlik vs. arttığı gibi, bir de gözle görülemeyen sporda sponsorluk, sporcu sağlığı ve diğer tesisleşmeyle alakalı birçok yerde de ciddi yanlışlar yaptık. Zarar verdik. Yani spora da zarar verdik. Toplumla zarar verdik, sanayiye de zarar verdik. Biz bu şekilde şişman şirketler yarattık. İthalatı engelleyip ihracatı arttırdık diye doğru olmayan şeyler söyledik. O yüzden YEP bütün bu gerçekleri görmüş ona göre planını yapmış durumda. Şimdi tabi hesap da sormak lazım.

Ticaret savaşlarında önümüzdeki dönemde hangi sektörler kritik önem taşıyor?

Hammadde üzerinde ciddi bir kavga başlayacak. Her türlü emtia artık ticaret savaşının konusudur. Başta demir-çelik olmak üzere... Ticaret savaşı sadece buzdolabı ile olmaz. Ticaret savaşı sadece otomobille de olmaz. Bu da palavra. Yani nihai ürünle ticaret savaşı olmaz. Ticaret savaşı nihai ürünün hammaddelerle ara mallar ile olacak ve herkes kendini hazır etsin.

Blockchain konusunda ne konumdayız?

Blockchain konusunda biz daha işin A, B, C'sindeyiz. Bu sisteminin çok gerisindeyiz. Bu sistemin ne olduğunu

“Egeli, Egeli’liğinin kıymetini bilsin”

Bütün Türkiye, Ege gibi olmalı. Ege’yi örnek almalı. Egeli Mustafa Kemal Paşa’nın yaptığı gibi ancak zeybek oynarken diz çöker. O yüzden bu krizde de diz çökmeyelim. Ege, Milli Mücadele’nin en sert geçtiği yerlerden bir tanesi. Ege, Mustafa Kemal Paşa’nın göz bebeği. İktisat Kongresi’nde devletin nasıl yönetileceğini açıkladığı yer Ege. Egeli kendi kıymetinin farkında mı? Egeli kendini eleştirmeyi çok sever, çok eleştirir.

tam anlamadık. Halbuki Blockchain sadece kripto para değil aslında kimlik kartı gibi kullanılacak bir şey. Kocaman bir cüzdan.

Biz anlamadığımız şeyi eleştirmeye bayılıyoruz. Anladın mı diyorum anlamadım diyor. O zaman niye eleştiriyorsun diyorum susuyor. Bazen de bir şeye çok destek veriyorlar anlamadın mı da destek veriyorsun diyor. Cevap veremiyorlar. Konu bu. Anlamadığımız şeylere karşı anlamsız tepki veren bir toplum bu da eğitimi yok olacak. Blockchain büyük ihtimalle bu eğitimi hızlandıracak.

Genç işadamlarına önümüzdeki döneme ilişkin tavsiyeniz ne olur?

Gençlerin tecrübelerinden uzak durmasınlar. Büyüklerin, babaların, annelerin, ablaların, ağabeylerin tecrübeleri önemli. Sonuçta binlerce yıl önce söylenen cümleler bugün de geçerli. Ancak teknoloji de çok önemli. Teknolojiye kendilerini kapatamazlar. Teknolojik alt yapısı olmayan bir kişinin 21.yüzyılda hayatta kalabileceğine inanmıyorum.

Yatırımlar ve büyüme odaklı baktığımızda bazen krizler fırsata dönebiliyor. Bu dönemde nasıl bir politika izlesinler?

Çince’de kriz fırsat demekmiş. Her zaman yatırım için uygun zamandır. Yeter ki yettiği kadar zeka, yettiği kadar yürek, yeteri kadar para olsun. Bunlardan bir tanesi eksik olduğu zaman hiçbir dönemde iş yapamazsınız. Dolayısıyla zekanın, cesaretin ve kaynağın yan yana gelmesi lazım ki herhangi bir ortamda yatırım yapabilesiniz. ■

Türkiye, OHAL zamanında uygulanması zorunlu insan hakları kurallarının düzenlendiği iki uluslararası anlaşmaya taraftır. Bunlar Sivil ve Politik Haklar Uluslararası Beyannamesi (EN: ICCPR) ve Avrupa İnsan Hakları Bildirgesi (EN: ECHR).

Uluslararası Adalet Divanı, **Türkiye Hukuka Erişim Raporu**

ATABERK ÖZCAN

Jus Gentium Founding President

Uluslararası Adalet Divanı (Lahey), 2018 ikinci çeyreğinde bir rapor yayımladı. Dünyanın neredeyse her bölgesinden toplanan 60 hakim ve savcı ile, hukuk erkinin uluslararası arenadaki en üst mercii Uluslararası Adalet Divanı (ICJ), Türkiye'nin iki yıl önce geçirdiği kalkışma hareketlerine ve bu duruma cevaben ilan edilip 2 yıl süren Olağanüstü Hal (OHAL) süresinde yaşanan hukuki olayları bir raporda ele almıştır.

Rapor, önsözüne unutulmayacak hukuk felsefesi üzerine açıklamalar ile başlıyor. "Eğer ihlal edildiği halde bunu savunamamanın ve yahut savunmasının haklı bir sonuç doğurmayacağı inancı olan durumlarda İnsan Hakları, yalnızca bir illüzyondur."

Türkiye, OHAL zamanında uygulanması zorunlu insan hakları kurallarının düzenlendiği iki uluslararası anlaşmaya taraftır. Bunlar Sivil ve Politik Haklar Uluslararası Beyannamesi (EN: ICCPR) ve Avrupa İnsan Hakları Bildirgesi (EN: ECHR).

Uluslararası Rapor bize işbu anlaşmalarca insan hayatı ve ülke bütünlüğü tehdit altında bulunan ülkenin tabii olarak OHAL mekanizmalarını devreye sokacağını ancak işbu mekanizmaların asla ve hiçbir durum altında ifade, inanç özgürlüğü, vücut bütünlüğü, hukuka erişim, adil yargılanma haklarının kısıtlanacağını belirtir. İşbu rapor bize bu mekanizmaların yer yer aşımış olabileceğini söylemektedir.

Önemli bir diğer perspektif ise raporun, ICJ'in Türkiye'deki çalışmaları sırasında öğrendiği üzere yeni alınan hakim ve savcılar çok genç ve hukukun temel ve derin normlarına tam hakim olmadığı ve hukuk mekanizması içinde usulen ve aslen aksamalar yarattığıdır.

Rapor ve işbu rapor ile uluslararası hukuk arenasından yola çıkarak, Türkiye'deki hukukun üstünlüğü normunu güçlendirme adına yapılacak belli adımlar vardır. Bunlar;

1. Sivil Toplum ve Özel Sektörün güçlü lobicilik çalışmaları. Bu noktada özel sektör ile idari kuruluşlar arasında Ege Bölgesi ve ötesinde sağlam ve temel insani, ticari ve etik değerlere dayanan ilişkiler kuran EGIAD, raporun savunduğu erkleri yerine getirerek belirtilen maddeye örnek teşkil etmektedir.

2. Hakim ve savcıların mülakatsız seçimi

3. Politik tüm erklerin hukuk mekanizmasından ayrılması

4. Anayasal reform

5. Şeffaflık

6. Eğitim

Rapor ek olarak Türkiye'nin OHAL adına kurduğu Meclis Komisyonu'nun 2 yıl içindeki verilerini de sunmaktadır.

OHAL sırasında yaşanan durumlardan kaynaklı uyuşmazlığa taşınan 108,905 davanın yalnızca 17,000'i kabul edilmiş, bunun ise 15.000'i devam etmiş, ve söz konusu davaların 14.350'si aleyhe sonuçlanmıştır.

Komisyonun, Venedik Komisyonu ve PACE ile yaptıkları istişareye işaret etmiş, bu görüşmelerden önemli noktalar belirtmiştir. "Mahkemeler eğer bireye indirgenmiş şekilde davaların açıklamalı ve sebepli kararlarını yayımlamazlarsa, idari ve anayasa mahkemelerinin görevi bertaraf edilmiş, işlevsiz hale gelmiş olur."

Aynı şekilde işbu durumlarda tutulan şüpheli ve suçluların avukata erişim haklarının da kısıtlandığı, yayımlanan kanun hükmünde kararnamelere atıf ile dile getirilmiştir.

İşbu raporun tavsiyelerine uyulması durumunda, şüphesiz ki, bağımsız yargı erkinin yolu açılacak, bu ülkenin ve tüm erklerin haksızlığa ve demokrasiye karşı gelişen tüm kalkışmalara daha güçlü bir duruş sergilemesini sağlayacak ve ekonomik buhran bununla birlikte oldukça olumlu etkilenip acıtan etkileri ivedilikle azalacaktır. Kapitalin içinde söz sahibi ve sivil toplumda aktif rol alan bireylerin hepsinin işbu hususlarda aksiyona geçmesi Türkiye'nin uluslararası hukuk normlarına kavuşmasını oldukça hızlandıracaktır. ■

Türkiye'nin yaklaşık 4 trilyon dolar maden varlığına sahip olduğu belirtilirken; sektör 2017 yılı sonu itibariyle 4,7 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdi. 2018 yılında bu rakamın 6 milyar dolar olacağı öngörülmüyor

Maden yatırımcısına 'ruhsat' kısıkaçı

Sektörün daha fazla zarar görmemesi için madencilik ile ilgili izin süreçlerini olumsuz etkileyen eski adıyla Başbakanlık Genelgesi'nin yürürlükten kaldırılması, ruhsat süreçlerinin geçmişte olduğu gibi ilgili kurumlar tarafından yönetilmesi ve sürecin hızlandırılması talep ediliyor

ARAŞTIRMA: SEDA GÖK

Ülkelerin kalkınması ve ekonomik gelişiminde madencilik ve entegre üretim sanayi, yüksek katma değer yaratan sektörler olarak kritik önem taşıyor. Bu nedenle de madencilik sektörü, ülkelerin GSMH'sinden kayda değer pay alıyor.

Türkiye, maden üretim değeri bakımından dünya pazarında 28'inci, maden çeşitliliği bakımından da 10'uncu sırada bulunuyor. Sektör, Cumhuriyetin 100. yılı olan 2023 için 15 milyar dolar maden ihracatı hedefliyor. Sektörün bu hedefe ulaşabilmesi için bu yıl ve önümüzdeki 5 yıl içinde her yıl en az yüzde 25'lik ihracat artışını yakalaması gerekiyor.

Sektörün söz konusu artışı yakalayabilecek potansiyele sahip olduğunu belirten kanaat önderleri, ancak bunun için uzun süren maden izinlerinin çözüme kavuşturulması ve stratejik yol haritasının belirlenmesinin önemli olduğunda birleşiyorlar.

Bütün ülke sathının maden röntgenini çekmek için jeokimya ve jeofizik haritaları hazırlanıyor. Bu çerçevede 2018 yılı sonuna kadar Türkiye Jeokimya Atlası ile havadan jeofizik veri toplama çalışmaları tamamlanacak.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) verilerine göre, dünyada yaklaşık 90, Türkiye'de ise 60 civarında madenin üretimi yapılıyor. 70 maden çeşidinin bulunduğu Türkiye; bor, zeolit, pomza, selestit gibi madenlerde dünyanın en büyük rezervlerine sahip olarak piyasaya yön veriyor.

Krom, manyezit, toryum, nadir topraklar, barit, kil, kömür, feldspat ile doğaltaş rezerv varlığında da söz sahibi ülkeler arasında yer alıyoruz. Bugün dünya genelinde üretim ve ticareti yapılan 90 çeşit maden ve minarelden 13'ünün Türkiye'deki ekonomik ölçekteki varlığı henüz tam olarak bilinmiyor.

Hâlihazırda 50 çeşit madende yeterli kaynaklara sahip olduğu bilinen Türkiye'nin bugünkü verilere göre yaklaşık 4 trilyon dolar maden varlığına sahip olduğu hesaplanıyor. Dünyadaki endüstriyel hammadde rezervlerinin yüzde 2,5'i, kömür rezervlerinin yüzde 1'i, jeotermal

potansiyelinin yüzde 0,8'i ve metalik madenlerin yüzde 0,4'ü Türkiye'de bulunuyor. Türkiye özellikle dünyadaki bor minarelerinin yüzde 72'sine sahip.

Ruhsat ve izinlerin eski adıyla Başbakanlık onayına sunulmaya başladığı 2012 Haziran ayından bu yana çok sayıda ruhsat ve izin dosyasının onayda bekletildiğini veya reddedildiğini söyleyen sektör temsilcileri, söz konusu durumdan dolayı yerli ve yabancı yatırımcının sektöre olan ilgisinin azaldığını, planlanan yatırımların gerçekleşmesinin geciktiğini veya yapılamadığını vurguluyorlar.

BÜYÜMEK İÇİN ÜRETİM ŞART!

Sektör temsilcileri, pazarı büyütmek için öncelikle üretimin artırılması gerektiği noktasında hemfikir...

Üretimdeki artıştan ihracatın da olumlu yönde etkileneceğini ve aynı zamanda maden ithalatının önüne geçileceğini belirtiyor. Sektörün daha fazla zarar görmemesi için madencilik ile ilgili izin süreçlerini olumsuz etkileyen eski sistemdeki adıyla Başbakanlık Genelgesi'nin yürürlükten kaldırılmasını, ruhsat süreçlerinin geçmişte olduğu gibi ilgili kurumlar tarafından yönetilmesini ve sürecin hızlandırılması talep ediliyor.

TÜRKİYE'NİN DÜNYADAKİ YERİ

İstanbul Maden İhracatçı Birliği (İMİB) verilerine göre, gelişmiş ülkelerin GSMH'deki madencilik payı ABD'de yüzde 4.5, Almanya'da yüzde 4, Kanada'da yüzde 7.6, Avustralya'da

yüzde 8.7, BDT'de yüzde 14, Çin'de yüzde 15, Hindistan'da yüzde 15 iken bu oran Türkiye'de hammadde olarak yüzde 1.5, entegre ürünlerle birlikte yüzde 3.5 seviyesinde bulunuyor.

Türkiye'nin madencilğe daha fazla odaklanması gerektiğini belirten sektör temsilcileri, ancak bunun için sürdürülebilir ve günün koşullarına uygun stratejik planlama ve teşviklerin uygulanması gerektiğini ifade ediyorlar.

İMİB verilerine göre Türkiye'nin maden ihracatı 2017'de, 2016 yılına göre yüzde 24 artarak 4,7 milyar dolara, miktar bazında yüzde 21'lik artışla 24,7 milyon tona ulaştı. Türkiye'nin 2017 yılındaki toplam maden ihracatının 2 milyar dolarlık bölümünün ise doğal taş kaleminden gerçekleştiği görüldü.

Türk maden sektörünün toplam ihracatı Temmuz sonu itibarıyla 2.68 milyar dolara ulaştı. İstanbul Maden İhracatçıları Birliği (İMİB) verilerine göre sektörün Temmuz ayı ihracatı 404 milyon dolar oldu. Yılın ilk 7 ayında maden ihracatımız bir

önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0.72 oranında artış kaydederek 2.68 milyar dolara ulaştı.

Maden ihracatımız Temmuz ayında geçen yılın Temmuz ayına göre yüzde 4.57 artışla 404 milyon dolar seviyesine ulaştı. Madencilik sektörünün ihraç ettiği endüstriyel hammaddelerinin tek başına yüzde 44'lük bölümünü oluşturan doğal taş ihracatı ise yılın ilk yedi ayında geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 3.21'lik düşüşle 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşti. Temmuz ayı doğal taş ihracatı yüzde 2,1'lik artışla 177 milyon dolara ulaştı.

Türk maden sektörünün en çok ihracat yaptığı ülkeler; Çin Halk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Belçika oldu. Türkiye'nin en fazla doğal taş ihraç ettiği ülkeler de Çin Halk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri ve Suudi Arabistan olarak kayda geçti.

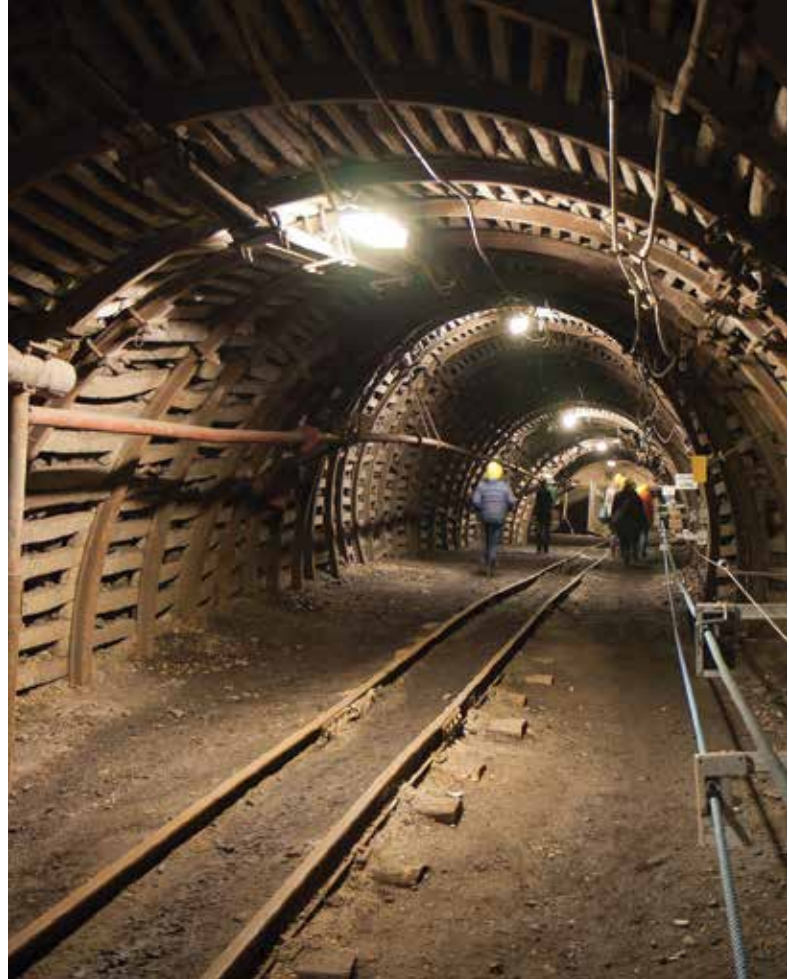
Sektör temsilcileri; bu yılsonunda 6 milyar, 2023'te 15 milyar dolarlık ihracat hedefliyor. Özellikle 2023 yılı hedeflerine ulaşılması adına 2018 yılı da dahil olmak üzere sektörün, her yıl en az yüzde 25'lik ihracat artışı sağlaması gerektiğine dikkat çeken uzmanlar, 2018'in kaçırılması durumunda yaklaşık yüzde 45'lik bir artışa ihtiyaç duyulacağını ve bunun da gerçekçi bir hedef olamayacağına inanıyorlar.

Sektör bu nedenle 2018 yılını en iyi şekilde değerlendirmek gerektiğini ve yılı sektör açısından 'kaçırmamak' gerektiğini ifade ediyorlar.

YILLARA GÖRE SEKTÖRÜN GELİŞİMİ

Türkiye, 2016'da 308 milyar dolarlık maden ihracatı yaptı. Bu değer ile dünya pazarından yüzde 1,2 pay alarak 16'ncı sırada kendine yer buldu. 2016'da toplam ihracatı ürün bazında incelediğimizde yüzde 2,7 olan maden ihracatı idi. Bu değer 2017'de yüzde 3'e çıktı.

Doğal taş ihracatı ise Türkiye'nin maden ihracatı içinde en büyük kalemi oluşturuyor. 2017 yılında doğal taşlar 7,9 milyon ton ve 2 milyar dolarla ilk sırada yer aldı. Bu ürün grubunu 5 milyon ton ve 1,4 milyar dolarla metalik cevherler, 11,4 milyon ton ve 874 milyon dolarla endüstriyel mineraller, 261 bin ton ve 365 milyon dolarla ferro alaylar, mineral yakıtlar ve diğer ürünlerin

ihracatı izledi. 2017 yılında en çok maden ihracatı yapılan ilk 10 ülkeyi de sırasıyla; Çin, ABD, Belçika, İtalya, İspanya, Bulgaristan, Hindistan, Suudi Arabistan, Güney Kore ve İsveç oluşturdu.

İZİN SÜREÇLERİ YATIRIMCI KAÇIRIYOR

Türkiye Madenciler Derneği(TMD) Yönetim Kurulu Başkanı Ali Emiroğlu, izin süreçlerini olumsuz etkileyen fiili durumun yürürlükten kaldırılması gerektiğini söyledi. Emiroğlu, kendi internet sitelerinde yer alan demeçlerinde ruhsat ve izinlerin 2012 Haziran ayı itibarıyla Başbakanlık onayına sunulması, bu alanda birçok sorunu da gündeme getirdiğini belirterek, "Söz konusu süreç içinde çok sayıda ruhsat ve izin dosyası onay için bekletildi veya reddedildi. Mevzuata aykırı şekilde yaşanan bu durum, yerli ve yabancı yatırımcıların sektöre olan ilgisinin azalmasına neden oldu. Ayrıca planlanan yatırımların gerçekleşmesi

Hâlihazırda 50 çeşit madende yeterli kaynaklara sahip olduğu bilinen Türkiye'nin bugünkü verilere göre yaklaşık 4 trilyon dolar maden varlığına sahip olduğu hesaplanıyor. Dünyadaki endüstriyel hammadde rezervlerinin yüzde 2,5'i, kömür rezervlerinin yüzde 1'i, jeotermal potansiyelinin yüzde 0,8'i ve metalik madenlerin yüzde 0,4'ü Türkiye'de bulunuyor. Türkiye özellikle dünyadaki bor minerallerinin yüzde 72'sine sahip.

MADENCİLİKTEN SATIR BAŞLARI...

Stratejik bir hammadde olarak değerlendirilen bor minarelinde 2005 yılından itibaren dünya bor sektörünün lideri konumuna geldik. 2005 yılında dünya bor talebinin yüzde 36'sını karşılarken, 2017 yılında 2 milyon 150 bin ton satış miktarı ve yüzde 56 pazar payı ile bugüne kadarki en yüksek satış miktarı ve pazar payına ulaşılmış olduk. Katma değeri yüksek rafine bor üretimi ve yeni pazarlama stratejileri üzerine çalışmalar yoğunlaştırıldı. Ayrıca arama ve rezerv geliştirme çalışmaları sonucunda 3,3 milyar tona ulaşan bor rezervlerimiz büyük oranda görünür hale getirildi.

2017 yılında en fazla ihraç edilen maden ürün grupları arasında metalik cevherler, endüstriyel mineraller, ferro alyajlar, mineral yakıtlar ile diğer ürünlerin ihracatı 16,7 milyon ton karşılığı 2 milyar 640 milyon dolar olarak gerçekleşti. Madencilik sektörü 2023 yılı için ise kendisine 15 milyar dolar ihracat hedefi belirledi ve bu hedefe odaklandı.

Ülkemizde son beş yılda yürütülen arama çalışmaları neticesinde 275 ton metal altın, 2 milyon ton metal bakır, 1,5 milyar ton demir, 41 milyon ton krom, 2,4 milyar ton dolomit, 1,5 milyar ton kalsit ve 1,2 milyar ton feldispat, 151 milyon ton kuvars, 501 milyon ton kuvarsit, 750 milyon ton kuvars kumu, 7,2 milyar ton (halit kaya tuzu) ve 733 milyon ton Ca-bentonit ile 1 milyar ton sodyum sülfat rezervi tespit edildi.

Ülkemizde maden ve enerji hammadde kaynak potansiyelinin artırılması çalışmaları kapsamında, 2018 yılında 2 milyon metre ve 2019 yılında ise 3 milyon metre sondaj yapılması hedefleniyor.

Bütün ülke sathının maden röntgenini çekmek için jeokimya ve jeofizik haritaları hazırlanıyor. Bu çerçevede 2018 yılı sonuna kadar Türkiye Jeokimya Atlası ile havadan jeofizik veri toplama çalışmaları tamamlanacak.

Deniz aramacılığı noktasındaki eksikliği gidermek amacıyla Barbaros Hayrettin Paşa Sismik Arama Gemisi'nin yanı sıra, dünyadaki benzerlerine göre daha donanımlı olarak yerli imkânlarla inşa edilen Türkiye'nin milli araştırma gemisi Oruç Reis denize açılarak çalışmalarına başladı.

Milli Enerji ve Maden Stratejisi çerçevesinde madencilik sektörüne ve bağlı üretim faaliyetlerine değer verilmekte ve ülke kalkınmasında madenciliğin katkısı ve payı fazlasıyla önemseniyor. Madencilik sektörünün ülke ekonomisinde ve uluslararası arenada hak ettiği yeri elde etmesi amacıyla kamu ve özel sektörün daha fazla kol kola yoluna devam etmesi gerektiği aşikâr.

Madencilik işlemlerinin kamu tarafından hızlı ve etkin şekilde yürütülmesi, bürokrasinin azaltılması ve işlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi amacıyla "E-Maden Projesi" geçtiğimiz Eylül ayında resmen başlatıldı ve bu yılsonuna kadar tamamlanması hedefleniyor.

Ancak bütün bu çalışmalara karşılık; Türkiye'nin ilgili yasal düzenlemelerin dışında katma değeri yüksek ürün üretmek üzere entegre maden işletmeciliği için yeni bir modelin geliştirilmesi ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu nihai ürünlerin ülkemizde üretiminin sağlanmasına odaklanmak gerekiyor.

2017 yılında 156 milyar 782 milyon dolar olarak gerçekleşen ülkemiz toplam ihracatından yüzde 3 pay alan madencilik sektörü ihracatı, bir önceki yıla göre yüzde 23,8 oranında artarak 24,7 milyon ton karşılığı 4 milyar 688 milyon dolar olarak gerçekleşti.

From 2007 until 2017
736 wind turbines installed by IZMIRVINC

gecikti veya yapılamadı. Sektör olarak daha fazla zarar görmemek için madencilik ile ilgili izin süreçlerini olumsuz etkileyen bu fiili durumun yürürlükten kaldırılmasını, ruhsat süreçlerinin geçmişte olduğu gibi mevzuata uygun şekilde ilgili kurumlar tarafından yönetilmesini ve böylece sürecin hızlandırılmasını istiyoruz” diye konuştu.

ÖNCELİKLE ÜRETİMİ ARTTIRMAMIZ GEREKİYOR

İstanbul Maden İhracatçıları Birliği (İMİB) Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer de pazarı büyütebilmek ve hammadde ithalatını azaltmak için üretim ve markalaşmaya odaklanılması gerektiğini söyledi. Dinçer, bu konuda şu değerlendirmelerde bulundu:

“Söz konusu üretim artışı ihracatı olumlu yönde etkileyecek, böylece hammadde ithalatının da önüne geçilmiş olunacak. Dolayısıyla dış açığa da olumlu katkıda bulunarak, iki katı değer sağlamış olacağız. Katkının; doğal taş sektörü yüksek ihracat potansiyeli, iç piyasa tüketimi, doğal taş makineleri üretimi ve ihracatı ile Türkiye ekonomisine önemli katkı sağlıyor. Özellikle son dönemde mermer üretiminde, klasik mermer üretim yöntemlerinin değişmeye başlaması, nitelikli işgücü ve ileri teknolojiye dayanan modern üretim yöntemlerinin daha çok kullanılmaya başlanması, büyük ölçekli firmaların yaptığı yatırım ve bütünleşmiş üretim yapan tesislerin de devreye girmesiyle işlenmiş mermer üretiminde kayda değer artış oldu. Uygulanmaya başlanan modern ocak üretim yöntemleri ve son teknikler sayesinde rekabetin yoğun olduğu dünya doğal taş pazarına uygun üretim ve pazarlama yapabilecek ürünler hazırlayan tesislerin Türkiye’deki sayısı arttı. Böylece Türkiye, dünya doğal taş üretiminde lider üç büyük üreticiden biri konumuna geldi. Markalaşmayla ilgili birlik olarak Turkish Stones markasının küresel pazarlarda hak ettiği yere ulaşması ve son kullanıcıda Turkish Stones’un kalite algısının oluşturulabilmesi için ihtisas fuarlarının yanı sıra son kullanıcının ve proje üreticilerinin, tasarımcıların Türkiye mermerini tanıyacağı küresel çaptaki tasarım haftalarında, festivallerinde, mimarlık bienallerinde yer almak için çaba sarf ediyoruz. Turkish Stones markasının tanıtımında tüm üyelerimizin hassas kesim, paketleme ve terminler konusunda titizlik göstermesiyle de önemli yol alabiliriz.” Maden ve orman izinlerinin alınma sürecinde yaşanan gecikmelerin sektörü olumsuz yönde etkilediğine vurgu yapan Dinçer, birçok sektörün hammaddesi olan madenleri ithal edildiğini kaydetti.

Dinçer, “Hâlbuki Türkiye maden zengini bir ülke. Maden ve orman izinlerini kısa sürede alabilirsek, üretimde artış sağlayabilir ve ithalattan kurtulmuş oluruz. İthalatın da önüne geçeceğimiz için cari açığın azaltılmasında rol oynamış oluruz. Ayrıca, orman bedelleri madencilik için önemli maliyet unsurlarından birini oluşturuyor. Orman bedelleriyle ilgili herhangi bir indirimin olmaması yüksek bedellerin ödenmesine sebep oluyor. Buna ilave çevreyle ilgili yeni bir düzenleme çıktı. Çıkan yasanın uygulamasını bekliyoruz. İzin alımları konusunda yaşanan sıkıntıların yanı

sıra madencilikle ilgili yanlış ve olumsuz algıları değiştirmek, madencilikle ilgili doğruları anlatmak bizim için ayrı bir gündem maddesi oluşturuyor” dedi.

İMİB Başkanı Aydın Dinçer, ayrıca “Hedefimizde yeni pazarlar var. Mevcut pazarlardaki payımızı artırmak ve yeni pazarlara ulaşmak için yoğun bir şekilde çalışıyoruz. Özellikle pazar çeşitlendirme açısından önemli bir yol haritası sunan UR-GE projelerinin ve Ticaret Bakanlığı desteğiyle Türkiye’de ağırlanan alım heyetlerinin katkısı önemli. Aslına bakarsanız birlik olarak hedefimiz çok net. Türkiye’nin yüksek oranlarda ihracat yapmadığı ülkelerden önemli pay almak. Bu kapsamdaki Hindistan, Vietnam, Kanada, Suudi Arabistan, Avustralya, ABD, Çin, İngiltere, Fransa, Endonezya ve Malezya’yı hedef pazar olarak önümüze koyduk. Bunun yanı sıra özellikle sektörü düşük fiyat sıkıntısından kurtarmamıza olanak sağlayacak Turkish Stones markasını tüm dünyaya tanıtmak için çalışmalarımıza devam ediyoruz” dedi.

KÖMÜR VURGUSU

İstanbul Ticaret Odası 81. Doğal ve İşlenmiş Katı Yakıt Meslek Komitesi Başkan Vekili ve Meclis Üyesi Hüseyin Akarçeşme, yeni kömür sahalarının özel sektöre devri ile bu yıl 100 milyon tonluk üretim hedeflendiğini söyledi. Akarçeşme, "Enerjide yerli kömürün kullanılmasında, hiçbir çevre ve emisyon sorunu yaşatmadan dış açığın kapatılmasına da katkı sunacak. 2017 yılında Türkiye'nin genel ithalatı, 2016'ya göre yüzde 17,5 artışla 233 milyar dolar oldu. Genel enerji ithalatı ise yüzde 37'lik artışla 37 milyar dolara çıkmıştı. Türkiye'nin kömür enerjisi ithalatı ise 3,5-4 milyar dolar şeklinde gerçekleşiyor. Bu da enerji üretiminde yerli ürünlerin kullanılmasının neden önemli olduğunu net şekilde izah ediyor. Son 15 yılda enerji alanında ilerleme kaydeden Türkiye, kömür üretiminde de atağa kalktı ve yerli kömür üretim ve tüketimine destek arttı. Türkiye, son yıllardaki enerji politikalarıyla doğalgaza bağımlılığını kayda değer oranda azalttı. Yerli kaynaklarımızı değerlendirirsek, bu oranı daha da aşağı çekebiliriz. Yerli enerji stratejisi çerçevesinde yaklaşık 8 bin megavat elektrik üretim kapasitesine sahip olacağı öngörülen yeni kömür sahalarının 30 yılına özel sektöre devredilerek ekonomiye kazandırılması planlanıyor. Bu yıl, 100 milyon tonluk üretim hedefleniyor. Yerli kömür kullanımı arttıkça, dış açığı ithal enerjiye bağımlılığın da düşmesini bekliyoruz."

Doğalgaza oranla yaklaşık 18 kat daha fazla istihdam sağlayabilme kapasitesi de yerli kömür üretim ve kullanımının cazibesini artırıyor. Ayrıca devlet politikası ve özel sektöre sunulan teşvikler sayesinde yerli kömürle işletilen termik santral sayısı hızla arttı. Yerli kömür, özellikle termik santrallerde birçok kullanım avantajına sahip. Yapılan

araştırmalara göre dünyada kömürün ömrü 350 yıl. Türkiye'nin sahip olduğu kömür kaynağı ise en az 150 sene. Buradan hareketle yerli kömür tüketiminin desteklenmesi, ekonomiye ve dış ticaret açığının azaltılmasına katkı sağlayacak. Enerjinin olmazsa olmaz ölçütlerini enerjide verimlilik, tasarruf ve çeşitlilik oluşturuyor. Biz, termik santrallerde, merkezi ısıtmada ve sanayide kömürün kullanımını destekliyoruz ve bunun teşvik edilmesini istiyoruz. Enerji verimliliği konusunda ilgili bakanlıkta birçok çalışma yürütülüyor. Enerjide çeşitlilik prensibi içinde kömür oranı yükseltilmeli ve doğalgaza bağımlılık da azaltılmalı. Bakanlık bundan böyle faaliyetlerinde kayıtların, veri tabanı bilgilerinin ve raporlama sisteminin daha da ileriye taşınması için Enerji Verimliliği Portalı'nda değişim hazırlıkları yapıyor. Bu çalışmalarla portal, enerji harcamalarının takip edildiği, ileri düzey raporlama yapabilen yapı haline gelecek. Böylece sektörel bazda sağlanan bütün tasarrufların izlenebilmesi sağlanacak. Ayrıca tedarikçi ve dağıtım şirketlerine enerji verimliliği konusunda yükümlülükler getirilecek" değerlendirmelerinde bulundu

DÜNYA İLE KARŞILAŞTIRMA

Dünya genelinde elektriğin yüzde 38'inin kömürden elde edildiğini belirten Akarçeşme, Türkiye'de elektrik üretiminin yüzde 17,5'i ithal kömür ile yüzde 15,3'ü ise taşkömürü ve linyit ile gerçekleştirildiğini anlattı. Akarçeşme, "Bu oran ABD'de yüzde 33, Polonya'da yüzde 84, Almanya'da 40, Danimarka'da 34 seviyesinde bulunuyor. Kömürün enerjide kullanılmasına bağlı olarak, küresel kömür talebinin ilerleyen yıllarda artmasını bekliyoruz. 2017 yılında 5,4 milyar ton olan globaldeki kömür talebinin kısa vadede 5,6 milyar tona çıkacağını öngörüyoruz. Üretim miktarı da söz konusu rakamların üstünde gerçekleşecek. Sonuç olarak gelişmiş ülkeler kömürü yoğun bir şekilde kullanıyor. Bu yüzden bizim de yeraltı kaynaklarımızı ve var olan kömürümüzü değerlendirmemiz gerekiyor. Son yıllarda gelişen teknoloji sayesinde (geliştirilen kömür yakma üniteleri ve ısı reaktörleri) kükürtdioksit (SO2) ve azotoksit (NOX) emisyonları sifıra yakın düzeylere düşürüldü. Bu gelişmelerle kömür de artık temiz enerji kaynağı haline geldi. Havanın kalitesi çalışmalarında Avrupa'nın baz aldığı azot oranları saatlik 200, yıllık ise 24.40 mikrogram. Türkiye'de yürütülen çalışmalarda belirlenen rakamlar ise üst sınır değerleri saatlik 134, yıllık ise 25 mikrogram. Söz konusu rakamlardan hareketle, birçok değerde Avrupa Birliği'nin kabul ettiği rakamların neredeyse iki katından fazla daha kaliteli hava kriteri koymuş oluyoruz" diye konuştu.

ALTINDA YÜKSEK İZİN BEDELLERİ İTHALAT ARTIŞINA HİZMET EDİYOR

Altın Madencileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Yücel ise izin alma sürecinde yaşanan belirsizliklerin yanında orman izin bedellerinin yüksekliğinin Türkiye'yi kendi yeraltı kaynaklarını araştırmaz ve değerlendiremez hale getirdiğini söyledi. Yücel, "Milyarlarca dolarlık birçok maden projesi, izin sürecinde yaşanan belirsizlik

İHRACAT BAŞLIĞINDAN ÜRÜN BAZINDA MADEN SEKTÖRÜNÜN GÖRÜNÜMÜ

2017 yılında 156,7 milyar USD olarak gerçekleşen ülkemiz toplam ihracatından %3 pay alan madencilik sektörü ihracatı, bir önceki yıla göre %23,8'lik artışla 4,68 milyar USD olarak gerçekleşti.

2017 yılında en fazla ihraç edilen maden ürün grupları arasında doğal taşlar 7,9 milyon ton ve 2 milyar dolarla ilk sırada yer alırken; bu ürün grubunu 5 milyon ton ve 1,4 milyar dolar ile Metalik Cevherler, 11,4 milyon ton ve 874 milyon dolarla Endüstriyel Mineraller, 261 bin ton ve 365 milyon dolarla Ferro Alyajlar, Mineral Yakıtlar ile diğer ürünlerin ihracatı takip etti. Bu dönemde blok mermer-traverten 5,6 milyon ton ve 1,1 milyar dolarla 2017 yılında toplam maden ihracatımız içinde en fazla ihraç edilen ürün oldu. İşlenmiş mermer 1,5 milyon ton ve 684,6 milyon dolarla ikinci, Çinko Cevherleri 762 bin ton ve 390,4 milyon dolarla üçüncü, Krom Cevherleri 1,38 milyon ton ve 344,3 milyon dolarla dördüncü, Tabii Boratlar ve Konsantreleri 265,5 milyon dolarla beşinci sırada yer aldı.

Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Güney Kore, Japonya ve Tayvan gibi ülkelerin yer aldığı diğer Asya ülkeleri 2,11 milyar dolarla 2017 yılında maden ihracatımızın en fazla yapıldığı ülke grupları arasında ilk sırada yer aldı. Bu ülkelere yönelik ihracatımızda 2016 yılının eş dönemine göre değerde %25,7 oranında bir artış gözlemlendi.

Avrupa Birliği ülkeleri 1,21 milyar dolarla ikinci (%39,05 artış), Kuzey Amerika ülkeleri 477,9 milyon dolarla üçüncü (%11,24 artış), Yakın Orta Doğu Asya 421,4 milyon dolarla (%0,5 azalış) dördüncü, Diğer Avrupa ülkeleri 136,9 milyon dolarla (%13,4 artış) beşinci sırada yer aldı.

2017 yılında maden ihracatının gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) 1,70 milyar dolarla ilk sırada yer alırken, bu ülkeye olan ihracatımızda bir önceki yılın aynı dönemine

oranla %23,03 oranında artış kaydedildi. Çin'i sırasıyla, 437,4 milyon dolarla ABD (%12,47 artış), 227,7 milyon dolarla Belçika (%75,04 artış), 164,9 milyon dolarla İtalya (%20,09 artış) ve 149,7 milyon dolarla İspanya (% 65,10 artış) takip etti.

BLOK İŞLENMİŞ DOĞAL TAŞ İHRACATI

2017 yılında doğal taş ihracatı 2016 yılına göre miktarda %21,78, değerinde de %13,43 oranında artış kaydederek, 7,9 milyon ton karşılığı 2,0 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Dünya doğal taş ticareti potansiyelinin büyük bir kısmını oluşturan blok doğal taş ürünleri 2017 yılında, doğal taş ihracatımızdan yaklaşık %54,3 pay alırken, işlenmiş ürünler ise %46,6 pay aldı.

Söz konusu dönemde, doğal taş ihracatının yapıldığı ülkelerin başında 945 milyon dolarla Çin Halk Cumhuriyeti geldi. Bu ülkeye olan ihracatımızda bir önceki yılın aynı dönemine oranla %29,63 oranında artış kaydedildi. Çin'i sırasıyla 294 milyon dolarla ABD, 104 milyon dolarla Suudi Arabistan, 84 milyon dolarla Hindistan ve 63 milyon dolarla Irak izledi.

Doğal taş sektör ihracatı içerisinde 2017 yılında %54,3 ile en büyük payı alan blok mermer traverten ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %28,98, değerinde %27,85 oranında artış göstererek 5,75 milyon ton karşılığı 1,11 milyar dolar olarak gerçekleşti. Blok mermer-traverten ihracatının en fazla yapıldığı ülkeler arasında Çin 943 milyon dolarla (%29,6 artış) ilk sırada yer aldı. Bu ülkeyi 81,86 milyon dolarla Hindistan (%57,89 artış) ve 9,69 milyon dolarla İtalya (%11,92 azalış) takip etti.

Söz konusu dönemde, %45,6'lık payı ile doğal taş sektörü ihracatı içerisinde ikinci büyük grubu ile işlenmiş doğal taş ihracatı ise

miktarda %6,15 artış ve değerde %0,01 azalış göstererek 2,18 milyon ton karşılığı 934,3 milyon dolar olarak gerçekleşti.

İşlenmiş mermer grubunda ihracat sıralamasında ABD birinci (191,3 milyon dolar, %0,92 artış), Suudi Arabistan ikinci (95,87 milyon dolar, %13,15 azalış) ve Irak üçüncü (60,84 milyon dolar, %8,29 azalış) olarak yer aldı.

İşlenmiş Traverten ihracatımız 2017 yılında, 539,88 bin ton karşılığı 215,97 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu ürün ihracatında bir önceki yıl aynı dönemine göre, miktarda %23,84 ve değerde %8,16 oranında artış kaydedilmiştir. 95,74 milyon dolarla bu ürün grubunun en önemli pazarı durumundaki Amerika Birleşik Devletleri'nin ithalatı, miktarda %28,04 ve değerde %7,67 oranında artmıştır.

Söz konusu ülkeyi 30,8 milyon dolarla Fransa ve 16,43 milyon dolarla Avustralya takip ediyor. 2017 yılında ihracatı yapılan diğer önemli doğal taş ürün grupları "İnşaata Elverişli Diğer İşlenmiş Taşlar, İşlenmiş Granit, Blok Granit ile Tabi Taşlardan Karo, Granül, Parça ve Tozları" oldu.

ÇİNKO CEVHERLERİ

2017 yılında çinko cevheri ihracatımız, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %79,56 ve değerde %105,76 oranında artışla, 762,1 bin ton karşılığı 390,64 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Çinko cevheri ihracatımızda Belçika 189,2 milyon dolarla (%115,2 artış) ilk sırada yer alırken, bu ülkenin ardından 72,9 milyon dolarla (%179,2 artış) İran ve 44,5 milyon dolarla (%219,5 artış) İspanya geliyor. Çinko cevheri ihracatımızda diğer önemli ülkeler sırasıyla Japonya, Güney Kore, Çin ve Namibya olarak sıralanıyor.

KROM CEVHERLERİ

2017 yılında Krom Cevheri ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda %12,47, değerde ise %40,43 oranında artış ile 1,37 milyon ton karşılığı 344,26 milyon dolar olarak gerçekleşti. Krom cevheri ihracatımızda en büyük paya sahip olan Çin Halk Cumhuriyeti'ne yapılan ihracatımız miktarda %1,22, değerde de %25,63 oranında artarak 1 milyon ton karşılığı 257,5 milyon dolar olarak gerçekleşti. Krom cevheri ihracatımızda diğer önemli ülkeler sırasıyla İsveç, Belçika, Endonezya ve Ukrayna...

TABİİ BORATLAR ve KONSANTRELERİ

Tabii boratlar ve konsantreleri ihracatımız, 2017 yılında bir önceki yıla oranla değerde %16,84 oranında artarak 265,5 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Çin Halk Cumhuriyeti, 128,6 milyon dolarla (%23,16 artış) ilk sırada, Amerika Birleşik Devletleri 33,4 milyon dolarla ikinci (%34 artış), Hindistan 14,5 milyon dolarla (%13,9 artış) üçüncü sırada yer aldı.

BAKIR CEVHERLERİ

Bakır cevheri ihracatımız, 2017 yılında bir önceki yıla oranla miktarda %1,69 değerde ise %30,24 oranında artarak, 248,7 bin ton karşılığı 237,4 milyon dolar olarak gerçekleşti. Bakır Cevheri ihracatımızda Bulgaristan 124,1 milyon dolarla (%146,78 artış) ilk sırada yer alırken, bu ülkenin ardından 69,2 milyon dolarla Çin (%-11,74 azalış) ve 29,2 milyon dolarla İsveç (%14,81 artış) geldi.

ve astronomik orman izin bedelleri nedeniyle hayata geçirilmiyor. Bu durum sektörde yatırımların durmasının önünü açtı. Buna bağlı olarak maden ithalatımız her geçen yıl artıyor. Başka bir ifadeyle, yüksek izin bedelleri ithalatın artmasına hizmet ediyor. Astronomik orman izin bedelleri nedeniyle madenlerin sadece zengin kısımları işletilebiliyor. Ekonomiye kazandırılacak daha az zengin kısımları ise üretim yerine bir daha kullanılmamak üzere ekonomik değeri olmayan atık malzemeye çıkarılıyor. Kanada'da madencilik faaliyetleri için bir hektar ormana 3,1 dolar ödenirken, Türkiye'de 9,5 dolar ödeniyor. Maden ve doğal taş sektörünün geliştiği birçok ülkede, proje süresince ödenen orman izin bedelleri proje yatırımının yüzde 2'sini geçmezken, Türkiye'de bu oran yüzde 48'e varıyor. Çok yüksek izin bedelleri yüzünden Türkiye kendi yeraltı kaynaklarını arayamaz ve işletemez hale geldi. Bunun faturasını ülke olarak her sene daha fazla kömür, demir, altın, alüminyum, bakır, kurşun, çinko madenleri ithal ederek ödüyoruz. Orman sayılan alanlarda yapılan madencilik faaliyetlerinde izin bedellerinin, madencilikte gelişmiş ülkelerdeki seviyeye getirilmesi gerekiyor" diye konuştu.

ORMAN ALANLARININ BİNDE 2.5'İ KULLANILYOR

Orman Genel Müdürlüğü'nün sürekli artırdığı izin bedelleri sayesinde gelirlerinin yaklaşık yüzde 60'ını orman sayılan alanların yaklaşık binde 2,5'ini kullanan madencilerden

aldığını belirten Yücel, bu konuda şunları söyledi: "Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre, Türkiye'de orman arazileri her yıl binde 3 oranında artış kaydediyor. Maden üretimleri için verilen izin alanlarının toplamı orman sayılan alanların sadece binde 2'sini teşkil ediyor. Yani madencilik faaliyetleri için verilen tüm izinler bir yıllık orman artışından bile daha az. Orman sayılan alanlarda madencilik faaliyetleri için zorunlu olarak kesilen her ağaç için ağaçlandırma bedeli zaten ödeniyor. Ne yazık ki Orman Genel Müdürlüğü orman sayılan alanlarda madencilerin yaptığı yollardan her sene artan ölçülerde bedel alıyor. Oysa bu yolları en çok orman idaresi ormanların bakımı ve yangınlara müdahale için kullanılıyor.

Aynı şekilde üzerinde tek bir ağaç olmayan yerlerden, dikenli çalı olan yerlerden bile sanki üzerinde ağaç varmış gibi madencilerden para alınıyor. Madenciler, madencilik faaliyeti sona erdikten sonra o alanı doğa ile uyumlu hale getirmek için Orman Genel Müdürlüğü'nün standartlarına uygun rehabilitasyon projesi hazırlıyor ve bedelini ödüyor. Kesilen her ağaç için üç ağaç dikilerek hem yeraltındaki madenler ekonominin hizmetine sunuluyor hem de orman varlığı artırılıyor. Türkiye; demir-çelikte yılda yaklaşık 4 ila 5 milyar dolar, demir dışı metaller ve kıymetli metallerde metal fiyatlarındaki değişime ve talebe bağlı olarak yılda 7-10 milyar dolar, kömür ithalatına yaklaşık 5 milyar dolar olmak üzere madencilikte yaklaşık 20 milyar dolar net dış açık veren bir ülke durumunda bulunuyor. Üstelik sanayimizin ihtiyacı olan maden ve metallerin ithalatına ödediğimiz para her geçen yıl artıyor. Orman izin bedellerinin sürekli artırılması Türkiye'yi maden ithal etmeye mahkûm bırakıyor. Öte yandan Türkiye, sanayisinin ihtiyaç duyduğu enerjiyi, maden ve metalleri ithal etmek için her yıl milyarlarca dolar ödüyor. Türkiye sanayisinin bu ithalat kıskaçından kurtarılması gerekiyor. Çünkü söz konusu ithalatın yüzde 74'ünü enerji, hammadde ve ara mal ithalatı oluşturuyor. Madencilik sektörüne yapılacak en ufak destek, istihdam olarak ülke ekonomisine geri dönecek. Madencilik sektörünün güçlenmesi demek Türkiye'nin dışa bağımlı olmadan daha hızlı kalkınması demek."

“DEVLET TEŞVİĞİ SAĞLANMALI”

Regal Mermer Firması Ortağı Melih Şeker, son dönemde sektördeki mevcut durumu korumanın önemli bir başarı olduğunu söyledi. Şeker, sektörde yaşadıkları sıkıntılara da dikkat çekerek “Kanada, ABD ve Avrupa ülkeleri gibi yeni pazar hedeflerimiz var. Türk doğal taşı oldukça kıymetli. Dünya çapında alanımızda daha iyi yerlere gelmemiz için ARGE yapmamız gerekir. ARGE için de yatırım yapmamız gerekir. Fakat gerekli yatırımları yapamıyoruz. Çünkü sektörde tutunmaya çalışma, talebe cevap verme ve yorulan ekipmanlarımızı yenileme gibi giderlerimiz, maliyetlerimiz çok fazla. Ülke ekonomisinin gelişmesi için kalkınma planında yer almak ve sektörümüze devlet teşviki sağlanması bizim için oldukça önem arz ediyor” dedi.

Alimoğlu Mermer Tasarım Sahibi Halil Alimoğlu ise sektörün durumuna ilişkin yaptığı değerlendirmede, Türkiye'nin mermer ve işlenmiş doğal taş sektöründe dünya lideri olmaya çaba gösteren bir ülke olduğunu ve yıllardır ilk beş ülke içerisinde yer aldığını söyledi.

Alimoğlu, Türkiye'nin her yönüyle verimli bir ülke olduğuna dikkati çekerek, “Madencilik açısından değerlendirecek olursak dünyadaki doğal taş sıralamalarındaki ülkemizin konumu bize gerekli bilgiyi vermekte. Gün geçtikçe de yeni madenlerimiz devreye alınmakta ve ürün yelpazemiz her geçen gün artmakta. İnanıyorum ki gelecekte madendeki tek dünya devi Türkiye olacaktır” diye konuştu.

Çin'de ucuz iş gücünün azalması nedeniyle bu ülkede yeni önlemler alınmaya başlandığını, bunun başında da üretici olmayanların ülkeye ithal mal satışından ciddi vergiler alınması geldiğini ifade eden Alimoğlu, şunları söyledi: “Öyle ki dünya devi otomotiv firmaları bile orada satış yapabilmek için orada bir fabrika açmak zorunda kalıyor. Bunlar için yapılacak önlem sadece şu olabilir çıkardığımız madenleri en iyi fiyata satmak olacaktır gerek hammadde olarak gerekse bitmiş olarak en iyi fiyatlarla en doğru şekilde değerlendirip ülkemize daha fazla döviz girdisi sağlamak olacaktır.”

“TÜRKİYE'DEN ÜRÜNLER PLAKA OLARAK ALINIYOR”

Sektörde, “mermer atölyesi bulunan ülkeler blok alır, diğerleri kesilmiş alır” demenin yanlış olacağını vurgulayan Alimoğlu, atölyesi olan ülkelerde işçilik ücretlerinin çok yüksek olduğu için Türkiye'den ürünleri plaka olarak ya da bitmiş olarak aldıklarını ifade etti.

Blok alımlarda etkin olan ülkelerin başında Çin'in geldiğini belirten Alimoğlu, “Çin'deki hükümet politikaları ve bu ülkedeki inşaat sektöründeki taleplerde bu durumu tetikleemektedir. Çin'in blok alımlarını azaltması ve yeni pazarlar oluşması sebebiyle de kesilmiş üründe artış gözükmemekte” değerlendirmesinde bulundu. Dünya da inşaat sektörünün devam ettiği her ülkeyi hedef Pazar olarak gördüklerini belirten Alimoğlu,

bu pazarların içinde büyük paya sahip olanın ABD olduğunu söyledi. Alimoğlu, hammadde olarak en fazla ihracatın Çin ve Hindistan gibi ülkelere yapıldığını, bitmiş ürün olarak da ABD, Birleşik Arap ülkeleri, Dubai, Abu Dhabi, Katar, Arabistan gibi ülkelere ihracatın yoğun gerçekleştiği bilgisini verdi.

“BÜTÜN GRANİTLER KANSEROJEN DEĞİL”

Granitin radyoaktivite içeren bir maden olması nedeniyle bazı sağlık endişelerini de beraberinde getirdiği konusuna da açıklık getiren Alimoğlu, ‘bütün granitler kanserojendir’ sınıflandırmasının doğru olmadığını vurguladı. Türkiye’de önemli granit rezervlerinin bulunduğunu belirten Alimoğlu, “Bunlardan bazıları kanserojen, bazılarının değerleri düşük ve kanserojen etkisi bulunmamaktadır” dedi.

DOĞUDAKİ POTANSİYEL DEĞERLENDİRİLMELİ

Doğu ve güney doğu illerinde daha önceden tespiti de yapılan maden rezervleri olduğunun bilindiğine işaret eden Alimoğlu, bu bölgelerdeki güvenliğinin sağlanmasıyla bu rezervlerin de işlenip ülke ekonomisine kazandırılacağını bunun orada yaşayan halka da geçim kaynağı olacağını söyledi.

“DÜNYA MERMER REZERVİNİN YÜZDE 33'ÜNE SAHİBİZ”

ASSOS Antik Mermer Yönetici Adnan Çelebi de dünya mermer rezervinin yüzde 33'üne sahip Türkiye'nin jeopolitik konumunun da verdiği avantajla dünya doğal taş ihracatında ön sıralarda yer aldığına işaret etti. Son yıllarda sektördeki firmaların gelişen teknolojiyi ocak ve fabrikalarında kullanmaya başladığına değinen Çelebi, Türkiye'nin sektör devleri Çin ve İtalya ile yarışır duruma ulaştığını belirtti.

“2023 İHRACAT HEDEFİNİ YAKALAYACAĞIZ”

Türkiye'nin Cumhuriyetin 100. yılı olan 2023'te 500 milyar dolar ihracat hedefi belirlediğini hatırlatan Çelebi, “Ülkemiz ihracatında doğal taş sektörü ihracatının büyük katkısı bulunmaktadır. Önceki dönemlere göre yüzde 24 civarında büyüme sağlayan doğal taş ihracatının önümüzdeki dönemde büyümesine hız katarak ilerlemesi beklenmektedir. 2023 yılında 500 milyar dolarlık ihracat hedefinin 25 milyar dolarının maden ve doğal taş ihracatının oluşturacağı konuşulmaktadır. Üretimin artırılması, teknolojik ve modern yöntemlerin daha fazla kullanılması ile bu hedefin tutturulabileceği öngörülmektedir. Biz de bu hedef doğrultusunda elimizden gelen katkıyı sağlamaktayız” diye konuştu.

“BLOK MERMER PİYASASI CANLANDI”

Yurt dışında blok mermer ticaretinin Çin ve Hindistan'ın taleplerinin artışıyla birlikte yeniden canlandığına dikkati çeken Çelebi, bu konuda şunları söyledi: “Hem işlenmiş mermerde, hem de blok satışında trendin artış gösterdiği düşüncesindeyiz. Bununla birlikte katma değeri yüksek işlenmiş ürünlerin satışının artış göstermesini üretici olarak daha çok arzu ederiz. İşlenmiş ürün ihracatının ülke ekonomisine ve sektöre katkısı daha büyüktür. Ülke olarak miktarda çok büyük doğal taş rezervine sahip olduğumuz doğru. Ancak bu rezervi sadece hammadde olan blok şeklinde satmaya odaklanmak hatta yabancı sermayeye ocak satışı yapmak uzun vadede kendi kendimize yaptığımız büyük kötülüklerden biridir. Kısa vadede oldukça karlı satışlar yapılsa da, bizden ucuza alınan hammaddeyi işleyip, bize oranla daha düşük maliyet ile işleyip, işlenmiş ürün ihracatımızda yine bizim rakibimiz olarak dünya pazarında karşımıza çıktıklarında işin vehameti ortaya çıkmaktadır. Yani aslında blok satışının azalması işlenmiş mermer talebin artması aslında olması gereken bir durum diyebiliriz. Bunun için de katma değeri daha yüksek olan bu ürünlerin üretiminde daha fazla gelişme göstermemiz gerekmektedir.”

Türkiye'nin deniz ve kara nakliyesinin daha ulaşılabilir ve uygun olması, üretim maliyetlerinin düşüklüğünün dünya ülkeleri ile rekabette ellerini güçlendirdiğini ifade eden Çelebi, dünya devi olarak gösterilen İtalya ile yarışır durumda olduklarını kaydetti.

Dünya piyasasında pahalı olan birçok taşın muadillerinin Türkiye'deki ocaklardan sağlanabildiğini belirten Çelebi,

bunun iç ve dış piyasada oldukça geniş bir pazar potansiyelini beraberinde getirdiğini söyledi.

“KALİTEYE ÖNEM VERENLER ÜRÜNÜNÜ TÜRKİYE'DEN ALIYOR”

Uzak doğu ülkeleri ile yaşanan rekabet zorlukları hakkında da değerlendirmelerde bulunan Çelebi, bu konuda şunları söyledi: “Maalesef bu durum uzun yıllardır sektörümüzün en büyük sorunlarından biridir. İşlenmemiş blok haldeki hammaddeyi ihraç etmek kısa vadede karlı ve hızlı büyüme getiren bir iş olarak görünmekle birlikte, uzun vadede ne yazık ki ülkemize ve üreticiye zarar vermektedir. Şu bir gerçek ki, Uzak Doğu ülkelerinin ucuza mal ettiği ürünlerle karşılaştırıldığında ürünlerimizin çok daha kalitelidir. Bu nedenle kaliteye önem veren büyük firmalar ürünü bizlerden almaktadır. Kalite ve güvenilirlik açısından Assos markası dünyanın her yerinde tanınan bir markadır. Uzun yıllardır iş yaptığımız müşterilerimiz açısından değerlendirsek, ucuz alternatiflere rağmen bu müşteri sadakati kalite ve güvenilirlik ile sağlamış bulunuyoruz. Ancak yeni pazarlara girişte elbette Uzak Doğu ülkelerinin ucuz malzemeleri pek çok diğer sektörde olduğu gibi bizim de karşımıza çıkmaktadır. Blok ihracatında çeşitli kısıtlamalar ve işlenmiş ürün ihracatında üreticiyi ve işvereni rahatlatacak birtakım teşviklerle bu rekabetin bir nebze önüne geçilebileceği düşüncesindeyim.”

ABD'nin ticaret hacmi en büyük ülkelerden biri olduğunu belirten Çelebi, bu ülkeye yapılan ihracatın Çin'den hemen sonra geldiği bilgisini verdi.

ABD'yi hedef Pazar olarak görmeyi sürdürdüklerini ifade eden Çelebi, Çin, Amerika, Suudi Arabistan, Hindistan, Irak, İsrail, BAE, Fransa, Avustralya, Kanada'nın başlıca ihracat yapılan ülkeler arasında olduğunu belirtti.

Granitteki sağlık endişeleri konusunda görüşlerini de dile getiren Çelebi, “Bazı doğal taşların yapısından dolayı radyoaktivite içermesi elbette söz konusu olabilir. İnsan sağlığı açısından bunların çıkarılmasının, satışının ve ihracatının uluslararası düzeyde kontrole tabi olması gerektiği düşüncesindeyiz.” dedi.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerindeki rezervlerindeki doğal taş rezervinin dünya devleri ile yarışabilecek nitelikte olduğuna dikkati çeken Çelebi, ülkedeki güvenliğin sağlanmasının ardından bölgeye yatırımcı ilgisi olacağını düşündüğünü belirtti. ■

TAŞIN HUZUR VEREN BÜYÜSÜ ALAÇATI'DA, *hayatınızda*

Veryeriler, kişiye özel hazırladığı taş ev projeleri ile Alaçatı'ya renk katıyor. Huzur veren yatay mimarisiyle Veryeriler, Alaçatı'da hayatınızda.

VERYERİLER

Kaya: Dünya genelinde 20 milyar dolarlık doğal taş pazarından aldığımız payı arttırmak için işlenmiş ürün ve tasarıma yoğunlaşmalıyız

Egeli Madencilerin Önceliği; 'Tasarım'

Kaya: Yıllardır dile getirip henüz tam sonuç alamadığımız konu kamu projelerinde ithal taşın kullanılmasıdır. Yerel yönetimlerimiz bunun önüne geçebilirler, belli oranda yerli taş kullanma şartı koyabilirler

Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkan Yardımcısı ve Ege Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mevlüt Kaya, maden sektörünün ihracat hedeflerini ve öne çıkan alternatif pazarları paylaştı. Kaya, "Fiyat indirimiyle değil, toplam kaliteyi artırarak genel maliyetleri düşürerek ve tanıtımı ön planda tutarak katma değeri artıracak çalışmalarını da üyelerimizle birlikte yapmayı hedefliyoruz. Önceliğimiz, tüm sektörlerin ana girdisi olan yer altı zenginliklerimizin esas sahibi olan devlet ve ilgili tüm Bakanlıklar ile iyi ilişkiler kurmak, etkin diyalog oluşturmak ve ülke yararını gözeterek çalışmalar yapmaktır" dedi.

2017 yılında maden ve doğal taş sektöründe beklenenin üzerinde bir ihracat artışı yakaladıklarını belirten Kaya, "Bu dinamizm 2018 yılında da devam edecek. 2018 yılı maden sektörü için çok kritik bir yıl olacak. Eğer, 2018 yılında da yüzde 20'nin üzerinde ihracat artışı yakalayıp bu artışı sürekli hale getirirsek

Dünya genelinde 20 milyar dolarlık doğal taş pazarından aldığımız payı arttırmak için işlenmiş ürün ve tasarıma yoğunlaşmalıyız. İtalyanların 30 yıl önce yaptığını bugün biz yapmalıyız. İtalya'nın 100 kilogram ürün satarak kazandığını biz bin kilogram satarak kazanıyoruz. Yani on kat ürün satarak aynı parayı alıyoruz.

hükümetimizin koyduğu ihracat hedefini yakalayabilecek tek sektör olacağız. 2023 hedefleri doğrultusunda 15 milyar dolar hedefin üzerine bile çıkabiliriz. Hedeflerimiz büyük" diye konuştu.

"ÜRÜN VE TASARIMA YOĞUNLAŞMALIYIZ"

Kaya, "Dünya genelinde 20 milyar dolarlık doğal taş pazarından aldığımız payı arttırmak için işlenmiş ürün ve tasarıma yoğunlaşmalıyız. İtalyanların 30 yıl önce yaptığını bugün biz yapmalıyız. İtalya'nın 100 kilogram ürün satarak kazandığını biz bin kilogram satarak kazanıyoruz. Yani on kat ürün satarak aynı parayı alıyoruz. Arkadan İran geliyor, İran'ın mermer yatakları Türkiye ile büyük benzerlik gösteriyor. Dün İtalya'nın yaptığını, bugün bizim yapmamız gerekiyor. 2023 yılı için ortaya koyduğumuz 15 milyar dolar ihracat rakamına bu sayede ulaşabiliriz" Bu kapsamda da işlenmiş doğal taş sektörünün önemli pazarları olan A.B.D, İngiltere, ve Avustralya gibi pazarlara ticaret heyetleri ve yurtdışı pazarlama faaliyeti organizasyonları gerçekleştireceğiz.

Ayrıca Çin dört yıl süren yatırımları durdurma politikasını sona erdirdi. 2018 yılında Çin ve Hindistan pazarları başta olmak üzere ihracat pazarlarında yüzde 25 üzerinde ihracat artışı hedefliyoruz ve doğal taş sektörünün 2018 yılı ihracat rakamının 2,5 milyar dolara çıkacağını düşünüyoruz” açıklamalarında bulundu.

“DÖVİZ KURLARI ARTTIĞINDA, SANAYİ İHRAÇ BİRİM FİYATLARI GERİLER”

Döviz kurlarındaki artış ile birlikte teorik olarak Türk sanayi ürünlerinin ihracatta rekabet gücünün artacağı düşünülmektedir. Aksine, ihracatçıların döviz kuru artışları döneminde çoğunlukla döviz cinsinden fiyatlarını aşağı çekerek rekabet güçlerini artırmayı tercih ettiklerini paylaşan Kaya, “Alıcılar da TL'deki değer kayıpları dönemlerinde fiyat indirimleri talep etmektedirler. Bu nedenle döviz kurlarının arttığı dönemlerde Türkiye'nin sanayi ürünleri ihracat birim fiyatları gerilemektedir. Bu da toplam ihracattaki artış sınırlamaktadır” dedi.

“GENELGENİN YUMUŞATILMASI GEREKİYOR”

2015 yılında çıkarılan Madencilik Genelgesi'nin yerinde ve gerekli olduğuna vurgu yapan Kaya, “Bu genelge bütün madencilik boğuyor. Artık terör örgütünün madencilik alanında bir varlığı kalmadığına göre bu genelgenin yumuşatılması gerekiyor. Aksi takdirde sektörde herkes zorluk yaşamaya devam edecektir. En azından kısa vadede eski adıyla Başbakanlık Genelgesi kapsamında bir kez değerlendirilen bir firmanın ortaklık yapısı değişmemişse ilerleyen dönemlerdeki maden izin ve ruhsat başvurularında tekrar değerlendirmeye alınmaması sektörümüze çok büyük kolaylıklar getirecektir” değerlendirmelerinde bulundu.

“KAMU PROJESİNDE İTHAL TAŞIN İŞİ NE?”

Yıllardır dile getirip henüz tam sonuç alamadığımız bir diğer konu ise kamu projelerinde ithal taşın kullanılması olduğuna dikkat çeken Kaya, “Afyon'daki bir kamu hastanesi projesinde ithal taşın işi ne? Yerel yönetimlerimiz bunun önüne geçebilirler, belli oranda yerli taş kullanma şartı koyabilirler” dedi.

MEVLÜT KAYA

*Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı
Yardımcısı ve Ege Maden İhracatçıları Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı*

“KAMUOYU NEZDİNDE YANLIŞ ALGI VAR”

Madencilik sektörünün önündeki en büyük engellerden birinin de; kamuoyu nezdindeki olumsuz algı olduğunu vurgulayan Kaya, “Bu sorunu çözebilme için bütün paydaşlarımızla çalışmalar yürütüyoruz. Sahip olduğumuz potansiyel ile dünyanın bir numaralı sektörü olabiliriz. Bu yüzden, olumsuz algılar yerine devletimizin sektörümüzdeki tüm temsilcilerin bu sektöre sahiplenmesi gerektiğine inanıyoruz” diye konuştu. ■

Doğal taş sektöründe üretimden ihracat yapan ilk 5 firma arasında yer alan Batı Ege Mermer San. ve Tic. A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Olcay Arslan:

“Kamu ve büyük projelere yerli taş şartı getirilmeli”

2002 yılında 302 milyon dolar olan doğal taş ihracatı 2016 yılında 1.8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Doğal taş sektörü en büyük ihracatı 2013 yılında 2.2 milyar dolar ile olmuştur. Bunda Çin'in büyümesi çok etkili olmuştur. Her ihracat sektörü gibi doğal taş sektörü de yurtdışındaki büyümeyle doğru orantılıdır

Batı Ege Mermer San. Ve Tic. A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Olcay Arslan, kamu ve büyük projelerde yerli taş kullanım şartının getirilmesi gerektiğini söyledi. Arslan, “Bu kararın hem ülkemize hem sektörümüze faydası olacağı kanaatindeyim” dedi.

Artan rekabet ve global ekonomideki yavaşlığın önümüzdeki dönemde sektörde daha stabil bir büyümeye neden olacağını anlatan Arslan, pazarda yaşanan gelişmeler, sektörün geleceği ve firma olarak hedeflerine yönelik sorularımız yanıtladı.

Madencilik sektörü kapsamında faaliyet alanınız hakkında bilgi verir misiniz?

1991 yılından bu yana mermer sektöründe faaliyette bulunan firmamızın Antalya ve Isparta yöresinde toplamda 7 ocak işletmektedir. Buna ek olarak Aydın ve Antalya'da 2 mermer işleme fabrikası bulunmaktadır. Ocaklarda üretilen bej mermer miktarı 340 bin ton. Toplam 12 bin metrekare kapalı alan olan 2 fabrikamızda 500 bin metrekare ebatlı fayans üretimimiz mevcuttur. Toplam çalışan sayımız mevsim şartlarına göre değişmekle birlikte 450 civarındadır.

Ürünlerimizin yüzde 85'ini ihraç etmekteyiz. Ebatlı ürün için Amerika, Avrupa ve Orta Doğu ana pazarlarımızdır. Blok

Sektörümüzün en büyük sorunu markalaşamamaktır.

ihracatı ise Çin, Hindistan, Malezya ve Tayvan ülkelerine gerçekleşmektedir. Doğal taş sektöründe özellikle üretimden ihracat olarak ilk 5 firma arasında yer almaktayız.

Türkiye'nin madencilik sektöründe ve sizin faaliyet gösterdiğiniz alanda yıllar itibariyle gelişimini değerlendir misiniz? Sektörünüzün bu alandaki gelişimine yönelik öngörüleriniz neler?

Madencilik sektörü ülkemizin ihtiyacı olan döviz girdisini sağlayan ve çoğunlukla yerli yatırımla ülkeye istihdam ve vergi sağlayan başlıca sektörlerdendir. Birçok ihracat kalemi olan madencilik sektöründe biz doğal taş ihracatı gerçekleştirmekteyiz. 2002 yılında 302 milyon dolar olan doğal taş ihracatı 2016 yılında 1.8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Doğal taş sektörü en büyük ihracatı 2013 yılında 2.2 milyar dolar ile olmuştur. Bunda Çin'in büyümesi çok etkili olmuştur. Her ihracat sektörü gibi doğal taş sektörü de yurtdışındaki büyümeyle doğru orantılıdır.

Artan rekabet ve global ekonomideki yavaşlık önümüzdeki dönemde sektörün daha stabil bir büyüme gerçekleştireceğini öngörüyoruz.

Sektörün yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileriniz hakkında bilgi verir misiniz?

Sektörümüzün en büyük sorunlarından biri rekabet içinde

olduğumuz diğer ülkelere kıyasla girdi maliyetlerimizin artmasıdır. Bunda akaryakıt ve elektrik fiyatlarının artışı etkilidir.

Artan kalifiye eleman ihtiyacı konusunda sektör maalesef yetersiz kalmaktadır. Mevzuat değişiklikleri ise izin alma sürelerini çok uzatmaktadır. Doğal taş da bir nevi moda bir sektör olduğu için izinleri alıp üretime geçip satışı yapılan kadar bazı taşların modası geçmektedir.

Çünkü izin aşaması birkaç Bakanlığa müracaat ve olurları gerekmektedir. Maden işlerinin tek bir Bakanlık üzerinden takip edilmesi hem denetim hem izin açısından daha kolay olacağını düşünüyorum.

Tabii ki sektörümüzün en büyük sorunu bence markalaşamamaktır. İtalya doğal taş sektöründe öncü bir ülke olarak daha az tonaj ile çok daha fazla ciro yapmaktadır. Dünya doğal taş rezervinin yüzde 40'ının ülkemizde olduğunu düşünürsek markalaşma ve ürünümüzü doğru pazarlama noktasında çok geri kaldığımız bir gerçektir. İhracatçı birlikleri son yıllarda bu konuyla alakalı çalışmaları hızlandırmıştır. Fakat önemli olan şirket sahiplerinin hep birlikte dayanışma içerisinde bu sorunun çözüleceğine inanıyorum.

2 bin 500 çalışan ocak ve irili ufaklı 9 bine yakın doğal taş işleyen atölye ve fabrikalarımızın bulunduğu ülkemizde mermer ithalatı yapıyor olmak da sektörümüz için bir üzüntü. Ülkemiz içinde döviz kaybına yol açmaktadır. Kamu ve büyük projelerde yerli taş kullanım şartı getirilmesi hem ülkemize hem sektörümüze faydası olacağı kanaatindeyim. ■

OLCAY ARSLAN

Batı Ege Mermer San. ve Tic. A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı

Bu yıl ki yeni yatırım planlarınızı anlatır mısınız?

Batı Ege Mermer olarak ihracat rakamımızı artırma amaçlı 2018 yılının sonuna doğru 3 tane daha ocak açmak için izin sürecimizi devam ettiriyoruz. Fabrikalarımızdan çıkan ebatlı ürün satışını genişletmek amacıyla birçok farklı ülkelerdeki mermer fuarlarına katılarak ihracat yapabileceğimiz yeni pazarlar araştırıyoruz.

İdamar Mermer Granit Ltd. Şti. Halkla İlişkiler ve Pazarlama Sorumlu Müdürü
 Hanzade Güngören: Yurt içi pazar bizim kalbimiz. Yurt içinde başarılı olmadan yurt dışı başarısı beklenemez.

Mermer sektörü ve İdamar Mermer...

Türkiye olarak doğal kaynakların nitelik ve çeşitliliği açısından çok zengin çok şanslı bir ülke olsak da sadece o kaynağa sahip olmak yetmiyor. Onu işlemek yeni bir soluk kazandırmak bambaşka bir formda sunmak gerekiyor. O nedenle zamanın getirdiği yüksek kalite standartlarına ayak uydurmalı, kaynaklarımızı blok ocaktan çıktığı andan itibaren en efektif şekilde kullanmalı, işçiliğe, özellikle son ürün kalitesine önem vermeliyiz.

StonePlus by İdamar olarak, madencilik sektöründe 1976 yılından beri faaliyet göstermekteyiz. İdamar Mermerin kurucusu kayınpederim rahmetli Ragıp Güngören'in işlettiği Ege Kahve ocağı ile başlayan maden sevdamız yıllar içinde değişen ticari koşullara ve pazar ihtiyaçlarına göre daha da gelişip şekillendi.

Şirketi babasının izinden giderek devralan eşim Burak Güngören ve ortağımız Volkan Kahraman'ın da katkılarıyla Ege Bölgesi'nin en büyük ve en geniş mermer, granit, kompoze taş ve yarı değerli taş stokuna sahip depolarından biri haline geldik. Bu yıl, en son breton teknolojsi ile üretilen Kuartz yüzey, Coante markasının Ege Distribütörü olduk.

Buca ve Menemen de faaliyet gösteren 2 depomuz bulunmakta. Torbalı' da açtığımız kapalı alan showromumuz da ise alışılmış mermer depoculuğuna yeni bir soluk getirerek toz toprak olmadan, güneş ışığına maruz kalmadan keyifle gezebileceğiniz, müzik eşliğinde kahvenizi yudumlarken hem

HNZD Design
 markamızla mermer
 aksesuarlarımızı yurt
 içinde ve Amerika
 başta olmak üzere yurt
 dışında da son kullanıcı
 ile buluşturmaktan
 büyük keyif alıyoruz.

yurt içi hem de yurt dışından özenle seçip getirttiğimiz nadide mermer, yarı değerli taş koleksiyonumuzu inceleyebileceğiniz bir mekâna dönüştürdük. Son olarak İstanbul Ferhatpaşa'da açtığımız yeni depomuz ile inşaat sektörünün kalbi İstanbul' da bugüne kadar biriktirdiğimiz tecrübe ile ve toplamda 100 bin metrekarenin üzerinde stokumuzla hizmet vermeye devam ediyoruz.

Ürün çeşitliliğine özellikle yeni renkler keşfetmeye, klasik renklerin dışına çıkıp müşterilerimize yerli ve yabancı değişik alternatifler sunmaya özen gösteriyoruz.

Yurt içi pazar bizim kalbimiz. Yurt içinde başarılı olmadan yurt dışı başarısı beklenemez. Geniş satış ekibimizle, İzmir ve İstanbul depolarımızla yurt çapında faaliyet gösteriyoruz. Ancak dövizde yaşanan son gelişmeler neticesinde yurt dışında BAE, Katar, Kuveyt, Lübnan, Fas ile başlayan ihracatımıza Suudi Arabistan, Pakistan, İtalya ve Bulgaristan ile günden güne arttırarak devam etmeyi umuyoruz. Türkiye olarak doğal kaynakların nitelik ve çeşitliliği açısından çok zengin çok şanslı bir ülke olsak da sadece o kaynağa sahip

HANZADE GÜNGÖREN

İdamar Mermer Granit Ltd. Şti.

Halkla İlişkiler ve Pazarlama Sorumlu Müdürü

olmak yetmiyor. Onu işlemek yeni bir soluk kazandırmak bambaşka bir formda sunmak gerekiyor. O nedenle zamanın getirdiği yüksek kalite standartlarına ayak uydurmalı, kaynaklarımızı blok ocaktan çıktığı andan itibaren en efektif şekilde kullanmalı, işçiliğe, özellikle son ürün kalitesine önem vermeliyiz.

Mermer, kullanım çeşitliliği açısından eşsiz güzelliğe sahip. Yıllardır alışageldiğimiz kullanım alanları dışında dekorasyonda, sofrta sunumlarında, masa ve sehpalarda zevkle kullanacağımız formlara kolaylıkla dönüştürülebilen zamansız bir malzeme.

Bizde HNZD Design markamızla mermer aksesuarlarımızı yurt içinde ve Amerika başta olmak üzere yurt dışında da son kullanıcı ile buluşturmaktan büyük keyif alıyoruz. Mermercilik yoğun işgücü ve emek ağırlıklı çalışma şartlarına sahip en zor sektörlerden bir tanesi. Ocak sahipleri, fabrikalar ve depocular olarak hepimizin amacı kendi yurdumuzun doğal zenginliklerine hak ettiği değeri vermek, yurt dışında benzerleri ile pazar şansını arttırmak olmalı. Ancak tüm dünyadaki rekabet ortamı, ekonomik krizler, mermere alternatif sunulan rakip ürünler sektörümüzün zor kısımları olsa da doğal malzemenin görsel zenginliğini de başka hiçbir şeyde bulmak mümkün değil.

Her zaman olduğu gibi 2018'de de yurt dışındaki trendleri yakından takip etmeye, mevcut ürünlerimize çeşitlilik kazandırarak pazara yeni soluk getirmeye, hem de yurt içinde yüksek segmentürün taleplerine karşılık verebilmek adına fuar ve müşteri ziyaretlerine çok önem veriyoruz. Bu dinamik yapımızı önümüzdeki yıllarda da sürdürmeyi hedefliyoruz. ■

İnşaat, onarma, montaj ve teknik hizmet faaliyetlerinde götürü gider uygulamasına esas alınacak hasılat, mükelleflerin bu faaliyetlerinden elde edilen ve genel esaslar çerçevesinde tevsik edilen döviz cinsinden yurt dışı hasılatı ifade etmektedir.

İhracat Yapıyorsanız Fazladan Vergi Ödemeyin!

İnşaat, onarma, montaj ve teknik hizmet faaliyetlerinde götürü gider uygulamasına esas alınacak hasılat, mükelleflerin bu faaliyetlerinden elde edilen ve genel esaslar çerçevesinde tevsik edilen döviz cinsinden yurt dışı hasılatı ifade etmektedir. Azami götürü gider tutarının hesaplanmasında, kazancın Türkiye'de genel netice hesaplarına intikal ettirildiği tarihte geçerli olan T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınacaktır.

BURAK CÜCE

*Dikkan Group Muhasebe Müdürü
Serbest Muhasebeci Mali Müşavir/CPA*

İHRACAT YAPAN İŞLETMELER BELGESİZ GİDERLERİNİ KAYDEDEBİLİR Mİ?

Vergi Usul Kanununun 227 ve müteakip maddeleri hükümlerinde belirtilen şekilde belgelendirilmesi zorunlu olup, bu hükümler çerçevesinde belgelendirilemeyen giderlerin ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılması mümkün değildir. Ancak, 4108 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 40'inci maddesinin 1 numaralı bendine eklenen bir hükümlerle, bazı giderlerin Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerine göre belgelendirilemediği hallerde de ticari kazancın tespitinde indirime müsaade edilmiştir.

194 sıra nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği çerçevesinde götürü gider uygulamasına ilişkin düzenlemelere aşağıda değineceğiz.

KİMLER YARARLANABİLİR?

Götürü, gider uygulamasından ihracat, yurt dışında inşaat, onarma, montaj ve teknik, hizmetler, ile taşımacılık faaliyetinde bulunan, dar mükellefiyet esasında, vergilendirilenler de dahil olmak üzere gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri yararlanabileceklerdir.

BELGELİ GİDERLERE İLAVETEN UYGULANMASI

Belgelendirilememiş giderlere karşılık olmak üzere, götürü gider kaydı, mükelleflerin genel esaslara göre belgelendirilmiş giderlerinin gider kaydına engel teşkil etmemektedir.

Götürü Gider Kaydedilebilecek Azami Tutar

Götürü olarak gider kaydedilebilecek tutar, ihracat ve yurt dışında yapılan inşaat, onarma, montaj, teknik hizmetler ile taşımacılık faaliyetlerinden döviz olarak elde edilen hasılatın binde beşini aşamayacaktır. Sözü edilen hasılat kavramı içinde değerlendirilecek dövizlerin, kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye getirilme şartı aranılmayacaktır:

GÖTÜRÜ GİDER UYGULAMASINDA HASILAT

1. İhracat Hasılatı

Her türlü ihracat ve yurt dışı taşımacılıktan döviz cinsinden sağlanan hasılat, götürü gider kaydına esas azami tutarın hesaplanmasında dikkate alınabilecektir. Türk Lirası karşılığı yapılan ihracat hasılatı azami gider tutarının tespitinde dikkate alınmayacaktır. Ancak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Türk Lirası karşılığı yapılmış ihracat, döviz cinsinden hasılat olarak kabul edilecektir. Ancak, gümrük hattı dışındaki mağaza ve işletmelere yapılan mal teslimleri, yabancı gemi ve uçaklara ve uluslararası taşımacılık yapanlara akaryakıt, su, kumanya ve sair malzeme teslimleri, Türkiye'deki konsolosluklara

diplomatik temsilciliklere, uluslararası kuruluşlara ve askeri tesislere yapılan mal teslimleri, Türkiye'de ikamet etmeyenlere yurt içinde yapılan mal teslimleri, uluslararası ihaleye çıkarılan projelere ilişkin olarak Türkiye'de yapılan mal teslimlerinden sağlanan hasılat ile transit ticarettten sağlanan hasılat götürü gider kaydedilmesinde ihracat hasılatı olarak dikkate alınmayacaktır. Bu şekilde satılan malların yurt dışına çıkarılmış olması önem arz etmemektedir.

Döviz olarak elde edilen ihracat hasılatının Türk Lirası karşılığının tespitinde, hasılatın kanuni defterlere kaydedildiği tarihte geçerli olan ve T.C. Merkez Bankasınca tespit ve ilan edilmiş döviz alış kurlarının esas alınması gerekmektedir.

Hasılatın kanuni süreden sonra kayıtlara intikal ettirilmesi halinde, götürü gider uygulamasında dikkate alınacak hasılat, kayıtlara intikal ettirilmesi gerektiği tarihteki kur üzerinden hesaplanacaktır. Dövizlerin yurda getirilmesi gerektiği tarihe kadar doğan kur farklarının ise bu uygulamada dikkate alınamayacağı tabidir.

Geçici, kabul, rejimi çerçevesinde ithal edilen, ham ve yarı mamul maddelerin Türkiye'de bir işlem gördükten sonra ihracatından sağlanan döviz hasılatı da diğer ihracat şekillerinde olduğu gibi götürü gider uygulamasına konu olabilecektir.

2. Yurt Dışı Taşımacılık Hasılatı

Her türlü yurt dışı taşımacılık faaliyetinden döviz olarak sağlanan hasılat götürü gider uygulamasına konu olabilecektir “Yurt dışı taşımacılık” ifadesinden başlangıç veya bitiş noktasından herhangi biri veya her ikisi yurt dışında bulunan taşımacılık işlerinin anlaşılması gerekir. Yük taşımacılığının yanısıra yolcu taşımacılığında sağlanan hasılat da götürü gider uygulamasına konu olabilecektir.

CF veya CIF teslim şartı ile yapılan ihracatta, ihracatçının nakliyeyi döviz karşılığında başka gerçek veya tüzel kişilere yaptırmaması halinde, ihracatçı götürü gider uygulamasından nakliye ve sigorta bedeli hariç ihracat bedeli (FOB satış bedeli) üzerinden yararlanabileceğinden, taşıma işini döviz karşılığı yapan nakliyeciler söz konusu döviz cinsinden taşımacılık hasılatını götürü gider uygulamasında dikkate alabileceklerdir. Yurt dışı taşımacılığın Türk Lirası karşılığı yapılması durumunda ise nakliyecilerin bu taşımacılık hasılatı dolayısıyla götürü gider uygulamaları mümkün olmayacaktır.

3. Yurt Dışında Yapılan İnşaat, Onarma, Montaj ve Teknik Hizmetlerden Sağlanan Hasılat

Yurt dışında inşaat, onarma, montaj ve teknik hizmet faaliyetlerinde bulunan kurumlar, bu işlerden elde ettikleri hasılatın binde beşini aşmamak şartıyla götürü olarak hesapladıkları giderleri, söz konusu yurt dışı faaliyetlerden sağlanan kazançlardan düşecekler ve kalan kısmı Türkiye’de genel netice hesaplarına intikal ettireceklerdir.

İnşaat, onarma, montaj ve teknik hizmet faaliyetlerinde götürü gider uygulamasına esas alınacak hasılat, mükelleflerin bu faaliyetlerinden elde edilen ve genel esaslar çerçevesinde tevsik edilen döviz cinsinden yurt dışı hasılatı ifade etmektedir. Azami götürü gider tutarının hesaplanmasında, kazancın Türkiye’de genel netice hesaplarına intikal ettirildiği tarihte geçerli olan T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınacaktır. Buna göre, azami götürü gider tutarı, mükellefin döviz cinsinden inşaat, onarma, montaj ve teknik hizmet hasılatına söz konusu tarihteki döviz kurunun uygulanması suretiyle tespit edilecektir.

Buna göre, yurt dışında inşaat, onarma, montaj ve teknik hizmetlere ilişkin faaliyetlerin zararlı sonuçlanmış olması götürü gider hesaplanmasına engel teşkil etmemektedir. Bu durumda, götürü olarak hesaplanan giderler, bu zararları artırıcı bir unsur olacak ve genel hükümler çerçevesinde indirim konusu yapılacaktır.

Öte yandan, yurtdışında yapılan inşaat, onarma, montaj ve teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar hakkında Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 24 üncü maddesine göre istisna uygulayan mükellefler de söz konusu faaliyetlerine karşılık olmak üzere götürü gider hesaplayabileceklerdir.

Bu mükellefler, yurt dışındaki bu işlerle ilgili giderlerine karşılık olmak üzere götürü olarak hesapladıkları giderleri, söz konusu yurt dışı faaliyetlerden sağlanan kazançlardan düşecekler ve kalan kısmı Türkiye’deki genel netice

hesaplarına intikal ettireceklerdir. Böylece Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 24 üncü maddesine göre kurumlar vergisinden müstesna tutulacak kazanç tutarı hesaplanan götürü gider tutarı kadar azalmış olacaktır.

4. İhraç Kaydıyla Mal Tesliminde Hasılat (*)

İlgili tebliğde ihraç kaydıyla yapılan mal tesliminde bulunan işletmenin ihracattaki katkıları oranında götürü gider uygulamasından yararlanabileceği belirtilmiş fakat *“(Danıştay 4. Dairesinin 17.3.1999 tarih E. 1998/594 K: 1999/1152 sayılı Kararı ile bu bölüm iptal edilmiştir.”

Bu sebeple İhraç kayıtlı teslimlerde götürü gider uygulamasından söz edemeyiz.

Götürü Olarak Hesaplanan Giderlerin Muhasebeleştirilmesi

İşletmenin yurt dışı faaliyetlerine ilişkin olarak yapılan belgesiz giderlerin de Tekdüzen Muhasebe Sisteminde ilgili gider hesaplarında izlenmesi ve dönem sonunda «690 Dönem Kar-Zarar» hesabına aktarılması gerekir. Belgesi temin edilemeyen giderlerin, bu tebliğde yapılan açıklamalar çerçevesinde hesaplanacak götürü gider tutarını aşan kısmı, kanunen kabul edilmeyen gider olarak Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre belirlenen ticari kara ilave olacaktır. Dolayısıyla, belgesiz giderlere karşılık olmak üzere götürü olarak hesaplanan giderler, ticari kara eklenmemiş olduğundan vergi matrahına da dahil edilmemiş olacaktır.

ÖRNEK

(x) Anonim Şirketi, 2018 yılında döviz karşılığı yapılan ihracattan 100.000.000 TL hasılat elde etmiştir.

Şirketin 2018 yılda ihracat faaliyeti ile ilgili 3.000.000 TL gideri bulunmaktadır.

Bu giderlerin 600.000 lirasının belgesi temin edilememiştir. (Hasılatın %0,5’i olan 500.000 TL gider yazabilecektir. Kalan 100.000 TL Kanunen Kabul Edilmeyen Gider olarak değerlendirilir.)

Bu durumda ticari kazançtan indirilebilecek götürü gider tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

İhracat Hasılatı	: 100.000.000 TL
Belgelendirilmiş Giderler	: 2.400.000 TL
Belgelendirilmemi Giderler (100.000.000 TL x %05)	: 500.000 TL
Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	100.000 TL
Ticari Kazançtan indirilebilecek Toplam Gider	: 2.900.000 TL

Sonuç olarak yukarıdaki örneği uygulayan (x) Anonim Şirketi; 500.000 TL götürü gider uygulaması ile 2018 yılı için %22 oranında uygulanan Kurumlar Vergisi yönünden “110.000 TL” vergi avantajı sağlayabilecektir. ■

MAVI DIZAYN
Mimarlık | İnşaat | Dekorasyon

aydınlık modern dizaynlar

Konut - Sanayi Yapıları - Mağaza Proje ve Dekorasyon Uygulaması

www.mavidizayn.com.tr
0 232 464 65 08

**İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Özgener:
Söylemleri, icraat ile şehrin gündemine taşımamız lazım**

“

İzmir

için artık icraat zamanı...”

Endüstri 4,0'dan tarımın geleceğine kadar verilen mesajlar aynı ama artık bir şeyler yapma zamanı, söylemin ötesine geçme zamanı. Şu ana kadar söylemlerde kaldık, artık bu söylemleri icraat ile şehrin gündemine taşımamız lazım. Bu dediğimi çok önemsiyorum.

RÖPORTAJ: SEDA GÖK

Mahmut Özgener, geçtiğimiz günlerde Türkiye gündeminde de yer bulan İzmir Ticaret Odası seçimlerinde 'birlik-beraberlik' mesajı ile başkanlık koltuğuna oturdu.

Göreve geldikten sonra ilk röportajını YARIN Dergisi'ne veren Mahmut Özgener, İzmir'in yaşadığı süreci "Aslında alt alta koyduğumuzda hepimiz aynı şeyi söylüyoruz. Farklı düşünen yok. Endüstri 4,0'dan tarımın geleceğine kadar verilen mesajlar aynı ama artık bir şeyler yapma zamanı... Söylemin ötesine geçme zamanı... Şu ana kadar söylemlerde kaldık. Artık bu söylemleri icraat ile şehrin gündemine taşımamız lazım. Bunu çok önemsiyorum" diyor.

Dünyanın geleceğinde kentlerin ön plana çıkacağına vurgu yapan Özgener, İzmir'in bu konuda önemli avantajları olduğuna dikkat çekiyor. İzmir Ticaret Odası olarak bu konuda özel bir hazırlık içinde olduklarını ve önümüzdeki günlerde kamuoyu ile paylaşacaklarını bildiren Özgener, "İzmir'in geleceği ile ilgili bir hazırlık içerisindeyiz" diyor. Öte yandan mesaisinin büyük kısmını İzmir Ekonomi Üniversitesi'ne ayıran Özgener, şehrin eğitim hayatındaki gelişimini önemsendiğini ve vakıf bünyesinde anaokulundan üniversiteye uzanan bir eğitim projesi üzerinde çalıştıklarını anlatıyor.

Mahmut Özgener ile İzmir'in iş, eğitim, sosyal ve spor alanındaki gelişimini bütün yönleriyle konuştuk.

Sizi Ege Tütün İhracatçıları Birliği başkanlığınızdan itibaren tanıyorum. Uzun yıllar Ege Tütün Birliği'nin başkanlığı, EIB ve TIM'de başkan vekilliği yaptınız. 3 dönem Türkiye Futbol Federasyonu yönetimi... Bu görevler size İstanbul'dan ve dünyadan İzmir'i görme şansını verdi. O bakış açısını göz önünde bulundurduğumuzda 'Keşke İzmir'de de olsa...' dediğiniz başlıklar nelerdi? Şimdi baktığınızda nasıl bir şehirde yaşıyoruz?

Bu sorunun cevabının birçok ayrı noktası olacak. Birincisi; yaşam kalitesi açısından baktığımda 'İzmir'de şu olsun' diyeceğim hiçbir şey yok. Nerede görev yaptysam sonunda dört gözle İzmir'e geri dönmeyi bekledim. İzmir'e hep özlemim oldu, özellikle Türkiye Futbol Federasyonu başkanlığı dönemimde İzmir'den çok uzak kaldım ama İzmir'e özlemle döndüm. Çünkü İzmir'deki yaşam keyfini hiçbir yerde almadım. Dolayısıyla hakikaten İzmirli olmak ve İzmir'de yaşamak hem keyif hem ayrıcalık...

İzmir'in insanı güzel, modern bir şehir, her anlayışa saygı duyan, yaşaması kolay bir şehir. Yaz-kış, kısa mesafelerle keyif alabileceğiniz yerlere gidebileceğiniz bir şehir. Bir de en büyük keyif ailemin de burada olması oldu. Gittiğim yerlerde eksiklikler gördüm ama İzmir'de hiç eksiklik görmedim. Ama spor açısından baktığımızda, çok büyük eksiklikler hissettim. Tesisleşme açısından İzmir'in geride kaldığını gördüm. Sadece futbol açısından bakmıyorum. Diğer spor kollarına da baktığımda büyük eksiklerin olduğunu yakından takip ettim. Aslında federasyon başkanırken Euro 2016'ya adaylığımızda ülkeye böyle bir turnuva kazandırma heyecanı benim için büyüktü ama başka bir heyecan bu turnuvayı kazandığımızda İzmir'in çok önemli bir eksikliğini giderebilme fırsatını yakalamam olacaktı. Maalesef kazanamadık. Aynı zamanda şehrimde de bir eser kazandıramamaktan dolayı üzüldüm. Ondan sonra da hep sabır ve umutla bir stat yapılmasını bekledim. Şükürler olsun bugün iki stat yapılıyor. Ama İzmir'in tam ihtiyacını karşılayamayacak.

Neden?

Çünkü İzmir'in eksikliği; büyük organizasyonlarda ev sahipliği yapabilecek bir stadın olmaması... Bu iki stad da bunu karşılayamıyor. Tabii ki bu iki stadı yapan herkese büyük bir teşekkür borçluyuz. Büyük bir eksikliği giderecektir.

Peki, şehre iş dünyası açısından bakmanızı istediğimde...

İş âlemi açısından baktığımda eksikliğini hissettiğim şey; İzmirli iş insanlarının görev alma eksiklikleri idi. Bu, gerek iş imkânı yaratmakta gerekse lobicilikte sorunların çözümünde çok önemlidir. Ama sivil toplum kuruluşlarının yönetimlerine baktığımda İzmirli sayısının azlığını ve bunun şehir için çok büyük bir eksiklik olduğunu gördüm. Kendimden de şöyle bir örnek vereyim; başkanlığı bıraktıktan sonra "Futbol federasyonu seçimlerinde aktif rol alın, İzmirli kişilerin kurullarda yer almasını önemseyin" diye defalarca temennilerde bulundum. Ancak bu eksiklik hala sürüyor.

İzmirli neden böyle bir hassasiyet gösteriyor?

Bu hassasiyet değil, İzmirli bu konuda yeteri kadar kendini ön plana çıkaramıyor. Yeteri kadar sosyal ilişkilerini kuvvetli hale getiremiyor. Bir kurumda istediğiniz kadar başarılı olun, eğer ilişkilerde kuvvetli değilseniz hevesli değilseniz buralara gelemezsiniz.

Buralarda görev yapmak sizin hem iş hem özel hayatınızdan da büyük fedakârlıklar gerektiriyor. İzmir bu konularda fazla tutucu, kendi iş hayatından ödün vermek istemiyor. Bir sebebi bu olabilir.

Mazhar Zorlu, futbol federasyonu başkanlığı yapmış çok değerli bir büyüğümüz. Ben de futbol federasyonu başkanlığı yaptım. Bunlar çok büyük kurumlar, bahsettiğim kurum, iş aleminin iş dünyasının en geniş kurumu. Futbol dediğiniz zaman belki de bu ülkenin en önde gelen kurumu.

İzmirliiler, başkan vekilliğinde takılıp kalıyor. Neden?

Bunun cevabını ben veremem ama insanların önünün açık olduğunu gösteren örneği kendimle verebilirim. Türkiye Futbol Federasyonu'nda önce yönetim kurulu üyesi sonra başkan vekili sonra da başkan oldum. Demek ki; olunabiliyor. Bu görevlere geldikten sonra gösterdiğiniz performans da önemli. Bu makamlar rekabetin yoğun olduğu, seçim süreçlerinin zorlu geçtiği yerler ve görevler. Ama siz kendinize inandıysanız ve insanlar size güven duyuyorsa, oluyor. Bunun ana özü; güven ve sizin beceriniz... Açıkçası İzmir'de sivil toplum örgütlerinde görev yapan arkadaşlara baktığım zaman çok kapasiteli, heyecanlı ve şehre hizmet verecek çok insan görüyorum.

İzmir'in EXPO adaylığı sürecinde de göreviniz gereği sizinle sohbet etme imkânım oldu.

O zaman bu projenin önemini anlatın dediğimde 'Seda, bu projeyi çocuklarımızın geleceği için istiyorum' demiştiniz. O projeyi kazanamadık ama bugün baktığımızda İZTO Başkanı olarak çocuklarımızın geleceği için neler hayal ediyorsunuz?

Bugünün İzmir'ine baktığımız zaman cevabı zor bir soru. Ben çocuklarımızın geleceğinde eğitim kurumlarının daha üst düzeyde olduğu şehirde yaşamın daha kolay olabileceği, sanatın daha sevilen ve sanatın daha izlenilebilir olanaklara sahip olduğu, geçmiş kültürünü yaşatan müzelerin olduğu daha sosyal bir İzmir hayal ediyorum.

Başkanlığınızla birlikte İzmir'de bir birlik havası oluştuğunu görüyoruz. İEF kapsamında EIB ve EBSO ortak heyetlerini kabul etmeye başladınız. Daha önce böyle bir uygulama yoktu. Ortak ilanlar vermeye başladığınızı görüyorum. Bunlar güzel olumlu gelişmeler. Bu sürecin projelere yansımaları nasıl olacak? Bu birlikte hareket etme kültürünü önümüzdeki günlerde hangi alanlarda görmek mümkün olacak?

Birlikteliğin her anlamda şehre pozitif anlamda katkısı olacağına inanıyorum. Zaten İzmir Ticaret Odası'nın seçim sürecinde de çok sık bu mesajları verdim. Değişimden kast ettiğimiz şeylerden biri buydu. Katılımcı, birleştirici ve uzlaşmacı bir yönetim anlayışı sözünüle seçildim. İnsanlar hem benim hem arkadaşlarımla samimiyetine, uzlaşmacı ve barışçıl kimliğimize inandı.

Aslında sizin İzmir Ticaret Odası'nda bir geçmişiniz yoktu...

Doğru. Seçim sürecinde beni en mutlu eden şeylerden biri şu oldu; İZTO'da bir geçmişim yoktu. Açık söyleyeyim, seçilmeden önce Oda'ya girmişliğim de yok. Bunu seçim sürecinde aleyhimde dahi kullandılar. Ama şunu söylemek istiyorum; ben bunun Oda'da geçmişim olmamasına rağmen başka kurumlarda görev alan biri olarak, bir de iş insanı kimliğimle hep bu kurumlarda yapılanları ve kurumda olanları yakından takip ettim. O yünden geçmişini biliyorum. İzmir'de ilk defa bana sorarsanız; bir Oda seçimi İzmir halkı tarafından bu kadar takip edildi. Aslına bakarsanız İZTO seçimini Türkiye'nin gündemine biz taşıdık. TOBB bünyesindeki Oda seçimlerinde en çok merak edilen ve konuşulan bizim Oda'nın seçimiydi. Hatta TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu'nu İzmir'deki üç oda başkanı ve yönetim kurullarımız ile beraber ziyarete gittiğimizde bize söylediği "Türkiye'deki en zor seçimi Mahmut

Biz şuna inanıyoruz; dünyanın geleceğinde kentler ön plana çıkacak. İzmir'e bu açıdan baktığımızda öne çıkaracak birçok avantajları var.

kazandı" idi. Bu işin güzel yanı... Şunu da özellikle belirtmek isterim ki, yönetim kurulumdaki arkadaşlarıma ve Oda'da çalışan herkese teşekkür borçluyum. Gene seçimden önce söylediğim gibi yönetim kurulumuz çok güzel bir örnek teşkil ediyor. Katılımcı yönetimden kastettiğimizin ne olduğunu bizim yönetim kurulumuz gösteriyor. Hakikaten başkan vekillerim ve yönetim kurulu üyesi arkadaşlarım çok çalışıyorlar. Kurumun başarısı bir başkana değil; başkan ve arkadaşlarına bağlı hale geldi. Kurumda olması gereken de budur. Ben arkadaşlarıma ne kadar süreçlere dâhil edebilirsem ne kadar çalışmalarını sağlayabilirsem biz kurum olarak o kadar iyi işler yapacağız. Aynı şeyden yola çıkarak diğer odalar ile birlikte yol alacağız. Çünkü bizim hedefimiz aynı.

Hedefimiz; İzmir'e projeler üretmek, İzmir'in sorunlarına çözüm bulmak ve bu vesile ile de Türkiye'ye katkı sağlamak. Biz birlikteliğe ne kadar önem verirsek o kadar başarılı oluruz. O kadar daha çok proje... Birlikten güç doğar.

Biz üç kurumun başkanı olarak aynı masada onları ağırlayarak önemli bir mesaj veriyoruz. Ben bir şehrin en önemli başkanlarını kol kola karşımda gördüğüm zaman derim ki, "Bu şehirde bir sinerji var. Bu şehirde bir birliktelik var" İşte o zaman ben burada iş yapmayı tercih ederim. Bu kurumlarımızın tabanda zaten bir birlikteliği varken tavanda neden birliktelik olmasın?

Biz Ankara'ya gittiğimizde birlikte gidiyoruz. Burada bir proje üreteceksek birlikte üretiyoruz, tartışıyoruz ve pişiriyoruz. Bizim aklımıza gelmeyen bir şey başka Oda'nın aklına geliyor. Buna devam edeceğimizden kimsenin şüphesi olmasın. Ama ben bu birlikteliği sadece Odalar olarak görmüyorum.

Aynı zamanda çok değerli sivil toplum örgütleri var. EGİAD var ESİAD var... Çok geniş bir tabana hitap eden esnaf sanatkar odaları var. Dolayısıyla bunlarla da diyaloglarımız devam ediyor. Mesela Oda olarak girişimciliği çok önemsiyoruz. Çok da önemli bir proje gerçekleştiriyoruz. Girişimcilik Merkezi Projesi...

Bu konuda yurt dışına iki seyahat yaptık. Aynı konuda EGİAD'ın da aynı hassasiyeti ve çok başarılı çalışmalarını biliyoruz. EGİAD Başkanı Aydın Buğra İter ile konuştuk bu projede ortak hareket edeceğiz.

EGİAD'ın melek yatırımcıları üzerine mi?

Evet, ama daha da genişletiyoruz. İzmir'i bir bütün olarak kucaklamak istiyoruz. Şunu sevinerek görüyorum. Herkes özlem içinde bunu bekliyormuş. Özlem içerisinde atılacak bir adımı bekliyormuş. Bu adımı bizim atmamız çok keyifli oldu. İzmir Ekonomi Üniversitesi var. Üniversitemizin yeni dönem mütevelli heyetini kurarken de aynı düşünce ile hareket ettik. EİB'in eski başkanını, EGİAD başkanını, Arkas Holding'in CEO'sunu aldık. Çünkü üniversite bu şehir için bir değerdir.

Siz de mesainizin yarısını üniversiteye ayırıyorsunuz. Sizin de oraya karşı bir hassasiyetiniz var anladığım kadarıyla...

Eğitim ile ilgili çok hayallerimiz var. Eğitimin kalitesini değiştirmek ile ilgili hayallerimiz var. Aslında eğitimi biraz çeşitlendirmek istiyoruz. Bizim hayalimiz anaokulundan lise sona, ondan sonra da üniversiteye... Yani eğitimin her kademesinde eğitim verecek bir okul yaratmak. Bununla ilgili de projelerimize çalışmaya başladık. Güzelbahçe'de bizden önceki dönemde alınan çok değerli bir arsa var. Eski dönem vakıf yöneticilerimize de böyle bir yer kazandırdıkları için emeklerinden ötürü teşekkür ediyoruz. Oranın imar durumu netleşti, orada böyle bir hayalimiz var.

İlk kazmayı ne zaman vurmaya düşünüyorsunuz?

Daha erken. Biraz önümüzü görmemiz, bütçemizi yapmamız lazım. Nasıl bir okul hayal ediyoruz netleşmesi lazım.

Önce lise mi açılacak?

Hepsini bir bütün olarak yapacağız. Anaokulundan liseye hepsi bir bütün olsun istiyoruz.

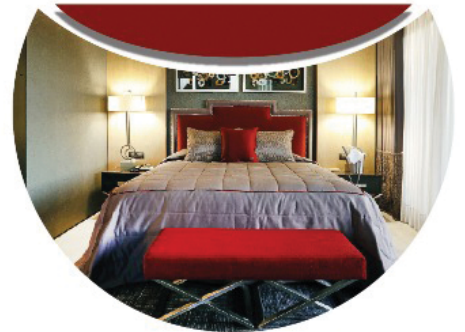
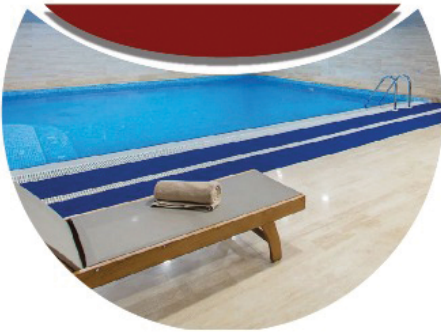
Ben bir şehrin en önemli başkanlarını kol kola karşımda gördüğüm zaman derim ki, "Bu şehirde bir sinerji var. Bu şehirde bir birliktelik var" İşte o zaman ben burada iş yapmayı tercih ederim. Bu kurumlarımızın tabanda zaten bir birlikteliği varken tavanda neden birliktelik olmasın?

MIA
hotels...city

MIA
hotels
city
★★★★

KONFORUNUZ
bizim için önemli...

✉ info@miacityhotel.com

☎ 0 (232) 220 83 83

📍 Akçay Cad. No:125 Gaziemir/İZMİR

🌐 www.miacityhotel.com

📷 miacityhotel

 KOÇ İNŞAAT
MIA YAPI A.Ş.
MIA YAPI BİR KOÇ İNŞAAT MARKASIDIR

İZTO, vakıf üniversitesi anlamında Türkiye’de de bir rol model. İzmir’de son dönemde farklı kurumların da üniversite kurmak için girişimleri olduğunu görüyoruz. EİB’nin dış ticaret üniversitesi gibi... Bu bilgi birikiminizi talep gelmesi halinde onlara da açar mısınız ya da ortak olur musunuz?

Ortak olmayız. Çünkü ekonomi üniversitesi bizim göz bebeğimiz. Ama bizlere düşen görev; her alanda tecrübelerimizi paylaşmak olacaktır. Rekabet ne kadar artarsa ben o kadar memnuniyet duyarım. Dolayısıyla buraya kaliteli eğitim kurumlarının gelmesinden büyük keyif duyarım. Çünkü artan rekabet kaliteyi de beraberinde getirir. Bizim tecrübelerimizden yararlanmak isteyen, tecrübe ve destek gibi hangi konuda olursa olsun yardımlarımıza ihtiyaç duyan olursa “Bu bizim rakibimiz, bununla konuşmayız” değil tam tersi buraya gelmesi için teşvik ederiz.

İşadamı kimliğiniz ile İzmir’deki yatırım iklimini birlikte değerlendirmek isterim. İzmir’in marka değeri artıyor, birçok araştırma şirketlerinde birinci sırada gösteriliyor vs. Birçok firmanın da burada arazi almak, yatırım yapmak için kol gezdiğini görüyoruz. Şimdi bir taraftan da eleştiriler ile karşılaşılıyor. İzmir’deki sermayenin tam olarak İzmir’e yatırım yapmadığını, işin kremasını en keyifli yanını dışarıdan gelen sermayenin yediğine dair yorumlarla karşılaşılıyor. Bu tespitlere katılıyor musunuz? İzmir sermayesine bu konuda nasıl bir mesaj vermek istersiniz?

Katılmıyorum. İzmir’in geleceğinin çok açık olduğundan şüphemiz yok. Şu anda Oda olarak İzmir’in geleceği için bir çalışma yapıyoruz. Ama tabii detay konuşamam. Bu mesajın içeriğini tam olarak bitirmedeğimizi için bu röportajda bunu vermek de doğru olmaz. Biz şuna inanıyoruz; dünyanın geleceğinde kentler ön plana çıkacak. İzmir’e bu açıdan baktığımızda öne çıkaracak birçok avantajları var. Sermayenin yatırımı açısından baktığımızda da, kanaat önderleri hep doğru söylemler veriyor. Aslına bakarsanız hepsini alt alta koyduğumuzda hepimiz aynı şeyi söylüyoruz. Farklı düşünen yok. Endüstri 4,0’ dan tarımın geleceğine kadar verilen mesajlar aynı ama artık bir şeyler yapma zamanı, söylemin ötesine geçme zamanı. Şu ana kadar söylemlerde kaldık, artık bu söylemleri icraat ile şehrin gündemine taşımamız lazım. Bu dediğimi çok önemsiyorum. Bugüne kadar söylemlerde kaldık. Muhakkak icraat yaptık ama gündem yaratacak icraat yapamadık.

Yatırım kısmına gelince; şimdi bana kızacaklar olacak ama tamamen iş adamı kimliğimle konuşuyorum. Ben, İzmir’de bir yatırım yapacaksam 50 kere düşünmem lazım.

Neden?

Çünkü yatırımda önünü kesecek o kadar engel çıkıyor ki!... İzmir’de büyük bir yatırım yapmaya kalkıştığınızda; doğrudur değildir bilemem buna hukuk karar veriyor ama o kadar çok davalarla boğuşmak zorunda kalıyorsunuz ki!... Bu işadamında zaman kaybına yol açıyor.

Nerede görev yaptıysam sonunda dört gözle İzmir'e geri dönmeyi bekledim.

Maddiyat kaybına, hevesinizin kaçmasına yol açıyor ve buraya yatırımcı gelmesine de engel oluyor. Bunun bin tane örneği var. İzmir'de hukuki süreç yaşamamış büyük bir yatırım neredeyse hatırlamıyorum.

Şimdi haliyle başta sorduğün sorunun dördüncü maddesine geldik. İzmir dışındayken bunu görmedim. Bu İzmir dışındayken neyi özlüyorsunuz dediğinin tersi oldu şimdi söylediğinizin. Yatırımcı olarak İzmir dışına gittiğinde, insan İzmir'de olmamayı özlüyor.

Bunu engellemek çok zor çünkü bir hukuki süreç başlatmak her vatandaşın hakkı. Ama inanın bana İzmir önünü tıkıyor. 'İstemez' bir grup var. Ne olursa olsun bir şey oluyor. Başka bir şehirde olup 3 yılda biten mega projeyi İzmir'de uygulamaya kalktığınızda sadece hukuki süreci 5 sene sürüyor. Sürecinde de o yatırım yapılamıyor. O zaman da şehire karşı haksızlık oluyor.

Farklı zaman dilimlerinde birçok kurumun raporlar hazırladığını görüyoruz. Şimdi bu raporların hepsi raflarda bekliyor. İzmir'in hepsini kapsayacak ortak bir yol haritası diyebileceğimiz bir kitabı çalışmayı İZTO yapmayı düşünüyor mu?

Biraz önce dediğim gibi İzmir'in geleceği ile ilgili bir hazırlık içerisindeyiz. Bitince kamuoyu ile paylaşacağız. Artık kentler öne çıkacak.

Şehirden ciddi anlamda bir beyin göçüyle karşı karşıyayız. Bunun önüne geçmek için neler yapmamız gerekiyor. İzmir burada nerede tıkanıyor?

Başkan yardımcımız Emre Bey'in güzel bir tespiti var. Büyük şirketleri buraya getirmemiz lazım.

Aslına bakarsanız önümüzdeki bir kaç yıl içerisinde İzmir'in cazibesi daha artacak dediğimizde buraya büyük şirketlerin merkezlerini getirmeleri ve beyin göçünü tersine çevirme avantajımız olduğunu düşünüyorum. İstanbul-İzmir Otobanı'nın bitmesi ile İzmir'in çok daha cazip bir hale geleceğine inanıyorum.

İzmir, yaşanması daha kolay ve ucuz bir şehir. Yaşam kalitesi de daha yüksek ve yeterli bir şehir. Bir şirketin genel merkezinin İstanbul'da olmasının maliyeti ile İzmir'de olmasının maliyeti sizin orada satın alacağınız bir binanın metrekare fiyatı ile İzmir'dekininki farkı var. Bizim için Allianz'ın buraya gelmesi bir rol modelidir. Heyecanlandırıcı teşvik edici bir başlangıçtır. Büyük şirketleri buraya çekmeliyiz. Bir de yan sanayi kuruluşları da gelecektir. İzmir'de neden beyin göçü var? İstihdam ve iş imkânları daha az olduğu için gidiyorlar. Siz burada aynı koşulları sağladığınızda o insanlar burada kalacaktır.

Oda içerisinde de bir yeniden yapılanma dönemi yaşanıyor. Bu konuda dışarıdan profesyonel

destek alıyorsunuz. Bu yapılanmanın Odaya ve şehre katacağı dinamikler neler olacak?

Yeniden yapılanmadan kasıt şu; buralar çok büyük kurumlar ve kurumsal yönetilmeli. Kişilerin yönetim anlayışına kalmamalı ya da kişilerin kendine kalmamalı. Hep söylediğim bir şey var. Neticede bunlar geçici görevler, bizim burada görev süremiz bittiğinde arkada bizden sonra gelecekle rin rahat yönetebileceği bir sistem yaratmak istiyoruz.

Bu kurum kendi kendine yürümeli, kişilere bağlı kalmamalı ve kurumsallaşmalı. Göreve geldiğimizde gördüğümüz en büyük eksiklik; kurumsallaşma idi. Bizden önceki dönemin yönetim anlayışı çok farklı bir anlayıştı. Kurumsallaşmanın olmadığı başkanın yönettiği bir kurumdu. Ben hiç bir kurumu öyle yönetmedim. Şunu hep önemsedim; siz yanınızda çalıştığınız kişilere sorumluluk ve heyecan yaşatmanız lazım ki onlar üretebilsin. Üretmeden kurum başarılı olamaz.

Biz şunu çok önemsiyoruz. Burayı bir aile ortamı haline getirmek istiyoruz. Aidiyet duygusunun gelişmesine çok önem veriyorum. Aidiyet duygusu çok önemlidir. Kendinizi oraya ait hissettiğinizde size saygı gösterildiğini hissettiğinizde ve sizin fikirlerinizin dinlendiğini hissettiğinizde o zaman aile ortamını yaratmış olursunuz. Hem de çok daha başarılı işlerin yapılmasına vesile olursunuz.

Ben herkesin fikrini dinlemeye açığm diyorsunuz...

'Her dediğime evet diyen buradan gider' dedim. Ben her şeyi bilemem ki. Mesela şehir plancılığı konusunda uzman

değilim. Doğru değilse beni ikaz edin dedim.

Benim müdürümün görevi doğruyu, kendi fikrini söylemektir. Başkan olarak bana düşen ekip arkadaşlarıma fikrini söylemek cesaretini hissettirebilmektir. Genel sekreterimize de yönetim kurulu üyelerimizin karşısında da yani. Biz oturduğumuz zaman baktım artık ilk başlara göre katılım, fikir söyleme çok daha fazla. Kurumsallaşma sürecinde profesyonel destek aldık. Tüm çalışanlara yönelik anket yaptık, bire bir görüşmeden geçirdik.

Önce sıkıntı ne şikâyet ne beklentiler ne tespitini yaptık analizleri yaptık. Şimdi bu kurumda hangi bölüm ne nitelikli kişilerle nasıl yapılanmalı onun üzerine çalışıyoruz. Bunları biz yapamayız. Her işin erbabı ile çalışmalı. Buradan gittiğimizde öyle bir yapı olacak ki, hiç bir şeyi değiştirmek gerekmeyecek, eğer değiştirirse mekanizmayı bozacağını anlayacağı bir sistem bırakacağız.

Sizin seçim vaatlerinize baktığımda 12 başlık vardı, bu 12 başlığın içerisinde 6 ay geride kaldı. Öncelikli olarak düğmeye bastığınız başlıklar neler oldu?

İnovasyon çok önemli, birincisi İzmir Ticaret Odası eski binasını girişimcilik merkezi yapıyoruz. Bu inovasyon konusunda bize çok faydası olacağına inandığım bir proje. Hocam çok faydalı iki seyahat yaptı.

Tarım OSB konusunda yer seçimini yaptık. Herkesin katılım payı belli olacak. Bu projemiz Tarım Bakanlığı'nın 100 günlük eylem planı içerisine girdi. Dolayısıyla oradan da çok destek alıyoruz. O da bitti.

İnternet sayfaları veya bilgisayar programları oluşturulurken fiziksel bir emek harcanmaktadır ve bu sayfalarda/programlarda sanatsal üretimler mevcuttur. Yapımında fiziksel ve zihinsel bir çabanın harcandığı sanatsal oluşumların sahibinin hususiyetini taşıyan fikir ve sanat eserlerinden olması yadsınamaz bir gerçektir.

Bilişim Hukuku ve İlgili Olduğu Alanlar Üzerine İnceleme

E-Ticaret; internet bağlantısı kullanılarak ve bilgisayar ile telekomünikasyon teknolojisi aracılığıyla ürün satılması ve hizmet sunulması mal ve hizmetlerin sergilenmesi ve bunların kar gütmeye amacıyla piyasaya sürülmesi, satılması ve ücretlerinin temin edilmesidir.

AV. V. ALPER ATLI
Atlı Hukuk

Bilişim; Elektronik, teknik ve toplumsal alandaki iletişim ve bilginin elektronik makineler aracılığıyla sanal alemde işlenmesi olarak tarif edilebilir. Bilişim bir üst terim olarak elektronik sistemlerin tamamını içermektedir. Teknolojinin ilerlemesi ile bilişim günlük hayatımızın her aşamasında karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde haberleşme ve iletişim amacıyla pek çok sosyal medya ve haberleşme programı kullanılmaktadır. Kişiler bu programlarda kişisel bilgilerini paylaştığı gibi başka kişilere fikir ve düşüncelerini ulaştırabilmektedir. Aynı zamanda tüketiciler de artık birçok üründe internet sitelerinden veya alışveriş amacıyla kullanılan programlardan alışveriş yapmaktadır. Artık pek çok firmanın internet sitesi veya alışveriş amaçlı telefon programı bulunmaktadır ve bu firmalar satışlarını bu portallardan da gerçekleştirebilmektedir. Bu satışlar ulusal bazda olabildiği gibi uluslararası alanda da olabilmektedir. Bu kolaylıklar finans sektöründe de meydana gelmiştir ve artık birçok işlem

elektronik ortamda yapılabilmektedir. Kişiler veya şirketler artık havale veya ödemeleri sanal ortamdan yapabilmekte, döviz alım satımı gerçekleştirebilmektedir. Tüm bu kolaylıklarla birlikte bilişim alanının tehlikeleri de bulunmaktadır. Nitekim internette paylaşılan kişisel bilgiler paylaşan kişinin izni olmaksızın kullanılabilir hatta kişisel bilgiler paylaşılmasa bile illegal yollardan kişilerin bilgileri ele geçirilip internet ortamında kullanılabilir hatta. Benzer durum fikir ve eserlerde de mevcuttur. Bir kişinin yazdığı makale, deneme veya başkaca bir fikri eseri, üçüncü şahıslar internet ortamında izinsiz bir şekilde kullanılabilir hatta.

Bununla birlikte İnternette sipariş edilen ürün vaadedilen ürün olmayabilirdi veya ücreti ödenmesine rağmen hiç ürün gelmeyebilirdi. Aynı zamanda kişilerin internet bankacılına ilişkin bilgiler veya e-imzası hacklenerek kişilerin hesabına erişim sağlanabilmektedir. Terör örgütleri kendilerini gizleyerek haberleşmelerini sanal portalda yapabilmektedir. Çocuk

pornografisi, uyuşturucu ve organ ticareti ve başkaca birçok suç sanal portallardan daha kolay ve zor tespit edilir bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Hal böyle olunca bilişim alanında hak ihlalleri, hukuki ihtilaflar ve işlenen suçlar hukukun her alanına sirayet etmekte ve insanlığın faydasına olması için getirilen yenilikler, bazı durumlarda suç ya da suç konusu oluşturmakta ve böylelikle mağduriyetlere sebep olmaktadır. Günümüz dünyasında oldukça yaygın yer edinen bilişim alanı hukukta da kapsamlı bir yer bulmakta olup işbu çalışmada, bilişim hukukunun günlük yaşantıda doğrudan ilişki içerisinde bulunduğu Fikri Mülkiyet Hakları ve İnternet Ortamında Sözleşmelerin Kurulması ile ilişkisi değerlendirilecektir.

1 - FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI VE BİLİŞİM

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) 1/b maddesi eser kavramını; "Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsullerini" kapsadığını belirtmiştir (Karahan/Suluk/Saraç/Nal:)

2012,38). Fikir ve sanat eserleri aynı kanunda;

- › İlim ve edebiyat eserleri
- › Musiki eserleri
- › Güzel sanat eserleri
- › Sinema eserleri

olarak sınırlı sayıda sayılmıştır.

İnternet sayfaları veya bilgisayar programları oluşturulurken fiziksel bir emek harcanmaktadır ve bu sayfalarda/programlarda sanatsal üretimler mevcuttur. Yapımında fiziksel ve zihinsel bir çabanın harcandığı sanatsal oluşumların sahibinin hususiyetini taşıyan fikir ve sanat eserlerinden olması yadsınamaz bir gerçektir. Bu sebeple İnternet web sayfaları FSEK kapsamındaki korumadan yararlanmaktadır ve FSEK 1b/d uyarınca derleme eser olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda web sayfalarının fikir ve sanat eseri sayılması FSEK 6/10 ve 11. maddeleri kapsamında da gerçekleşmektedir. Bu maddelere göre "bir bilgisayar programının uyarlanması, düzenlenmesi veya herhangi bir değişim yapılması" işlenme eser olarak değerlendirilmektedir ve yine FSEK kapsamındaki korumadan yararlanmaktadır (Avşar-Öngören:2010,238-240).

FSEK 8. maddeye göre bir eserin sahibi onu ortaya çıkarandır. Bu sebeple web sayfaları veya diğer internet uygulamaları hususi olarak onu ortaya çıkaran kişiye aittir. Fakat bu eserin işlenme eser niteliğinde olması durumunda işlenen eser sahibinden izin alınması gerekmektedir. Özellikle işlenme eserlerde değişiklik yapılacak olması durumunda bu hususta da ayrıca izin alınması gerekmektedir. (Avşar-Öngören:2010,241)

Web Sitelerinin ve diğer internet uygulamaların yaygınlaşmasının son derece hızlı olması bu hususlarda etik olgusunun oluşmasını geciktirmiştir. Bir web sayfasının veya uygulamasının izinsiz kopyalanması yahut bu site

ve uygulamalarda başkalarına ait bilgi ve eserlerin izinsiz kullanılması hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Fakat bu site ve uygulamaların çok hızlı yayılması sebebiyle bu etik ve hukuki algının oluşumunda gecikme yaşanmaktadır.

Globalleşen dünyada FSEK ve bilişim hukukunun bu kapsamda iç içe geçtiğini görmekteyiz. Daha önce de bahsettiğimiz gibi İnternet siteleri ve İnternet üzerinde diğer uygulamalar kendileri FSEK kapsamında korunabildiği gibi FSEK kapsamında korunan birçok hakkın da ihlal alanı olabilmektedir. Bu sebeple bu site ve uygulamaların kurulması ve kullanılmasından mevzuata aykırı davranılmamaya dikkat edilmesi gerekmektedir.

2 - TİCARET VE BİLİŞİM

E-Ticaret; internet bağlantısı kullanılarak ve bilgisayar ile telekomünikasyon teknolojisi aracılığıyla ürün satılması ve hizmet sunulması mal ve hizmetlerin sergilenmesi ve bunların kar gütmeye amacıyla piyasaya sürülmesi, satılması ve ücretlerinin temin edilmesidir. Burada satılan ürünler maddi varlığı olan ürünler olabildiği gibi danışmanlık hizmeti veya başkaca maddi varlığı olmayan ürünler de olabilir (Avşar-Öngören:2010,179-181). Elektronik ortamda kurulan sözleşme türleri; Mal Satımına Yönelik Sözleşmeler, Dijital Ürün Satımına Yönelik Sözleşmeler, Hizmet Sunumuna İlişkin Sözleşmeler ve Bilgi Teminine Yönelik Sözleşmelerdir.

Elektronik ortamda bir sözleşmenin kurulabilmesi için hangi hususların gerekli olması gerektiği tartışmalıdır. Sözleşmenin içeriğinin ne olduğu tarafların anlaşmasından etkilenmez. Fakat tarafların yapmış olduğu sözleşmenin geçerli olup olmadığı sözleşme yapılırken izlenen yola bağlıdır (ZÖHRE ; 2007, 9).

Fiziki ortamda kurulan bir sözleşmeyle elektronik ortamda kurulan sözleşmede bir davranışın irade beyanı olarak algılanması farklılık arz etmemektedir. Her iki sözleşme türünde de irade beyanı arzusu, hukuki sonuç isteği ve fiili irade gerekmektedir. İrade beyanının karşı tarafa iletilmesi web sitesi formu doldurarak, e-posta atarak veya telekonferans gibi yollarla gerçekleştirilebilir. Bu durum otomatikleştirilmiş irade beyanı ile de gerçekleştirilebilir. Otomatikleştirilmiş irade beyanı her ne kadar bizzat bir insan tarafından oluşturulmasa dahi bu irade beyanını veren programa komutun bir insan tarafından verilmesi sebebiyle geçerliliğini korur (Bayram;2015,346-348).

Elektronik sözleşme ile mesafeli satım sözleşmeleri yakın ilişkilidir. "6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 22 48. maddesinde, mesafeli sözleşme; "Satıcı veya sağlayıcı ile tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığı olmaksızın, mal veya hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına yönelik olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesinde, taraflar arasında sözleşmenin kurulduğu ana kadar ve kurulduğu an da dâhil olmak üzere, uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle kurulan sözleşme", olarak tanımlanmıştır. Bir elektronik sözleşmenin mesafeli satım sözleşmesi olarak değerlendirilebilmesi için tarafların daha önceden bir araya gelmemiş olması ve taraflarından birinin

tüketici olmaması gerekmektedir. Mesafeli satım sözleşmesi kapsamında tüketicinin satıcı tarafından yapılan teklife karşı kabul beyanından sorumlu tutulabilmesi için satıcının ön bilgilendirme yapması gerekmektedir. Bu ön bilgilendirmenin tüketici kredi veya konut finans sözleşmelerinde özel bir şekilde olması gerekmektedir (Bayram;2015,343).

Elektronik sözleşme e-posta aracılığıyla kurulabilmektedir. Bu durumda kurulan sözleşme hazır olmayanlar arasında yapılan sözleşmedir. Sözleşmenin hazır olmayanlar arasında kurulmuş olmasını e-posta gönderildiği sırada karşı tarafın çevrimiçi olması değiştirmemesi gerekmektedir. Böyle bir durumda irade beyanında bulunan taraf karşı tarafın kabulü için bir süre belirtmişse bu süre zarfında sorumlu olacak, bu süre zarfında kabul beyanının kendisine ulaşmaması durumunda sorumlu oluşmayacaktır. E-posta aracılığıyla icap beyanında kişinin süre belirtmemesi durumu ise "usulüne uygun olarak gönderilmiş bir yanıtın ulaşmasının beklenebileceği ana kadar kendisini bağlayacak, bu andan sonra öneren önerisiyle bağlı olmayacaktır." Hazır olmayanlar arasında sözleşme yapılması halinde iradenin karşı tarafa ulaşmasına kadar geçen sürede beyanı sunan, beyanın karşı tarafa iletilmesinden sonra gerçekleşen sürede beyanı alan taraf tehlikelerden sorumludur. Beyanı alan tarafın bu durumda sorumlu tutulabilmesi için işin mahiyeti gereği e-postalarını kontrol ediyor olması gerekmektedir. Aksi halde sorumluluktan bahsedilmemesi gerekmektedir. E-Postanın muhataba ulaşmasında engeller çıkabilmektedir. E-Postanın muhataba hiç ulaşmaması durumunda muhatabın sorumluluğundan bahsedebilmek mümkün değildir.

E-Postanın muhatabın e-posta sağlayıcısına iletilmiş olmasına rağmen kaydedilmemiş olması durumunda ise iletinin kaydedilmemesinde muhatabın kusuru olup olmadığına bakılması gerekir. Muhatabın kusuru olması halinde sorumluluğu gündeme gelmektedir. E-Postanın muhatabın e-posta sağlayıcısına iletilmiş ve muhatabın ileti kutusuna kaydedilmiş olması durumunda muhatabın e-postayı okumama durumunda bile sorumlu olması gerekmektedir. Sözleşmenin E-Posta yoluyla katalog göndermek suretiyle kurulması da mümkündür. Elektronik kataloglarda fiyat listesi olması durumunda katalogun açıkça öneri olmadığı belirtilmemiş veya öneri olmadığı katalogdan kolayca anlaşılıyorsa öneri kabul edilir (Bayram;2015,348-356).

Sözleşmenin Web Sitesi aracılığı ile de kurulması mümkündür. Bu durumda muhatabın kabul beyanından bahsetmek için sitenin etkileşimli web sitesi olması gerekmektedir. Web Sitesi eğer Siteye bağlanan kişiye irade sunma imkanı sağlamıyorsa yani etkileşimsiz bir web sitesi ise kabul beyanından söz edilemez. Etkileşimli web sitelerinde daha önceden hazırlanan bir sözleşmenin muhatap tarafından seçilip kabul ediyorum butonuna tıklaması veya bu iradeyi farklı bir yolla iletilmesi gerekmektedir. Web siteleri aracılığıyla kurulan sözleşmeler de e-posta aracılığıyla yapılan sözleşmeler gibi hazır olmayanlar arasında yapılan sözleşmedir ve hazır olmayanlar arasında yapılan sözleşmenin sonuçları burada da geçerlidir. Web sitelerinde sergilenen ürünlere

yönelik kabul beyanlarından ürünleri sergileyen kişinin sorumlu olmaması için web sitesinde TBK'nın 8. maddesi gereğince ya önerenin önerisi ile bağlı olmadığını açıkça belirtmiş olması gerekmektedir yahut işin mahiyeti gereği önerenin önerisi ile bağlı olmaması gerekmektedir. Aksi halde etkileşimli web sitelerinde ürünleri sergileyen kişi önerisi ile bağlıdır. Bağlılık iradenin muhataba ulaşması ile başlayacaktır ve muhatabın ürünü makul bir sürede temin etmesi süresince irade beyanı bulunan taraf beyanı ile sorumlu olacaktır. Ürünle yönelik "stoklarımız tükenmiştir" veya "elimizde kalmamıştır" gibi ifadelerin web sitesine konulması durumunda muhatabın sorumluluğu gündeme gelmeyecektir (Bayram;2015,361).

Günümüzde artık birçok sözleşme internet üzerinden kurulmakta ve birçok ticari faaliyet yine internet üzerinden yürütülmektedir. Yani bu faaliyetler bilişim alanında gerçekleştirilmektedir. Fakat genellikle taraflar hangi şartlar altında sözleşmenin kurulmuş sayılacağını bilmediği gibi hangi hak ve yükümlülükler sahip olduklarını da bilmemektedir. Böyle bir durumda ihtilaflar ve hak ihlalleri daha fazla olmaktadır ve bu durum kişilere maddi manevi külfet getirmektedir. Bu sebeple; internet üzerinden yürütülen ticari faaliyetlerin ve kurulan sözleşmelerin hukuki boyutunun olduğu göz ardı edilmeksizin hareket edilmesi halinde, yaşanacak sorunların asgari seviyelere inebileceği düşünülmektedir.

Bilişim Hukuku ile Ceza Hukuku arasında da yakın bir bağlantı olduğu söylenebilir. Esasında ceza hukuku maddi olgularla ilgilenmekte iken bilişimin yaygınlaşması ile birlikte elle tutulamayan, gözle görülemeyen sorunlar hakkında da ceza hukuku bilimi kendini güncellemek zorunda kalmıştır. Bilginin sınırsız bir şekilde kopyalanabilmesi, karşılaşılan siber suçlar ceza kanunlarını ve hatta ülkelerin savunma stratejilerini belirlemede önemli yer tutmaktadır. 2010 Ekim ayında yayınlanan Birleşik Krallık Ulusal Güvenlik Stratejisi raporunda da önemle vurgulandığı üzere; 2010 – 2016 yılları arası en yüksek dereceli ulusal güvenlik riskleri arasında terörizm, büyük kazalar/doğal afetler, uluslararası askeri krizler ile birlikte siber saldırılar yer almaktadır.

Dünya çapında dikkatle takip edilen bu husus Türk Hukuk Mevzuatında da yer bulmaktadır. Bilişim ortamında Ceza Hukuku anlamında da birçok suç oluşmakta ve hak ihlali gerçekleşmektedir. Kanun koyucunun bu hususta düzenlediği maddeler ise kısaca şu şekildedir: "Hukuka Aykırı Olarak Bilişim Sistemine Girme veya Sistemde Kalma Suçu (m.243)", "Bilişim Sisteminin işleyişinin Engellenmesi, Bozulması, Verilerin Yok Edilmesi veya Değiştirilmesi Suçu (m.244/1-2)", "Bilişim Sistemi Aracılığıyla Hukuka Aykırı Yarar Sağlama Suçu (m.244/4)", "Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (m.245)" bu suçların bazılarıdır. "Aynı zamanda Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu (m.135)", "Kişisel Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme Suçu (m.136)", "Verilerin Yok Edilmemesi Suçu (m.138)" gibi suçlar da bilişim alanında gerçekleştirilebilmektedir (Dülger; 2015, 1-7).

Kısaca aktarılmaya çalışıldığı üzere; teknolojinin ilerlemesi ile birlikte hukukun da maddi olgulardan soyut normlara doğru geçişkenliği artmış olup hayatın her alanında düzenleme yapmaya çalışan hukuk sistemlerinin, bilişim alanında da karşılaşılan ihtilaflar ve suçlar sebebiyle düzenlemelere gittiği görülmektedir. Fakat kısıtlı bir alanda tüm bu suçlardan bahsetmemiz mümkün olmadığı için bu konuya değinmiyoruz.

Sonuç olarak gelişen ve değişen dünya sistemi içerisinde hukuk kuralları bazen yetersiz kalmakta veya mevcut hukuk kurallarından hangilerinin uygulanacağı sorusu ortaya çıkmaktadır. Bilişim Hukuku denildiği zaman durumun çok farklı yönleri olup, bilişim sistemleri kullanılarak birçok suç işlenerek ceza hukukuna konu durum ortaya çıkabileceği gibi ticari faaliyetlerini iyi şekilde yürütmek isteyen gerçek ya da tüzel kişilerin değişen dünyanın yeniliklerini takip ederken sözleşme ilişkisinden veya fikri mülkiyetten kaynaklı maddi konulara dayanan davalar ve uyuşmazlıklar da ortaya çıkabilir. Bu alanda herhangi bir faaliyette bulunulacağı zaman konu her yönüyle değerlendirilerek ileride uyuşmazlık çıkma ihtimali ortadan kaldırılmaya çalışılmalı, günlük hayattaki fiili işlemlerimiz ile bilişim hayatındaki işlemlerimize her zaman aynı hukuki düzenlemeler uygulanır diye düşünerek hataya düşmemek gerekir. ■

KAYNAKÇA:

- KARAHAN, Sami / SULUK, Cahit / SARAÇ, Tahir / NAL, Temel , Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları (2012), Ankara, Seçkin Yayınevi
 ZÖHRE, Nuran, Elektronik Sözleşme (2007), Adana, www.nuranzohre.av.tr/makale/elektronik1.doc
 AVŞAR, Zakir / ÖNGÖREN, Gürsel, Bilişim Hukuku (2010), İstanbul, Türkiye Bankalar Birliği
 4 - BAYRAM, Aziz Erman, Güncel Gelişmeler Işığında Elektronik Sözleşmelerin Kurulması (2015), <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2015-119-1498>
 5 - DÜLGER , Murat Volkan, Bilişim Suçları ve Yeni Türk Ceza Kanunu (2015), https://www.researchgatenet/publication/267222139_Bilisim_Suclari_ve_Yeni_Turk_Ceza_Kanunu

Kamu Politika ve Stratejilerinin Sanayi 4.0 platformu mantığına uygun bilim ve teknoloji paradigmaları içinde oluşturulması ve Toplum ve STK'ların bu süreçlere uyum ve entegrasyonunun sağlanmasını gerektirir.

Farklı Bilinç Düzeylerinin (2.0 Ve 3.0) Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0 Vizyonları İçin Kullanım Önceliği

Türkiye'nin ve Türk aydınının da şansı, Doğu ve Batı kültürlerini bir birine karşı çatıştırmak yerine parçalı bütün içinde bütünleştirme becerisinde aranmalıdır.

Böylesi bir yaklaşım ve gelişme yenilik ve yeni ufuklar açmaya adaydır. Esasen bunlar zaman zaman yaratılmıştır. Ancak sistem kurmak yerine kişsel yaklaşımlarla bunların geliştirilmesi değil, tasviye süreci de devreye girmiştir.

Ogan Erkin ERKAN

Ar. Gör. Msc. İzmir Ekonomi Üniversitesi İşletme

Tuğçe Püren ERKAN

Msc. Accenture

Canan ERKAN

Dr. Öğr. Üyesi Dokuz Eylül Üni., İİBF İktisat Bölümü

Hüsnü ERKAN

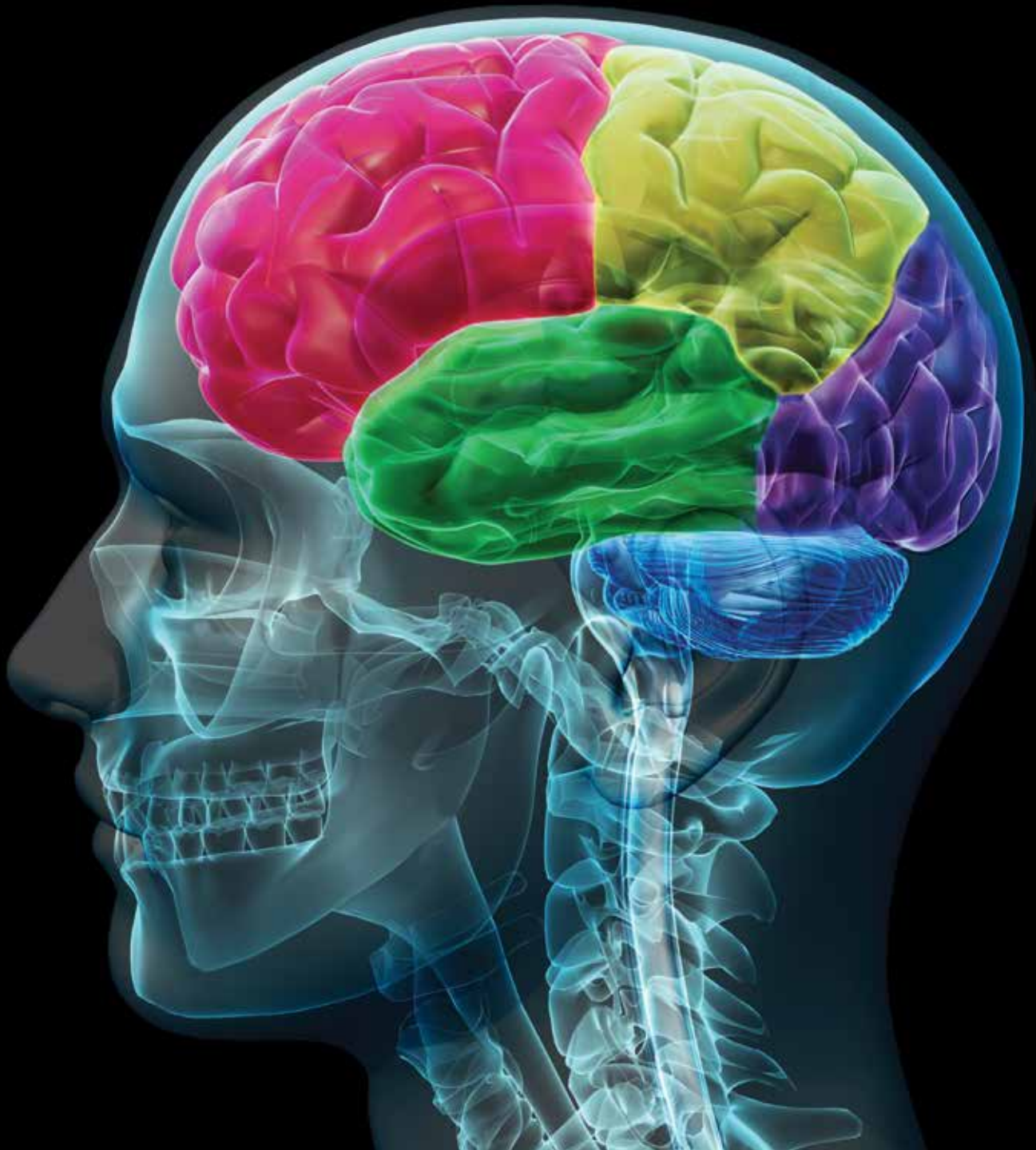
Prof. Dr. Emeritus, husnu.erkana@deu.edu.tr

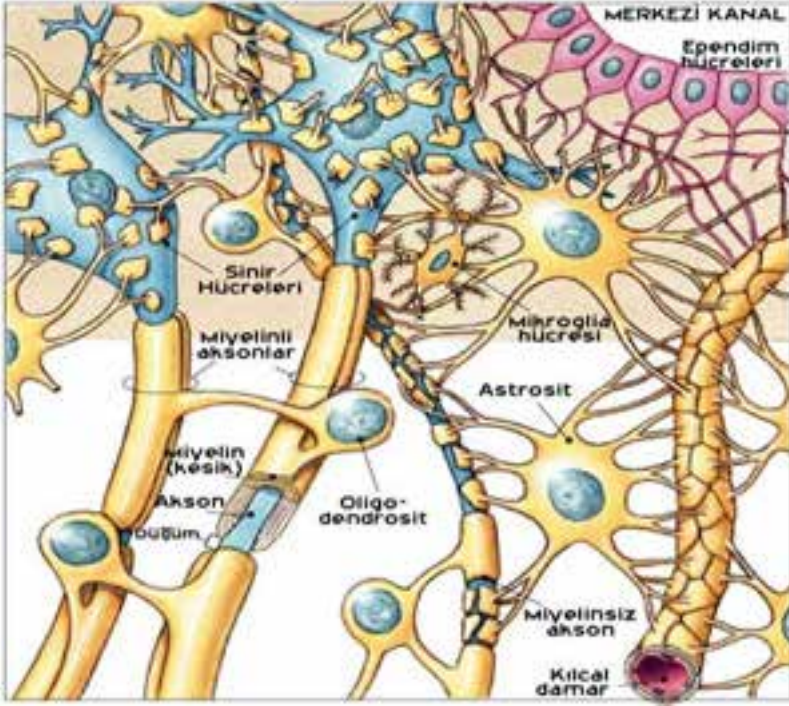
Günümüz toplumları, sanayideki dijital dönüşüm ve akıllı makineler çağında Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0 yapılanmalarına yönelmiş bulunuyor. Yapay zekaya sahip akıllı makinelerin yatay, dikey ve diyagonal ağ yapılanması bir platform oluşturur. Bütünleşik platformlar, Big data, nesnelerin interneti ve kuantum bilgisayarlar ile siborglar yeni yapılanmanın güncel konuları arasındadır. Bu düzeydeki teknoloji ve yeniliklerin üretimi, Düzey 3 Bilince sahip entelektüel sermaye ile mümkün olabilmektedir. Toplumumuzda ağırlıklı olarak Düzey 2,

davranış ve düşün kalıpları geçerli bulunuyor. Bu çalışmada beynin ve zihnin işleyiş mekanizmaları açıklanarak, Düzey 3 Bilince geçiş için zihnin nasıl kullanılması gerektiğine açıklık kazandırılmaktadır.

GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknoloji inanılmaz bir hızla yenilenmektedir. Sanayideki dijital dönüşüm ve akıllı makinelerin entegrasyonuna dayalı ağ sistemleri yeni platformlar oluşturuyor. Sanayideki bu yapılanma, 4. Sanayi Devrimi veya Sanayi 4.0 olarak adlandırılıyor.

Şek.1.Sinir ağları

Diğer yandan ilkel toplum, tarım toplumu ve bilgi toplumu aşamalarından sonra Sanayi 4.0 temelli yeni bir Toplum Modeli olarak; Toplum 5.0 gündeme geliyor.

Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0 yapılanmalarının temelinde, kuantum dünya algısının yarattığı bilim ve teknoloji yatıyor. Yapay zekaya sahip akıllı makinelerin yatay, dikey ve horizontal ağ yapılanması içinde bütünleşen platformlar oluşuyor. Big data, nesnelerin interneti ve kuantum bilgisayarlar ile siborglar güncel konular oldu.

Tüm bu gelişmeler bilim ve teknolojideki yeniliklere dayanıyor. Bilim ve teknoloji üretiminde diğer ülkelerle yarışabilmek için insan aklının kullanım düzeylerinin tartışma konusu olması gerekiyor. Ayrıca beyin üzerine yapılmış son çalışmalar, düşünmenin ve yenilikçi olmanın öğrenilebilir olduğunu gösteriyor.

Bu bağlamda hangi bilinç düzeyinin öne çıkarılması ile insanların yenilikçi ve yaratıcı olabileceği çalışmada ortaya konuluyor. Sonuçta, ağırlıklı olarak Düzey 2 bilinç kalıpları içinde davranan insanımızın, Düzey 3 Bilinç davranışına ve düşünmeyi öğrenme yöntemine yönelmenin kaçınılmazlığı açıklanıyor. Düzey 3 Bilinç düzeyinde düşünmeyi öğreten bir eğitim sistemi içinde bir zihniyet yenilenmesini sağlayacak politika önerisine açıklık getiriliyor.

1.AKILLI MAKİNELER ÇAĞINDA SANAYİ 4.0 VE TOPLUM 5.0

20. Yüzyılın İkinci yarısında Bilişim Teknolojileri (ICT) ile insan yaşamına giren köklü teknolojik devrim, 1980 sonrasında iki süreç yarattı: Sanayi Toplularının Bilgi Toplumuna Dönüşüm Süreci ve Bilgi Çağına özgü Küreselleşme Süreci. Bu süreçler, gerek ülke ekonomilerini, gerekse küresel ekonominin yapı ve işleyişlerinde köklü değişimler yarattı. Yaşanan değişimler iki önemli sonuç doğurdu: (1) Yeni küresel yapılanmada, Dünyanın sınai üretim üssü Batı'dan Doğu'ya; Avrupa ve Kuzey Amerika'dan Asya'ya kaydı. (2) 40 yıla yaklaşan süreç içinde teknolojik devrimler ve yenilikler olağan üstü hız kazandı. Günümüzde;

- > Mobil internet,
- > Bilgi işlemede otomasyon,
- > Nesnelerin bilgisayarı,
- > Bulut bilişim ve büyük veri analizi (big data),
- > Akıllı ve öğrenen makineler,
- > Yapay zeka ve robotlar,
- > İnsansız otomobiller,
- > Üç ve 4 boyutlu baskı,
- > İnsan-İş-Nesne arası bütünleşik ilişki ağları,
- > Sanal gerçeklik,
- > Akıllı ev ve işyerleri,
- > Kuantum bilgisayarlar,
- > Platform devrimi ve

benzeri gelişmeler bilgi çağının yeni evresi olan Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0'a yöneldi.

Sanayi 4.0'a uzanan sürecin şu aşamalardan geçtiği gözleniyor:

- 1. Sanayi Devrimi:** Üretimin makineleşmesi (Buharlı makine;1760);
- 2. Sanayi Devrimi:** Üretimin serileşmesi (Fordist Sistem,20. yüzyıl başı);
- 3. Sanayi Devrimi:** Üretimin otomasyonu (1970 ve 1980 sonrası): üretimin esnekleşmesi ve küreselleşmesi);
- 4. Sanayi Devrimi:** Üretimin sanallaşması-Siber Sistem Platformlarında üretim aşamalarıyla bugünkü son duruma ulaşmış bulunuyor. Böylece geleceğin sistemini yaratma süreci devreye girmiş bulunuyor.

Toplum 5.0 ise devrimi ise;

- 1. Avcılık ve toplayıcılık döneminin ilkel toplumu;**
- 2. Toplumsal Devrim:** Tarım devrimi ile Tarım Toplumu,
- 3. Toplumsal Devrim:** Sanayi Devrimi ile Sanayi Toplumu,
- 4. Toplumsal Devrim:** Bilgi ve Bilişim Devrimi ile Bilgi Toplumu ve
- 5. Toplumsal Devrim:** Bütünleşik Ağ Platform devrimi ile Bütünleşik Siber Sistem Platform Toplumuyla yönelmiş bulunuyor.

Dördüncü Sanayi Devrimi, ürünlerin ve üretim sistemlerinin yaşam döngüsü içinde devreye giren tüm değer zinciri unsurlarının organizasyon ve yönetimini, siber-fiziksel sistem platformlarına taşıyor. Bu platformlarda içinde bütünleşen ekonomik süreçlerin hepsi bir kez daha yeniden yapılanıyor. Sanayi 4.0 Modelinde; nesnelere interneti, büyük veri, bulut bilişim ve akıllı makineler başta olmak üzere, günümüz teknolojilerinin sağladığı ağ temelli yapılanmalar şeklinde gerçekleşiyor. Ağ temelli yapılanmalar üzerinden gerçekleşen endüstriyel süreçler, siber –fiziksel sistemler olarak bir birine bağlanıyor. Tasarım ve tedarikten, Ar-Ge, üretim ve pazarlamaya kadar tüm iş süreçleri siber-fiziksel sistemler olarak bir birine bağlanan platformlar oluşturuyorlar. Bir birleriyle bağlantılı sistemler hem yatay ve dikey boyutta hem de çapraz boyutlarda entegre bir bütünlük oluşturur. Bu modelde her türlü değişim, tüm sistem tarafından algılanır ve gerektiğinde ara yüz güncellemelerle karşılıklı uyum sağlanır. Sistemin paydaşları olarak, Sanayi 4.0 ilk anda akıllı fabrikaları çağrıştırdığı için öncelikle iş dünyasını ilgilendirir gözükse de, bu denli köklü bir dönüşüm tüm toplumsal kurumları yakından ilgilendirir.

Sanayi 4.0, ileri teknolojiye dayalı bir sistem olarak, tüm üniversite ve Ar-Ge kurumlarında yenilikçilikle birlikte robotik ve mekatronik teknolojileri özellikle önen çıkarıyor. Bununla birlikte ihtiyaç duyulan nitelikli insan kaynaklarının yetiştirilmesi gerekiyor. Bu denli köklü bir dönüşümün gerçekleştirilmesinde devlete büyük roller ve uygun politik-stratejik yaklaşımlar oluşturma görevi düşüyor. Almanya, Çin ve Finlandiya'da devlet etkin bir yönlendirici ve yatırımcı olarak devreye girmiş bulunuyor.

Üretimdeki otomasyon ve robotik ağ sistemlerinden başlayarak, kalite, bakım, envanter yönetimi, tedarik, lojistik ve planlama işlevlerini, tüm tamamlayıcı üretim ve unsurlarla birlikte yatay ve dikey boyutlarda, kesintisiz ve ekonomik olarak entegre bir yapılanma oluşturuyor. Ayrıca finans, satış ve pazarlamaya ilişkin nakit akış yönetimi; kaynak kullanımı, yatırım ve maliyet planlamasını, kısa ve uzun dönem planlar olarak stratejik ve vizyoner yönetim sorunları ile operasyonel faaliyetlerin koordinasyonunu ağ platformuna entegre olan modeller içinde çözümlüyor. Tüm bu platformların bilgi yönetim altyapı sistemleri, büyük veri ve nesnelere internet ağları içinde çözüme kavuşturulmak durumundadır.

Tüm bu süreçlerde Devlet ve üniversitelere önemli görevler düşerken, en başta, Platform Devriminin gerektirdiği bilişim ağları altyapı donanımları ile nitelikli insan kaynaklarının sağlanması iki önemli görev olarak bu iki kurumun işlevselliğine bağlı kalıyor. Diğer yandan, akıllı kentler üzerinden ulusal ekonominin kendi içinde ve küresel bağlamda bütünleşme yönünde politika ve önlemlere ihtiyaç gösterir. Bu arada işletme ve üniversitelerin yenilikçilik ve Ar-Ge üretimine ile yeni küresel rekabete aktif olarak hazırlayıp

yönlendirmek gereklidir. Aynı zamanda kamu kurumları ve üniversitelerin, yatay ve dikey olarak kendi içlerinde ve kendi aralarında olduğu kadar iş dünyası ile entegre olarak Sanayi 4.0 platformu oluşturma görevlerini yerine getirmeleri gerekir.

Kamu Politika ve Stratejilerinin Sanayi 4.0 platformu mantığına uygun bilim ve teknoloji paradigmaları içinde oluşturulması ve Toplum ve STK'ların bu süreçlere uyum ve entegrasyonunun sağlanmasını gerektirir.

Kısacası, geçmişteki sanayi ve toplum yapılanmalarına göre, çok daha karmaşık, çok daha fazla boyutlar ve çeşitlenmiş içeriklere sahip yeni platformların oluşturulması, bunların kendi içlerinde ve kendi aralarında koordinasyon ve entegrasyonu gerekli kılmaktadır. Ayrıca bu platformlar içinde sürekli yeni ürün ve teknolojilerin üretilmesi ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi zorunludur. Bu denli zor görevlerin önemli bir kısmı akıllı makinalara bırakılsa bile; akıllı makinaları üretmek, geliştirmek ve kontrol etmek için bile olsa, çok daha üst düzey eğitilmiş ve nitelikli insan sermayesine ihtiyaç olacaktır.

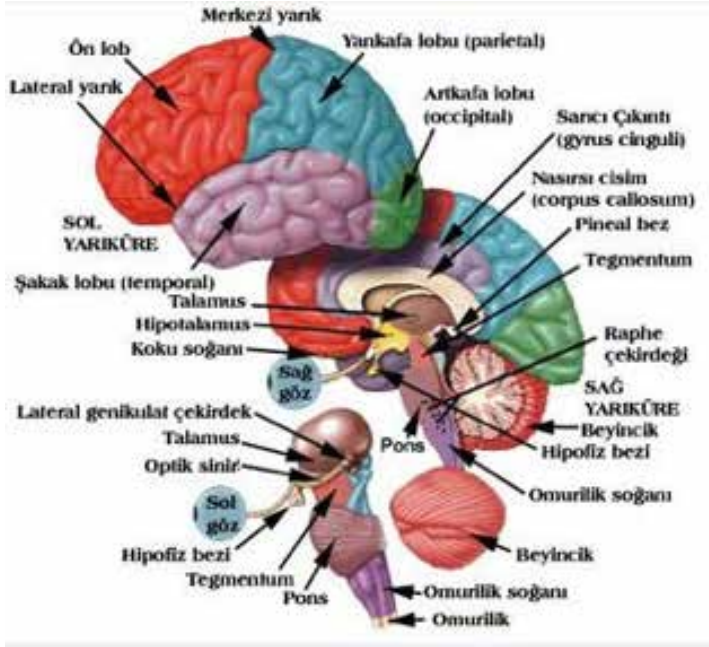
Söz konusu Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0 yapılanmalarını, geleneksel dünya görüşü ve düşünce sistemleri içinde yaratmak mümkün değildir. Bu nedenle insan olmanın en değerli potansiyeli olan beynin ve zihnin etkin kullanıldığı bir düşün ve karar sistemini içselleştirmiş eğitilmiş insanlara ihtiyaç her zamankinden daha çok olacaktır. Bu türdeki insan sermayesi ve insan gücünü oluşturmak, yeni dönemin en temel görevi olarak öne çıkmaktadır. Bu ihtiyaca cevap verebilmek için öncelikle beynin ve zihnin işleyiş mekanizmasını anlamak, öğrenmek, içselleştirmek ve buna uygun düşün ve karar mekanizmaları için kullanılmaktan geçiyor.

2. BEYİN VE ZİHNİN FARKLI BİLİNÇ DÜZEYLERİ

İnsanı hayvan olmaktan kurtaran, onun benzersiz beyin yapılanması ve tüm yaşanmışlıkların birikimi ile şekillenen insan zihninin sınırsız yeteneğidir. İnsanı biricik yapan özellik de budur. İnsan beyni ve zihni, bilinen evrendeki en gelişmiş ve en karmaşık yapılanmadır.

Yüz milyarı aşkın sinir hücresinin her birinden dallanan çok sayıda dendritler arası, fiziko-kimyasal etkileşim mekanizması içinde trilyonlarca bağlantı kurma yeteneği ve elektriksel ateşlemelere eşlik eden 50'den fazla kimyasal ileticinin karmaşık işlevsel etkileşimine sahiptir (*Şekil 1*).

İnsan zihni, beyin anatomisi ve fizyolojisinin yarattığı bir mucize olup; insan beyninin anatomik evrimi üç bölümlü bir modele dayanıyor (Dr. Paul MacLean (Natal Inst. Of Mental Health-1967). Bu üçlü yapılanma şekil 2'de net olarak görülüyor. Bu bölümler, beyin sapı veya arka beyin; orta beyin veya limbik sistem ve ön (üst) beyin veya neokorteksten oluşuyor.

Şekil 2: Beynin 3'lü yapısı

Beyin sapı ve arka beyin; sürüngen beynidir. Beynin 500 milyon yıllık en eski yapılanması olup, aynı işlevler için insan beyinde de bulunuyor.

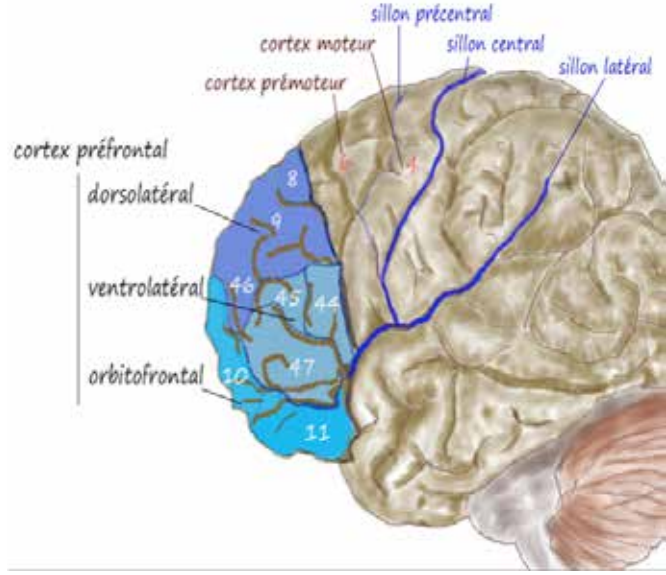
Denge, solunum, sindirim, kalp atımı, kan basıncı temel işlevler ile biçim ve işlev olarak ast-üst tavrını, kendine özgü mekani tanıma, savunma, ritüele dayalı otomatik tepkilerin kaynağı olarak işlev görür. Alt düzey (ilkel ve temel) ihtiyaçlar olan hayatta kalmaya odaklanma, gıda, seks ve kaba kuvvet (güç) ve benzeri işlevleri yerine getirir. Vejetatif göstergelerin belli bir eşik değeri aşması ile devreye girer. Örneğin, acıkmanda kan şekeri; üşümede ısı tetikleyenleri gibi; yorgunlukta, korku ve tehlikede, bunları haber veren, uyarım yönlendirici mekanizma olarak devreye giren işlevler üstlenir.

Orta Beyin; evrim sürecinde oluşan ikinci beyin kısmı olup, memeli beyni veya limbik sistem olarak bilinir. Tüm memeli hayvanlar ve insanda da aynısı vardır. **Şu işlevleri üstlenir:**

- Memelinin orta düzey ihtiyaçları olan; bağlanma, birlikte yaşam, şefkat ve özsaygı işlevleri ile ilgilidir.
- Duyguların merkez istasyonu: Amigdala ile;
- Neokortekse gönderilecek bilgilere karar verme işlevi Talamus ile;
- Temel davranış ve vücut ritmimi koordine etmek: Hipotalamus ile;
- Evrim ve yaşamın getirdiği kalıp ve davranış programlarının; kısa ve uzun süreli belleğe işlenmesi Hipokampus ile sağlar.

Memeliler, yaşadığı çevreden kaynaklanan rutin görevleri burada depolanmış davranış kalıplarına uygun olarak çözümler. Orta beyin, özne merkezli ve öznenin yer aldığı ilişkiler bağlamı ile sınırlı iletişim evrenine değişmez içgüdülerle çevreye bağlanma sağlar. Arayış, öfke, korku ve panik temel duygu kalıpları ile cinsel istek, öfke, sevinç, bunalım ve zevk duygularımız orta beyinle ilgilidir. İçgüdüler, varlığın güvencesi; milyonlarca yıl denenmiş davranış reçeteleri olarak çevrenin taleplerine cevap verir. Bu hazır davranış programları, canlıya özeldir ve olaya özgü karar alma ihtiyacı yaratmaz.

Üst (Ön) beyin veya neokorteks; sağ ve sol yarım küreleri ile bunları bağlayan korpus kallosumdan oluşur. İnsana özgü olan neokorteks (üst beyin), insanın üst düzey ihtiyaçları olan bilinç, özgecillik, toplumsal bütün için çalışmak, soyut düşünme, planlama, analiz, sentez, karar verme ve imgelem (hayal kurmak) ve kendini gerçekleştirme işlevlerini üstlenir. Birçok insan için etkin kullanımı henüz yeterince öğrenilememiş olabilir. Etkin kullanımı insanın kendisi, çevresi ve toplum için; gelecek planları ve stratejiler ile bilinçli olarak gelecek ve uzak amaçlı planlara yöneltir.

Şekil 3: Ön loplara ve beynin CEO'su dorsolateral lopa

Bu farklı odaklanmaya karşın beyin işlevleri, parçalı bütünsellik içinde bir işleyişe sahip olup; aynı anda beynin birden çok bölümü süreç aşamalarına karşılıklı etkileşim içinde birlikte katılır. Odaklanmış akıl olarak düşünme ve düşünce üretimi; üst beynin aktif olarak devreye girdiği, odaklı beynin bütüncül bir işlevidir.

D. Kahneman'a (2012) 2002 yılında Nobel ödülü kazandıran "hızlı ve yavaş düşünme" yaklaşımında hızlı düşünme, canlıyı ayakta tutan orta beyin işlevleri ile ilgilidir. Yavaş düşünme ise üst beyin işlevleri ile daha yakından ilgilidir. Hızlı Düşünme = Sistem 1: Korku ve öfke gibi olası tehlike ve ciddi duygusal durumlar için alt beyin bölgelerindeki sinyal ve tetiklemeler üzerinden beynin komuta merkezini uyarır. Canlının hayatta kalmasını sağlayan kalıplar içinde sürekli aktif çalışır. Otomatiktir, istem dışıdır. Çevreyi kontrol altında tutar. Çağrışım, bağlam oluşturma, kalıp ve hikayeler yaratarak kestirmeden ve sınırlı bilgi ile hüküm verir.

Yavaş Düşünme= Sistem 2 ise, istemli ve bilinçlidir, geleceği planlar. Sistem 1'in aktardığı izlenimler üzerine sıra dışı durumda yardıma koşar. Onları ketleyebilir ve hataları engellemeye çalışır. Yetersiz kalabilir, ancak gelişime açıktır. Beklentiler ve riskli durumlarda karar verirken her zaman mantıklı ve akılcı olamayabilir. Duyu merkezleri ve hafıza kayıtları ve sezgilerin devrede olduğu bu süreçte, düşünme sürecinin CEO'su olan ön alın loplara işlev görür. Bu bölge; bellek ve planlama, idrak, soyut düşünce, uygun davranış seçme, uygunsuzu engelleme, kural öğrenme, uygun duyuları seçme ile ilgilidir. Sistem 2, çaba ve enerji gerektirir; ön beyin, enerji tasarruf etmek için tembelleme yaradılıştında olup; odaklı çalışır.

M. Kaku (2014) "Zihnin Geleceği" kitabında farklı beyin işlevlerini bilinç düzeyleri ile açıklar. Tüm canlılarda ontolojik durumun gereği olarak, "varlığı sürdürme" anlamında kodlu genetik şifreler yerleşik durumdadır. Bir fizikçi olarak

Üst beyinde; hazır, depolanmış programlar yoktur. Aynı konularda uzmanlaşmış alanlar ve merkezler: görmenin, işitmenin, dilin, konuşmanın uzmanlaşmış merkezleri vardır. Vücudun her bölgesinin, üst beynin iki yarım küre korteksinde bir izdüşümü bulunur. Ön beynin ön loplara akli özgürlüğünün organıdır, işlev üstlenme anlamında var olan boş alanlar insana en özgü, insani niteliklere karşılıktır. Belirlenmiş tekil bir amaca değil; her amaca açıktır, esneklik ve uyum sağlama yeteneği yüksektir. Ön alın loplara, soyut, yaratıcı ve bilinçli düşünmenin merkezidir.

İnsan beyni, ön beynin parçalı bütünselliği ve üç beyin yapısının her birinin inter-aktif etkileşim işlevselliğinin devrede olduğu karmaşık bir işleyiş mekanizmasına sahiptir. Beyin sapında işlevsel öncelik, vücudun vajatatif işleyişine; Orta beyinde, varlığı korumaya yönelik kalıplaşmış davranışların içgüdüsel kullanımına ile insan bağlamında kendi varlığı ve varlığı kişiliği ile ilgili inanç ve değerlerin korunmasını öngören kalıplara odaklıdır. Üst (ön) beyinde ise; orta beynin ölümüne ateşlediği duyguları ketleyerek aklın ve üst düzey bilincin kullanımına odaklı bir işlev üstlenir.

M. Kaku, varlıkların bilinç düzeylerini, «uzay-zaman bilinç kuramı» olarak bilinci sayısallaştırarak tanımlar (s.51 vd). En alt bilinç düzeyini ; “ Düzey 0” olarak tanımlamakta ve termostatin ısı düşmesine karşı verdiği geri bildirim tepkisini “Düzey 0: 1” olarak formüle etmektedir. Buna karşın ısı, nem, güneş ışığı yer çekimi ve benzeri 10 geri bildirim döngüsüne sahip bir bakteri veya çiçeğin bilinç düzeyini, Düzey 0:10 olarak formüle etmektedir.

Uzay mekanda hareket yeteneğini kullanan ve merkezi sinir sistemi olan organizmalar olarak sürüngenler ise Düzey 1 Bilince sahiptirler. Zira çok sayıdaki geri bildirim döngülerini işleyebilen bir merkezi sinir sistemine sahiptirler. Örneğin bir sürüngen, büyük olasılıkla koku, denge, dokunma, işitme, görme, kan basıncı, renk, şekil, ışık yoğunluğu, tat, nem ve gölgeleri tanıma gibi yüz dolayında geri bildirim döngüsüne sahipse, Düzey 1:100 bilince sahiptir. Düzey 1 bilinç esas olarak, sürüngen beyni olarak tanımlanan, beyin sapı tarafından yönetilir ve insan kafasının arka ortasında bulunur.

Canlının uzaydaki konumu ötesinde aynı anda diğer hemcinsleri ile duygusal ve sosyal konumlarını belirledikleri Düzey 2 bilinç modeli ile bir üst bilinç düzeyi olarak memeli beyninde devreye girer. Bu modelde, geri döngü düzeyi üstel olarak artış göstermiş olup; canlının birlik oluşturma, düşmanı tanıma ve alfa erkeğe hizmet etme gibi daha gelişmiş bir sinir ve beyin sistemi olarak orta beyin işlevleri, yani limbik sistem devrededir. Orta beyinde, anılar için hipokampus; duygular için amigdala; duygusal bilgiler için talamus devrededir. Hep birlikte bir birini tetikleyen sayısız geri bildirim döngüleri yaratan bir kapasiteye ulaşmıştır. Duygusal ve sosyal konumu belirleyen Düzey 2 bilinç, rakipleri ve arkadaşları tanımayı, başkaları ile ilişki kurmayı, dostane ilişkiye karşılık vermeyi, iş birliği yapmayı, kendisinin ve diğerlerinin statüsünü belirlemeyi, üstlere saygı göstermeyi kapsar. Düzey 2 bilinç ağırlıklı olarak orta beyin merkezli işlevleri üstlenir.

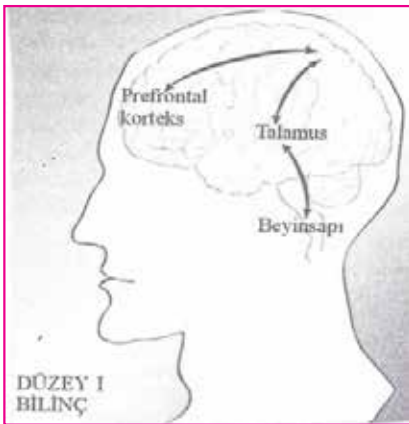
Düzey 3 Bilinç, geleceği simüle etme düzeyine ulaşmış olan insanın ön beyni ile ilgilidir. İnsan bilinci, yarattığı dünya

modeli içinde geçmişi değerlendirerek gelecek zamanı simüle eder. Özel bilinç biçimi olarak, karar verirken çok sayıda geri bildirim döngüsünü kullanır ve değerlendirir. Bu bilinç düzeyi, hayvanlardan farklı olarak insanlara özgü olan ve karar vermeyi sağlayan prefrontal korteksin özelliklerinden kaynaklanır. Bu sayede insan, gerçekte var olmayan nesne ve olayları hayal etme ve düşünme yetisi ile geleceği yaratma yetisi kazanmıştır. Nörolog M. Gazzaniga'ya (2008: 20) göre, bellek ve planlama, idrak esnekliği, soyut düşünme, uygun davranışı seçme, uygunsuz olanı kitleme, kural öğrenme ile duyarlar tarafından algılananlardan uygun olanı belirleme işlevlerini, lateral prefrontal kortekste bulunan internal granuler tabaka, yani dorsolateral prefrontal korteks üstlenir (**şekil 3**).

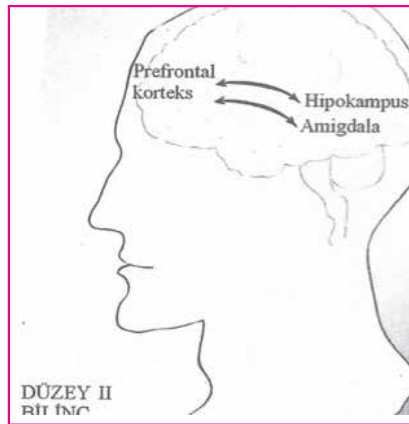
Düzey 1 Bilinçte, (**şekil 4**) duygusal ileti beyin sapından talamusa geçerek, beynin farklı kortikal alanlarına ve en son prefrontal kortekse gider. Böylece Düzey 1 Bilinç süreci talamustan prefrontal kortekse giden ileti akışı ile oluşur.

Düzey 2 Bilinçte, (**şekil 5**) duygular limbik sistemden çıkar ve orada işlenir. Düzey 2 Bilinç canlıyı hayatta tutmaya odaklı olduğu için, duysal iletiler tarafından sürekli bir bombardıman altındadır. Duyuların tetiklediği duygular prefrontal korteks tarafından denetlenmeden, acil durumlarda limbik sistem tarafından, kısa yol olarak, hızla ateşlenir. Düzey 2 Bilinç, asıl olarak amigdalanın, hipokampusun ve prefrontal korteksin, bilinen alışılmış ve beyinde kodlu kalıpsal tepkisini içerir. Bilinen kalıplara uygun davranış, serotonin ve dopamin hormonu salınımını tetikleyerek canlıyı sakinleştirir veya ödüllendirir.

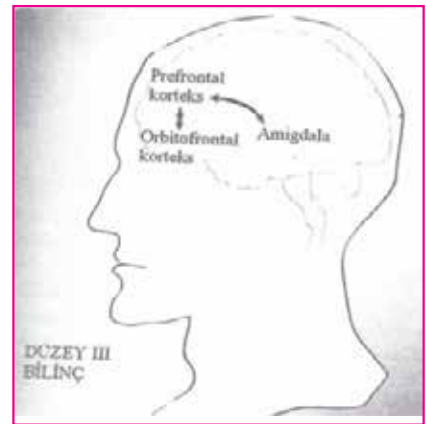
Düzey 3 Bilinç, geleceği simüle etme düzeyine ulaşmıştır. Geçmiş değerlendirerek gelecek zamanı simüle eder. Özel bilinç biçimi olarak, karar verirken çok sayıda geri bildirim insanın ön beyni ile ilgilidir. İnsan bilinci, yarattığı dünya modeli döngüsünü kullanır ve değerlendirir. Bu bilinç düzeyi, hayvanlardan farklı olarak insanlara özgü olan ve karar vermeyi sağlayan prefrontal korteksin özelliklerinden

Şekil 4: Düzey 1 Bilincin işleyiş mekanizması

Şekil 5: Düzey 2 Bilincin işleyiş mekanizması

Şekil 6: Düzey 3 Bilincin işleyiş mekanizması

kaynakları. İnsan, gerçekte var olmayan nesne ve olayları hayal etme ve düşünme yetisi ile geleceği yaratma yetisi kazanmıştır. Nörolog M. Gazzaniga'ya (2008: 20) göre, bellek ve planlama, idrak esnekliği, soyut düşünme, uygun davranışı seçme, uygunsuz olanı ketleme, kural öğrenme ile duyu tarafından algılananlardan uygun olanı belirleme işlevlerini, lateral prefrontal ortekte bulunan internal granuler tabaka, yani dorsolateral prefrontal korteks üstlenir.

Düzyey 3 bilincin (**Şekil 6**) temel işlevi; geleceği simüle etmek, zevk merkezi ve dürtüleri kontrol eden orbitofrontal korteks arasındaki yarışta, dorsolateral prefrontal korteks, beynin CEO'su olarak, yönetim ve kararların verilmesine odaklıdır. Prefrontal korteks, geleceğin simülasyonu yani ileriki olayların tahmininde geçmişin anılarını da devreye sokarak karar verir. Bu kararlarda beyindeki farklı süreç ve yaşamışlıklar ile kendi zihinsel modelini değerlendirmeye aldığı için «yavaş düşünmeyi» devreye sokar. Bir biri ile çelişen çok sayıda sinir ağları yarattığı curcuna içinde mantıklı ve tutarlı karar verme ve etrafı düşünme işlevini üstlenir (**Şekil 3**). Bu süreç, canlıda stres hormonunu tetikler.

İnsan beyni, söz konusu bilinç düzeylerinin hepsine aynı anda sahiptir. Beynin karar süreci, oldukça karmaşık işleyiş yapısı ve her insanın kendi sosyalleşme ve öğrenim süreçleri içinde şekillenen kişilik yapısının da etkilerini içeren bir işlevsellik sergiler. Her zihnin yaşamışlık ve hafıza kayıtları, bu bilinç düzeylerinin işlevsel olarak farklı şekillenmesine yol açar. Beyin nöronlarının aksiyon potansiyelleri, elektriksel etkinlik artışları aracılığı ile bir biri ile bağlantıya geçer. Nöronların bu etkinlik örüntüleri, her an değişebilir niteliktedir: Zira bir biri ile kurulan örüntü, eşgüdümlü olabileceği gibi, eş güdümü bozucu da olabilir. Günlük karar ve kararsızlıklarımız veya karar vermedeki gidip gelmeler bu örüntülere bağlı olarak şekillenir. Üstelik bir nöron tek başına değil, her an binlerce nöron ile üstelik bu binlerce nöron da diğer binlerce nöron ile bağlantılı olarak, kendi içinde devasa, döngüsel ve dallı budaklı bir ağ olarak işler. Ayrıca bütün nöronlar bir birini uyaran veya ketleyip baskılayan kimyasalları devreye sokar. Beyin karar vermek için seçim yaparken, her biri bir diğerine üstün gelmeye çalışan, çok sayıda farklı olasılıklar arasında çatışma yaşar. Bu çatışmalar içinde karar veren insan, kendi kendimize kızmaya, küfretmeye veya kandırmaya, bahaneler üretmeye yönelir; farklı seçenekleri göz önüne alan bir kendi olur (Eagelman; 2016:126).

Beynin işleyiş sürecinde, bazen mantık sorunlarını çözen beyin bölgesi, bazen de duygularla ilgili beyin bölgesi, duruma göre göreve çağrılır. Bazen de insan bu farklı güdülerin arasında sıkışıp kalabilir. Ancak her seferinde, mantık sorunlarını çözmede görev alan ağlar ile duygusal sorunları çözmede görev alan ağların farklı ağlar oluşturmuş olduğu görülür. Ayrıca, beyin herhangi bir konuda karar alırken, beyin ve vücut, karşılıklı sinyaller üzerinden sıkı bir iletişim içinde bulunarak, karara birlikte hazırlanırlar. Alınacak

kararda, vücudun ve beynin geçmiş yaşamışlıkları kadar, anlık koşullar da dikkate alınarak, alınan karardan her canlı bir ödül bekler. Bu ödüller, hayvanlar aleminde temel ihtiyaçlarla sınırlı iken insanlar aleminde Maslow'un ihtiyaç hiyerarşisinin üstüne doğru uzanma eğilimindedir. İnsanlar için çoğu ödül, gelecekte kazanılan bir diploma, kazanç, statü, ün, kendini kanıtama veya aşma olabilir. Zira insanlar, yaşadığı andan kendini kopararak, geleceğe zihinsel bir yolculuk yapabileme yeteneğine sahip ise de, anı yaşayıp hemen ulaşılabilen seçeneklere daha fazla değer atfeder ve bunun ödülünü görmek ister.

Şimdinin ve duyguların gücüne karşı koyabilmek, zihinde çok sıkı ve katı şekilde rakip sistem ve örüntüler yaratır. Bu durum duyguları bastırmanızı gerektirir. Duyguları bastırmakla kendini kontrol eden insan, bu yönde kendini zorlamak durumundadır. Şimdinin ve duyguların kışkırtıcı gücüne direnme iradesi yoğun bir enerji tüketmeye yol açar. Oysa iç dünyada zaten var olan duygulara uymak en kolay olan tercih durumudur. Ayrıca hızlı çalışan duygusal beyin ve limbik sistemin her zaman bir önceliği vardır. Bu nedenle önce duygusal olarak bir değerlendirmeden sonra üst beyin işlevleri sonradan devreye girer. Üstelik her insan daha öncenin yaşamışlıkları ve deneyimleri sayesinde üretmiş olduğu davranış kalıplarını öncelikle devreye sokacaktır. Var olan ve hazır olan davranış kalıpları yerine, yeni davranış kalıpları aramak hem zordur, hem de enerji gerektirir. Ayrıca ulaşılacak sonuç da belirsizdir. Oysa inandığımız standart kalıplar, yaşam süreci içinde defalarca denenmiş, bunları doğrulayan sayısız kanıt aranmış ve bulunmuştur. Bu nedenle duygusal beyin, riske ve belirsizliğe yönelmek yerine, anlık durumun alışılmış davranış ve inanç kalıpları içinde tercihte bulunmaya öncelik verir.

İnsan hafızasındaki kayıtlı genetik yani birincil kodlar ötesinde yaşam sürecinde kazanılan ve yine beyne kazanmış olan ikincil kodlar ve motifler söz konusudur. İnsan yaşamında kazanılan ikincil motiflerin insanların değer norm ve davranışlarına yansımaları 4 şekilde kendini gösterir (Erkan, 2005):

- Duygusal motifler; hırs, rekabet sempati ve antipati şeklinde kendini yansıtırlar.
- Geleneksel motifler; yaşam alışkanlıkları olarak ortaya çıkarlar.
- Değer Yargılarına dayalı motifler; dini, etik ve politik değer yargıları olarak gündeme gelirler.
- Amaçlara dayalı motifler; belirlenen amaçın gerçekleşmesine yönelik olarak şekillenirler.

Bu motif yapılanmalarının insan beyinde kalıplara dönüşmesi, insanların davranışlarını belirlemede içsel değişken ve uyaranlar olarak devreye girerler. Zira insanlar bunları yaşam süreci içinde kendilerine özgü olarak içselleştirir, kişiselleştirir ve kendi kişiliğinin bir parçası yapar. Toplumsal düzeyde bunların karşılığı ise daha geniş kesimlerce benimsenen sosyal normlar ve hukuk normlarıdır. İnsanlar bu normlara uymakla yükümlü hissederler. Zira sosyal normlarda ayıplanma olarak

cezalanma veya takdir edilme yargıları ile yüz yüzedirler. Hukuk normlarına uymamak ise cezai müeyyide gündeme getirir. Bu nedenle insanlar bu tür kalıplara genel olarak uyum gösterme eğiliminde bulunurlar.

3. TÜRK TOPLUMUNDA DÜZEY 2 BİLİNÇ'İN AĞIRLIKLI KONUMU

Eski Türklerde ve Orta Asya geleneğinde, doğanın gözlenmesine ve doğal şekliyle algılanmasına dayalı pagmatik bir dünya görüşü ve düşünce biçimi egemendi. Sistemin merkezinde insanın doğaya uyumu vardı. Otlakları biten soy ve boy yer değiştirerek doğa koşullarına uyum gösteriyorlardı. Bir yandan islami düşünceye geçiş, diğer yandan yerleşik yaşam biçimine geçiş, eski doğa temelli, dışa dönük ve pragmatik davranış algısının, islami düşüncenin içe dönük mistik değerlerle yorumuna dayalı (contemplation) bir algı ve düşünce biçimine dönüşmesine yol açtı. Esasen Ahmet Yesevi, Yunus Emre, Mevlana ve Hacı Bektaş geleneği 13. yüzyılda İslami düşünce ile Türk pagmatizmi ve akılcılık arasında yeni bir sentez yarattı. Ancak uzun Osmanlı döneminde Arap Kültürünün İslam dışı geleneksel kalıplarının, özellikle Arap kökenli tarikatlar üzerinden, toplumda giderek daha çok yaygınlaşmasına sahne oldu. Bu durum Tasavvuf Düşüncesinin, akılcı boyutundan çok, mistik dünya görüşünün yorumcu biçiminin, medreseler yoluyla devlet ve toplum yaşantısına giderek daha çok yansımına neden oldu. Böylece gerek örfi hukuk, gerekse şeri hukukta geleneksel değer ve davranış kalıpları yerleşik duruma geldi.

Ülkemizde bilimin işlevi hala, "açıklamak" olarak algılanmak yerine "yorumlamak" olarak algılanmaktadır. Yaklaşan sınavlar için öğrencilerin, öğretim üyesine sorusu şaşmaz biçimde şu şekildedir: "Hocam yorum sorusu mu, yoksa test sorusunu soracaksınız" şeklindedir. TV'ye çıkan öğretim üyelerine yöneticinin sorusu, "Hocam nasıl açıklıyorsunuz" değil, "nasıl yorumluyorsunuz" dur. Bu sorgu ve algı, insanımızın genelde, Düzey 2 Bilinç Modelini ve kişiselliği öne çıkardığını; olay ve olguyu geri plana ittiğini gösterir. Zira her yorum kişiseldir. Oysa Düzey 3 Bilinç kişisel yargı ve değerlere değil, olay ve olgunun açıklamasına ile bu açıklama ve veriler ışığında olayın gelecekteki evrilmesine yani olgusal öngörüye odaklıdır. Buna karşın Düzey 2 Bilinç sadece kişinin yorumuna ve değerlendirmesine odaklıdır. Zira özne merkezli bir doğa ve evren algısı limbik sistemde kodlanmış olarak yer alır. Bu nedenle herşeyi kenine göre algılayıp kişiselleştirir. Kişiselliğin yarattığı Düzey 2 Bilinç davranışları çok çeşitli biçimde kendini yansıtır.

Örneğin toplumumuzda Düzey 3 Bilincin ürettiği aklın ürünü olan; kural, ilke ve sistem egemenliği yerine daha baskın olarak, Düzey 2 Bilincin, bencil kişi egemenliği ve kişisellik modeli geçerlidir. Bu olgu toplumumuzun tüm kurumları ve yapılarında geçerlidir. Kişiler yasa ve ilkelere uyum göstermek yerine, ilke ve yasaları kişilere göre uygulamak yaygın bir durumdur. Bu durum kurumlarda kişi egemenliği modeli yarattığı gibi, kişisel gruplaşmalar yaratıyor. Bunun en yaygın örneği, hiç olmaması gereken üniversitelerimizin bölümlerinde yaşanan gruplaşmalardır. Kişisel gruplaşmalar, kişisel kontrol altında zıtlımacı davranış kalıpları üreten kapalı sosyal gruplar olarak kendini yansıtır. Üçüncü bir durum olarak, Düzey 2 Bilincin hem kişiselleştirici, hem de mekan ve statü tutma kalıbına uygun düşen bir diğer örneği, üniversite hocalarımızın çok büyük çoğunluğunun, bilim ve araştırma yerine yöneticiliğe dayalı mekan ve statü tutmaya odaklanma hevesidir. Böylece başkalarını kontrol altına alma ve grubu yönetme dürtüsü tatmin edilir.

Kişisellik ve bencillığe dayalı Düzey 2 Bilinç modelinin ülkemizde geçerli olduğu bir başka durum, itaatçı davranış kalıplarının tüm kurumlarımızda oldukça yaygınlık göstermesi

şeklinde gözlenir. Burada hem egemen kişilik hem de itaat eden; elbirliği ile Düzey 2 Bilinç modeline uygun davranış kalıbı içinde davranır. Bu durum özgür düşünme, demokratik görüş bildirme ve katılımcı olmayı engellediği gibi, kurumsal gelişmeyi ve daha etkin sonuçlar almayı engeller. Ayrıca kişiselleştirme ve kişi egemenliği modeli, kurumlarımızdaki kişilerin başarı ve yetneğine göre değerlendirilmesi ve ödüllendirilmesini zorlaştırmakta olup; kişisel yakınlık, ilişki ve bağımlılık gibi Düzey 2 Bilinç Modeli içinde kalmasına yol açar.

Kişiselleştirme, insanların kendini herkesin ve her şeyin önüne çıkaran davranışlara yönlendirir. Kuyruklarda herkesin önüne geçmek açığızölülüğün bunun bir örneğidir. Başkasının da hakları olduğu durumları çoğu kez göz ardı eder. Herkesin onun fikrine tabi olmasını ister. Mutlakçı ve tek yolcu çözümlere yatkındır. Uzlaşmaya yatkın değildir. Ya itaat eder; ya da itaat ettirmek ister. Kendine itaat eden bağımlı kişileri koruma altına alır; ama bu kendi etki alanını genişletmek içindir. Bu anlamda korumacı ve sosyaldır. Ancak bireyci değildir. Bireyci kişiler, karşı tarafı da bir birey olarak gördüğü için, karşılıklı kabullenme ve atılacak adımlarda uzlaşma arayışı vardır. Kişiselcilikte, bağlanılan kişiye itaat esastır. Baskın kişilik, uzlaşmayı zaafiyet olarak gördüğü için uzlaşmak yerine karşı tarafa ders vermeyi tercih eder. Bu nedenle toplumumuzda uzlaşma kültürü yaygın değildir. Zira Düzey 2 Bilinç davranışında, kişisel konumun ve durumun korunması kadar, bu durumu yaratan davranış kalıplarının korunması da esastır.

Kişiselleşmiş Düzey 2 Bilinç modeli, toplumsal uzlaşma ve işbirliğini engellediği gibi; dominant pozisyonda olanların kişisel düşüncelerini mutlaklaştırması nedeniyle, çoğulcu düşünce ürünü sistmlerin değil, kişilerin egemen olmasını sağlar. Bu durum kişisel keyfiliğe ve kuralsızlığa dolayısı ile istikrarsızlığa açıktır. Alt düzeydeki kapalı yapılar bir üst düzeyde çatışma yaratır. Kapalı yapı içinde istikrar, kalıplaşmış kalıpların varlığı ile kendi kendini yaratan kısır döngü olarak korunabilir. Dinamik sistem ve ortamlarda sürdürülebilir değildir. Kişiselliğe hapsolmuş verimsizlik ve etkinsizlik, kalıplaşmış itaatçı davranışların durağan koruması ile ayakta geçici olarak tutulabilir. Dinamik ve değişen teknolojik koşullara uyumsuzluk gösterir. Ancak bu egemen kişiler değıştikçe kurumların işleyişi, bu kez yeni kişinin kendi doğrularına göre değışirken yeni kalıpların içine sıkışır. Zira kişisellik, bilim ve ortak aklın yarattığı ilke, kural ve dinamik sistemlere açık değildir. Onların yerine üst kişilikleri ikame etmiştir.

Örneğin üniversitedeki çoğu öğretim üyemiz bile, kendinin de yeni teori ve bilgi üretebileceği algısına sahip değildir. Bu nedenle üst otorite gördüğü batılı bilim insanların teorilerini ve bilgilerini sadece aktarmakla yetinir. Buna yeni bilgi ekleme ve yeni bir buluş, model veya teori ekleme ve teknoloji ürüme cesaretinden yoksundur. Zira Düzey 2 Bilinç içinde, bir üst otorite veya düşün kalıbını kırma girişiminden kendini alıkoymaktadır. Kendini öğrendiklerine hapsedmektedir. Öğrenip geliştirmek ve değıştirmek için değil, inanmak için okumaktadır. Bu durum toplumda,

bilim ve teknolojinin Düzey 3 Bilinç modelini benimsemek yerine, Düzey 2 Bilinç yansıtan inanç ve ideoloji kalıplarının geçerli olmasına yol açmaktadır. Bu anlamda toplumumuzda, fikir sahibi olmadan, araştırmadan görüş ve inanç sahibi olmak yaygın bir durumdur.

Başkasından duyulanı tekrarlamak, gördüğünü taklit etmek yaygın bir kalıptır. Bu konuda toplumumuzun siyasi yelpazesi içinde, sağda, solda veya merkezde yer alması hiç fark etmez. Kendi kişiliğini ve düşünme sistemini yüzyıllar öncesinin inanç ve ideolojilerine rahatlıkla teslim etmekten vazgeçmez. Bunları asla sorgulamaz. Bu nedenle en ilerici geçinen insanlarımız dahi, eskinin inaç ve ideolojilerini savunarak muhafazakarlığı tercih edebilir. Daha açık bir deyimle, Türkiye’de sağ muhafazakarlık kadar da sol ve merkezdeki kişilerin de muhafazakar olduğu gözlenmektedir.

Toplumumuzda insan ilişkileri ve davranış kalıplarında duygusal ve tepkisellik önceliklidir. Bu durum hem pozitif yönde hem de negaif yönde geçerlidir. Örneğin pozitif yönde, zayıfa ve mağdura yardım etme duygusu ve duygusallığı diğer çoğu toplumlardan daha yüksektir. Zira acıma duygusu yüksektir.

Ancak negatif yönde, farklı düşünen ve kendine ters davranana karşı, düşünmeden ve sorgulmadan daha keskin duygusal tepki gösterme alışkanlığı vardır. Tüm bu tür duygusal ve tepkisel davranışlar, limbik sistemin ürettiği Düzey 2 Bilinç modeline uygun davranış kalıplarıdır. Çoğu kez Düzey 3 Bilinç kontrol ve ketlemesinden geçmemiştir. Trafikte birbirine hemen küfürle yaklaşan veya birbirinin boğazına sarılan insanlar ile hemen silaha sarılıp başkasını kurşunlayan insanlar Düzey 3 Bilinç devreye sokmamıştır. Türk insanı günlük yaşar ve günlük fırsatları değerlendirir. Uzun dönemli plan yapmaz. Uzun dönemli stratejiler geliştirmez.

Devletin geliştirdiği uzun dönemli plan ve stratejiler de çoğu kez rafları süslemekten öte geçemez. Zira insanların uzun dönemli düşünme planlama ve stratejik düşünme alışkanlığı olmayınca, devletin geliştirdiği belgeler de kararlılıkla uygulanamaz. Türk girişimcileri de uzun dönemli strateji geliştirmekten uzaktır. Kısa dönemli kazanç fırsatlarına odaklı olup, şirketlerin kurumsallaşması ve uzun dönemli yaşama ve ayakta kalması yetersizdir. Aile şirketleri bile çoğu kez ikinci kuşaktan sonra kurumsallaşamayıp parçalanmaktadır. Ayrıca şirketler arasında uzun dönemli stratejik işbirliği yapma geleneği yerleşmemiştir.

Aksine “küçük olsun, benim olsun” davranış kalıbı ve kişisel kontrol kalıbı geçerlidir. Profesyonelleşme ve kurumsallaşma yetersizdir. Sistem kurma ve olaylara bütüncül bakma geleneği yerleşmemiştir. Bütün bu davranış tercihleri tamamen Düzey 2 Bilinç modeline uygun olup; Düzey 3 Bilinç modelini kullanmadığımızın kanıtları olmaktadır.

Türk insanı ve girişimcisi genelde kısa dönemli tercihlere ve bakış açısına sahip olduğu için, genelde teknoloji geliştirmeyi. Teknolojiyi ithal eder. Esasen iki türlü teknoloji kullanır. Birincisi anadan atadan gördüğü geleneksel yöntemlerdir. İkincisi de ithal teknolojidir. Sorunlarını bu yollar üzerinden çözmeye çalışır. Ancak teknoloji üretmeyen bir toplum izleyici ve taklitçi olmaya mahkûm olmaktadır. Bu olgu da Düzey 2 Bilinç ile ilgili bir durum olup; eski çağların göçebe döneminde, mekan değişimi ile otlak ihtiyacını karşılamıştır. Daha sonra fütühat ve ganimetler imdada yetmiştir. Bunlar bitince gerileme başlamıştır. Esasen geç yerleşik kültüre geçmiştir ve bulunduğu verimli yerleşik ortamda doğaya egemen olmak için uğraşmak zorunda kalmamış, doğanın sunduğu nimetlere ile yetinmiştir. Ancak Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0 dönemi teknoloji ve yenilik üretmeden, başedilebilir ve sürdürülebilir bir uygarlık dönemi değildir. Türk insanının zaman algısı çoğu kez geleneksel kültürün zaman algısını yansıtır. Zaman algısı üzerine yapılan basit bir test olan; dün, bugün ve yarını simit halkaları olarak, başkasına bakmadan öğrencilerimden çizmelerini istediğimde, üç türlü kültürün tercih yapısı, kısmen bizde de gözlenmekle birlikte, genellikle geleneksel kültür ağırlık kazanmaktadır. Noktasal ve Newtongil zaman algısına sahip Batılı ülke insanları, üç halkayı dün, bugün ve yarın olarak birbirinden kopuk ve giderek büyüyen halkalar olarak, zamanı bir birinden kopuk bölümler

olarak çizmektedir. Akan bant sisteminde, bir nokta tamam olduktan sonra diğerine geçmek bu algının sonucudur. Ayrıca, tarihi aşırı önemseyen Fransızlar'ın büyükten küçüğe yönelen halkalar çizdiği saptanmıştır. Zamanı bir süreç ve senkronize olarak algılayan Japonlar ise, halkaların dünden yarına birbirini bütünleyerek, iç içe ve büyüyerek geleceğe evrilen bir trend oluşturduğunu vurgulayan çizimler ortaya koymuşlardır. Bu nedenle Batı seri üretim ve kalite kontrolünü noktasal, bölümlü zaman olarak ve tek tek her ürün için geliştirirken, Japonların bütüncül ve senkronize zaman algısı süreç mantığı ve sürekli gelişme mantığı içinde toplam kalite kültürünü, esnek üretim kültürünü, tam zamanlı üretim ve kaizen kültürü ile bilgi toplumunun çoğu kültürel değerlerinin yaratılmasına kaynaklık etmiştir.

Öğrencilerimizde gözlenen ve kısmen ağırlıklı olan üçüncü çizim ise halkaların tamamen iç içe çizilme şekli olup; bu yaklaşımda zaman ve süreç algısı yer almıyor. Bunu anlamı, dün bugün ve yarını besleyen ve destekleyen içerikler değil; geleceği kendi kalıplarına hapseden yaklaşımlar olarak yer almaktadır. Başka bir deyimle, bugünün algıları ile 2500 hatta daha eskinin, efsane, inaç ve değer algılarının, aynen bugün ve yarın da kabul gördüğü sonucunu ortaya çıkarıyor. Kısacası geçmişin kalıplarını aynı şekilde geleceğe aktaran bir kültür içinde düşünen insanların, geleceğin yenilik ve teknolojilerini üretme şansı ortadan kalkıyor.

Zira Düzey 2 Bilinç modeli burada da geçerliliğini göstermekte ve Düzey 3 Bilinç geçerek insan olmanın üstünlüğünü yaşamayı engellemektedir.

4. SONUÇ: GELECEĞİ YAPILANDIRICI ZİHİNSEL SENTEZ NASIL YARATILABİLİR?

Buraya kadarki açıklamalar, insan zihninin evrendeki en karmaşık yapı ve en hayranlık duyulacak bir gerçek olduğunu; bununla birlikte gerçek olamayana da inanarak oluşturduğu kalıplarla kendini tutsak edebileceğini ya da aksine yaratıkları ile bilinen evrenin gizlerini ve sınırlarını durmadan zorlayabileceğini bize göstermiş bulunuyor. İnsanı, diğer canlılardan ayıran iki temel özellik vardır. Birincisi Düzey 3 Bilinç modeline sahip olmasıdır. Bu düzey hiç bir diğer canlıda insanlarda olduğu kadar gelişmemiştir. Memeliler genelde, Düzey 2 Bilinçde kalmışlardır. Ancak şimdiye kadar boş beyin olarak bilinen insan beynin ön loblarının ürünü olan Düzey 3 Bilinç modeli çoğu insan tarafından yeterince öğrenilmemiş ve kullanılmıyor olabilmektedir. İnsanı diğer canlı ve memelilerden ayıran diğer özelliği insanların değer sistemlerine sahip olmasıdır. Düzey 2 Bilinç sadece bencil özne merkezli şekillenmiş iken; neokortekste yani Düzey 3 Bilinç bağlamında insana özgü tüm özellikler yer alır: Bilinç, diğergamlık, toplum için çalışmak, soyut düşüncük, planlama, strateji geliştirmek, mantık bağlantılarını analiz ve sentez etmek, karar vermek, hayal kurmak, kendini gerçekleştirmek ve kendini aşma gayreti hepsi insanı özellikler olarak üst beyin merkezlidir. İnsanlar bu özelliklerle ilgili değerlere sahiptir. Ayrıca bu özelliklerini, orta beyinden gelen dayanışma, sosyalleşme, sevinç, sevgi, bağlanma, arayışlar, Düzey 3 Bilincin ortamında değerlendirme konusu yapar. Hatta orta beyinin handikapları olan, korku, panik

ve öfkeyi de yine Düzey 3 Bilinç modelinin yetenek ve becerileri içinde sorgulanarak davranma ve karar verme yönelimi içinde şekillenir. Bu iki özelliği birlikte kullanan insanlar bir anlamda Kafka'nın "üstün insanı" veya Harari'nin (2016)"Homo Deus"u olabilirler.

Bu durumda insan beyninin biricik olma özelliği, İnsan beyninin parçalı bütünselliği içinde, beynin öncelikle inaç ve kalıp üretme özelliğini de dikkate alan bir yeni senteze ihtiyaç olduğu açıktır. Bu yeni sentez arayışında, buraya kadar yapılan analizler dışında, yol gösterici olan üç yaklaşımı vurgulamak isterim. Bunlardan birincisi Büyük düşünür Mevlana'nın "Hayattan Ne Öğrendim?" diye başlayan uzunca manzumesin bir pragrafi aynen şöyledir:

"Düşünmeyi öğrendim; sonra kalıplar içinde düşünmeyi öğrendim; sonra da sağlıklı düşünmenin kalıpları yıkarak düşünmek olduğunu öğrendim". Buradan net olarak çıkan sonuç şu ki, insan aklı düşünerek, orta beyinde şekillenen kalıpları kırarak bunların üstüne çıkabilir. İnsan sağlıklı düşünmek için, kalıplarla yeninmeyip bunların üstüne çıkabilmelidir.

İkinci yol gösterici yaklaşım ise Atatürk'ün veciz cümlesinde özetleniyor. Bilim ve teknolojinin yol göstericiliği dışında bir yolla; çağdaşlığı, refahı ve ekonomik gelişmeyi sağlayacak başkaca bir yöntem yoktur. Zira bilimsel bilginin yaşama uyarlanması olarak teknoloji ve yenilik üretmenin ve diğer ülkelerle yarışmanın başka bir yolu bulunmuyor.

Üçüncü yol gösterici olgu Japonya'nın başarısında gizlidir. Japonlar, çoğul vizyonludur. Kendi görüş ve düşüncesini ev sahibinin görüşü; batının görüş ve düşüncesini misafirin görüş ve düşüncesi olarak sentez etmişlerdir. Bir Japon için çoğul vizyonlu olmak, aynı zamanda hem şintoizmin doğa güçlerine inanmak, hem de Budizmin kuzey kolu olan Buda aydınlatmaçılığına aynı anda inanmak ve her ikisini de gerektiğinde aynı anda kabullenmektir. Bu tür bir algı ile ayrıntıları bütünleştirici yaklaşım içinde, kendi geleneksel kültürlerini koruyarak batının bilim ve teknolojisini sentez etmenin yolunu bulmuşlardır. Japon hızlı treni bu iki ray üzerinde ilerlemiştir. Türk toplumu ise, sentez aramak yerine kişisel ve tek yolcu ve mutlakçı yaklaşımlar içinde, yerli ve batı kültürünü tek ray üzerinde karşı karşıya getirip çatıştırmıştır. Sentez ve uzlaşmaya yatkın olamayan kişiselilik içinde herkes kendince doğru gördüğü tek boyutlu düşünceyi savunur. Bu durum uzlaşma yerine çatışmacı kültür kalıplarını öne çıkarır. Oysa yapılması gereken, üç ayrı beyin sisteminin, tüm farklılıklarına ve farklı işlevlerine rağmen, işbirliği içinde evrenin en büyüleyici işlevsel sistemini bir sentez içinde bütünleştirmesini model almak olmalıdır. Bu tür bir sentezin yokluğu, insan beyninin alt işlevlerinde, yani Düzey 1 ve Düzey 2 ortamlarında kalmasına yol açar. Bu durumda yarının üretim ve toplum sistemleri olan Sanayi 4.0 ve Toplum 5.0'ı yakalamak mümkün olmaz. Zira bu düzeyde karmaşık sistemleri ancak beynin bütüncül kullanımı ile sağlayabiliriz.

Başka bir deyimle, ilk 2 bilinç düzeyleri yanında Düzey 3 Bilinçin de daha etkin öğrenilmesi ve diğerleri ile birlikte kullanılması gerekiyor. Zira Düzey 3 Bilinç dışındaki bilinç düzeylerinin geleceği planlamak, strateji geliştirmek, olmayanı hayal edip zihinde canlandırmak, vizyoner düşünmek, yenilik ve teknoloji üretmek gibi bir işlevi bulunmuyor. Bu nedenle yukarıda değindiğimiz üç yol yösterici yaklaşımdan;

Mevlana, bize beynin üst düzey öğrenme, bilme ve düşünmesinin yöntemini;

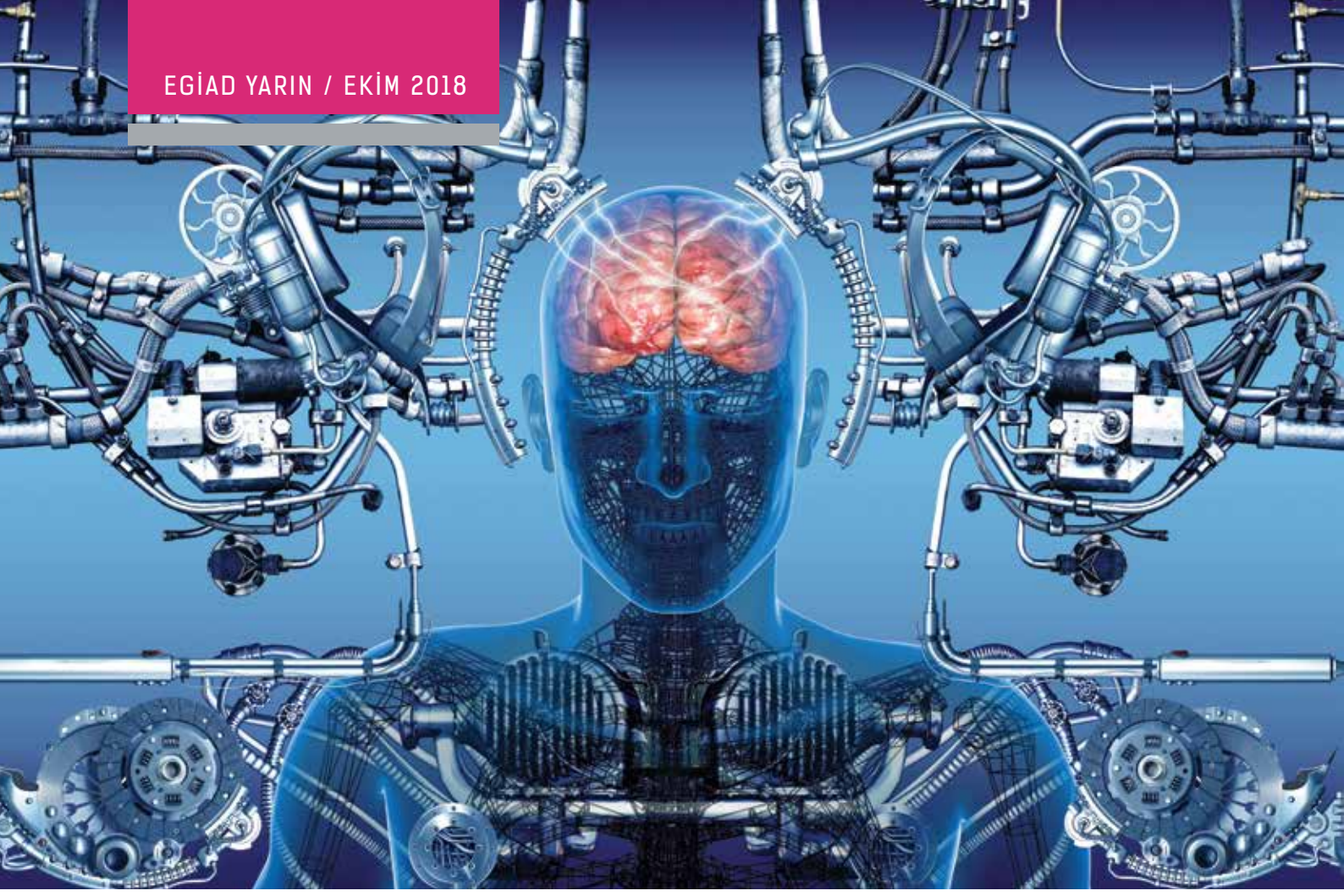
- Atatürk, bu düşünme rotasının bilim ve teknoloji odaklı olmasını ve
- Japon uygulaması da, çoğul vizyonlu bir sentez olması gerektiğini öğretmiş bulunuyor.

Çoğul vizyon oluşturmak farklılıklara hoşgörü içinde bakıp, bunları çatıştırmak yerine beyin bütününde olduğu gibi farklı işlevlere rağmen, parçalı bir bütün oluşturmasına izin vermekten geçiyor. Japonya'nın başarısı, farklı vizyonları reddetmek yerine çoğul vizyonlu olmasında yatıyor.

Türklerin imparatorluklar kurması, Selçuklu ve Osmanlı döneminde olduğu gibi, hiçbir dili, dini ve ırkı asimile etmeden bir arada parçalı bütünlük içinde tutmasında gizlidir. Zira birini başat ve mutlak konuma getirme durumunda çatışmacı yaklaşım yeterli büyüyüp serpilmesini engelleyecek. Esasen imparatorluklar hep parçalı bütünler olarak varolmuştur. İngiliz güneş batmaz imparatorluğu, çok sayıdaki sömürgeyi Commonwealth içinde parçalı bütün olarak tutmuştur. Bugün ABD, yarattığı bilimsel platformlarda tüm dünya bilim insanlarına imkanlar sunup, onlardan yararlanıyor. İspanya'nın Dali ve Picasso gibi ressamı ile A. Gaudi gibi mimarlar yetitirmesi, İspanyol ve Endülüs kültürünün bir birini tamamlayıcı olarak, farklı bakış açıları ve düşünce sistemlerini tetiklemesinde aranmalıdır. Farklı kültürler çatıştırmak yerine, parçalı bütünlük içinde sentez edildiğinde hep yaratıcı sonuçlar ortaya çıkarır.

Türkiye'nin ve Türk aydınının da şansı, Doğu ve Batı kültürlerini bir birine karşı çatıştırmak yerine parçalı bütün içinde bütünleştirme becerisinde aranmalıdır. Böylesi bir yaklaşım ve gelişme yenilik ve yeni ufuklar açmaya adaydır. Esasen bunlar zaman zaman yaratılmıştır. Ancak sistem kurmak yerine kişisel yaklaşımlarla bunların geliştirilmesi değil, tasviye süreci de devreye girmiştir.

Parçalı bütünsellik sentezi, ancak analiz ve sentez süreçleri içinde denenmiş ve yaşam için uygulanabilir bilimsel bilgi içeren platformlarda sağlanabilir. Kişisel inançlar ve donmuş kalıplar, parçalı bütünsellik sentezinin tabanı, ortamı ve platformu olabilmeye özelliğini asla kazanamaz. Bu nedenle bilim temelli dünya görüşü, bugün için Newtongil düşünce artı kuantum düşünce sistemleri birlikte, geleceğe yönelik yaratıcı ve yenilikçi yaklaşımın oturduğu taban, ortam ve rota

olmak zorundadır. Geleceğe yönelik süreçler ancak, bilim temelli bir rota üzerinden geleceğe uzanabilir ve akıllı makinalar çağı olarak Saanay 4.0 ve Toplum 5.0 olgusunun yaratılmasına hizmet eder.

Düşünme olgu ve becerisi, düşünmeyi başarmak için beyne katı ve kalıcı kalıplar döşemeyi önlemekten geçiyor. Özellikle 9 yaşına kadar geçen çocuk eğitimi, asla ezber ve kalıplara dayalı olarak yürütülmemelidir. Zira 9-10 yaşlarında beyinde kullanılmayan dendirit ve sinir ağlarının budanma işlemi gerçekleşmektedir. Bu nedenle küçük yaşlarda beyni çok yönlü ve çok boyutlu, farklı açılardan ve farklı yönlerden bakmayı, düşünmeyi ve öğrenmeyi öğreten eğitim sistemleri devreye sokulmalıdır. Ezberci eğitim ve bakış açısının beyne döşediği kalıplar, zihnin esnek ve üst düzey kullanımının devre dışı kalmasına yol açmaktadır. Zira bu süreçte asıl zor olan döşenmiş kalıpların kırılmasıdır.

Beynin üst Düzey kullanım Düzlemi, pratik yaşam ötesinde ve üstünde zihnin özel olarak odaklanma, caba gösterme, öğrenim ve bilgi birikimi ile gerçekleşen düşünme olgusudur. Bu konu 3 alanda kendini ortaya koyar (Deleuze ve Guattari, 2001):

- › Bilimsel Düşünme; zihnin yoğun odaklanması ile doğa, evren, toplum ve yaşamın işleyiş mekanizmasını "açıklayan" bilgi ve teknoloji üretimini sağlar. Bilginin, doğa ve yaşama uygulanması için formatlanması, teknoloji olarak doğaya egemen olmaya yöneliktir.
- › Felsefi Düşünme; kavramlar (konseptler) üzerinden,

zihnin yoğun kullanımı ile yaşamın anlam arayışının "kişisel yorumlarını" ortaya koyarak; insanın yaşama bir anlam yüklemesine ve kendini anlamasına hizmet eder.

- › Sanatsal Düşünme; insanın algılam ve duygulam evreninde yaşadıklarını, zihnin yoğun kullanımı ile bir kompozisyon dünyasına aktararak, yarattığı resim, müzik ve benzeri eserlerle insan zihninin sakinleşmesini sağlar.

Bu üç alan karşılıklı etkileşim ve alış-veriş ilişkisi içinde bir birine hizmet eder. Ancak beyin her üç alandaki aktivitesi, yaşam kaosu ile girilmiş çok çetin bir kavgadır. Beyin, kaosa yaşadığı bu kavga sürecinde stres hormonu salgılar. Bu stresli sürece girmeye cesaret etmek gerekir. İnsan, yeni bilgi ve teknoloji ürettiğinde, yeni bir sanat eseri yarattığında veya yaşamın gizlerine anlamlı ve mantıklı yorumlar getirdiğinde, beyin bu kez başta dopamin ve benzeri hormonlarla kendini ödüllendirir. ■

Kaynakça:

- Deleuze, G. Ve F. Guattari, 2001, Felsefe Nedir?; YKY, İstanbul
 Eagleman, D. (2016), Beyin, Domingo, İstanbul.
 Erkan, H. (2005), Ekonomi Sosyolojisi. İlkem İzmir.
 Erkan H. ve Canan Erkan, (1998) Kültür Politikamızda Yeni Boyutlar, Kültür Bakanlığı, Ankara.
 Gazzaniga, M.S.; (2008), Human; The Science Behind what Make Us Unique, Harper Collins New York.
 Kahneman, D., (2012), Thinking, Fast and Slow, Penguin, London.
 Kaku, M., (2015) Zihnin Geleceği, ODTÜ, Ankara

Hayatı kendi tarzınla adımla...

Dünyanın dev markaları en geniş ürün çeşitliliğiyle Barcin.com'da seni bekliyor. Tarzını seç çeşitliliği keşfet.

barcin.com

Finansal risk yönetimi; riski ortadan kaldıran bir aksiyon olarak değerlendirilmekte olup özellikle son dönemde dünya ekonomisinde yaşanan gelişmeler şirketleri kur, emtia ve faiz enstrümanlarındaki risklerini yönetmeye yöneltmektedir.

Finansal riskini yönetebilen şirketler ayakta kalır!

ASLI DİLBİR

Senior Manager | Corporate Communications & Marketing

Ş

irketlerin sürdürülebilir büyüme, gelir istikrarı ve varlıklarını sürdürebilmesi için risk yönetimine büyük önem vermesi gerekiyor. Küreselleşmeyle birlikte işletmelerin finansal ve finansal olmayan çeşitli riskler ile daha fazla karşılaşma olasılığı, risk yönetimini artık ihtiyaçtan

ziyade zorunluluk haline getirdi. Türkiye’de de son yıllarda yapılan düzenlemeler ile şirketler bu konuda yapılanmaya gidiyor.

Türkiye’nin lider yatırım bankacılığı hizmetleri ve varlık yönetimi grubu ÜNLÜ & Co olarak bizler de reel sektöre finansal risklere karşı gerekli önlemleri almaları konusunda sürekli görüşlerimizi belirtiyoruz. Haziran 2018 tarihinde İzmir’de EGİAD ev sahipliğinde gerçekleşen 'Piyasa Gelişmeleri ve Riskten Korunma Stratejileri' konulu panelde de, ÜNLÜ & Co Strateji ve Ürün Geliştirmeden Sorumlu Yönetici Direktörü Murat Gülkan ve DAHA Yöneticileri Güliz Aykan, Kerem Aksoy

ve Koray Özaydemir’in katılımıyla Egeli işadamları ile bir araya gelerek piyasalardaki ani dalgalanmalardan korunmak için türev araçları kullanmalarını önerdik. Tabii ki; finansal risklerden korunmanın tek bir yolu yok ancak öncelikle risk yönetiminin ne olduğuna bakıp başlık alınabilecek önlemlere göz atmakta yarar var.

Genel olarak finansal risk yönetimi; riski ortadan kaldıran bir aksiyon olarak değerlendirilmekte olup özellikle son dönemde dünya ekonomisinde yaşanan gelişmeler şirketleri kur, emtia ve faiz enstrümanlarındaki risklerini yönetmeye yöneltmektedir.

HEDGE YAPMAK NEDİR?

Hedge etmek, finansal veya ticari faaliyetleriniz sırasında oluşacak fiyat hareketlerine karşı korunmak için yapılan işlemlerdir. Hedging işlemi ile aldığınız riski sınırlayabilir veya sınırlandırabilir ve karınızı sabitleyebilirsiniz. Hedge işlemi döviz riskleri için yapılabileceği gibi, emtia, faiz ve hisse senedi için bile yapılabilir.

HEDGE NASIL YAPILIR?

Hedge, bir tür riski sınırlandırma işlemidir ve çok çeşitli yöntemlerle yapılabilir. Bu yöntemlerden bazılarını aşağıda bulabilirsiniz.

İthal girdi kullanan ve ürünlerini Türkiye’de iç piyasaya TL olarak satan bir şirket düşünelim. Şirketin USDTRY kurundaki dalgalanmalara karşı (özellikle yukarı hareketler) kur riski bulunmaktadır. Bu durumda şirket riskini hedge etmek için farklı konjonktürde farklı ürünler kullanabilir.

› İstikrarlı dönemlerde;

- Şirket Put Opsiyon satarak, kur gevşedikçe USD alıp, TL bakiyesine ekstra getiri sağlayabilir.

› Dalgalanmanın arttığı görece riskli zamanlarda;

- Şirket Call Opsiyon alabilir,
- Vadeli işlem piyasasında vadeli işlem sözleşmesi alabilir.

Şirket Put Opsiyon satarak, opsiyon alıcısına USD satma hakkını satarken, bunun karşılığında prim geliri elde edip aşağı seviyelerden USD alma şansını elde ediyor.

Şirket Call opsiyon alıp belli miktarda opsiyon prim ödemesi yaparak, önceden belirlediği bir kur seviyesinden USD alma imkanına sahip oluyor.

Vadeli işlem piyasasında sözleşme olarak belli miktarda teminat ödemesi ile kur riskini hedge etme imkanına kavuşuyor.

Hedge işlemi karınızı korumaya yönelik bir tür sigorta işlemidir. Sigorta poliçelerine nasıl prim ödemesi yapılıyorsa, hedging enstrümanlarının da bir takım maliyetleri bulunuyor. Hedging maliyeti, seçtiğiniz enstrümana göre değişiklik gösteriyor.

Finans sektörü olarak bu tip dönemlerde reel sektöre önerimiz; finansal risklere karşı gerek vadeli piyasalarda işlem gören türev araçları, gerekse yapılandırılmış ürünleri kullanarak korunma sağlayabilirler. Bu bağlamda, ÜNLÜ & Co olarak döviz kuru veya borsadaki ani iniş-çıkışlara karşı yatırımcıların riskini azaltmaya yönelik ürünlerimiz bulunmaktadır. Bu ürünlerimiz ile müşterilerimiz hem piyasa risklerinden, hem de anaparasının erimesinden kendini koruyor. Üstelik mevduat getirisinin üzerinde de getiri elde edebiliyor.

Sonuç olarak; her işi uzmanına bırakmakta yarar var. Finansal piyasaları kullanarak riskini yönetmek isteyenlerin uzman danışmanlardan yardım alarak, uygun ürünü seçmeleri yararlı olacaktır. ■

Kurumsallaşma yolunda başarıyı yakalayan ve farklı yaklaşımları ile ünü yaşadığımız şehrin sınırlarını aşan Moral Hukuk Bürosu

“İzmir’in potansiyeline inanıyoruz”

Bir avukatın her konuyu bilmesi mümkün değil. Bana sosyal sigorta ilgili bir şey sorsanız size çok genel bir açıklama yaparım. Sermaye piyasası ile ilgili bir şeyler sorsanız daha fazla bilgiler verebilirim. Şirketler hukuku ile ilgili bir şeyler sorsanız en ince detayına kadar konuşuruz. Bu kurumsallaşma sürecinde biz yine meslek esaslarıyla birlikte yürüyüşümüze devam etik. 2015 yılında hukuk alanında uluslararası derecelendirme kuruluşlarının kayıtlarına girmeye başladık.

**RÖPORTAJ: CEMAL TÜKEL
FATİH ÖZKILINÇ**

EGiAD Yarın Dergisi’nin Kuşaktan Kuşağa bölümünde İzmir’in önde gelen hukuk bürolarından Moral & Partners Hukuk Bürosu’nun kurucusu

Hüdaî Moral, kardeşi Sezai Moral ve ofisin genç kuşak temsilcisi EGİAD üyesi Reşat Moral ile Moral & Partners Hukuk Bürosu’nun geride kalan 50 yılını, gelişim sürecini, hedeflerini ve İzmir’in potansiyelini konuştuk.

Hüdaî Bey, yıl 1968 hukuk yaşamınıza nasıl başlıyorsunuz?

Hüdaî Moral: Rahmetli babam Vefa Moral’ı anarak başladım. Çünkü beni bu mesleğe teşvik eden hep babam olmuştur. Dönem dönem memleketimizde meslek modaları vardı o dönem hariciyecilik modaydı bende tutturmuştum kendi kendime, gezmeyi de çok seviyorum; hariciyeci olmak istedim. Babacığımın bir lafını unutmam o demişti ki;

Reşat Moral:

Ege Orman Vakfı’yla ki yine burada da kuruluş yerimiz olan Ege’yi ön plana alarak Soma’da Moral & Partners Korusu’nu kurduk. Sanat alanı Türkiye’nin gerçekten çağdaş yüzü. Sanatta her zaman öncüsü olan Contemporary İstanbul’un 50. yılımızda destekledik.

ben memurum, hariciyeci demek devlet memuru demek. Sen hukuka gidersen Avukat da olursun, hariciyeci de olursun başka bir şey de olursun ama hariciyeye gidersen sadece hariciyeci olursun. Babam T.C. Merkez Bankası müdür muaviniydi. Onu dinledim hukuka gittim. O zaman şehirlerde ayrı ayrı imtihanlar olurdu. Hem Ankara hem de İstanbul’da imtihanlara girdim. O zaman Türkiye’de iki hukuk fakültesi vardı İstanbul ve Ankara’da. İstanbul’da okumayı tercih etmedim. İstanbul’da avareleşirim; Ankara daha muhafazakâr bir mekân sağlar diye düşündüm ve Ankara’yı tercih

etim. Nitekim Ankara’da gayet güzel bir talebelik yaşadık. Dolu dolu sanatla yetiştim. Hem devlet tiyatroları, operalar, operetler, İdil Biret’ler... O zaman İdil Biret var. Bir gün lapa lapa kar yağıyor kar yağarken nasıl konsere gideceğiz çokta pahalıydı talebeyiz 40 milyon o zaman.

Kapıda bekledik İsmet Paşa eşiyile son girerken bizde arkasından arkadaşla girdik, ayakta seyrettik. Sanata düşkün bir nesildik. Hem alaturka hem alafranga izlerdim. Ankara o zaman çok güzel bir şehirdi. Ama Ankara'yı beğenmez sık sık İzmir'e kaçırdım fakat şimdi anlıyorum ki Ankara çok güzel bir şehirdi. Ankara'nın sanatı çok değerli, 8 tane devlet tiyatrosu vardı. Sanata sempatisi olmayan yerde bu kadar tiyatro olur mu? Stajımı yaparken tercüman-rehberlik kursuna gittim. Tercüman-rehberlik kursunda o zaman çok seviyeli bir arkadaşlık vardı. Eşim ile orada tanıştım. Orada evliliğin temellerini attık. Öyle bir hatırası var. Bir iki defa yanında staj yaptığım Ustam dediğim Av. Cihangir Kutlay İzmir'in ilk beşi içerisinde yer alan bir hukuk ustasıydı. Onun yanında stajımı yaptım. O tarihte avukatlar Büyük Kardeş Hanı toplanıyordu. Herkes orada toplanır nedense yer bulmak mümkün değil. Ben de orada Cihangir Bey'in yanında staj yaparken nasıl olacak da buradan bir oda kapatacağım diye düşünürken babacığım hanın sahibi Mustafa Kardeş Han ile kolejdenden sınıf arkadaşı. Onun sayesinde bana bir oda buldu. Hiç unutmayacağım ikinci şeyde o zaman askerlik süresi iki yıldır babam odanın kirasını iki yıl boyunca ödedi. Böylece Avukatlık mesleğine atıldık. 1979 yılına kadar yalnız çalıştım. Tek başıma sekreter ve ben.

O zaman biraz da öyle değil miydi ama...

Sezai Moral: Ağabeyimi yetiştiren aynı zamanda bende de büyük emeği olan Cihangir Ağabey. Bu meslekte 60 yılı sadece bir katiple geçirdi her işi kendi yapardı.

Hüdai Moral: Günde de 14 davaya girerdi ve daktilo ile. Sabah 7'de gelir akşam 8'de giderdi birçok şeyi ondan öğrendim. O zaman İzmir'in ilçeleriyle beraber Avukat sayısı hiç unutmuyorum 468'di. Şimdi sicil numaralarına baktığımda 14 binli sicil numaraları var. Şu an İzmir'de 12 bin ile 14 bin arasında Avukat var. Böyle bir süreçten bugünlere geldik. 1979'da yine kardeşim babamın isteği ile yanıma geldi. Tabi bende yalnızdım. Sezai Bey geldikten sonra Kardeş Han'dan Fevzi Paşa'ya çıktık. O zaman Büyük Kardeş Han eskidi. Seyhan İş Hanı diye çok yeni yapılmış bir yere taşındık. Ama Cihangir Kutluay'da bizimle. Cihangir Kutluay, ben ve iki arkadaş daha.

Dört kişilik bir grup mu oldunuz?

Sezai Moral: Aynı ayrı. O zaman biraz yardımlaşmalar daha fazlaydı. Cihangir Ağabey'in giremediği duruşmalara bende girerdim. O zaman şimdiki paylaşımcı hukuk sisteminin temelleri yavaş yavaş atıldı. O zamana gelinceye kadar zaten iki tane önemli hukuk bürosu vardı. Baba, kardeş, oğul biri Birseller diğeri de Postacıoğulları.

Sezai Bey sizin mesleğe girişiniz nasıl başladı, ağabeyinizin etkisiyle mi girdiniz?

Sezai Moral: Ben Saint Joseph'den sonra Atatürk Lisesi'ne geçtim lise birden sonra ağırlıklı matematik, fen bölümünden mezun oldum. O zaman ağabeyimin işleri biraz gelişince, hukuk içerisindeki birliktelikler artmaya başlayınca hukuk fakültesini tercih ettim. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni kazandım. Ben fakülteyi dört senede bitirdim. Hocalarımdan çoğu üniversitede kalmamı istedi. Ama ben İzmir'den kopamadım ve geldik birlikte çalışmaya başladık. Askerliğimi askeri hâkim olarak yaptım. Bu sırada 1981 yılında Reşat Bey doğdu. Askerden geldikten sonra da devam ettim. Avukatlıkta 38 seneyi doldurdum.

Reşat Bey doğdu kendisi nasıl bir çocuktuk?

Sezai Moral: Reşat 5 yaşından beri ofise gelir daktilonun başına oturur; "ben avukat olacağım" derdi. Baskı uygulamadım. Aksine Avukat olmaması için çok baskı kurdum üzerinde. Çünkü hukuk kolay bir meslek değil. 24 saat çalışman gereken nankör bir meslek.

Kazanırsın ne kadar uzun sürdü bu dava derler, kaybedersen bütün suçlu avukat olur. Paranı alamazsın vesaire. Bu güçlükleri yaşadığım için avukat olmaması için çok uyardım ama dinlemedi. Kolejde avukat olabilmek için Türkçe-matematik bölümünü seçti, Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi'ni kazandı.

Üniversite yaşamı boyunca onu kendi ofisimizde değil farklı ofislerde çalıştırdım. Oralarda çalıştı ama yasal stajı geldi bizim ofiste yaptı.

Reşat yaramaz bir çocuktur. Benim gibi yaramaz bir çocuktur. Yılda en az iki kere Amerikan Koleji'nden çağırılırdı bizi. Çok yaramaz, hiperaktif bir çocuktur.

Reşat Bey, biraz da sizi sizden dinleyelim.

Reşat Moral: Ben kendimi bildim bileli cumartesi günü ofise gelinmesi ve çalışılmasının yarı resmi eğlenceli bir yönü vardı. Cumartesi günü sabah gelinip öğlen mesai bittiği için tam bir eğitimsel bir gün gibiydi. Cumartesi günleri baba ile beraber ofise gitmek için sabırsızlıkla beklenen bir gündü. Ben kendimi bildim bileli de ben ofise geldim. O dönem ofise gelip stajyerlerle ve sekreterlerle sohbet, muhabbet kağıtları daktilyoya koy çıkarla geçti. Okul hayatım boyunca da avukatlık zaten bir kavram olarak bir tarafımda durdu. Tabii o zamanlara ait avukatlık format itibarıyla yazıhanesi olan davaya bakan kişi hukukla ilgili her şeyi bilen kişi her şeyi anlatır bir avukatlık tiplemesi vardı. Daha sonra 12-13 yaşlarımızda bazı şeyler daha bilinçlenmeye başladı. Ben 14 yaşında hukukçu olmaya kafamda karar vermiştim. O dönemde Amerikan Lisesi'nde kariyer günleri olmaya başlamış ve bir avukat büyüğümüz gelmişti. O dönemde hukukçuluk kavramı tamamen bende yerleşmişti. Ve ben şunu da belirlemiştim. O zamana kadar gelmiş avukatlık değil onu da içine alarak daha ileriye götürebilecek yeni model avukatlık ve hukuki danışmanlıkla devam edeceğim diyerek bu şekilde kafamda belirli yere oturtmuştum. Zaten üniversite sınavlarımda sadece hukuk tercih ettim, başka bir tercihim olmadı. Maalesef günümüzde hukuk fakültesi sayısı 130-140 tane. Bu çok üzücü bir şey. Benim zamanımda 6 taneydi. O dönem Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi üçüncü gösteriliyordu. Ankara, İstanbul ve Galatasaray'dan sonra geliyordu. Ben Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kayıt oldum. Ben açıkçası İstanbul veya Ankara'da okumayı çok isterdim. Hayatımla ilgili iki kane eksiklik ve bundan dolayı üzüntüm vardır tabii onları bir şekilde zaman içerisinde kapattım. Biri öğrencilik hayatımı İzmir'de geçirmek vizyon açısından; diğeri de yurtdışında yaşamamak ve mesleki olarak faaliyet yurtdışında göstermemek. Tabii daha sonra telafi ettim. Ben üniversite hayatım boyunca her yaz ve kış staj yaptım. Hukuk Fakültesini bitirirken, Resmi avukatlık stajıma başlamadan benim toplamda 18 aylık iş tecrübem vardı. Avukatlık stajımı kendi ofisimizde yaparken ofisle ilgili gözlemlere de başladım bir yandan. O zaman buranın dörtte birine sahip fiziki kapasitemiz vardı. Bir yıllık stajımı tamamlayıp askere gittim. Askerlikten sonrada 2005 yılı mayıs ayında hiç İzmir'e dönmeden İstanbul'da uluslararası alanda faaliyet gösteren bir hukuk bürosunda çalışmaya başladım. Yaklaşık orada iki seneye yakın çalıştım.

Kafamda ise orada bir 5 yıllık çalışma projeksiyonu vardı. O zaman özelleştirmeler, yabancı sermaye girişleri had safhaya çıkmıştı. Türk iktisadi ticari hayatında zirveye çıkan projeler içerisinde çalışıyorduk ekiple beraber. Bir yandan

da şirketleşen hukuk bürolarına yeni düzene geçiş vardı. İngiltere'de Amerika'da binlerce, yüzlerce avukat çalıştıran artık içerisinde sadece hukukçuların olmadığı içinde yöneticilerin de olduğu hukuk büroları. Benim kafamda Türkiye'de uygulanabildiği boyutta çağdaş, uluslararası dünya saatleri ile iş yapan farklı ihtisas alanlarında uzmanlaşmış ve kurumsal bir alt yapıya oturmuş bir hukuk şirketi modeli vardı. Ve o dönemde de çalıştığımız hukuk bürosunda yaşımız çok küçük olmasına rağmen, şundaki genç avukatları düşünüyorum, biz çok ciddi bir şekilde gönül koyup inisiyatif alıyorduk o dönemde. Ben o dönemde o dönem çalıştığımız Ofisimizin Ortağı Mahmut Bey'e çok ciddi şekilde fikir veriyordum, benim gibi düşünen bazı arkadaşlarım ile birlikte o da dinliyordu. Uygulamıyordu o ayrı bir konu ama.

2006 yılında hukuk sektöründe ihtisaslaşma öne çıkarken ben bir yandan da Galatasaray Üniversitesi'nde yüksek lisansa başladım. Ekonomi hukuku alanında. Benim kafamda artık avukatların bir iş insanı haline gelmesi vardı. Sadece hukukun penceresinden olaya bakmayan iş insanına dönük sonuç odaklı risk analizi yapabilen bunun içinde en önemli şey reel piyasalara yönelik bilgi sahibi olmaları vardı.

Bir yandan yüksek lisansı bitirirken 2006 yılının sonuna doğru ofisin gelişimiyle ilgili olarak da düşünüyordum. 80'li 90'lı yıllar kendi büromuzun, aile şirketimizin de yükselişte olduğu yıllardı. Ama 90'ların sonu 2000'lerin başı ile beraber bir doyunluk dönemi ve bir düz hat halinde çizgiyle giden dönemin içine girmişti ofis. 2006 yılının içerisinde eş zamanlı Hüdaî Beyin amcamın bir ani kalp krizi geçirdiği haberini aldık ve yaklaşık bir yıla yakın bir süre meslekten uzak kaldı.

Biz İzmir'in her anlamda potansiyeline çok inanıyoruz. Şu anda Allianz'ın gelmesi örneğinde olduğu gibi birçok global şirket İzmir'e geliyor. Bir de İzmir'in hinterlandında Manisa, Denizli var. Serbest bölgede çok ciddi yabancı şirketler var. Bu anlamda biz İzmir'i çok önemsiyoruz.

Ve ben 1 Kasım 2006 itibariyle kapıdan içeriye girdim. Ve üzerinde çok az düşünülmiş bir karardı bu. Yaklaşık ben 5 saniyede verdim bu kararı. İstanbul'daki evi, düzeni kapatıp bir anda burada başladım. Kapıdan içeriye girdiğimde Sezai Bey, stajyer avukat adayları bir arkadaşımız ve sekreterden oluşan üç kişilik bir yapı vardı. Tabii o zaman bir yandan da 2008 krizinin başlangıç yılları. 2006'nın sonları bir kriz ortamı. O zaman müvekkillerin zayıflaması ofisin de doygunluk dönemi vesaire... Böyle bir fetret dönemi kıvamı vardı. O dönem bir anda kolları sıvayıp çalışmaya başladık. İleriye dönük hep birlikte yürüyüşümüzün bir başlangıcı oldu. Ben kapıdan girerken söylediğim şu oldu. Burası bir aile şirketi üç kişi de olabiliriz; ileride daha da kalabalık olabiliriz.

Bizim evde iş, işte de ev konuşmamamız lazım. Aksi halde ise her şey birbirine girer ve manevi yönden tükenme başlar. Dolayısıyla bu prensibi birinci olarak koyalım dedik. Babam ve amcam başlarken aslında şu anki döneme göre daha cömert davranmışlar. Ben şu anda yeğenim ve çocuğum kapıdan içeri girse bu şekilde davranmam. Onlar direk beni sermaye ortağı olarak işe başlattılar.

Ben, soyadından gelen ve akraba aile şirketinin potansiyel gelecekteki üyelerinin, objektif çalışma kriterlerine göre başlangıç seviyesinde stajyerlikten ve dışarıda çalışma tecrübelerine göre hangi seviyede başlamaları gerekiyorsa o şekilde başlamalarını kurgularım.

Onlar tabii hem dönemin gerektirdikleri hem dünya görüşleri çerçevesinde çok daha cömert başlattılar. Biz başladığımızda kurumsal hukuk şirketlerinde doğru gördüklerimizi sistemin içerisine uyguladık. Yanlış gördüklerimizden kaçındık. Hatta onların daha doğrularını elimizden geldiğince dünya görüşümüze göre dünya gerçeklerini de takip ederek uluslararası alanda bu iş nasıl yapılıyor bunları da takip ederek bir sitem bir dönüşüm yolculuğuna o tarih itibariyle başladık. 2006 yılında ilk web sitesi yapalım, hazırlayalım dediğimiz zaman enteresan gelmişti. Çünkü sektörümüz yapısı itibariyle belirli sınırlamalara tabii.

Tanıtım anlamında mesleki mevzuat endüstrinin biraz gerisinde, ancak uymaz zorundayız. Çünkü artık hukuk büroları avukatlık yazıhanesi değil. Ciddi şekilde kalabalık ekipleri barındıran kurumsal yapılar var. Mesleki mevzuat biraz daha çağın gereklerinin dışında biraz daha

İnteryağ Petrol Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.
Shell Madeni Yağlar Bölge Distribütörü
Houghton Kimya San. A.Ş. Bölge Distribütörü

11
YILDIR

DÜNYA'NIN ve
TÜRKİYE'NİN
MADENİ YAĞ

PAZAR LİDERİYİZ Her Damlasına Değer!

Atatürk Organize Sanayi Bölgesi 10046 Sokak No:8 Çiğli - İZMİR

Tel: 0232 449 83 85 • Fax: 0 232 449 87 32

interyag@interyag.com.tr www.interyag.com.tr

HOUGHTON
Fluid Partnerships Making a World of Difference

sosyalist bakış açısı yaklaşımıyla avukatlığın kamu mesleği olduğuna dair mevzuat var.

Sezai Moral: Mesleki mevzuatın sınırları ve yaptırımları serttir; bu sebeple uyum dengesi çok önemlidir.

Reşat Moral: O zaman biz çok sınırlı hareketlerle dönüşüme başladık. En başından beri hedef, bir sistemsel yeknesaklık ve sistemin insanın önünde olmasıydı. Sistem gerçeği. İnsan unsuru olmadan imkânsız tabii ki; insan avukatlıkta çok önemli güvene dayalı olarak insanlar geliyorlar. Başta müvekkiller, ulusal ve uluslararası şirketler. Güven ilişkisi çok önemli ama sisteminde aksamaması insandan bağımsız olması çok daha önemli uzun vadede. Dolayısıyla öncelikle sisteme kafa yorduk. Arşiv sisteminden bilişim ve haberleşme sistemine, bütün bilgi ve belge sistemine, kayıt sistemlerine müvekkil ilişkilerine birinci prensibimiz buydu. Sistemin insanlardan ve kişilerden önce gelmesi. Aynı zamanda hizmet hedefimiz reaktif olmak değil proaktif olmaktı. Çalıştığımız alanlardaki yayınlarda vesaire de bize sorulmadan önce biz onun aydınlatıcısı olarak önce müvekkillerimizle sonra kamuoyu ile paylaşıp bu konuda bilgi öncüsü olmayı hedefledik. Şu andaki yaz stajyeri arkadaşlarımızdan en kıdemli arkadaşlarımıza kadar aşladığımız ana prensipler.

Kaç kişiye çıktınız?

Reşat Moral: Şu anda ekipte 27 avukat, 6 ortak ve toplamda 45 kişilik bir ekibimiz var. Hukukçu olmayan yönetici pozisyonunda ekibin büyümesiyle beraber insan kaynakları, finans yönetimine bakan yöneticimiz var.

Ciddi bir alt yapı yatırımı gerçekleştirdik. 2016 yılında ofisin sistemler standardını yazılı hale getirdik; Ofis Anayasası'nı yazdık. Burada değerlerimiz ve hedeflerimizi tespit ettik; sistem standartlarımızı kaleme aldık, Ekibimize yaz stajından başlayıp ortaklığa uzanabilecek kariyer yolunu çizdik. Bu dönüşüm yolculuğumuzda aile dışından ancak can bağıyla aile olduğumuz ortaklarımız 2013 yılında aramıza katıldı. Daha sonra 2015 yılında katılımlar oldu. Şu anda biz aile dışından ve içinden altı ortak ve yöneticimiz, aynı zamanda kendisi benim eşim, 7 kişilik bir yönetim ekibiyle ilerliyoruz. Ben bu dönüşümü belirli fazlara ayırıyorum 2007 ile 2012 arası ilk yarısı bir beş sene bizim iç sistemelliğimizin belli bir askeri seviyeye oturtulması ve kurumsal bir hukuk bürosu ofisine dönüşme. 1. Fazda halen bölgesel seviyedeyiz.

Bölgenin öne çıkan Avukatlık ofislerinde biri olma, danışmanlık hizmetleri o dönemde başladı. Yabancı müvekkiller başladı ufak ufak. 2012'den itibaren dönüşüm yolculuğunun ikinci beş senelik sürecine başladık. Bu dönemde Uluslararası Barolar Birliği üyesi olduk. Uluslararası Barolar Birliği mesleğin en üst çatısını oluşturuyor. Bünyesinde dünyanın 200 ülkesinden 80.000 avukatı barındıran ve her yıl 5-6 bin avukatı toplayan ve hukukun yüzlerce alanında çalışmalar yapan dev bir kuruluş. Çünkü bizim mesleğimiz tıp gibi ihtisaslaşma mesleği haline geldi.

İhtisaslaşma sebebiyle zaten bu kadar kalabalıklaşıyor hukuk büroları. Bir avukatın her konuyu bilmesi mümkün değil. Bana sosyal sigorta ilgili bir şey sorsanız size çok genel bir açıklama yaparım. Sermaye piyasası ile ilgili bir şeyler sorsanız daha fazla bilgiler verebilirim.

Şirketler hukuku ile ilgili bir şeyler sorsanız en ince detayına kadar konuşuruz. Bu kurumsallaşma sürecinde biz yine meslek esaslarıyla birlikte yürüyüşümüze devam ettik. 2015 yılında hukuk alanında uluslararası derecelendirme kuruluşlarının kayıtlarına girmeye başladık. Ve belli alanlarda Türkiye'de öne çıkan Hukuk Büroları arasında yer almaya başladık. 2016 yılında altı ortak bir araya gelip karar aldık bu sistemi korunması gerekliliğini hayata geçirip kaleme aldık ve dokuz aylık bir çalışma ile 160 sayfalık Moral Hukuk Bürosu anayasasını yazdık. Bunun içerisinde ilkelerimizden, değerlerimizden tutun tüm arkadaşlarımızın beklentiler, hak ve yükümlülükleri, sistem standartlarımızı kaleme aldık. Bununla birlikte genç hukukçular yetiştirme hedefimizi gerçekleştirmeye başladık. 2016 yılından itibaren her yıl 20 hukuk öğrencisini yazın üç ay yaz stajına kabul etmeye başladık. Şu anda 45 kişilik kadromuzdaki avukatlardan 6'sı bizim stajyerlerimizden. Bizim için büyük gurur.

Türkiye'deki hukuk sistemi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Reşat Moral: Hukuk başta olmak üzere tüm kurumların tam bağımsızlığı daim olmalı.

Sezai Moral: Hukukun üstünlüğünün geçerli olduğu bir ülke diliyorum.

Peki buradan nereye gidiyoruz?

Reşat Moral: 2015'le beraber bu marka bilinirliğinin artmasıyla kararlı bir yürüyüşle belirli bir seviyeye ulaştık. Bu da zaten derecelendirme kuruluşlarının üzerine 2017'de biz İngiltere'de yayınlanan sektörün önemli yayın organı olan The Lawyer dergisinde ilgili yetki sahalarında her ülke ve bölgede verdikleri ödüller var. Biz ilk defa 2017 yılında bu ödüle başvurduk ve ilk başvurumuzda finale kaldık. Türkiye'den altı hukuk bürosunun arasından. 2018'de başvurduk Türkiye'de ikinci olduk. Aynı zamanda Client's Choice ödüllerinde Kurumsal danışmanlık ve uyuşmazlık çözümleri alanlarında da Türkiye'de yılın hukuk bürosu seçildik. Bu anlamda birinci hedefimiz her zaman şu; işini iyi yapmak, önden giden olmak, lider olmak, öncü olmak. Müvekkilinden, meslektaşından saygı gören olmak ve mesleği saygı ile yapmak. İnanın bu işin kazanç boyutu çok sonra geliyor. Biz bunları oluşturduktan sonra kazanç öyle veya böyle geliyor. Bazı yıllar daha düşük olur bazı yıllar daha yüksek olur.

Bu sene 50. Meslek yılımızı icra ediyoruz. 50. yılımızda özellikle katkı koymayı planladığımız alanlar vardı. Bunlardan bir tanesi doğa bir tanesi sanat bir tanesi de gençlik ve genç girişimciler. Sosyal sorumluluk projelerimiz kapsamında bunları hedef belirledik. 50 yılla birlikte ofisin unvanında da değişiklik oldu.

Ünvan Moral Hukuk Bürosu'ndan tüm ekibimizi kucaklayan Moral & Partners Hukuk Bürosu'na dönüştü. Bunun altında tüm ortaklarımızı hem de gelecekteki ortaklarımızı kucaklayıcı felsefe vardır.

Bu anlamda 2018 bizim için önemli. Dolayısıyla o anlamda bizim için önemli bir başlangıç. Tekrar sosyal sorumluluk projelerine döndüğümüz zaman Ege Orman Vakfı'yla ki yine burada da kuruluş yerimiz olan Ege'yi ön plana alarak Soma'da Moral & Partners Korusu'nı kurduk. Sanat alanı Türkiye'nin gerçekten çağdaş yüzü. Sanatta her zaman öncüsü olan Contemporary İstanbul'u 50. yılımızda destekledik.

Genç girişimcilerle de Arya Women, Bin Yaprak platformları altında bir arada olurken üniversitelerde genç hukukçu adaylarıyla bir dizi hem mesleki eğitimlerle hem girişimcilik eğitimleriyle gerçekten onlara bilgiyi paylaştıkça çoğalmasında için aktarma gayretinde olduk. Bundan sonrası da yine her zaman bu üçlü saç ayağında; işini iyi yapmak, öncü olmak ve saygın olmak üzerinden sistemi her zaman ön planda olduğu ve artık 75. yıla, 100. yıla yürüyebilen; kişiden bağımsız, uluslararası alanda kuvvetli, Türkiye'nin işinde gerçekten önde gelen müesseselerinden biri olup bunu sürdürülebilir şekilde artık devam etmek. Çünkü belli bir seviyeye ulaşıp da orada kalıp onu ileriye götürüp sürdürmek önemli bir meziyet. Biz bunu bu seneden sonra da önümüzdeki dönemin hedefi bu üçlü saç ayağını sürdürülebilir kılmak.

Hüda Moral: Siz ne yaptınız diye sormuştunuz bu gelişime tutumunuz nedir gibi bir de bundan sonra ne olacak sorusunu birleştirerek şöyle cevaplamak istiyorum. Bundan yakın geçmişte bir globalleşme başlamıştı. Ve bu globalleşmenin hızla yayılarak, çoğalarak, süratle bu günkü noktaya taşındığını ben hissederek buna bir hoşgörüyü yaklaşmanın bir başka pencereden bakışı oldu bugünkü hale gelişimiz. İkincisi bu globalleşmede yer alarak ve yer almamızı çoğaltarak bu globalleşmeye ayak uydurmaya çalışmak bundan sonraki hedefler içinde olacaktır.

Peki, bu hedefler içinde sizin uluslararası arenada çalıştığınızı görüyorum, bir yurtdışında Moral & Partners'in ofislerini görecek miyiz?

Mesleki mevzuat elverdiği ölçüde zaten Amerika'da, İngiltere'de Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde çok ciddi bu anlamda uzun yıllardır uzun yıllardır birlikte çalıştığımız artık kendi ofisimiz gibi çalıştığımız hukuk büroları, dostlarımız var.

Mevzuat bunu yasaklıyor mu? New York'ta bir hukuk bürosu açıp orada Amerikalıların işlerini yapamaz mı?

Reşat Moral: Şu an da öyle bir şubeleşme yasağı hukuk sektörünün tamamında var. Yurtdışında bunun teknik olarak imkânı var ama direkt olarak değil. Orada gerçekten de biz Türk hukuku çerçevesinde Amerikalıların Türk hukukuyla ilgili işleri yapabiliriz veyahut bir seçim yapmak gerekiyor yabancı bir ofisle birleşip ilerlemek olabilir. Ancak biz her zaman bağımsız kalmayı tercih ediyoruz. Bu gelişmeler için biraz daha mevzuatın liberalleşmesi biraz daha belki de çağdaşlaşması yani şu anda yurtdışında talep var, eğilim

var ama maalesef mevzuat izin vermiyor. Türkiye'nin yasal önceliklerinden dolayı sıra avukatlık mesleki mevzuatının düzenlenmesine gelemedi.

İzmir'in potansiyelini nasıl görüyorsunuz?

Reşat Moral: Biz İzmir'in her anlamda potansiyeline çok inanıyoruz. Şu anda Allianz'ın gelmesi örneğinde olduğu gibi birçok global şirket İzmir'e geliyor. Bir de İzmir'in hinterlandında Manisa, Denizli var. Serbest bölgede çok ciddi yabancı şirketler var. Bu anlamda biz İzmir'i çok önemsiyoruz.

Sezai Moral: İzmirli İzmirlinin dışındakini kabul etmiyor zaten sen İzmirli olarak bilirsin. Ne kadar aydın seviyede de olsa daha muhafazakâr birbirine bağlı olan kişiler İzmir'de gerçekten doğup büyüyüp yaşayan insanlar. Ben İzmirli olmaktan gurur duyuyorum her yerde de çok açık üniversite hayatımda, okul hayatımda, başka yerlerde, yurt dışında hep bunu gururla söyledim. İzmirli zaten öyle bir çember içinde birbirleriyle buluşuyorlar ki dışarıdan kimseyi de kabul etmiyorlar içlerine. Öyle de bir ayrımcılığı var o yüzden de İstanbul'dan gelen iki büyük hukuk bürosu geldi başaramadılar döndüler gittiler.

Reşat Moral: Hala duranlar var ama yapıyı da görüyoruz biliyoruz. Bu anlamda hem İzmir'in o yerelliğinin sıcaklığı hem de uluslararası anlamda iş yapma yetkinliği ve becerisi

bizim bu anlamda doğru yolda yürüdüğümüzü gösteriyor en azından yani böyle bir yapımız var.

Hüdaı Moral: İzmir'de üzerinden yeni atılmakta olan atalet, rehabet ve geride kalmayı kabullenen bir yapı vardı; bizim isyan ettiğimiz, kabullenemediğimiz. Bizim kuruluşumuzda bu özellik yok. İzmir, belli bir döneme kadar profesyonel yöneticiyle çalışmayı öğrenemeyen, öğrenmek istemeyen bir şehir. İzmir'deki ticari hayattan çekilen dönemin büyük ve endüstri lideri firmalarının neden geri kaldıklarına neden silindiklerine bakarsanız bu etkenin yer aldığını mutlaka görürsünüz. Çok iyi örnekler yeni yeni oldu. Sürdürülebilirlik ve bu yolda kurumsal yönetim, sistemleşme benimsenmekte birçok güzide şirkette. TAİDER, EGİAD ve TKYD gibi sivil toplum örgütlerinde bu hedeflerle çalışıyoruz. Biz de çok iyi örneklerin içinde yer almaya çalışıyoruz. Biraz evvel Sezai'nin dediği gibi biz hem gelişime hem değişime hem globalleşmeye son derece açık ve önümüzü açmak için çabalayan bir kuruluş olduk.

Reşat Moral: İzmir İstanbul'la rekabet içerisinde zaten olmamalı. İzmir'in ayrı kuvvetleri var. İstanbul'un ayrı kuvvetleri var. Nasıl ki Fransa'da Marsilya Paris'le rekabet içerisinde olmuyorsa. Marsilya'nın ayrı bir özelliği var. Marsilya o ülkenin belli bir şehri. Veya Frankfurt'la Hamburg nasıl ki farklı özellikleri olan şehirler. İzmir'in de kendini bu şekilde konumlaması bu şekilde kuvvetini vurgulaması gerekiyor. İzmir'in sanayisi yanında farklı kuvvetleri var limanla ilgili, turizmle ilgili. Bu şekilde kendini konumlarsa zaten önemli ülke kapitalerinden bir tanesi halinde olduğunun zaten farkına varacak, öyle çünkü zaten. Ama konumlama ve ayrıştırma o şekilde. Yani neden İstanbul'a oluyor, İzmir'e olmuyor, İzmir bana göre Türkiye'nin Marsilya'sı gibi baktığımız zaman.

Sezai Moral: İzmir'in şanslı ya da şanssızlığı da var. Hiçbir zaman için İzmir şöyle geriye dönüp bakarsan sıralarsan Belediye Başkanlarının yüzde doksanı hep iktidarla terstir. İstanbul belediye hizmetlerinde her türlü her şeyin yapılmasına rağmen bizde daha yavaş gider. Son dönemdeki çağdaş yatırım anlayışını hariç tutuyorum. Diğer yandan bir metronun Güzelyalı ile Üçkuyular arasındaki hattı üç buçuk dört senede tamamlanabildi. Keza 2. Çevre yolu, körfez geçişi, şehir içi ana arterlerin düzenlenmesi zaruri seviyeden ihtiyaçlar. Hep engeller, iptaller oldu. Bu şanssızlık. Ama bir de şanslı olan tarafı var. İstanbul bünyesinde barındıramadığı ekalliyetler Rum'u Ermeni'sini vesaire çok küçüldüler. Museviler azaldı. Ama İzmir'de bütün ekalliyetler hala mevcut ve çalışıyorlar. Sistemleri açık ne kadar yaşlı nesillerde kalsalar bile hala varlar. O bir medeniyet göstergesi İzmir için. Ama maalesef belediye hizmetlerinde bir İstanbul, Ankara kadar olmadık. ■

ZERDEÇAL'DA DAHA FAZLAMIM FORMÜLÜ:

185 KAT DAHA FAZLA
BIYUYARARLAMIM

ULUSLARARASI GMP
STANDARTLARINDA ÜRETİM

EGE ÜNİVERSİTESİ
ARGEFAR İŞBİRLİĞİ İLE
GELİŞTİRİLEN İÇERİK

BLİSTER FORMDA
DAHA İYİ KORUMA,
DAHA KOLAY KULLANIM

+ 40 YUMUŞAK KAPSÜL İLE
DAHA EKONOMİK

ZADE VITAL CURCUMIN FORTE

Tedarik Zinciri Finansmanı temel olarak çalışma (işletme) sermayesi yönetimine ve tahsilat ve ödemelerden kaynaklanan riskin azaltılmasına dayanmaktadır.

Tedarik Zinciri Finansmanı

PROF. DR. GÜLÖZAR KURT GÜMÜŞ

Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret Bölümü Uluslararası Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı

GİRİŞ

Ekonomik dalgalanmalar sonucunda yaşanan kredi krizleri, ticaretin sürdürülebilirliği açısından finansmanın sürekliliğinin ve alternatif finansman yöntemlerinin önemini ve gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, tedarik zinciri yönetiminde finansal kaynakların akışı da önemli bir hale gelmiştir. Bu gelişme sonucunda tedarik zinciri, lojistik ve finansmanın kesiştiği noktalar yeni tedarik zinciri fırsatları yaratmıştır.

Alternatif finansman olanakları ile tedarik zinciri fırsatlarına ilişkin arayışlar; ters faktoring, stok finansmanı, ödeme süreçlerinin yönetimi, ödemelerin anlaşmalı olarak geciktirilmesi gibi kavramların literatüre girmesini ve daha sık kullanılmasını sağlamıştır. Dünya Odalar Federasyonu (International Chamber of Commerce-ICC) bu kapsamda banka ve banka dışı finansal kurumlarla ortak çalışma grupları oluşturmuş, ayrıca firmalar bazında ihtiyaç tespitine yönelik ve de finansal kurumlar bazında da firmalardan gelen finansman talepleri ile söz konusu taleplerin karşılanma düzeylerine yönelik araştırmalar başlatmıştır.

Elde edilen bulgular; firmaların yeni finansman tekniklerini kullanma konusunda (bilgi sahibi olduktan sonra olmak kaydıyla) istekli olduklarını, finansman kuruluşlarının ise söz konusu finansman olanakları konusunda hizmet vermekte yetersiz kaldıklarını göstermektedir. Ayrıca, Dünya Odalar Federasyonu 2016 yılında, Avrupa Bankalar Birliği, Uluslararası Faktörler Zinciri ve Uluslararası Ticaret ve Forfaiting Birliği ile birlikte sektörler arasında geçerli olacak ve kullanılması gerekli olan **Tedarik Zinciri Finansmanı** standartlarını yayınlamıştır.

Tedarik Zinciri Finansmanı (Supply Chain Finance); ana firmanın, tedarikçilerinin çalışma sermayesi yönetimlerini gerçekleştirebilmeleri için, finansal kuruluşlarla anlaşma yaparak sağladıkları finansmandır.

Bir başka ifadeyle; tedarik zinciri içerisinde yer alan iki veya daha fazla işletme için, dışarıdan finansal hizmet sağlayıcıları da dahil ederek, finansal kaynakların akışının planlanması, düzenlenmesi ve kontrol edilmesi yoluyla artı değer yaratılması yaklaşımıdır.

Tedarik zinciri içerisinde yer alan iki veya daha fazla üye işletmenin finans departmanları arasındaki işbirliğinden ziyade, işletmenin herhangi bir departmanına uygulanabilecek finansal bakış açıları veya finansal enstrüman kullanımlardır.

Finansal hizmet sağlayıcısı ile işletme arasındaki işbirliğinden farkı; söz konusu finansal işbirliğinde işletmenin sadece finansal hizmet veya bilgi alması ve fakat **Tedarik Zinciri Finansmanında** ise tüm tedarik zinciri sürecine, içerisinde yer alan oyunculara (üretici, tedarikçiler, çalışanlar), tüm finansal ve operasyonel akışlara ve de süreçlere odaklanılmasıdır.

Tedarik Zinciri Finansmanı konusunda dünyada ortak kavram birliği oluşturmak amacıyla çalışan Global Supply Chain Finance Forum'un tanımına göre çalışma sermayesi yönetiminde ve tedarik zinciri süreçlerinde optimizasyonu sağlamak amacıyla finansman ve risk azaltma yöntemlerinin kullanımınıdır. Temel olarak açık hesap olarak çalışan işlemlere uygulanmaktadır ve tedarik zinciri içerisinde

gerçekleşmektedir. Ticaret akımlarının görülebilir ve izlenebilir olması Tedarik Zinciri Finansmanı uygulamaları için hayati öneme sahiptir, söz konusu izleme teknoloji platformları (FinTech firmaları) tarafından yapılabilmektedir.

Tedarik Zinciri Finansmanı, sadece ilk kademede yer alan tedarikçileri kapsayabileceği gibi, istenildiğinde ikinci kademe tedarikçileri ve nihayetinde tüm tedarik zincirini kapsayacak şekilde genişletilebilmektedir. İşletmeler, finansal faaliyetlerini veya operasyonel faaliyetlerini optimize edebilirler. Fakat bu durumda, tüm faaliyetlerin işbirliği içerisinde optimize edilmesinden doğacak olası avantajları kaçırmış olurlar. İşletmelerin topyekün tüm faaliyet alanlarında ve tüm departmanlarıyla optimizasyon gerçekleştirmeleri karmaşık bir sonuç yaratabilir. Bu nedenle, Tedarik Zinciri Finansmanı yönteminin karmaşıklığını azaltmak için tedarik zincirinin bazı üyeleriyle her alanda işbirliği yapılırken; bazılarıyla ise sadece finansal veya sadece operasyonel işbirliğine girilebilir veya herhangi bir işbirliği içerisine girilmez.

Tedarik Zinciri Finansmanının doğrudan ve dolaylı tarafları:

- > Ana Firma
- > Tedarikçi (1. Kademe, 2. Kademe, 3. Kademe)
- > Banka ve Banka Dışı Finansman Kuruluşları
- > Elektronik Platform Sağlayıcılar (FinTech Firmaları)
- > Lojistik Hizmet Sağlayıcıları
- > Gümrükler
- > Acenteler
- > Limanlar

TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANI KAPSAMINDAKİ YÖNTEMLER

Tedarik Zinciri Finansmanı temel olarak çalışma (işletme) sermayesi yönetimine ve tahsilat ve ödemelerden kaynaklanan riskin azaltılmasına dayanmaktadır. Bu yaklaşımdan yola çıkılarak **Tedarik Zinciri Finansmanı** kapsamına giren yöntemler belirlenmiştir. Buna göre faktoring, forfaiting, alacakların iskonto edilmesi (receivables discounting), ters faktoring (reverse factoring/payables factoring), alacak karşılığı kredi (ön ödeme) (loan or advance against receivables), distribütör finansmanı (distributor finance), stok finansmanı (loan or advance against inventory), sevkiyat öncesi finansman (pre-shipment finance) ve banka teminat yükümlülüğü (bank payment obligation) yöntemleri **Tedarik Zinciri Finansmanı** yöntemleri olarak kabul edilmiştir.

TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANININ SAĞLADIĞI AVANTAJLAR

Ana firma açısından Tedarik Zinciri Finansmanının sağladığı faydalar sırasıyla aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- > Yakın ve güçlü tedarikçi ilişkisi
- > Düşük tedarik zinciri yönetimi maliyeti
- > Esnek ödeme vadesi
- > Etkin işletme sermayesi yönetimi
- > Yüksek öneme sahip olan tedarikçilere kesintisiz ödeme yapabilme

Tedarikçiye sağlanan faydalar ise şunlardır:

- > Düşük finansman maliyeti
- > Nakit akışlarının düzenlenmesi
- > Vade tarihi öncesinde tahsilat yapabilme
- > Alacakları erken tahsil edebilme
- > Alıcıdan peşin tahsil edebilme imkânı dolayısıyla, fiyat indirimi yaparak rekabet avantajı yaratılması

Tedarik Zinciri Finansmanı genel olarak da tüm taraflara aşağıdaki avantajları sağlamaktadır:

- > Alternatif-az maliyetli fon olanağına sahip olunması
- > Firma değerinin yükselmesi
- > Sermaye maliyetinin düşmesi
- > Çalışma sermayesi yönetiminin gerçekleştirilmesi
- > Fon ihtiyacının azalması
- > Vadeli alım-satım imkânının oluşması
- > Üretim sürekliliğinin sağlanması

TÜRKİYE'DE TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANI UYGULAMALARI

Ülkemizde tedarik zinciri uygulamalarına yön veren öncü kuruluş Finansal Kurumlar Birliği'dir. Finansal Kurumlar Birliği KOBİ'lere sunulan finansman ürünlerini tek çatı altında toplamak amacıyla **Tedarik Zinciri Finansmanı** sistemini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na sunmuştur. Entegre tedarik zinciri sistemi; KOBİ'lerin ticari faaliyetlerini tek bir çatı altında toplayan, çok sayıda alıcı ile satıcıyı bir araya getiren, daha ucuz ve hızlı tedarik olanağı sağlayan, dijital platform üzerinden **Tedarik Zinciri Finansmanı**, faktoring, alacakların yönetimi hizmetleri ile tahsilat işlemlerinin takip edilmesi ve garanti hizmeti veren, sonuç olarak finansman maliyetini düşüren bir sistemdir.

Ülkemizde ticari bankalar ve katılım bankaları **Tedarik Zinciri Finansmanı**, tedarikçi finansmanı isimleri altında son yıllarda hizmet vermeye başlamışlardır. Bankaların söz konusu alana yönelik olarak departmanlar oluşturdukları görülmektedir. Ayrıca uluslararası finansman kuruluşları da Türkiye'de ofisler açarak hizmet vermeye başlamışlardır. Elektronik platformlar da **Tedarik Zinciri Finansmanına** özel olarak oluşturulmuştur. Ülkemizin önde gelen şirketleri de finansal kurumlarla işbirliği yaparak Tedarik Zinciri Finansmanı yöntemini kullanmaya başlamışlardır. ■

KONAK
GRUP ENDÜSTRİYEL
MUTFAK EKİPMANLARI

**ANA MUTFAK EKİPMANLARI - BULAŞIKHANE EKİPMANLARI
SOĞUK ÜNİTELER - AÇIK BÜFE VE SERVİS ÜNİTELERİ
NÖTR ÜNİTELER - BAR, ÇAY, PASTANE EKİPMANLARI
YARDIMCI MUTFAK EKİPMANLARI - TAŞIMA EKİPMANLARI**

1314 Sk. No: 4/Z-13 Büyük Leblebici Han Kemeraltı / Konak -İzmir
Tel: 0232 484 26 00 - 0232 441 68 59

info@konakendustriyel.com.tr - www.konakendustriyel.com.tr

türkönfed

Yarın Dergisi ağırlayan ve gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulunan TÜRKNONFED(Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu) Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan: Türkiye'nin, ekonomik büyüme ve sürdürülebilir GSYH artışı sağlayarak Orta Gelir Tuzağı'ndan kurtulabilmesi Orta Demokrasi Tuzağı'ndan çıkmasına bağlı

“Eylem planı, ‘Önce Küçüğü Düşün’ ilkesiyle ele alınmalı”

“Bugün Doğu ile Batı arasında 4 kata ulaşan bir gelir dağılımı uçurumu söz konusu ülkemizde. Orta Gelir Tuzağı'ndan kurtulabilmek için dört İstanbul'a daha ihtiyacımızın olduğu görülüyor.”

RÖPORTAJ: SEDA GÖK

TÜRKNONFED(Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu) Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan, finans ve reel sektörün sıkıntılarına yönelik bir tedbir paketinin açıklanmasının önemli olduğunu söylüyor. Turan, bu doğrultuda önümüzdeki günlerde finans ve reel sektörün mali sıkıntılarını yeniden yapılandırma yolunda ortaya konacak eylem planının ‘Önce Küçüğü Düşün’ ilkesi çerçevesinde ele alınmasının, yeni bir yaklaşım sunan Yeni Ekonomi Programı'nın ruhuna da uygun olacağına inandıklarını belirtiyor.

KOBİ'lerin finansal dalgalanmaların arttığı dönemde, nakit sıkışıklığına çözüm getirecek önerilerini anlatan

“Ülkemizin gerçek gündeminin topyekûn dijital dönüşüm olması gerektiğine inanıyoruz. Dijitalleşmenin bir lüks değil, aksine bir zorunluk olduğunu unutmamalıyız.”

Turan, “Alacak sigortasının uygulamaya geçirilmesi; Geç ödemeler direktifinin AB'deki gibi 30 güne indirilmesi; Kanunun kapsamına, özel sektör dışında belediye ve kamu kurumlarının da dahil edilmesi; Kanunun pratikte işleyişini sağlayacak hukuki anlayışın geliştirilmesi ve kurumsal altyapının kurulması gerekiyor. Programın, tüm bu uygulamaları da kapsayarak, KOBİ'lerin finansal yapılarını güçlendireceğini ve piyasada güven ortamını artırarak, risk primi ile finansal dalgalanmaların boyutunu azaltacağını düşünüyoruz” diyor.

Seçim döneminde “5K ile kurumsal, kapsayıcı, küresel, KOBİ ve kadına ağırlık veren bir

“Yeni bir hikâye yazılacaksa bunun kalkınma odaklı bir ekonomik model ile birlikte ortaya çıkacağını düşünüyoruz. Bunun yolu da yüksek teknoloji kullanımı ile yüksek katma değer yaratacak bir ihracat stratejisini uygulamaktan geçiyor. Kalkınma odaklı bir ekonomik model için ise tüm tarafların sürece dahil edileceği bir mekanizmanın kurulmasında yarar görüyoruz.”

TÜRKONFED olacak” dediniz. Bunu başlıklara ilişkin tespitlerinizi bir kere daha okuyucularımız ile paylaşır mısınız? Bu başlıklar ile ülke ekonomisine sağlayacağınız katma değeri analiz etmenizi istesem...

Evet, yeni dönemimiz için Kurumsal, Küresel, Kapsayıcı, KOBİ ve Kadın yapıtaşlarından oluşan 5K vizyonumuzla kapsamlı bir yol haritası belirledik. TÜRKONFED olarak işletmelerimizi, derneklerimizi, federasyonlarımızı ve ülkemizin ekonomik, demokratik kurumlarını kurumsal yapılarla desteklersek, verimlilik ve sürdürülebilir büyüme adına önemli bir mesafe kat edeceğimize inanıyoruz, bu nedenle 5K vizyonumuzdan biri Kurumsallık. Günümüzde ülkelerin yanı sıra küresel rekabette artık kentler, sektörler ve mikro düzeyde de şirketler birbirleriyle yarıştığı için küresel rekabet gücüne vurgu yapıyoruz. Siyasetten ekonomiye toplumsal hayatımızı zenginleştiren tüm renklere ve seslere eşit mesafede olan bir STK olarak da Kapsayıcılık'ı benimsiyoruz. KOBİ dedik çünkü KOBİ'ler aslında TÜRKONFED'in asıl ruhunu anlatıyor. KOBİ'lerin değişen dünya ve rekabet şartlarında ayakta kalmaları ve rekabet edebilirlikleri için kurumsallaşma, insan kaynağı, finansmana erişim, pazarlama, ihracat, dijitalleşme gibi pek çok konuda çözümler üretmek adına çalışacak, politikalar geliştireceğiz. Bu arada Avrupa KOBİ Birliği'nin Türkiye'den kabul edilen tek üyesi olarak KOBİ'lerin sorunlarına yönelik yenilikçi çözümler üretirken, uluslararası pazarda neler olup bittiğini de bu üyeliğimizle yakından takip edebiliyoruz. Güçlü toplum, güçlü ekonomi ve demokrasiye giden yolun tüm alanlara kadınların katılımının desteklenmesinden geçtiğine inanıyoruz. Bu çerçevede de 5K vizyonumuzda bir diğer derinleşeceğimiz alan kadın konusu olacak. 13. Olağan Genel Kurulumuz ile birlikte yönetim kurulumuzda, Türkiye'nin kendi alanlarında lider ve rol model iş kadınlarının temsiliyetini yüzde 100 artırdık. Cinsiyet ve fırsat eşitliği temelinde şekillendirdiğimiz çalışmalarımızı, kadına hem ekonomide hem de sosyal hayatta değer katacak politika önerilerimizi yeni dönemde derinleştireceğiz.

Ayrıca TÜRKONFED'de bu dönemde Eşbaşkanlık dönemini de başlattık, bu sayede artık TÜRKONFED'in 10 çalışma komisyonunda, bir kadın bir de erkek başkanımız bulunuyor. Değişimin önce dilde başlaması gerektiğini düşünüyoruz bu nedenle üye federasyon ve derneklerimizi, tüzüklerinde

gereki değişiklikleri yapmaya çağırдық. Gelecek dönemde gündemimizde ayrıca bir de kadın kotası olacak. Federasyonlarımız ve derneklerimizde tartışarak, tüzüklerimize temsiliyette adalet ve fırsat eşitliğine çok daha fazla imkân sağlayacak maddeler ekleyeceğiz. 235 üye derneğinin 39'u kadın derneklerinden oluşan ve bu anlamıyla ülkemizin temsiliyette en örgütlü kadın gücüne sahip konfederasyonu olarak, toplumun tüm seslerine, renklerine, kültürlerine eşit mesafede olacağız. Ayrıca katılımcı-kapsayıcı yaklaşımla tüm üyelerimize ve ülkemize değer yaratıyoruz. Türkiye'nin kalkınma odaklı bir sürdürülebilir büyüme yakalaması için de var gücümüzle çalışıyoruz.

Kadınların toplumda ve iş hayatında daha aktif olması konusundaki hassasiyetinizi biliyoruz. Siz de kendi seçim döneminizde bunu yönetiminizdeki kadın sayısındaki artış ile hissettirdiniz. Ancak Türkiye, bu kadar kadın hareketine ve toplumsal mesajlara rağmen olması gereken hızı yakalayamıyor. Neden?

Aslında ülkemiz son 10 yılda kadınların işgücüne ve istihdama katkılarında çok önemli gelişmeler kaydetti. Elbette istenen ve arzu edilen gelişmiş ülke seviyelerine gelemedik. Kadınların eğitim düzeyini artıran, potansiyellerini ortaya çıkarmalarına olanak tanıyan ekonomik ve sosyal ortamları ne kadar çoğaltırsak, görünürlüğü ve farkındalığı ne kadar artırırsak bu konuda olumlu yol almaya devam edeceğimizi düşünüyorum. Elbette bu bir kültürel ve zihinsel değişimi de gerekli kılıyor. TÜRKONFED olarak 14 yıllık geçmişimizde 3 bilimsel rapor yayınladık. İş Dünyasında Kadın raporlarımızda yer alan kreş fonu, kreş çeki ve bakım sigortası gibi konuların karar vericiler tarafından ilgili planlara, stratejilere dahil edilmesini sağladık. Bu konuda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı başta olmak üzere ilgili bakanlarımızla kadınların iş hayatında yaşadıkları sıkıntıların giderilmesi için çözüm önerilerimizi sunduk. Pek çoğu hayata geçti. Ancak gidecek daha çok yolumuz var. Gelişmiş ülkelerde kadın istihdamı ve işgücüne katılımının yüzde 50'lerin üzerinde olduğunu düşündüğümüzde bu konuda cinsiyet ayırt etmeden el birliğiyle mücadele etmemiz gerekiyor.

Bir ülkede kadının sosyal, siyasal ve ekonomik hayatta temsil oranının, o ülkenin medeniyet düzeyini belirlediğine inanıyorum. Kadınların ekonomik ve sosyal yaşamda eşit ve güçlü bir biçimde var olması, bir ülkenin kalkınmasına yön veren en önemli unsurlar arasında yer alıyor.

Bu gerçekten hareketle, başkanlığını yaptığım TÜRKONFED'in yeni yönetim kurulunda kadın temsiliyetini yüzde 100 artırarak, topluma güçlü bir mesaj verdik. Bugün BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 5'i doğrudan kadınların ekonomik ve sosyal hayata katılımlarıyla ilgilidir. Cinsiyet ve fırsat eşitliği temelinde, toplumun yarısını oluşturan kadınların siyasetten ekonomiye ve sosyal hayata kadar her alanda aktif ve etkin olmasını önemsiyoruz. Yapılan araştırmalar, 2023 vizyonu çerçevesinde dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında yer alma hedefini gerçekleştirmemiz için, ülkemizdeki kadın istihdamı oranının yüzde 50'ler seviyesine yükselmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Bu gerçekten hareketle, TÜRKONFED olarak kadın istihdamının tüm sektörlerde artırılması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'de kadın istihdamının artırılması noktasında tüm işletmelere ve üst düzey erkek yöneticilere büyük görevler düştüğünü düşünüyorum. Kadının iş yaşamına önemli ölçüde çeşitlilik ve zenginlik kattığını fark etmeli ve işe alımlarda kadına öncelik vermeli. Sivil toplumdan siyaset ve ekonomiye kadar tüm alanlarda kadın temsiliyetinin artırılması için önümüzdeki dönemde var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

29 federasyon, 235 dernek ve 40 bini aşkın şirketi temsilen bugün sizinle sohbet ediyoruz. Bu yılın genel bir muhasebesini yapmanızı istesem, nasıl yorumlarsınız?

Ülkemiz her alanda, zor ve çetin bir dönemden geçiyor. Elbette bu süreci, dünyadaki gelişmelerden soyutlamak mümkün değil. Gelişmekte olan ülkelerden, para çıkışıyla birlikte, artık sıcak para dönemi sona erdi. Ülkelere yatırım çekmek için, tek başına ekonomik göstergeler yetmiyor. Uluslararası yatırımcılar aynı zamanda; Yüksek demokrasi standartları, Hukukun üstünlüğü, fikir ve ifade özgürlüğü gibi evrensel değerlere de bakıyor. Ekonomi ile demokrasi arasında dolaylı değil, doğrudan bir ilişkinin olduğunu unutmamalıyız. Reformlarla, demokrasimizi ve ekonomimizi güçlendirerek, yaşanan belirsizlikleri azaltabiliriz.

Yılın ilk çeyreğinde potansiyelinin üstünde büyüyen bir performans sergileyen ülkemizin ikinci çeyrekle birlikte büyümesinin yavaşlayacağını görüyoruz. Geçtiğimiz hafta açıklanan Yeni Ekonomi Programı (YEP) da bu durumu teyit ediyor. Gerek enflasyon gerek işsizlik gerek faiz ve cari açık ile ilgili ekonomimizin dengelenme sürecine gireceğini aktaran YEP'e göre 2018'i yüzde 3-3.5 bandında kapatacağımız görülüyor. Bu durum elbette her yıl en az yüzde 5 büyümek zorunda olan bir ülke için sıkıntılı bir dönemin geldiğini gösteriyor. Bu durumda elbette iş dünyası olarak geçmişte olduğu gibi gelecekte de yatırımlarımıza devam edeceğiz. Ancak büyük işletmelerimizin nakit akışında elleri, küçük ve orta ölçekli işletmelerimize göre daha avantajlı. YEP'in piyasa beklentilerinin anlaşıldığının karar vericiler tarafından da kabul edildiği bir yeni yaklaşım içerdiğini söylemek mümkün. İzleme ve hesap verme mekanizması ile şeffaflık noktasında yeni bir bakış açısı yarattığını da söyleyebiliriz. Programın enflasyon, kamu maliyesi, cari açık, büyüme, istihdam, bankacılık ve reel sektör kredileri

İzmirli iş adamlarına yönelik tespitlerinizi de almak isteriz. İstanbul'dan İzmir'e baktığınızda nasıl bir şehir ve iş dünyası görüyorsunuz?

Türkiye için bir rekabet endeksi raporumuzda İzmir ilk üçte yer alan şehrimiz olarak ortaya çıkmıştı. İzmir'in yenilikçi bir girişimci ruhu var. Aynı zamanda sivil toplum bilincinin çok yüksek olduğu İzmir, TÜRKONFED'in temelinde de harcı koyan kurucu derneklerimizin ve federasyonumuzun varlığıyla da gücümüze güç katıyor. BASİFED çatısı altında yer alan, özellikle girişimci ruhu ve kültürü koruyan iş insanlarının bir araya gelerek kurduğu EGIAD gibi çok güçlü derneklerimizle İzmir ve bölgesi küresel rekabetçilikte de ülkemiz ekonomisine çok önemli katkılar sağlıyor. İzmirli iş insanları, köklü bir ticaret kentinin temsilcileri olarak küresel ekonomiye entegre bir biçimde her dönem Türkiye ekonomisi için katma değer yaratma gayreti içinde. Anadolu'ya en önemli giriş kapılarından birisi olması nedeniyle güçlü bir hinterlanda sahip bulunuyor. Bu özelliğiyle ulaşım, turizm ve tarım sektörlerinin ağırlıkta olduğu dinamik bir ekonomisi var. Tabii tüm şehirlerimiz için geçerli olan şey İzmir için de geçerli, topyekûn daha fazla katma değer, daha çok Ar-Ge, daha çok ihracat için çalışmalıyız. Türkiye, biz ürettikçe güçlenecek. İzmir, bizim gözbebeğimiz... Ekip arkadaşlarımız bize büyük güç veriyor.

ile makroekonomik hedeflerde olumlu sonuçlar sağlaması iş dünyası olarak en büyük temennimiz. Merkez Bankası faizlerinin piyasa faizleriyle eşitlenmesinin ardından, mali piyasalarda istikrar ve güvenin yeniden tesis edilmesi programın başarısı için temel unsur olacaktır.

Bunun yanında finans ve reel sektörün sıkıntılarına yönelik olarak bir tedbir paketinin de açıklanmasının önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu doğrultuda önümüzdeki günlerde finans ve reel sektörün mali sıkıntılarını yeniden yapılandırma yolunda ortaya konacak eylem planının 'Önce Küçüğü Düşün' ilkesi çerçevesinde ele alınmasının, yeni bir yaklaşım sunan programın ruhuna da uygun olacağına inanıyoruz. Geçtiğimiz günlerde kamuoyuyla paylaştığımız, KOBİ'lerin finansal dalgalanmaların arttığı dönemde, nakit sıkışıklığına çözüm getirecek önerilerimizi tekrar hatırlatmakta fayda görüyoruz. Alacak sigortasının uygulamaya geçirilmesi; Geç ödemeler direktifinin AB'deki gibi 30 güne indirilmesi; Kanunun kapsamına, özel sektör dışında belediye ve kamu kurumlarının da dahil edilmesi; Kanunun pratikte işleyişini sağlayacak hukuki anlayışın geliştirilmesi ve kurumsal altyapının kurulması gerekiyor. Programın, tüm bu uygulamaları da kapsayarak, KOBİ'lerin finansal yapılarını güçlendireceğini ve piyasada güven ortamını artırarak, risk primi ile finansal dalgalanmaların boyutunu azaltacağını düşünüyoruz.

Son 3 yılda 9 farklı rapor hazırladınız. Bu raporlardan çıkan öncelikli başlıklar ve sizin üyeleriniz için odaklanacağınız noktalar neler oldu?

TÜRKONFED, başta üyelerinin ve KOBİ'lerin olmak üzere ülke ekonomisinin sorunlarını dert edinen, çözümler üreten iş insanlarının bağımsız ve gönüllülük ilkesiyle bulunduğu bir sivil toplum kuruluşu. Politika savunuları dediğimiz raporlarımızı hep bu ilke doğrultusunda bilimsel bir içerikle ve sahadan topladığımız verilerle hazırlıyoruz. Dolayısıyla Anadolu'daki KOBİ'lerin sorunlarından, sektör ve bölgelerimizin ev ülke ekonomisinin son durumuna dair de analizler ile çözümleri içeriyor. TÜRKONFED politika savunularında ülkemizin 3 temel tuzaktan kurtulmasını odağına alıyor. Orta Gelir, Orta Demokrasi ve Orta Eğitim tuzakları çerçevesinde bölgesel kalkınmadan dijital dönüşüme, KOBİ'lerimizin finansmana erişiminden eğitim ve girişimcilliğe, kadınların iş hayatına katılımından sosyal sorumluluk alanına kadar pek çok konuda artı değer yaratma hedefiyle çalışıyoruz.

Son yayımladığımız "Türkiye'nin İkilemi: Orta Gelir & Orta Demokrasi Tuzakları" raporumuzda, Türkiye'nin, ekonomik büyüme ve sürdürülebilir GSYH artışı sağlayarak Orta Gelir Tuzağı'ndan kurtulabilmesinin, Orta Demokrasi Tuzağı'ndan çıkmasına bağlı olduğunu söylüyoruz. Demokrasi ve ekonomi arasında dolaylı değil doğrudan bir ilişkinin olduğunu ve neler yapılması gerektiğine dair de politika önerilerimizi aktarıyoruz. Tüm çalışmalarımızda sorunun değil, çözümün tarafı olduğumuzu bilimsel yayınlarımızda da gösteriyoruz.

29
enerji dolu yıl
since 1988

ergsan[®]
Basınçlı Döküm Sanayi

SkalaReklam 0507 564 13 91

ERGSAN BASINÇLI DÖKÜM SANAYİ
Atatürk Mah. 25 Sk. No:3 TR-35170
Ulucak, Kemalpaşa İZMİR - TÜRKİYE
Tel : +90 232 877 09 94
Fax : +90 232 877 09 95

www.ergsan.com.tr

Sektörel Dernekler Federasyonu (SEDEFED) ile dünyada ve Türkiye’de dijital dönüşümü ele aldığımız Dijital Anadolu 1: Dönüşüm için Yeni Dünya Kuralları ve Çözümler raporunu yayımladık. KOBİ’lerimizin dijitalleşme yolculuğuna rehberlik edecek bir çalışma. Günümüzde artık teknoloji her alanda hayatımızı değiştirirken, KOBİ’lerimizin ve üyelerimizin de bu dönüşüme doğru hazırlanmaları en önemli amacımız.

Ülkemizin küresel rekabet gücü artışında kentlerimizin rekabetçilikte hangi noktada olduğunu tespit ettiğimiz Türkiye için Bir Rekabet Endeksi raporumuz ile 81 ilin karşılaştırmalı olarak rekabetçiliğini farklı başlıklar altında ele aldık. Böylece kentlerimizin rekabetçiliğinde hangi alanlarda kendilerini geliştirmeleri gerektiği, nelere odaklanılmasının önemli olduğu Rekabetçilik Endeksi çalışmasıyla ortaya kondu. Bölgesel ve yerel kalkınma odaklı hazırladığımız Kent-Bölge; Türkiye’nin Kentlerinden, Kentlerin Türkiye’sine” raporumuz kentlerimizin yerel dinamiklerini, potansiyellerini ve eksiklerinin görülmesini sağladı.

İş Dünyasında Kadın: Sorunlar, Çözümler ve Öneriler raporumuzda sosyal güvenlik, kayıt dışı istihdam, vergi ve yerel yönetimlerle yönelik yapılandırma önerileri ile kadınların iş ve sosyal yaşama aktif katılımları için geliştirdiğimiz politika önerilerimiz yer aldı. Bu raporumuz aynı zamanda 2007 ve 2014 yılında yayımladığımız İş Dünyasında Kadın raporlarımızdan sonra ülkemizde bu konuda nasıl bir değişimin yaşandığını da tespit etmesi açısından önemli bir çalışmadır.

Önümüzdeki günlerde yeni bir raporu kamuoyu ile paylaşmayı düşünüyor musunuz?

Yakın zamanda Dijital Anadolu 2 raporumuzu yayınlayacağız. İş Bankası işbirliğiyle yürüttüğümüz Dijital Anadolu Projesi’nin 3. Fazını oluşturan raporumuzu yine SEDEFED’in katkılarıyla hazırlıyoruz. İlk raporda ülkemiz ve dünyada genel bir dijital dönüşüm fotoğrafı çekmiştik. Bu raporumuzda tarım, tekstil ve otomotiv sektörlerinde dijitalleşmeye odaklandı. Aralık ayında Adana’da düzenleyeceğimiz Dijital Anadolu Projesi’nin kapanış toplantısında kamuoyuyla paylaşacağız. Aynı zamanda Kent-Bölge raporumuzdan yola çıkarak 5 özel kentimize odaklanıp, derinlemesine saha çalışmalarını KOBİ’lerimizle görüşerek hazırlayacağımız bir devam raporu hazırlığını da sürdürüyoruz.

TÜRKONFED olarak Avrupa Esnaf Sanatkar ve KOBİ Birliği’ne de üyesiniz. Türkiye’nin buradaki yerini ve hedeflerinizi anlatır mısınız?

TÜRKONFED’in yapısı, örgütlenme felsefesi; özellikle şirketler, dernekler federasyonlar ve konfederasyon çatısı altında bir araya gelmesi, AB’nin de sivil toplum kuruluşları için benimsediği bir model. Aynı zamanda bağımsız ve gönüllülük esasıyla tüm ülkeyi kapsayan bir çatı örgüt olması, Brüksel’de Avrupa Esnaf Sanatkarlar ve KOBİ Birliği’ne üye olmamızı sağladı. Türkiye’den sadece TÜRKONFED’in üye olduğu, 12 milyon firma ve 55 milyon çalışanı temsil eden UEAPME nezdinde, özellikle KOBİ’leri ilgilendiren AB kararlarına doğrudan ve dolaylı etki etme, gelişmelerden haberdar olan ve üyelerimizi bilgilendirme noktasında önemli bir temsiliyet gücü sağladı. Her yıl Brüksel’de UEAPME toplantılarına katılarak Avrupalı KOBİ’ler ile Türk KOBİ’leri arasında bir network oluşmasını sağlıyoruz.

Türkiye en büyük sorun olarak cari açık diyor. Ancak bir o kadar büyük sorun da genç işsizlik... Bir tarafta kalifiye personel arayan iş adamı, bir tarafta iş arayan ama aradığı kriterleri bulamayan işsiz ordusu... Bu konuda Türkiye’deki süreci nasıl değerlendirirsiniz?

Bugün yaşadığımız cari açık sorununun kökeninde aslında yurt dışı finansman kaynaklı inşaat, altyapı ve enerji yatırımlarına dayalı bir büyüme modeli yatıyor. Günümüzde, küresel ölçekte finansal belirsizliklerin artış göstermesine paralel olarak, enerji ve altyapı yatırımlarının dış finansmanı da daha maliyetli hale geldi. Bu durum, yatırımlarının kârlılığını ve istihdam kapasitesini de olumsuz etkiliyor. TÜRKONFED olarak KOBİ’lerin merkezde olduğu bir şekilde, yurt dışı finansman ağırlıklı büyüme modelinden, yüksek katma değerli sanayi üretimi ekonomisine geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ülkemizin nitelikli insan kaynağı altyapısını geliştirmemiz, her şeyden önemlisi ana sermayemiz olan insana yatırım yapmamız gerekiyor. Ülkemizde bugün işsizlik rakamlarını ikiye katlayan genç işsizlik sorununuz var. Gençliğin potansiyelini doğru ve etkin kullanmamız önemli. Bu konuda mesleki eğitim başta olmak üzere teknik yeterlilik kursları ve programları ile sektörün aradığı nitelikli insan kaynağı gücünü yaratmak

mümkün. Genç girişimcilerimizin kendilerini ifade edecekleri platformları yaratmak için STEM projesini iki yıldır sürdürüyoruz. Özellikle liseli genç girişimcilerimizin hayalleri, fikirleri ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmaları için başlattığımız projemizi İstanbul, Ankara, İzmir, Diyarbakır ve Eskişehir’de gerçekleştirdik. Bu ve benzeri projelerin artması, bilimsel bir eğitimle; düşünen, sorgulayan girişimci gençlerimizin ortaya çıkması için çalışıyoruz.

Büyüme modelinin gözden geçirilmesi konusunu biraz daha açabilir miyiz? Türkiye’nin ekonomide yazacağı yeni hikâyede öncelikli aktörler neler olmalı?

Ekonomimizin yüzde 95’ini aile şirketleri ve KOBİ’lerimiz oluşturuyor. Yani ekonomimizin lokomotifini KOBİ’lerimiz. Dolayısıyla ekonomi politikalarının temelinde KOBİ’lerimizin olması gerekiyor. KOBİ’lerimizin kapasitelerini geliştirmemiz, özellikle sanayimizin dijital dönüşümünü sağlamamız önemli. Büyüme odaklı özellikle tüketim kaynaklı bir model ile bugüne geldik. Bundan sonra yeni bir hikâye yazılacaksa bunun kalkınma odaklı bir ekonomik model ile birlikte ortaya çıkacağını düşünüyoruz. Bunun yolu da yüksek teknoloji kullanımı ile yüksek katma değer yaratacak bir ihracat stratejisini uygulamaktan geçiyor. Kalkınma odaklı bir ekonomik model için ise tüm tarafların sürece dahil edileceği bir mekanizmanın kurulmasında yarar görüyoruz. İş dünyası, sivil toplum kuruluşları, akademi dünyası, kamu kurum ve kuruluşları ile katılımcı ve kapsayıcı bir yaklaşımla tüm tarafları bir araya getirmek, işin başında önemli bir motivasyon yaratacaktır.

Türkiye siyasi ve dünya konjonktüründe yaşanan gelişmeler nedeniyle maalesef hala ekonomiyi konuşamadı. Rotanın tamamen ekonomiyi dönmesi için yapılması gerekenler neler?

Dünya büyük bir değişim ve dönüşümün sancılarını yaşarken; ülkemiz de her alanda, zor ve çetin bir dönemden geçiyor. Elbette bu süreci, dünyadaki gelişmelerden soyutlamak mümkün değil. Özellikle son 5 yılda seçimlere endekslenen, dolayısıyla siyasetin ana gündemi oluşturduğu bir süreç yaşıyoruz. Bu dönemde TÜRKONFED olarak topyekûn ekonomiyi odaklanmamız gerektiğini her platformda tekrar ediyoruz. Ancak tek başına yaşadığımız sıkıntılıların sadece ekonomik tedbirlerle çözülmesi de hayli zor görünüyor. Ekonomi ve demokrasi arasında dolaylı değil doğrudan bir ilişki söz konusu. Uluslararası yatırımcılar aynı zamanda; Yüksek demokrasi standartları, Hukukun üstünlüğü, fikir ve ifade özgürlüğü gibi evrensel değerlere de bakıyor. Ekonomi ile demokrasi arasında dolaylı değil, doğrudan bir ilişkinin olduğunu unutmamalıyız. Reformlarla, demokrasimizi ve ekonomimizi güçlendirerek, yaşanan belirsizlikleri azaltabiliriz.

Türkiye’nin 2002-2008 arasındaki reform odaklı ekonomi gündemine dönmesi gerekiyor. YEP ile ortaya konmak istenen ana felsefenin de bu olduğunu düşünüyoruz. Politika yapımcıların daha fazla ekonomiden, istihdamdan, yüksek katma değerli üretimden, markalaşmadan, KOBİ’lerimizin dijital yetkinliklerinin ve kapasitelerinin geliştirilmesinden, girişimcilikten, nitelikli insan kaynağımızı zenginleştirecek yeni bir eğitim sisteminden

bahsetmesi gerekiyor. Hangi konuyu daha fazla tartışır, konuşursak o konu ana odak olarak algımızda da farklı bir şekilde yer ediyor.

Güvenli limanı inşa ederken ekonomi kadar demokrasi, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, ifade ve basın özgürlüğü de kalkınma dinamiklerini geliştiren, tetikleyen güçler... Türkiye bu başlıklarda şu anda nasıl bir karneye sahip? Neler yapılmalı?

TÜRKONFED olarak kurulduğumuz günden bugüne geçen 14 yılda hep aynı şeyi söyledik. İktisadi gelişmeleri demokrasiden bağımsız ele alamayız. Gelişmiş bir ekonomi istiyorsak, gelişmiş bir demokrasi kültürüne ihtiyacımız var. Artık dünya eski dünya değil ve tek başına ekonomik göstergeler gelişmişlik düzeyi ve kalkınma için istenen sonucu vermiyor. Hukuku üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, kişi hak ve özgürlüklerine saygılı, katılımcı ve çoğulcu bir demokrasi anlayışının önceliklerimiz arasında ilk sırada yer alması çok ama çok önemli. Bugün uluslararası yatırımcıların ülkemize bakışı, içeriden bizim gördüğümüzden çok farklı. Bu noktada güvenlik demokrasi ve ekonomi demokrasi arasındaki ilişkinin doğru kurgulanması ve yeni bir hikâye yaratılacaksa bu alanlarda yapılacak reformlarla desteklenmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu noktada AB çıpasının sadece ekonomik gelişmişlik açısından değil demokrasi kültürü açısından da çok önemli olduğunu söyleyebilirim.

AB'ye tam üyelik hedefinin getirdiği şartları, başkaları istediği için değil kendi vatandaşlarımızın refahı, huzuru ve mutluluğu için istememiz gerekiyor. 2002-2008 yılları arasında demokratik ve ekonomik reformlarla yakaladığımız atmosferin, içinden geçtiğimiz bu dönemlerde ne kadar değerli olduğunu tekrar hatırlamakta yarar var. Öncelikle yeni, sivil ve özgürlükçü bir anayasanın toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla ortak akıl ve ortak vizyon ile hazırlanması noktasında iş dünyası olarak her türlü desteği vereceğimizi de ifade etmek isterim.

YARIN Dergisi'ni
ağırlayan Turan, gündeme ilişkin
değerlendirmelerde bulundu.

Orta Gelir ve Orta Demokrasi tuzağına düşmemek için yapmamız gerekenler sizce neler?

Ülkedeki bireylerin refah göstergesi olarak kabul edilen kişi başına gelir, sadece ekonomik parametrelerin bir ürünü değil; ülkenin sosyal, siyasi yapısının nasıl oluşturulduğu, beşerî ve doğal sermayesinin nasıl kullanıldığına sonucudur. Yargının ve kurumların bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü, siyasi kültürün kapsayıcılığı, kurumsal yönetim kalitesi, eğitimin niceliksel ve niteliksel kalitesi, işgücünün verimliliği, kadın ve gençler için fırsat eşitliği, toplumun tüm kesimleri için gelir adaleti, ülkemiz ekosisteminin gelecek nesilleri gözeterek şekilde bütünlüğünün korunması, teknolojik gelişimin ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda önceliklendirilmesi gibi konular, ülkenin geliri üzerinde doğrudan etki etmektedirler. Bu konularda net hedeflerin konması, dış finansman kaynaklarına bağımlı bir büyüme modelinden, üretim ve kalkınma odaklı bir ekonomik modele geçişi sağlayacak; bu durumda Türkiye'yi orta gelir seviyesinden daha yüksek refah düzeylerine çıkaracaktır.

Türkiye "Orta Gelir Tuzağı"ndan kurtulabilmek için özellikle sanayi sektöründe AB ile entegrasyona devam etmek, tarım sektöründe ise Gümrük Birliği'nin yeniden müzakeresi sürecinde ciddi bir reform yaparak dışa açılmak zorunluluğundadır. Bu denklemin sağlıklı olarak hem ekonomiyi hem demokrasiyi sürdürülebilir bir şekilde ilerletecek şekilde kurulması, hukukun üstünlüğünü, şeffaflık ve hesapverirliği en üst seviyede gerçekleştiren demokratik ve kapsayıcı yaklaşımlarla, Türkiye'nin önüne koyduğu hedefleri başarması, "Orta Demokrasi" ve "Orta Gelir" tuzağın'ı aşacak politikaları uygulamaya koymasını zorunlu kılmaktadır.

Bu da her alanda hukukun üstünlüğünü sağlamasını, tüm paydaşları karar alma süreçlerine dâhil ederek siyasi partiler, yerel yönetimler ile meslek kuruluşları da dâhil olmak üzere tüm kurumların güçlendirmesini ve böylelikle demokrasinin sorunlarını çözmesini gerektirmektedir. Türkiye'nin sivil, demokratik ve birlikte yaşama kültürünü güçlendirmeye; hukukun üstünlüğünü, şeffaflık ve hesapverirliği siyasi partilere, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, yürütmeye ve tüm kamusal faaliyetlere hâkim kılmaya ve bunu sağlayarak güvence altına alacak yeni bir anayasaya ihtiyacı bulunmaktadır. Türkiye'yi gelişmiş demokrasi haline getirmek, yeni bir anayasa yapım sürecinin, toplumun tüm kesimlerini ve renklerini kapsamıyla başarıya ulaşabilir.

Türkiye'deki işletmelerin temelini KOBİ'ler oluşturuyor. Parasal sıkılaştırma dahil, her türlü kemer sıkma politikası bu işletmelerde ciddi hasarlara sebebiyet veriyor. Sizin üye profilinize baktığımızda da en çok hangi başlıklar eleştiri olarak geliyor? Üyeleriniz ne çok hangi talepler ile size iletiyor?

Yaşanan sorunlar içinde öne en çok finansman sorunu çıkıyor ki, bununla ilgili olarak az önce de özlettiğim politika önerilerimizi "Önce Küçük Düşün" ilkesi çerçevesinde kamuoyuna ve politika yapıcılara iletiyoruz. Türkiye'de KOBİ'lerin geleceğin büyük firmaları olmalarının önündeki en büyük engel işi kaybetmemek adına alacaklarını

zamanında alamamalarına itiraz edememeleri. Türk Ticaret Kanunu'nun 1530. Maddesi AB'nin Geç Ödeme Direktifi ile benzer bir mantıkla çıkarılmış ve işletmelerin alacakları konusunda adım atılmış. Ancak kanunun çıkış ve uygulama aşamasındaki bazı aksaklık ve eksiklikler var. Ticari alacak sigortası ile ödeme sürelerine ilişkin "Önce Küçüğü Düşün" ilkesi çerçevesinde önlemler alınmasını önemsiyoruz.

Teknoloji üretimi konusunda o kadar teşvik ve destek programlarına rağmen hala olması gereken noktada değiliz. Türkiye bu konuda nerede tıkanıyor? Bu konuda sizce nasıl bir yol haritası uygulanmalı?

Ülkemizin kalkınma odaklı bir ekonomik modele geçmesi, yüksek katma değerli üretim ve ihracat gücünün artması için yüksek teknoloji kullanımını artırmalıyız. Bugün, şirketlerimiz ve ilgili sektörlerimizde, teknoloji kullanımına baktığımızda sadece yüzde 0.3'ünün yüksek teknolojiyi üretim yaptığını görüyoruz. Ağırlıklı olarak, orta ve düşük teknoloji ile üretim gerçekleştiriyoruz. Geçmiş iktisadi devrimleri geriden takip eden ülkemiz, belki de ilk defa küresel rekabette, rakipleriyle aynı seviyeyi yakalama şansına sahip. Sanayimizin dijital dönüşümünü gerçekleştirip, KOBİ'lerimizin kapasitelerini artırıp, yüksek teknolojiyle yüksek katma değerli üretimi yakalayıp, ekonomik refahı artırabiliriz.

Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü, geçtiğimiz ay Uluslararası Patent Başvuruları raporunu açıkladı. Patentleri takip etmek, önümüzdeki dönemde ekonominin nasıl şekilleneceğini, üretimin nasıl değişeceğini, hangi teknolojilerin yayılacağını öngörmek için yol gösterici bir rehberdir. Bu eğilimleri takip etmek, dünyada ve farklı ekonomilerde teknolojik dönüşümle ilgili ne olup bittiğini anlamak için son derece faydalıdır. 2000-2017 yılları arasında dünyada patent başvurularına bakıldığında; bilgisayar teknolojileri, dijital iletişim, makine ve enerji sektörlerinin listenin ilk sırasında yer aldığını görüyoruz. Ülkemize geldiğimizde teknoloji sıralamasında 2000 yılında ilk sırada yer alan "Diğer tüketici ürünleri", 2017 yılında da yerini koruyor. Son günlerde içinde olduğumuz durumdan, yapısal bir değişimle çıkabilmek için yeni bir şeyleri, yeni araçlarla yapmak gerekiyor.

Teknolojik dönüşüm, sadece üretim yöntemlerini değiştirmede, hayatımızın her alanını derinden etkiledi ve etkilemeye devam edecek. Ar-Ge ve iş modellerinden şirket davranışlarına, politika tasarım süreçlerinden idari yapılara kadar çok şeyi değiştirdi. Ülkemizin gerçek gündeminin topyekûn dijital dönüşüm olması gerektiğine inanıyoruz. Dijitalleşmenin bir lüks değil, aksine bir zorunluk olduğunu unutmamalıyız.

Gelir dağılımındaki uçurum her geçen gün artıyor. Bu da toplumda büyük zafiyetleri beraberinde getiriyor. Bu konudaki tespitlerinizi paylaşır mısınız?

Bugün Doğu ile Batı arasında dört (4) kata ulaşan bir gelir dağılımı uçurumu söz konusu ülkemizde. Orta Gelir Tuzağı'ndan kurtulabilmek için dört İstanbul'a daha ihtiyacımızın olduğu görülüyor.

TÜRKONFED olarak 2012 ve 2013'te yayımladığımız Orta Gelir Tuzağı raporlarımız ile Türkiye'nin gelir dağılımındaki adaletsizliği nasıl çözmesi gerektiği ile ilgili politikalarımızı ortaya koymuştuk. Tüketime dayalı bir büyümeden yüksek katma değerli üretime ve ihracata odaklanan bir kalkınma modeline geçiş yapmamız gerekiyor. Kalkınmanın da bölgelerimizden, kentlerimizden başladığını unutmamak gerekiyor. Bugün sadece ülkeler değil, bölgeler, kentler ve sektörler yarışıyor. Kentlerimizin potansiyellerini tespit edip, bölgesel teşvik, destek ve yatırımlara önem vermemiz gerekiyor. Bölgelerimiz kalkırırsa ancak ülkemiz kalkır ve bahsettiğimiz gelir dağılımındaki uçurumda azalır. Türkiye'nin acilen Orta Gelir Tuzağı'ndan çıkması için cari açığını azaltan, yüksek teknoloji kullanarak katma değeri yüksek üretim yapan ve markalaşmış ürünlerini geniş bir ihracat pazarına ulaştırarak yapıya kavuşması için çalışıyoruz.

İş dünyasına bu süreçte tavsiyeleriniz neler olur?

İş dünyası olarak umutsuzluğa kapılma lüksümüz yok. Hepimizin aynı gemide olduğu konusunda hemfikiriz. Küresel ekonomide ciddi kırılmaların ve değişimlerin yaşandığı bir dönemden geçiyoruz. Bu değişim ve kırılmaların yansımaları şüphesiz ülkemizde de yoğun bir biçimde yaşanıyor, yaşanmaya da devam edecek. Ayrıca değişimin ana odağını teknoloji oluşturuyor. Teknoloji ve dijitalleşmede artık herkes birbiriyle yarış halinde. Bu alana yapılan yatırımlar her geçen gün hızla artıyor. Teknolojinin yarattığı dinamizm yeni iş modelleriyle yeni iş alanları ortaya çıkarıyor. Sağlıktan sanayiye, lojistikten eğitime her alanda bildiğimiz doğrular, artık yeniden şekillenip yepyeni yapılara bürünüyor. Ayrıca teknoloji sayesinde iş süreçlerini yönetme kolaylaşıyor, maliyetler düşüyor ve verimlilik artıyor. Bu nedenle önerim; kurumsallaşma süreçlerini hızla tamamlamaları, pazarın ihtiyaçlarını yakından takip etmeleri, mevcudu korurken bir yandan büyüme fırsatlarını yakından izlemeleri ve tüm bunların yanında büyümenin odağına teknoloji ve dijitalleşmeyi alarak, zamanın ruhunu yakalamak adına gereken her türlü adımı hızla atmaları olur. ■

Okumak öğrenmenin ve başkalarının deneyimlerinden “belalar başa gelmeden” ders almanın en pratik ve kestirme yoludur.

Başarılı İnsanlarda Gördüğüm Ortak Özellikler

Başarılı insanlar zamanın ömürleri olduğunu hisseden ve bazen görevleri gereği detayla uğraşsalar dahi işleri bitirmenin, bunu da zamanında yapmanın önemini keşfetmiş kişilerdir.

AHMET LEVENT ÖNER

Uzman Eğitimci & Kıdemli Yönetim Danışmanı SED
Stratejik Eğitim ve Danışmanlık
ahmet.oner@stratejikegitim.com
ahmetleventhoca@gmail.com

Elli seneyi aşkın süredir iş dünyasını kimi zaman içinden kimi zaman dışından inceleyen bir insan olarak, farklı sektörlerde çalışan ve açık ara başarılı insanların ortak özelliklerini izleme, dahası test etme olanağım oldu. Test etme dememin sebebi başarı üç, beş hatta on yıllık değil on yıllara dayanan bir trend izlemişse başarıdır. Bu kısa yazımda başarıya düşman olan ve başarıyı öldüren ortak özellikleri de anlatmaya çalışacağım.

Başarı ve başarısızlık faktörlerinin çoğunun birbirileri ile ilişkisi olan faktörler olduğunu belirtmek isterim. Bunları kısa kısa açıklamadan önce başlık olarak takdim etmek istiyorum.

BAŞARI DÜŞMANLARIMIZ

Daha önceki yazılarımda ve eğitime katılan dostlarımıza her zaman hatırlattığım gibi “Engellerimizi” oluşturan üç durum bizi başarıdan uzaklaştırır. Bunlar “Bilgi Eksikliklerimiz, Korku ve Kuşularımız, üçüncü olarak da Huyumuz ve Alışkanlıklarımız”dır. Biri diğeri ile sürekli ilişkide olan bu temel yapıdan türeyen en sık rastladığım başarısızlık göstergeleri ise şunlardır:

- ▶ Tembellik ve gayretsizlik.
- ▶ “Farklı olmaktan” itina ile kaçınmak.

- ▶ Gel, geç gönüllü olmak. Başlanan bir işi sonuna getirmemek.
- ▶ Okumaya vakit ayırmamak.
- ▶ İletişim zaafına sahip olmak.
- ▶ Yalnız kalamamak.
- ▶ Deneme ve deney yapmamak.
- ▶ Hayal kurmamak, büyük düşünmemek.
- ▶ Zamana önem vermemek, sürekli ve sık, sık gecikmek.

Yukarıdaki hususların her biri, engellerimizi oluşturan üç temel durum ile doğrudan ilişkilidir.

Ben yukarıda saydığım faktörlere fazlaca değinmeden bunların aksi tutum ve davranışları özetlemek istiyorum.

BAŞARILI İNSANLARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ

(1) Çalışkan Ve Gayretli Olmak

Bu durum elbet fizyolojik durumumuz ile de yakın ilişkilidir. Ancak tembellik ve gayretsizlik de yetiştirilme zaaflarından ileri gelir. Tembelliğine fazlaca ses çıkarılmamış, çoğunlukla gevşek yetiştirilmiş insanlar daha rahat, daha tembel ve hatta isteksiz yapıdadırlar. Çalışkan ve gayretli başarı potansiyeli sahibi insanlar ise, daha disiplinli bir ortamda yetişmiş, anne, babaları da çalışkan olan günlerini yatay olarak değil

dikey olarak ve bir şeyler yaparak geçirmiş insanlardır. Tembelliğin tek ilacı önce istemeseniz de çalışmaya gayret etmek ve ÇALIŞMAKTIR.

(2) Farklı Olmak, Farklı Olmaktan Korkmamak

Farklı olmak bir sonuçtur. Ancak çoğumuz farklı görünmekten çekiniriz, farklı işler yapmaktan korkar, çoğunluğa uyup, başımızın derde girmemesini ister, farklılığın taşıdığı risklerden kaçınırız. “Örneğin inşaat işinde para var diye, düşünmeden cumbadanak inşaat işine dalarız.” Oysa hemen her sektördeki liderler farklı yapıları ile de dikkati çekerler. Farklı ve denenmemiş bir alana yatırım yapabilmek olsun, farklı iletişim tarzı hatta farklı görünüşleri olsun, başarılı insanların fark edilmelerini ve kâr elde etmelerini sağlayan bir durumdur. Herkesle ve herkes gibi yapılan işler, çoğunluk arasında kaybolmanızı kolaylaştırır... Öne çıkamaz ve başarınızı gölgeleyebilirsiniz.

(3) Başladığı İşi Bitirmek. Sebatsızlık

İşletmelere eleman seçerken en çok dikkat ettiğim ve beni hiç yanıltmayan bir durumdan söz ederek bu başlığı inceleyeceğim. Çok iş değiştirmiş ve her birinden bir bahane ile ayrılmış insanların başarısız olduklarını yüzde doksandan daha fazla bir oranda olmak üzere gördüm. Sebatsızlık, kendini tanımamak, başta saydığım gayretsizlik gibi nedenler insanoğlunun gel, geç gönüllü ve “çabuk pes eden” olmasına sebep olabilmektedir. Hangi yolu seçip, hangi işi yapacağını bilmek önce kendini tanımaktan geçmektedir. Başarılı insanlar hem kendilerini tanımaya zaman ayırmış hem de çıktıkları yol ve başlattıkları işte karşılaştıkları zorlukları yenecek bilgiye koştan insanlardır.

Kendini tanımayan yani “öz bilgisi” az hatta bazen hiç olmayanlar ile, sorun çözme konusunda bilgi donanımını “boş veren” insanlar karşılaştıkları ilk zorlukta pes eder ve havlu atarlar. Başarı sprinter olmakla değil maraton koşucusu olabilmekle gerçekleşen bir durumdur. Gene hep verdiğim örnekle, spor salonuna yazılıp üç gidişten sonra vazgeçenlerimiz de beslenme diyetine başlayıp, yarı yoldan dönenlerimiz de kendilerini tanımayan, dolduruş veya modalarla bir işe başlamış tiplerdir.

(4) Çokça Ve Çeşitli Konularda Okumak

Okumak öğrenmenin ve başkalarının deneyimlerinden “belalar başa gelmeden” ders almanın en pratik ve kestirme yoludur. Tanıdığım profesyonel yöneticilerden çok büyük bir çoğunluğu okuyan veya kendileri okumasa da çok okumuş insanların bilgi birikiminden yararlanan insanlardır. Hayat hele günümüzde, düşe, kalka öğrenmek için çok kısa ve çok hızlıdır. Eski bir deyişle “Deneyim en iyi fakat en pahalı okuldur. Zira ücreti ÖMRÜMÜZDÜR” işte bu nedenle başarılı ve dolu insanlar, çok okuyan, okuduklarından ders çıkararak hayatta kullanan insanlardır. Okumaya zaman ayırmadıkça, peşin hükümlerin, kör inançların, her türlü bağınazlığın esiri olmamız kolaylaşır. Bu esaret içinde olanlar da başarıyı rüyalarında görürler.

(5) İletişim Ustası Olmak

İletişim hayat işidir. Herkesle iletişim kurabilmektir. Başarılı ve farklı insanlar çoğunlukla birer iletişim ustasıdır. İletişim öğrenilen ve bilinen bir şey değil; öğrenilen ve yapılan yani uygulanan bir şeydir. Bizim ülkemizde çoğunluk “Geyik Muhabbeti” ve “Dedikodu” yapmayı yani dinlemeden sadece “BOŞ” konuşmayı iletişim zannetmektedir. Başarılı insanlar, Çok iyi birer dinleyicilerdir. Soru sormanın ve dinlemenin ustası olmuşlardır. Bunu yapmak, öğrenmenin ve sorunlara çözüm bulmanın ana yolu olduğu gibi, ailen, arkadaşların, müşterilerin veya tedarikçilerin ile birlikte yol alabilmenin ve takım ruhu oluşturabilmenin de tek ve asıl çaresidir. Empati kuramayan, karşısındaki her kim olursa olsun, ona değer verdiğini hissettirmeyen insanlar ancak şartların getirdiği mecburiyetler kadar yol alırlar, uzun vadeli başarıları imza atamazlar. Bunun aksine, empatik olan ve bunu dile getirenler, profesyonelce soru sorabilen ve iyi dinleyici olanlar başarılı kişilerdir.

Başarı denemekten geçer, duyduğunuz, okuduğunuz, gördüğünüz bir şeyi geliştirmek için önce sorgulamanız ve sonra da denemeniz gerekir. Denemekten kaçınmak ya tembellek ve gayretsizliğin ya da korkuların sonucudur. Üretim alanında da denemeye açık olan üreticiler yenilikler getirmiş kişilerdir.

(6) Yalnız Kalabilme Becerisine Sahip Olmak

İnsanoğlu aslında yalnız bir varlıktır fakat yalnız bir insan hiçbir şey ifade etmez. İşte bu gerçek, bizi sözüm ona sosyal birer hayvan durumuna getirmiştir. Başkaları olmadan ne sevginin ne nefretin anlamı olmadığı gibi, hemen her türlü ihtiyacımızı, temel fizyolojik olanlardan başlayarak en tepedeki ihtiyaçlarımıza kadar, başkaları ile birlikte karşılarız.

Başkaları ile beraberken bir önceki bölümde anlattığım iletişim tarzımız bizi ya başarılı ya da başarısız kılar. Yalnız kalabilmek ise iletişimimizi geliştirmek, kendi kendimizi sorgulamak, düşünmek ve öz eleştiri yapabilmek için bir gerek şarttır. Başarılı insanlar zaman, zaman tecride giren dervişler gibi yalnız kalma seansları yaparak kendilerini geliştiren insanlardır. Kalabalık içerisinde, aile, arkadaşlar, iş çevresi, eğlence ve adeta bir hay-ı huy içerisinde geçen bir hayat başarı erozyonu yapabilmektedir.

(7) Deneysel Olabilmek, Denemekten Korkmamak

Başarı denemekten geçer, duyduğunuz, okuduğunuz, gördüğünüz bir şeyi geliştirmek için önce sorgulamanız ve sonra da denemeniz gerekir. Denemekten kaçınmak ya tembellek ve gayretsizliğin ya da korkuların sonucudur. Üretim alanında da denemeye açık olan üreticiler yenilikler getirmiş kişilerdir. Bunlar hem hammadde ve malzemeler konusunda hem üretim prosesinin farklılaştırılıp iyileştirilmesi konusunda hem de çıktılar yani ürünlerde olabilir. Denemeyen ve klasik yöntemlerde kısıp kalan kişiler de işletmeler de başarılı olamaz, en iyi şartla mevcut konumlarını sürdürebilirler.

(8) Hayal Kurmak Ve Büyük Düşünebilmek

Hayal kurmak, köpük banyosunda tembellek, tembellek oturup armut piş, ağızıma düş tipinde lüks veya bilim kurgu hayalleri kurup, banyodan çıkınca da tembelleğe devam etmek değildir. Hayal kurmak kafadaki bilgi

miktarı ile doğru orantılıdır. Bu da bakarken görmüş olmak ve UNUTMAMAKtır. Sorup dikkatlice dinlemek ve UNUTMAMAK, sayfalarca adetlerce kitap okumak ve UNUTMAMAK ile kaim bir olaydır. Yanlış bir kanı vardır. Tembel insan hayal kurar zannedilir. Tembel insan sadece ve ham hayal kurabilir. Başarı için gerekense Yaratıcı Hayal Gücüdür ki bunda Ahmet Hoca formülü olarak dile getirdiğim, Bilgi ile Hayal Gücünün (Bilgi X Hayal Gücü) çarpımı sonuç verir. Boş ve ardı bilgiye dayanmayan hayal gücü sıkıntı yaratır. Hayal kurmaya zaman ayırmayan bilgi deryaları da "Bilginin Getirebileceği Peşin Hükümler" ile kısıtlanabilirler. Özetle başarı için gereken hayal gücü alt yapısı bilgi olan fakat deneyselliği de içeren bir gayretkeşlik gerektiren yapıcı, harekete geçirici hayal gücüdür.

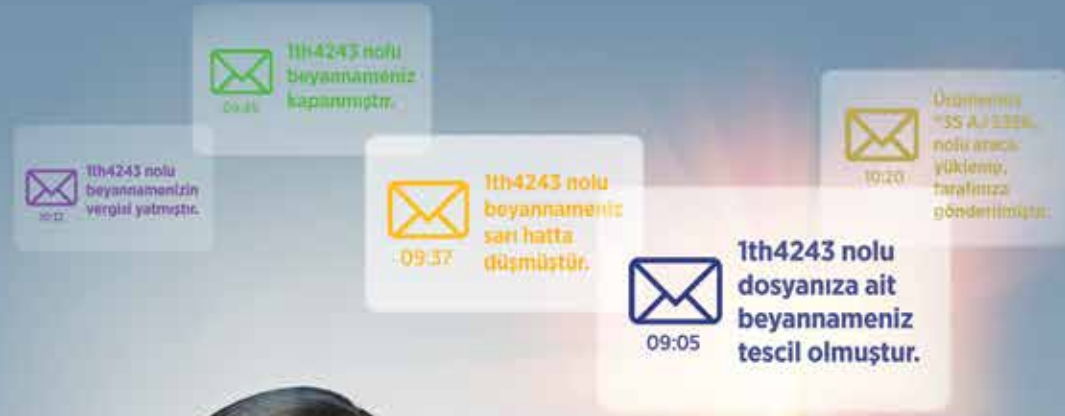
(9) Zamanı İyi Kullanmak Ertelemeden İş Yapmak

Başarılı insanlar zamanın ömürleri olduğunu hisseden ve bazen görevleri gereği detayla uğraşsalar dahi işleri bitirmenin, bunu da zamanında yapmanın önemini keşfetmiş kişilerdir.

İşler zamanında yapılmalı, hedeflere zamanında ulaşılmalıdır. Yeni bir yazılım geliştirme ve kod yazma gibi görece uzun ve sonu daha sisli konularda bile, kendilerine termin koyarak çalışan az sayıdaki yazılımcı daha başarılı olmuşlardır. İyi bir tutum zannedilen "mükemmellek" başta olmak üzere, detaycı ve kritik edici yapılardaki insanlar konularında dahi iyi ve "çok farklı" birer lider olarak başarı gösteremeyebiliyorlar. Buna karşılık zamanı verimli kullanan, işleri geciktirmeyen sonuca kilitlenen insanlar her sektörde ve dünyamızın her yerinde başarılarına imza atabiliyorlar.

İnsan her yaşta kendini geliştirebilen bir yaratıktır. Bunun için tüm bu tespitlerimin herkese yararlı olmasını yürekten diliyorum. ■

Gümrük işlemlerinizi bizimle artık daha kolay...

ANINDA BİLGİ...

Teknolojiyle entegre çalışan sistemimizle gümrük işlemlerinizi dakika dakika ekranınızda...

EGE
Gümrük Müşavirliği Ltd. Şti.

www.egegumruk.com

2000 krizinin ardından uygulanmaya koyulan Derviş Programı ve ardından AKP'nin tek başına iktidarı Türkiye'ye siyasi istikrar getirip, piyasalara da güven sağlarken ciddi bir yabancı sermaye akışının da yolunu açtı.

Yabancı sermaye girişi son 25 yıllık dönemde yaşandı

Belli başlı büyüme stratejileri içinde günümüzde en yaygın kullanılan yöntemlerden biri olan ve inorganik veya dışsal büyüme olarak da adlandırılan M&A işlemleri Türkiye'de geç tanınmasına rağmen çok kısa sürede benimsendi ve pazarımız muadilimiz ülkelere göre oldukça büyük hacimlere ulaştı. Türk iş dünyası, şirketlerini sadece kendi yarattıkları olanaklarla büyümek yerine, diğer şirketleri kısmen ya da tamamen satın alarak büyüme yöntemini çok sevdiler.

ERKAN KURT
3SEAS

Siyasi belirsizlik bitti M&A işlemlerinde canlanma bekliyoruz. Son birkaç yılda peş peşe yaşadığımız seçim ve referandumların yarattığı belirsizliklerin etkisiyle Türkiye'deki şirket alım, satım ve ortaklıkları işlemlerinde önemli bir düşüş yaşadık. Siyasal belirsizliğin ortadan kalktığı ve görece olarak ülkemizin ucuzladığı bugünlerde diğer piyasalarla birlikte şirket alım, satım ve ortaklıkları işlemlerinin de tekrar toparlanacağını umut ediyoruz.

İngilizce tanımından dolayı (Merger And Acquisitions- Birleşme ve Satın Almalar) tüm dünyada genellikle M&A kısaltmasıyla tanımlanan şirket alım, satım ve ortaklıkları işlemleri bu dönemde Türkiye'de daralırken ironik bir tesadüfle dünya çapında peş peşe tarihi rekorlara imza atması da dikkat çekiciydi. Toplam işlem adedinin 46 bini aştığı 2015'te 3 trilyon 400 dolarlık hacme ulaşan ve 2008'deki rekorunu aşan dünya M&A işlem piyasası, 2016'da 49 bini aşkın işlemle 3 trilyon 800 milyar dolar ve 2017'de ise 52 bin işlem ve 4 trilyon doları aşan bir hacimle güçlü bir rekora imza attı. Yılın ilk yarısındaki

“Şu bir gerçek ki, işlerin çok iyi olmadığı dönemlerde büyümeyi sağlayabilen şirketler; işler düzeldikten sonra yarışa rakiplerinin çok önünde başlıyorlar.” Ya da
“İnorganik veya dışsal büyüme olarak da adlandırılan M&A işlemleri Türkiye'de geç tanınmasına rağmen çok kısa sürede benimsendi”

işlem hızına bakılınca 2018'de yeni bir rekorun gelmesi şaşırtıcı olmayacaktır.

İSTİKRAR ARTTIKÇA M&A İŞLEMLERİ DE ARTIYOR

Uzun yıllardır piyasa ekonomisini benimsemiş olmasına rağmen Türkiye piyasalarına güçlü bir şekilde yabancı sermaye girişi ancak son 20-25 yıllık dönemde başladı. Bu durumun içinde bulunduğumuz coğrafyanın jeopolitik riskleriyle bağlantısı olduğu kadar ülkemiz piyasalarının uluslararası entegrasyonlarını yeterince tamamlayamamış olmasıyla da bağlantısı bulunuyordu. Uzun dönemler boyunca ülkemizi yöneten uyumsuz koalisyon hükümetlerinin yarattığı siyasi istikrarsızlık ise yabancı sermaye için bir başka caydırıcı etken olarak öne çıkmaktaydı.

2000'li yıllara kadar yıllık 1 milyar doları bile bulmayan ve genellikle hızlı tüketim ürünleri (FMCG), madencilik, petrol gibi hemen her türlü coğrafyada iş yapmaya alışkın şirketlerle sınırlı olan yabancı sermaye akışı, bu dönemler boyunca Gillette'in Perma Sharp'ı, P&G'nin Alo ve Mintax'ın üreticisi Dürüst Kimya'yı, Ünilever Komili Yağ'ı satın alması gibi akıldaki kalıcı bazı M&A işlemlerinin dışında çok sınırlı seviyelerde gerçekleşmekteydi.

2000 krizinin ardından uygulanmaya koyulan Derviş Programı ve ardından AKP'nin tek başına iktidarı Türkiye'ye siyasi istikrar getirip, piyasalara da güven sağlarken ciddi bir

yabancı sermaye akışının da yolunu açtı. Bu dönemden itibaren işlem hacmimiz hızla 10 milyar dolarlar ve birkaç yıl içinde de 20 milyar dolarlar seviyelerine yükseldi. Hemen her sektörde öne çıkan neredeyse her şirkete yönelik müthiş bir talep patlaması yaşandı. Genç bir yatırım bankacısı olarak, sektördeki tek yerli sermayeli M&A şirketinde çalıştığım o yıllardaki iş tempomuzun ne kadar baş döndürücü olduğunu hala unutamam.

EN POPÜLER BÜYÜME STRATEJİSİ

Belli başlı büyüme stratejileri içinde günümüzde en yaygın kullanılan yöntemlerden biri olan ve inorganik veya dışsal büyüme olarak da adlandırılan M&A işlemleri Türkiye'de geç tanınmasına rağmen çok kısa sürede benimsendi ve pazarımız muadilimiz ülkelere göre oldukça büyük hacimlere ulaştı. Türk iş dünyası, şirketlerini sadece kendi yarattıkları olanaklarla büyütme yerine, diğer şirketleri kısmen ya da tamamen satın alarak büyüme yöntemini çok sevdiler. Bu, özellikle özel sermaye fonları (private equity) tarafından yatırım yapılan şirketler için en görünür büyüme modeli oldu. Actera'nın Mars Sinemalarını aldıktan sonra AFM ile birleşmesi, Mediterra'nın Logo Yazılım aldıktan sonra Netsis dahil 10 şirket daha satın alması ilk aklıma gelen örnekler. Sadece kendi şirketlerine yeni ortaklar almakla yetinmeyip, fırsat buldukça önce yakın coğrafyada zamanla da kapitalizmin beşiği ülkelerde dahi şirket satın alır oldular. Bu işlemlerden biri olan Ülker'in Godiva'dan sonra İngiltere'nin en büyük bisküvi şirketi United Biscuit'yi satın alması sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde ses getirmiş olması hepimiz için gurur verici bir olaydı.

Sınır ötesi işlemler kadar ABD ve Batı Avrupa başta olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde sınır içi M&A işlemlerinin de oldukça yaygın kullanılan bir yöntem olduğu biliniyor. Son dönemlerde ülkemizde de şirketlerimizin sermaye ve rekabet güçlerinin artmasıyla beraber ve birkaç yıl öncesine kadar çok uygun koşullarda sağlanan satınalma finansmanları sayesinde iş dünyamız inorganik büyüme fırsatlarını daha çok değerlendirir oldular. Türkiye'de yılda gerçekleşen 300 dolayındaki M&A işleminden adet olarak 200'e yakını hacim olarak ise yaklaşık %50'si yerli alıcı ve satıcılar arasında tamamlanmaktadır. Bugüne dek 6 milyar doları aşan 115 adet işlem gerçekleştirmiş olan şirketimiz 3 Seas Capital Partners'in bu yıl içinde tamamladığı iki işlem de bu tür yerliler arası işlemler olarak öne çıktı.

Başta belirttiğim 'siyasi belirsizlik' sürecinin yabancılarda Türkiye'ye yönelik mesafeli duruşunu yerli şirketlerimizin büyüme ve yatırım iştahlarının fazla eksilmemesi sayesinde kısmen tolere etmeyi başarmış olduk. Son birkaç ay içinde iki yerli müşterimiz için satın almalar yaptık. Bunlardan biri İzmir'de gerçekleşen bir işlem olduğu için değinmek isterim. Dünyanın önde gelen otomotiv üreticilerine OEM üretimi gerçekleştiren Kros Otomotiv adına İzmir Kemalpaşa OSB'de faaliyet gösteren Renkler Makine'nin satın alınması işlemini geçtiğimiz aylarda tamamladık. Sektörün köklü kuruluşlarından biri olan ve global müşterileri ile co-developer çözüm ortağı olarak çalışan Renkler Makine'nin yeni ortaklık yapısıyla daha da büyük hedeflere yol alacağını ve

Hedef şirket	Satın alan fon	2017'de fonların yatırım yaptığı şirketler			Hisse oranı (%)	İşlem değeri (Milyon \$)
		Satan şirket	Ülke	Sektör		
Mersin Limanı	IFM Investors	Akfen Holding	Avustralya	Ulaştırma	40	869,0
Banvit	BRF, Qatar Investment Authority	Mubadala Capital	Brezilya, Katar	Yiyecek ve İçecek	79,48	270,2
Boyner	Mayhoola for Investments	Boyner Holding	Katar	Perakende	12	47,0
Koroza Ambalaj	Actera, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Esas Holding	Düvenyaz Ailesi	Türkiye, İngiltere	İmalat	85	-
Biletall	The Abraaj Group	-	BAE	Bilişim	-	-
Glasshouse	Mediterra Capital	-	Türkiye	Bilişim	100	-
Gratis	Actera	Demir Sabancı	Türkiye	Perakende	55	-
KFC Türkiye	The Abraaj Group	Yum! Brands	BAE	Yiyecek ve İçecek	-	-
Mikro Yazılım	Turkven, Earlybird Venture Capital	Jale - Mete Önal	Türkiye, Almanya	Bilişim	-	-
MNG Kargo	Turkven, Haydar - Suat Sancak	MNG Holding	Türkiye	Ulaştırma	100	-
Netlog	The Abraaj Group	Çak Ailesi	BAE	Lojistik	-	-
Suwen	Taxim Capital	Özcan Sümer	Türkiye	Perakende	51	-
Tavuk Dünyası	Mediterra Capital	TD Gıda	Türkiye	Yiyecek ve İçecek	47	-
Turkuaz Sağlık	Ak Portföy	Turkuaz Grup	Türkiye	Sağlık	20	-
Vansan Makine	Turkven	Ertöz Ailesi	Türkiye	İmalat	-	-

Kros Otomotiv bünyesinde yeni sinerjiler yaratacağını umuyorum.

Bu işlemlerin yanı sıra halihazırda devam etmekte olan benzer projeleri de dikkate aldığımızda, ortak birkaç temel gaye gözlemleniyor: alıcı şirketlerin yeni alan veya coğrafyalara girerek iş risklerini azaltmaları ve tüm makro-ekonomik koşullara rağmen büyümeyi sürdürmek istemeleri. Şu bir gerçek ki, işlerin çok iyi olmadığı dönemlerde büyümeyi sağlayabilen şirketler; işler düzeldikten sonra yarışa rakiplerinin çok önünde başlıyorlar.

ÖZEL SERMAYE FONLARI BÜYÜK DİNAMİZM KATIYOR

Son yıllarda Türkiye'de de sayıları ve etkileri hızla artan özel sermaye fonları tarafından gerçekleştirilen ve kısaca finansal işlem olarak tanımlanan işlemler kendi içinde birçok farklı biçim ve özellik taşımasına karşın temelde belli bir süreyle sınırlı ve adından da anlaşılacağı gibi finansal temelli işlemlerdir. Bu işlemlerdeki temel amaç ve motivasyon temettü gelirinden ziyade, hisselerle değer kazandırma yoluyla getiri sağlamaktır. Kendi özkaynakları ve kredi imkanları büyüme hedefleri için yeterli olmayan bir şirket için gayet dostane ve büyümenin sadece belli bir evresinde birlikte olunması gereken bir partner olarak da tarif edilebilecek olan bu fon işlemlerinde asıl kazanç yatırım yapılan şirketin değerinin artmasıyla elde edileceği için kazan-kazan yöntemi hakimdir.

Ayrıca; bu tür finansal işlemlerde yatırımcı fonlar şirkete finansman sağlamanın yanı sıra; finansal

yönetim ve uluslararası ilişki desteği, sağladıkları yeni bir perspektiflerle inorganik büyüme fırsatlarını değerlendirme, kurumsallaşma, uluslararası büyüme, raporlama sistemlerinin oturması ve finansman olanaklarının genişlemesi gibi katma değerleri de beraberinde getirir.

Birçok özel sermaye fonunun aktif olarak faaliyet gösterdiği ülkemizde her yıl birbirinden başarılı birçok özel sermaye fonu işlemi gerçekleşiyor. Hemen her biri Türkiye'de çoğu insanın tanıyacağı ve sektörlerinde önde gelen Pronet, Intercity, Koton, Arzum, Mey İçki, Acıbadem Hastaneleri, Logo Yazılım, Domino's Pizza, Mavi, Mars Cinema Group, Hepsiburada, Uno, Yörsan, Namet, Medical Park, Tavuk Dünyası, U.N. Ro-Ro ve Netlog gibi onlarca değerli şirket özel sermaye fonlarından aldıkları desteklerle büyüme süreçlerini çok daha hızlı ve sağlıklı gerçekleştirmeyi başarmıştır.

Sermaye yapısına, bulunduğu sektörün büyüme potansiyeline, ortakların vizyonuna ve sektörde yaşanan dalgalanmalara bağlı olarak hemen her şirket organik büyümesinin yeterli olamayacağı dönemler yaşayabilir, yaşamaktadır. Böylesi dönemlerde, inorganik büyüme bazen umulmadık derecede önemli sıçramaların yolunu da açabilir. Zira, serbest piyasa ekonomisinin en eski kurallarından biridir: Büyümeyi başaramayan şirket küçülür ya da yok olur.

Siyasi belirsizliklerin ve bölgedeki konjonktürel olumsuzlukların sona ermesi ile birlikte çok kısa zaman içerisinde Türkiye'nin hakettiği değeri bulacağını umut ediyoruz. ■

Şirketlere insan kaynakları ve beşeri sermaye konularında yönetim danışmanlığı yapan Mercer, Ağustos ayı içerisinde Türkiye’de 177 firmanın katılımıyla “Ücret” konusunda bir Spot Araştırma gerçekleştirdi. Araştırmanın sonuçlarını Mercer İzmir Bölge Temsilcisi Seyyal Karakaya, İzmir bölgesini de içeren verilerle açıkladı.

2019’da Ücret Artışları Ne Olacak?

Mercer, Ağustos ayı içerisinde Türkiye’de 177 şirketin katılımıyla gerçekleştirdiği ‘2018 Yıl Sonu Ücret Artışı ve Enflasyon Beklentisi Anketi’nin sonuçlarını açıkladı. Anketin sonuçlarına göre Türkiye’de yılsonunda gerçekleşmesi beklenen enflasyon oranı yüzde 19,75, ücret artış oranları ortalamada yüzde 16.

SEYYAL KARAKAYA
Mercer İzmir Bölge Temsilcisi

Firmaların değişen işgüçlerinin sağlık, varlık ve kariyer alanlarındaki ihtiyaçlarını yönetmeleri için teknoloji odaklı çözümler sunan ve danışmanlık veren Mercer, iş dünyasındaki ücret, zam eğilimleri ve enflasyon beklentilerini ortaya koyan ‘2018 Yıl Sonu Ücret Artışı ve Enflasyon Beklentisi Anketi’nin sonuçları açıklandı. Ağustos ayında yapılan ankete katılan firmalar, Türkiye ücret artış oranını ortalamada yüzde 16 bandında, enflasyon beklentisini ise yüzde 19,75 oranında gerçekleştireceklerini belirtti. Mercer’in Türkiye’de gerçekleştirdiği ankete katılan şirketlerin yüzde 75’i global, yüzde 25’i ise yerel şirketlerden oluşurken, ankete İzmir’den 50’ye yakın şirket katıldı.

Türkiye’den hızlı tüketim ürünleri, perakende, dayanıklı ürünler, enerji, teknoloji, ilaç, kimya ve kâğıt, hizmet, üretim, lojistik, sigorta gibi farklı sektörlerden, ağırlıklı olarak uluslararası firmaların katılımı ile gerçekleşen araştırmanın sonuçlarına göre, 2019 yılında ücret artışının küresel

şirketlerde ortalamada yüzde 16.13, yerli şirketlerde ise 15.76 olarak gerçekleşmesi bekleniyor.

Anketin sonuçlarına göre İzmir’de faaliyet gösteren firmalar, 2018 ücret artışlarında %75 oranında enflasyon altında kalmayacaklarını belirtti.

Eylül ayında enflasyondaki artış ile İstanbul yanı sıra İzmir’de faaliyet gösteren firmalar da çalışanlarına ek ücret artışı veya toplu sabit ödeme yaparak çalışan bağlılığını korumaya özen gösterirken dijitalleşen, küreselleşen ve demografik değişimlerin arttığı 2018 yılında şirketlerin yeteneği çekme ve elde tutma konusunda alması gereken önlemler de arttı.

Kurumların değişimi kestirebilme, iş stratejisi ile beşeri sermaye yönetimi arasındaki uyumun gücünün ölçülebilmesi ve hangi yeteneğin ne şekilde geliştirilmesi gerekliliği ön plana çıkarak CEO’ların gündemini oluşturuyor.

Çalışan değer önermesi gibi işveren ve çalışanın birbirlerinden beklentilerinin net olarak tanımlandığı ve bu beklentilerin karşılanması için bir yol haritasının oluşturulması da hedeflere ulaşmak anlamında kurumlar açısından oldukça önem arz etmektedir.

EK ÖDEME EĞİLİMİ ÖNE ÇIKIYOR

Anketin sonuçlarına göre, şirketlerin yüzde 20'si 2018 yılı içerisinde ek ücret artışı gerçekleştirdiği belirtiyor. Ek ücret artışı gerçekleştiren veya gerçekleştirmeyi planlayan şirketlerin yüzde 85'i bunu belli bir yüzde oranında artış sağlayarak, yüzde 15'i ise toplu bir sabit ödeme gerçekleştireceğini söylüyor.

Anketin sonuçlarına göre; 2018 yılı sonunda enflasyon oranının yüzde 20'yi aşması durumunda şirketlerin yüzde 55'i ücret artışını 2 veya daha fazla seferde yapmayacağını belirtirken, yüzde 45'i ise bunu düşünebileceğini söylüyor. "Evet" olarak yanıt veren şirketlerin yüzde 95'i ise bunu 2 seferde gerçekleştirebileceğini ifade ediyor.

"Araştırmalarımız Tepe Yöneticilerin kararlarını etkileyen önemli bir araç olarak kullanılıyor."

Mercer'ın Ağustos ayında gerçekleştirdiği 2018 Yılı Sonu Ücret Artışı ve Enflasyon Beklentisi Anketi'nin sonuçlarını değerlendiren Mercer Bölge Yönetici Seyyal Karakaya, "Her sene gerçekleştirilen ücret araştırmaları dışında bu seneki gelişmeleri dikkate alarak Ağustos ayında Türkiye'de ücret, zam eğilimleri ve enflasyon beklentilerini ortaya koyan araştırmamızı gerçekleştirdik. Bu anketimiz de aynı ücret araştırmamızda olduğu gibi katılımcı şirketler için piyasada konumlarını kontrol edebilme, bu doğrultuda ücretlendirme ve yan haklar politikalarını gözden geçirme, personel maliyetlerini etkin yönetme; sektörel bazda karşılaştırmalar yapabileceğine adına objektif veriler sağlayan ve kararları etkileyen önemli bir araç olacak. Ekim ayında sonuçlarını açıklayacağımız Genel Sektör Ücret araştırmamızda ise İzmir'den 100'ün üzerinde firma katıldı." dedi. ■

Mercer Hakkında

İnsan Kaynakları Yönetimi konusunda lider danışmanlık şirketi olan Mercer, 40'tan fazla ülkedeki organizasyonu ve 20 bin çalışanıyla 25 binden fazla müşterisine hizmet veriyor. Mercer, danışmanlık verdiği firmalara; insan kaynakları stratejilerini ve sistemlerini oluşturmaları, politika ve programlarının etkinliğini anlamaları, geliştirmeleri, ölçmeleri ve uygulamaları konusunda hizmetler sunuyor. Mercer danışmanları, firmalara ayrıca çalışanlarıyla ilgili ücret ve yan haklar (sağlık, emeklilik vb) konularında veriler sağlıyor, bu hakların oluşturulması ve yönetilmesini içeren çözümler sağlıyor.

Mercer aynı zamanda tüm dünyada ve Türkiye'de birçok şirkete aktüeryal yöntemlere ve kurallara uygun olarak maliyet ve yükümlülük hesaplanmasında ve raporlanmasında danışmanlık hizmeti veriyor. Küresel ekonominin bir uzantısı olarak, şirket satın almaları ve birleşmelerinde kıdem tazminatı karşılıklarının değerlendirilmesi ile birlikte diğer yan fayda paketlerinin de aktüeryal değerlemesinde yerel ve global çözümler getiriyor.

Dünya çapındaki tecrübesini lokal platforma uygulayan Mercer, tüm süreci müşterilerinin iş stratejisi doğrultusunda geliştiriyor ve uyguluyor. Uluslararası ve büyük lokaller başta olmak üzere birçok firmaya danışmanlık veren Mercer, Marsh & McLennan Companies, Inc. iştirakidir.

Dikkan[®] 40 years
of
power

40 yıldır, 60'ı aşkın ülkede
güveni ve kaliteyi temsil eder.

Davranışsal Finans, Finansal Kırılganlık ve Asimetrik Bilgi

Klasik teorilerin ekonomik olayları açıklamada yetersiz kalışı ile birlikte, davranışsal iktisat önem kazanmaya başlamıştır. Bu doğrultuda özellikle finansal krizleri ele alabiliriz. 2017 Nobel Ekonomi ödülü sahibi Richard H.Thaler “davranışsal finans” üzerine odaklanmıştır.

**YRD. DOÇ. DR.
SERPİL KAHRAMAN**

RASYONALİTE VE “NORMAL İNSAN”

İktisatın alt dallarından biri olan Davranışsal İktisat henüz oldukça yeni olup, kurucusu 2002 Nobel Ekonomi ödülünün de sahipleri Vernon L. Smith ve Daniel Kahneman'dır. Her ne kadar A.Smith "Ahlaki Duygular Teorisi" çalışmasında psikolojik faktörlere yer verse de, bilindiği üzere klasik iktisat teorisinde insan "rasyonel"dir. Oysa davranışsal iktisata göre insan "normal"dir. Diğer bir ifadeyle, klasik yaklaşımda olduğu gibi kararlar her daim tam doğru ve tutarlı olmayabilir. Davranışsal iktisada göre, ekonomik birimler karar alma süreçlerinde, davranış ve tercihlerde rasyonel faktörlerden öte psikolojik faktörlerin daha etkin olduğunu vurgular.

Dolayısıyla gerek mikro gerekse makro düzeyde ekonomi politikaları bu doğrultuda belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Aslında bir anlamda davranışsal iktisadın zafiyeti de bu noktada ortaya çıkıyor. Zira politikaların davranışsal yaklaşıma dayanarak belirlenmesi rasyonelite, adil olma ve irade sorunlarını da beraberinde getirebilir. Davranışsal iktisadın uygulama alanları bireyler ve firmalardan, devletlere ve uluslararası politik iktisada kadar uzanmaktadır.

DAVRANIŞSAL İKTİSAT VE FİNANSAL KIRILGANLIK

İktisadın bir nevi psikolojik temelli yaklaşımı diyebileceğimiz davranışsal iktisadın, iktisadi olayları açıklama yetisini kuvvetlendirmesi beklenir. Esasen, klasik teorilerin ekonomik olayları açıklamada yetersiz kalışı ile birlikte, davranışsal iktisat önem kazanmaya başlamıştır. Bu doğrultuda özellikle finansal krizleri ele alabiliriz. 2017 Nobel Ekonomi ödülü sahibi Richard H.Thaler "davranışsal finans" üzerine odaklanmıştır. Thaler, özellikle dürüstlük ve adil olma gibi psikolojik etkenlerin finansal davranışlara etkisi üzerine ampirik ve kuramsal yaklaşımlar geliştirmiştir. Finansal kırılma dönemlerinde de karar birimleri uzun vadeli planları uygulamada benlik kontrolü veya zafiyet sorunları yaşanabilecek olup, ancak kısa vadeli uygulama olabilecektir. Öte yandan D. Kahneman'ın ele aldığı "dürtü" etkisi de yine bu dönemde daha fazla kendini göstermektedir.

FİNANSAL PİYASALARDA ASİMETRİK BİLGİ VE “NORMAL İNSAN”

Bu alanda fazla yer eden konu, risk ve belirsizlik altında

karar verme ve olasılık tahminleridir. Risk ve belirsizlik iktisat literatüründe finansal kırılma ve krizlerin nedeni olarak genel kabul gören bir yaklaşım olup, iktisat literatürüne G. A. Akerlof (1970) ile giren asimetrik bilgi ve neden olduğu ters seçim ve ahlaki risk problemleri hali hazırda finansal krizlerin sebeplerini açıklamaya yönelik temel yaklaşıma dayanmaktadır. Finansal piyasalarda asimetrik bilgi, fonların karlı yatırım fırsatlarından uzaklaşması, kredi tayinlaması ve nihayetinde ekonomik etkinliğin düşmesine sebep olmaktadır.

Asimetrik bilgiyi, hisse senetleri, sigorta, bankacılık gibi finansal sistemin birçok ayağına uyarlayabiliriz. Asimetrik bilginin neden olduğu iki sorundan (diğeri ahlaki risk) biri olan, ters seçim probleminde ki yanlış seçim veya rasyonel olmayan seçim de diyebiliriz, bankalar bilgi asimetrisi nedeniyle, kimi zaman finansal durumu ortalama ancak ödeyebilirliği yüksek bir kredi talebi yerine, finansal olarak güçlü ancak riski yüksek bir talebi karşılamayı ya da daha fazla fonlamayı seçebilir. Bu durum, kredilerin geri ödenebilirliğini de kuşkusuz zayıflatacaktır. Dolayısıyla ters seçim sorunu, yalnızca bankacılık sisteminde aksaklıklara neden olmakla kalmaz, finansal piyasaların tümüne yayılarak, nihayetinde makroekonomide istikrarsızlıkları da beraberinde getirir.

Asimetrik bilginin neden olduğu bir diğer problem ise finansal işlem sonrasında karşılaşılabilen "ahlaki risk" (moral hazard) sorunu. Tıpkı ters seçim gibi ahlaki risk de, bankacılık sistemini olası bir krize sürükleyecek kadar önemli bir risk türüdür. Ters seçimin, simetrik olmayan bilgiden (özellikle de gizlenen bilgiden) kaynaklanan ve finansal işlem öncesinde gerçekleşen bir durum iken ahlaki risk ise, finansal işlem sonrasında, gizlenen bir bilgi nedeniyle oluşmaktadır. Mesela kredi kullanan bir ekonomik birim krediyi riskli/istenmeyen yatırım alanlarına yönlendirebilir. Bu durumda banka, kredi riski/batık riski ile karşı karşıya kalacaktır. Öte yandan bankalara sağlanan güvencelere dayanarak, herhangi bir kriz anında kurtarılacağını bilen bankalar, sistemde kırılmalıklar arttığında dahi açık pozisyonlarını arttırabilir. Hatta belki de bu nedenle oluşacak bir kırılma finansal bir krize dahi dönüşebilir.

Oysaki Neoklasik teorinin, ekonomik karar birimlerinin rasyonel davranış ve rasyonel beklentiler yaklaşımı modelleme için etkin olsa da, yukarıda belirtilen davranışsal süreçleri açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Zira bireyler, bilgiyi edinme süreci, inanç, güven, dürtü, muhakeme yetisi, ön yargı gibi rasyonellik dışında kalan unsurlardan da etkilenmektedir. Nihayetinde davranışsal iktisat, iktisat teorisinde göz ardı edilen söz konusu psikolojik unsurları da dahil ederek, rasyonel yaklaşımının yetersiz olduğunu belirtmektedir. Özetle "normal insan", sınırlı rasyonel insandır diyebiliriz. ■

Dünyanın en büyük 17. Ekonomisi ve bir G20 ülkesi olan Türkiye'nin bir diğer avantajı ise politik ve ekonomik olarak ideal olmaktan çok uzak olan bölgesinde Rusya'dan sonraki en büyük ekonomi olması.

Dünya Ticaretinin Geleceğine Yön Verecek 2 Bin Yıllık Fikir: One Belt One Road

Çin Hükümeti'nin 2014 yılında OBOR'un desteklenmesi için 40 milyar dolarlık bir fon kurdu. 2015 yılında onaylanan ve iki ana hattan oluşan OBOR eylem planına, toplam gayri safi milli hasılları 21 trilyon doları aşan 60'ın üzerinde ülke ve 200'ün üzerinde şirket destek vereceğini açıkladı.

TAYFUN ZAMAN

Reanada Türkiye, Ortak
Etik ve Uyum Danışmanlığı Bölüm Başkanı

Günümüzden iki bin yıl kadar önce, Çin imparatorluk elçisi Zhang Qian'ın liderliğinde kurulan ve Çin'i Orta Asya ve Arap dünyasına bağlayan "İpek Yolu" o dönemin en vizyoner, en zorlu, en çok kültürlülük bakımından en iddialı projesiydi. Proje sadece adını verdiği ipeğin ihracatını kolaylaştırmadı, geçtiği tüm ülkelerdeki ticari duraklara inanılmaz zenginlikleri de beraberinde getirdi. İpek Yolu derken, zihinlerimizde oluşan imgenin aksine tek bir hattan değil, Çin'in Changan (Xi'an) bölgesinden başlayan ve bir kolu İstanbul, bir kolu Efes, bir diğer kolu Venedik'e ve bir kolu da Cidde'ye kadar uzanan dev bir ticaret ağından bahsediyoruz.

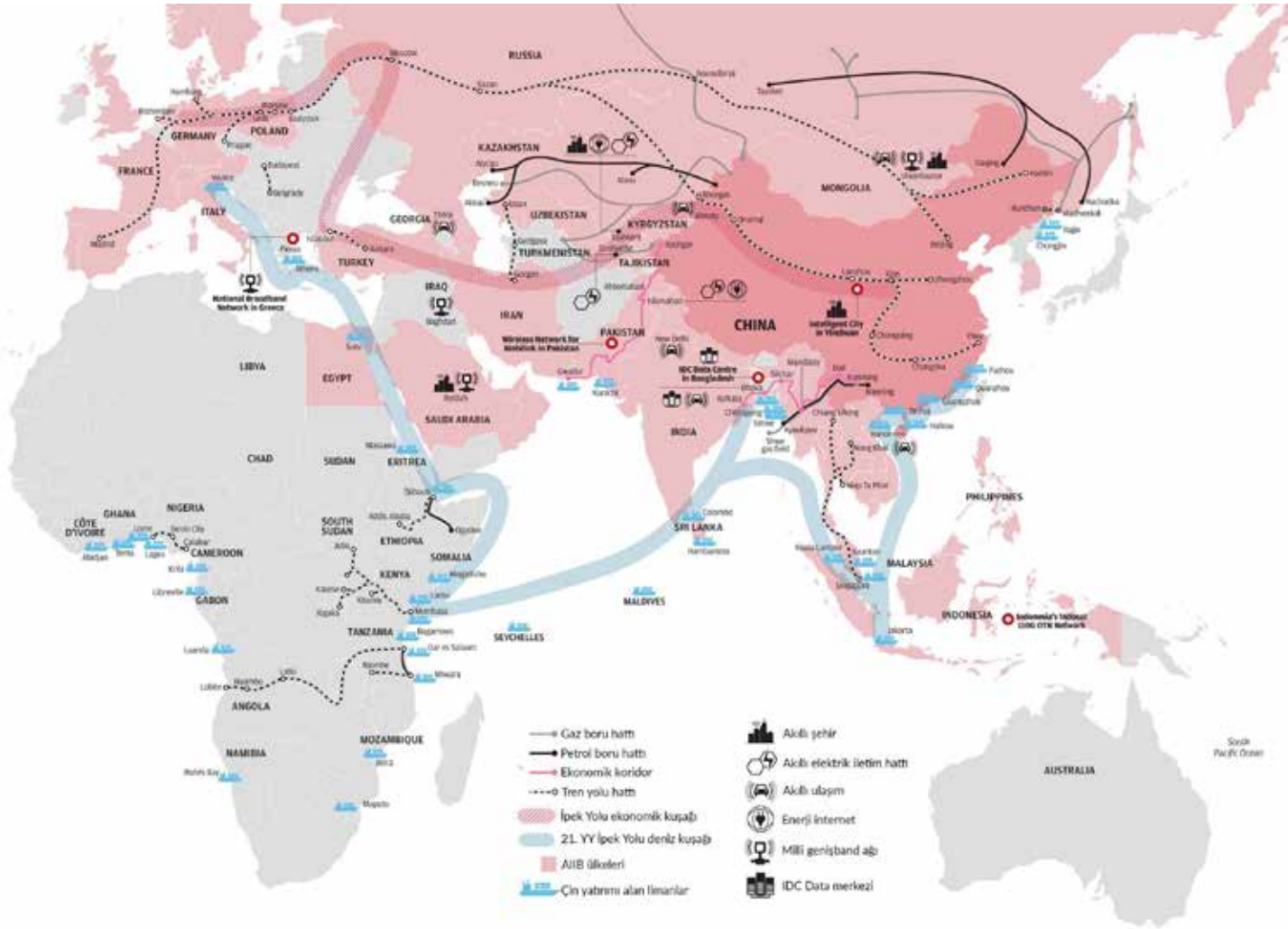
İki bin yıl sonra, 2013 senesinde, Çin Halk Cumhuriyeti Başkanı Xi Jinping ikinci bir ipek yolu kurmayı ve Çin ile Orta Asya, Ön Asya, Afrika, Batı ve Günay Asya'yı birleştirmeyi önerdiğinde bu "çılığın" projenin demir, deniz

ve kara yolları, boru ve hatta enerji hatlarını içeren dev bir global ağdan oluşacağı ortaya çıkmış oldu. Yeni ipek yolunun adı Tek Kuşak, Tek Yol (One Belt One Road – OBOR) olarak belirlendi.

Çin Hükümeti'nin 2014 yılında OBOR'un desteklenmesi için 40 milyar dolarlık bir fon kurdu. 2015 yılında onaylanan ve iki ana hattan oluşan OBOR eylem planına, toplam gayri safi milli hasılları 21 trilyon doları aşan 60'ın üzerinde ülke ve 200'ün üzerinde şirket destek vereceğini açıkladı.

Bu iki ana hat:

- Çin'i İran körfezi, Orta Asya, Hint Okyanusu ve Akdeniz üzerinden Avrupa'ya bağlamak üzere tasarlanmış olan **İpek yolu ekonomik kuşağı**
- Çin'i deniz ticaret koridorları üzerinden bağlamak üzere tasarlanmış olan **21. yüzyıl ipek yolu deniz kuşağı**

OBOR PROJESİNİN TEMEL AMAÇLARI

- G7 ülkelerinden biri olmayan Çin'in, OBOR sayesinde uluslararası bir birlik oluşturacak ve bölgesel etkinliğini artırmak. (Grafik 2)
- 2010 yılından itibaren düşmekte olan büyüme oranına karşılık yeni ticaret yolları ve pazarlar yaratmak.
- Büyüme modeli yatırım olan Çin'de biriken kapasitenin iş birlikleri ve yatırım araçları üzerinden yeni pazarlara kanalize edilmesi.
- Yuan'ın OBOR ülkelerinde kullanımını artırmak ve bir rezerv aracı haline gelmesini teşvik etmek.
- Çin'in doğu ve güney bölgelerinin gelişimini desteklemek.

Grafik 2: Çin Ekonomisindeki büyüme (2008 - 2018)

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | NATIONAL BUREAU OF STATISTICS OF CHINA

Bu dev projenin Çin için bile zorluklarla dolu olduğunu görmek zor değil; bunlardan bazıları:

- ▶ OBOR üzerindeki kimi ülkelerin aldıkları kredi karşılığında devlet garantisi verememesi veya devlet garantisi güvence reytinglerinin düşüklüğü. Bu ülkelerin kredi borçlarını ödeyememeleri Çin ekonomisini kötü etkileyebilir.
- ▶ OBOR üzerinde bulunan Ortadoğu ülkelerinde süren ekonomik ve politik kararsızlıklar.
- ▶ Sri Lanka, Myanmar ve birçok Afrika ülkesinde karşılaşılan, Çin'in olası ülke kaynaklarını ele geçirme planına karşı oluşan kamuoyu.

Buna karşılık OBOR ülkelerinin bu projeden kazançları olacağı da açık. Bunlardan bazıları:

- ▶ Gelişmekte olan ülkelere altyapı yatırımlarının hızlanması
- ▶ Aynı ülkelere yeni ticaret ilişkileri dolayısıyla artacak olan refah seviyesi

Peki ya Türkiye? Ülkemiz bu plan içerisinde nasıl bir rol oynayacak ve OBOR'un Türkiye ekonomisi üzerindeki etkisi ne olacak?

Türkiye hem ekonomik hem de deniz ipek yolu kuşaklarının birleştiği, Asya ve Avrupa arasında doğal, kültürel, ticari ve ekonomik bir kesişim noktasında olmak avantajının yanı sıra Avrupa Gümrük Birliği üyesi olmak, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Anlaşması gibi bölgesel ticaret anlaşmalarına

taraf olmak, Asya Altyapı ve Yatırım Bankası'nın kurucu üyelerinden olmak ve 80 milyona yaklaşan dinamik nüfusu ile OBOR üzerindeki en yüksek potansiyelli pazarlardan biri olması gibi birçok avantaja sahip.

Dünyanın en büyük 17. Ekonomisi ve bir G20 ülkesi olan Türkiye'nin bir diğer avantajı ise politik ve ekonomik olarak ideal olmaktan çok uzak olan bölgesinde Rusya'dan sonraki en büyük ekonomi olması. Dahası komşu ülkelerdeki çatışma ortamının sona ermesi ile bölgenin geleceğini belirleyen, yeniden yapılanma yatırımlarına köprü olacak ve büyük kontratlar alma imkânı olan ülkeler arasındaki yüksek potansiyeli, ülkemizi OBOR'dan en çok faydalanacak ülkeler arasına yerleştiriyor.

Gelin görün ki bu şansı değerlendirebilmek için Türkiye Cumhuriyeti'nin de yapması gerekenler var. İkili ticaret anlaşmaları, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın da gereği olan uygulamaların hayata geçirilmesi, yetkilendirilmiş yükümlülük gibi sınır ötesi ticarete güvenlik ve verimi artırıcı araçların yaygınlaştırılması, e-gümrük ve tek pencere benzeri uygulamaları bir an önce devreye alması, yapmamız gerekenler listesinden sadece birkaç örnek.

Türkiye bu süreci tamamlarken OBOR'un etkin oyuncularından olan Çin şirketlerini Türkiye'de görmeye başladık bile... ZTE, Huawei, CMEC, CNEC, ICBC bu şirketlerden sadece birkaçı.

Ancak Çin şirketlerinin Türkiye pazarına olan ilgisi teknoloji, EPC veya bankacılık ile sınırlı değil...

Dünyanın en büyük yirmi denetim ve danışmanlık ağlarından biri olan REANDA INTERNATIONAL artık Türkiye'de. ■

K
KÂYA PRESTIGE
Catering

Özel günler, özen ister...

Kâya Prestige Catering Ekibi, organizasyonun içeriğine ve konseptine göre, misafirlerimiz ve davetlilerin eksiksiz, mükemmel, keyifli ve mutlu anlar geçirmesi için etkinliği başından sonuna kadar planlar ve uygular. Size sadece dostlarınızla eşsiz anları paylaşmak kalır...

**Kâya Prestige Catering - catering.kayaprestige.com.tr - catering@kayaprestige.com.tr
T: +90 232 483 03 23 - F: +90 232 446 21 19**

kayaprestigecatering

cateringkaya

kayaprestigecatering

Rodol

Bir Yunan Adasına gitmeye karar verdiniz ancak pasaport/vize/yolculuk sürecinin nasıl olduğunu bilmiyorsunuz. O zaman bu yazıyı dikkatle okumanızı tavsiye ederim.

AV. GÖRKEM HARMANDA /gurme_avukat

VİZE

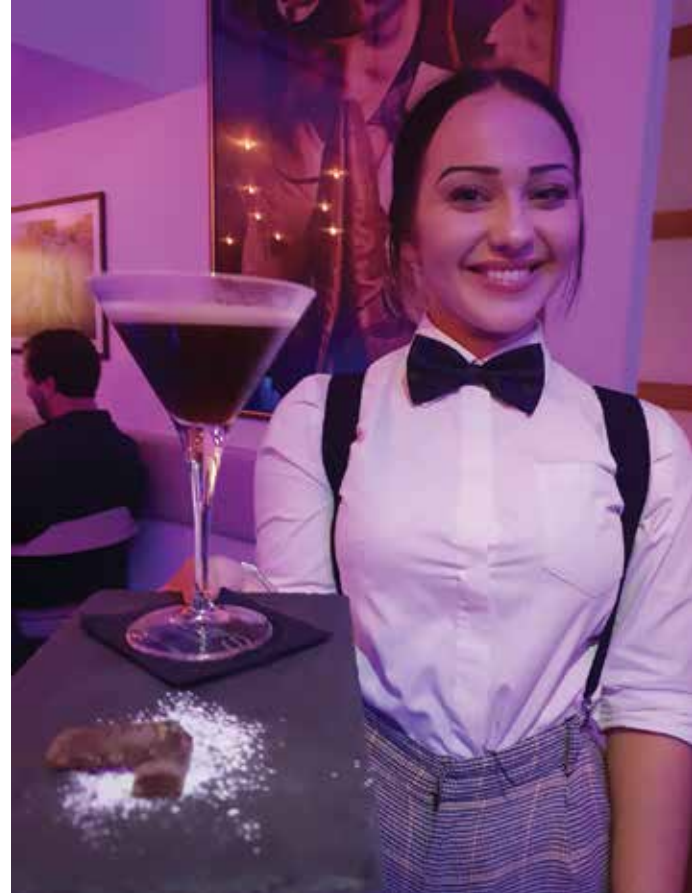
Öncelikle vize ve ulaşım sürecini ağrısız sızısız ve çok kısa bir zamanda halletmek için iyi bir aracı şirkete ihtiyacınız var. Aksi taktirde özellikle vize için maalesef uzun ve yorucu bir süreç sizleri bekliyor. Ben de bunu bilerek küçük bir araştırma yaptım ve iyi bir şirkete kendimi emanet ettim. İlk adımda Vize için gerekli belgelerin listesini verdiler. Bu belgeleri şirkete teslim ettikten sonra arkama yaslanıp vizem için çağırılmayı bekledim. Normalde bu süreç çok uzun sürerken şirket sayesinde 3-4 gün sonra çağırıldım. Vize alacağımız yerde yine şirket yetkilileri sayesinde tüm gün beklemek yerine pasaportum ön sıradan işlem gördü. Schengen haricinde kapı vizesi diye bir seçenek de var. Bunun için gezi tarihinizden bir hafta öncesinde belgelerinizi bu şirkete teslim ediyorsunuz. Kapı vizesi 60 € civarında ve 7 günlük tatil hakkı veriyor. Bu vize sadece Rodos, Kos, Samos, Midilli, Meis adaları için geçerli.

ULAŞIM

Rodosa ulaşım için iyi bir feribot şirketi ile görüşerek en uygun feribot biletini buldum. Açıkçası şirket sayesinde Marmaristen 75 € yerine Fethiye Limandan 55 €'ya Katamaran bileti satın aldım. Feribot ile de seyahat edebilirsiniz ancak Katamaran daha rahat ve sarsıntısız bir yolculuk sunuyor.

KONAKLAMA/ARAÇ KİRALAMA

Rodosa gittiğinizde mümkün olduğunca merkeze en yakın otelleri tercih ederseniz ulaşım anlamında sıkıntı çekmezsiniz. Bu sayede mesela şehir içi ulaşım da taksiye hiç para vermedik. Zaten adanın diğer kesimlerini gezmek için kesinlikle araba kiralamanızı tavsiye ederim. Limanda bize yardımcı olan şirket yetkililerinden araç kiralamak için yardım rica ettik ve yine kendilerine ait olan Rent a Car şirketini arayarak günlükü muadillerinden (50-55 €) çok daha ucuza (35-40 €) 2018 model bir araba kiraladık.

RODOS MERKEZ

Kalamar Tava-Sarımsaklı Ekmek

Rodos Adasında Thomas'ın işletmeciliğini yaptığı restoran ilk durağım oldu. Daha doğrusu içeriye girmeden meraklı bakışlarımızı fark eden Thomas adeta kolumuzdan tutup bizi içeri aldı. Hayatımda gördüğüm en enerjik ve en güler yüzlü işletmecilerden biri. Kendisi mutfakta yemek yapıyor eşi de müşterilerle ilgileniyor. Tam bir aile işletmesi. Yemeklerine gelecek olursam. Kalamar 9,50 Sarımsaklı Ekmek ise 1,5 € Bize öyle yumuşacık öyle lezzetli bir kalamar yaptı ki tadı hala damağımdadır. Görselden de anlayacağınız üzere büyük bir kalamardan yapılmış. Açıkçası Türkiye'de yediklerimin başarısında beklemekten bir çok yerden daha lezzetli ve yumuşak bir kalamar tava yedim. Yanında fırınlanmış baharatlı patates de veriyor. Porsiyonu oldukça doyurucu. Öyle ki yan ürünler ile beraber iki kişiye fazlasıyla yeteceğine eminim. Sarımsaklı ekmeği de keza kalamarı kadar başarılıydı. Yumuşak kısımlarında hissedilen sarımsak rahiyasını üstündeki erimiş peynir ve domates çok iyi tamamlamış. Yunanistanda sarımsaklı ekmek hemen hemen her restoranda bulabileceğiniz adeta bir yemek kültürü. Sarımsak sevmeyenlere dahi yediren cinsten. Burada ucundan da olsa kuzu etinin de tadına baktım. Yumuşacık ve çokça lezzetliydi. Üzerine döktükleri maydanozlu tatlı soğan da bu ete çok yakışmış. Thomas burası bir aile işletmesi

olduğu için çevre işletmelerden ucuz, ben hep mutfakta olduğum için de yemeklerimizin lezzeti hiç değişmez dedi. Yemekleri hakkındaki deneyimlerim de bunu kanıtladı diyebilirim.

RODOS MERKEZ

Kokteyl Bar / Frozen Daquiri

Rodosun meşhur kokteyllerini keşfetmeden önce küçük bir araştırma yapmıştım ve Rodos'un en iyi barını buldum. Thomas'ın Restoranından çıktıktan sonra başka bir restoranın sahibi Andreas elime bir kokteyl alana bir kokteyl bedava fişleri tutuşturmuştu. Buraya girdiğimizde elimi cebime attım ve Andreas'ın verdiği fişi gördüm ki hayretler içinde kaldık. Bu fiş Rodosun en iyi kokteyl barı kabul edilen Burasu için geçerliydi. Sonradan öğrendim ki burayı Andreasın kızları işletiyormuş. Daha önce de belirttiğim gibi tam bir aile işletmesi. Kokteylin arkasında ve solda duran kızı Nefeli Halkia sağda duran ise kuzenleri Xristina Tafani. Biraz kokteylden bahsedecek olursam içerisinde çilek likörü ve buz var. Aynı zamanda bunun passion fruit veya coconut seçenekleri de mevcut. Oldukça serinletici ve uzun süre içimli. Yani sıcak Rodos gecelerinde tam sohbet muhabbet etmelik bir kokteyl. Açıkçası adaya ilk gittiğimiz günden ayrıldığımız güne kadar her gün buraya bir kere uğrayıp farklı bir kokteylini denedim. Benim favorim Frozen Daquiri ve

Zombie kokteylleri oldu. Zombie olan alev gösterisi ile geliyor ve içerisinde 7 farklı çeşitte ürün var. İsterseniz bara geçip barmenlerinin gösterilerini canlı canlı izleyebilirsiniz. İçerisi mor ışıkların hakim olduğu oldukça şık bir tasarıma sahip. Ayrıca içeri girer girmez sol tarafınızda kalan büyük bir bar var. Burası bildiğimiz içkilerin az sayıda üretilen ve özel olanların sergilendiği bir koleksiyon barı. Oldukça ihtişamlı ve muhteşem durduğunu söylemeliyim. Çalışanlar oldukça ilgili ve servis beklenilenden hızlıydı. Rodosa gittiğinizde küçük bir araştırma ile burayı kolaylıkla keşfedebilirsiniz.

Kuzu Kaburga-Deniz Mahsullü Makarna - Portakallı Ahtapot

Çokça ismini duyduğum Andreasın işletmeciliğini yaptığı restorana Rodos gezimin 3. gününde gitmek nasip oldu. Gitmek dememeli daha doğrusu önünde bitmek bilmeyen sıradan bize yer gelebildi. Sıra beklerken meyveli şarap dağıtmaları güzel bir ayrıntıydı. Açıkçası sıra beklediğimize değdi diyebilirim. Andreas'ın tavsiyesi üzerine kuzu kaburga başta olmak üzere deniz mahsullü makarna ve portakallı ahtapotu deneyimledim. Kuzu Kaburgasının altında lezzetli bir patates püresi vardı. Üzerine tadı Demi Glace sosun daha az kıvamlı halini andıran bir sos dökmüşler. Kuzu eti ile uyumu çokça başarılıydı. Tek

eksikliğini kuzu etinin beklediğim kadar yumuşak olmaması olarak gördüm. Bu kesinlikle yumuşak olmadığı anlamına gelmemeli. Sadece beklediğim kadar yumuşak değildi. Lezzet açısından çokça başarılı buldum. Bu yemek 18,90 € idi. Yunan adalarının başkenti denilen Rodos için Tamam Restoranın önemli bir değer olduğunu düşünüyorum. Çalışanları çokça güler yüzlü ve ilgili. Masaya oturur oturmaz hemen küçük bir şişe Blush ikram etmekte. Yemekten sonra hesap istediğinizde ise o güne has bir tatlı ikram ediyorlar. O gün bize antep fıstık tozu dökülmüş vişne reçelli dondurma getirmişlerdi. Oldukça lezzetliydi.

Tavuklu Pay

Rodos Adasında keşfedilmesi gereken yerler o kadar çok ki 4 gün bu adada kalmak için ideal diyebilirim. Şimdi gelelim Tavuklu Payımıza. Öyle bir kahvaltılık düşünün ki incecik ve çıtır çıtır hamurunun içerisinde dolu dolu bir tavuk harcı. Bu harç bildiğimiz beşamel sos ile yapılmış. Koyu kıvamı ve damağı okşayan karabiber rahiyası çok başarılı. Bana göre tavuğa en çok yakışan baharatların başında karabiber gelir. İç harcında bu baharatı öyle doğru bir kıvamda kullanmışlar ki tadını kapatmadan lezzetlendirmiş. İlk bakışta kalın bir ekmeğe gibi gözükse de içerisinde malzeme bolluğunu gördüğünüzde şaşırıyorsunuz. Üstündeki kaşar da iyi bir tamamlayıcı olmuş. Aslına bakılırsa ilk siparişimiz farklı bir çeşidiydi ancak garson yanlış anladığı ve istediğimiz çeşitten kalan son parçayı da başka bir masaya gönderdiği için tavukluyu seçmek zorunda kaldık. Diğer çeşidi tatmasam da bu pay için de iyi ki tatmışım diyorum. Yanında istediğimiz köpüklü kahveleri de oldukça lezzetliydi. Burası eski bir ev konseptinde tahta döşemeler ağırlıklı dekore edilmiş bir restoran. Sahibi yaşlı bir kadın ve oldukça ilgili. Mutfak kısmı da tam butik tarzda ve eski usullerle çalışıyor. Böylelikle lezzet başarısını hiç kaybetmeden hatta daha da arttırarak devam ettiklerini ön görüyorum. Çalışanlarının biraz burnu havada olsa da yoğunlukları sebebiyle tolere edilebilir. Porsiyon büyüklükleri oldukça doyurucuydu. 3,5 €'luk fiyatı ise muadili işletmelere göre uygun. Rodosa geldiğinizde sabah kahvaltınız için tercih edilebilir.

GIZA HOUSE

Dünyaca ünlü kumaşlar ile yarattığımız gömleklerimiz 59 TL'den başlayan fiyatlarla şimdi **n11** ve **Trendyol** sitelerinde bir tıkla yanınızda.
www.n11.com/magaza/gizahouse

Bizi takip edin [gizahouse](https://www.instagram.com/gizahouse)

LİNDOS İLÇESİ

Deniz Mahsullü Makarna

Rodosta araba kiraladıktan sonra daha da özgürlüğüne kavuşan kuşlar misali ilk durağım Lindos oldu. Burası Rodosun en büyük beldelerinden biri. Hatta buraya ayrı bir şehir demek daha doğru olur. Tarihi kalesi, muhteşem plajları misafirperver insanları ile iyi ki gelmişiz dediğimiz bir yer oldu. Küçük bir esnaf araştırması ve dostlarımın tavsiyesi ile bu Restoranda karar kıldım.

Zaten Lindosta hemen hemen her restoran birbirine çokça benzemektedir. 3 katlı bir restoran olan buranın ilk katı tarihi öğelerle bezenmiş adeta bir müze havasında ikinci katında mutfakı bulunuyor aynı zamanda balkonu da mevcut, bizim oturduğumuz üçüncü katı ise kale ile beraber hemen hemen tüm Lindosa hakim bir manzaraya sahip. Makarnasına gelecek olursam.

Domates sosu ile tatlandırılmış makarna içerisinde Turna balığı kalamar karides ve midye barındırıyor. Tek eksiğini deniz mahsullerininin olması gerekenden daha az miktarda tutulması olarak gördüm. Kendilerine de bunu söyledim. Hak verip en kısa zamanda olumlu bir revizyona gideceklerini belirttiler. Seçtiğim bu restoran muadillerinden biraz daha pahalı olsa da Lindosta deneyimlenmesi gereken yegane mekanlardan bir tanesi olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Bir tarafınızda inci gibi Ege Denizi bir tarafınızda ihtişamlı Lindos Kalesi önünüzde deniz mahsullü makarnanız ve kaliteli bir şarap. Daha ne diyebilirim ki...

DİMİLİA KÖYÜ

Taverna / Uzo-Meze ve Izgara Çeşitleri

Rodosa gitmeden önce gidilecek yerler listesi yapmıştım. Adanın Lindos kıyı kesimini bitirdikten sonra hiçbir öneri ve listeye bağlı kalmadan bir keşfe çıktık. Bu sefer rotamız çokça merak ettiğim adanın diğer kıyı kesimiydi. Tarihi yerler ve plajlar anlamında daha kısır bir bölge olsa da bilirsiniz; gezginler için çorak arazide dahi her zaman keşfedilecek bir yer vardır. Mitsos da benim için bunlardan biri oldu. Adeta yolumuzun üstüne çıkan burayı çevre halkında çokça beğendiğini ve tercih ettiğini deneyimledim. İşletmecisi Petavrakis'in eski eşi Adanalıymış. Bu sebeple çat pat da olsa anlatıp anlayabilecek kadar Türkçe biliyor. Türkleri de çok seviyor. Hatta Türkiye ile görüntülü bir arama yapıp oradaki tanıdıkları ile bizi tanıştırdı. Bize mezelerinin haricinde sosis ve köfte de ikram ettiler. Bu tabiri kullanıyorum çünkü gerçekten kendimi adeta bir misafirlikte hissettim. Mezelerinin mübalağasız muazzam bir lezzet başarısına sahip olduğunu söylemeliyim. Özellikle sarı mercimek karıştırarak yaptıkları fava damağımda şenlik havası yarattı. Köz patlican, humus ve yoğurtlu mezeleri de keza aynı kalitedeydi. Köftesi de keza çok lezzetliydi. Domuz eti yemiyorsanız sosisine dilinizi dahi sürmemenizi tavsiye ederim. Burası Dimilia köyünün girişinde. Etrafı sarmaşıkla çevrili butik ve oldukça şirin bir restoran. Pardon Taverna demeliyim. Öyle ki taverna diyince hemen gözümüzün önüne canlı müzik ile sirtaki yapılan tabak kırılarak eğlenilen bir gazino gelse de Rodos adasında alkol alınan hemen hemen tüm yerel restoranlar taverna adıyla anılıyor. Eğer ki Rodosa gidecek olursanız kesinlikle buraya uğramadan dönmemenizi tavsiye ederim.

RODOS KALESİ-HİPOKRAT MEYDANI Kuzu Kapama

Rodosta ki son günümde Rodos Kalesini fethettikten sonra Hipokrat meydanına bakan bu restoran listemdeydi. Yine bir çok restoran gibi burası da aslında 3 katlı bir ev. En üst katta meydanı gören bir terası var. İçeri girdiğinizde sizi buzlu shot bardaklarında bir çeşit şerbet ikram ediyorlar. Buraya farklı bir yemek için gelmiştik ancak sahibi ısrarla kuzu kapamalarını tatmamızı tavsiye etti. Biz de merakla bu seçeneğe yöneldik. İnternetteki fotoğraflarında çömlekte servis yapıldığını görsem de masamıza böyle bir servis geldi. Maydanoz ile ufak dokunuşlar yapılmış olsa da yöresel servisi tercih ederdim. Gel gelelim bu yemeğin lezzetine. Domates ile tatlandırılmış bir pilav tabanına yatırılmış kuzu tandır diyebiliriz. Kuzu eti yumuşacık ve oldukça lezzetliydi. İlk çatalınızda yumuşaklığını lime lime dağılan etlerinden anlayabiliyorsunuz. Domates sosu da başarılıydı. Öyle ki pilava ekşiliğini hiç geçirmeden ve etin öz rahiyasını kapatmadan lezzetlendirebilmiş. Kuzu kapama dendiğinde ilk başta akla böyle bir görüntü gelmese de lezzeti ve malzeme kalitesi benden beş yıldız almayı başardı. Rodos kalesinden çıktuktan sonra çarşı başlıyor. Bu restoran çarşının sonuna doğru Hipokratlar meydanında yer alıyor. Meydanda bulunan diğer restoranlara göre sirkülasyonu daha fazla. Her ne kadar gidilecek listemde olsa da her zaman yaptığım gibi esnafına da danıştım. Onlar da bu restoranı tavsiye ettiler. Açıkçası tavsiye ettikleri kadar da vardı. Rodos Kalesini gezdikten sonra yorgunluk atmak için Hipokrat Meydanına uğramadan adadan ayrılmayın derim. ■

Birçok birey hissettiği duyguların yalnızca kendisine özgü olduğunu zanneder. Oysa ki, öyle değildir. Tükenmişlik Sendromu tüm dünyaca bilinen ve tedavisi mümkün olan bir semptomlar topluluğudur.

Tükenmişlik Sendromu

(Burnout Syndrome)

UZM. DR. MURAT DÜZEN

Olumsuz faktör ya da faktörlere sürekli maruz kalan insanlarda zaman içerisinde ortaya çıkan çökkünlük (depresyon) halidir. Toplumsal olabileceği gibi genellikle bireyseldir. Toplumsal nedenler, ülkenin savaş halinde olması, depremler, seller, kısaca felaketler ya da ülkenin kötü yönetilmesinden kaynaklanır. Bireysel nedenleri şöyle sıralayabiliriz. Bir insanın üç farklı hayatı vardır;

1. Özel hayatı: Eşi, çocuğu, ailesi, akranları...

2. İş Hayatı

3. Sosyal Hayatı: Arkadaşları, hobileri...

Kişinin bu üç farklı hayatında bir sıkıntı varsa ve kısa zamanda çözülemiyorsa, süreç içerisinde Tükenmişlik Sendromu belirtileri kendisini gösterir.

Peki nedir bu Tükenmişlik Sendromu belirtileri;

- Öz saygının giderek azalması, kendine güvende azalma
- Bitkinlik, yorgunluk, isteksizlik, sürekli uyuma isteği, odaklanmada zorluk ve azalma
- Sinirlilik, çabuk öfkelenme, huzursuzluk
- Umutsuzluk, olumsuzlukları kalıcı olarak kabullenme ve değiştirme çabası içerisinde ol-a-mama

Bu tür psikolojik semptomlar topluluğu sürece bağlı olarak bedensel rahatsızlıklara da yol açabilir; Şeker Hastalığı, Hipertansiyon, Gastrit, Kronik baş ağrıları vb.

Toplumsal nedenler bir yana, bireyi ele alırsak, yetişkin bir bireyin en çok zamanını alan işidir. İşveren ve çalışan zamanlarının çoğunu birlikte iş yerinde geçirirler. İşveren şirketinin yaşaması için çabalar. Çalışarlarsa bir bütün olarak şirketin yaşamasına katkıda bulunurlar. İşler yolunda gitmiyorsa sıkıntılar baş gösterir.

Maddi kayıplar, beklenen terfilerin olmaması, ağır çalışma şartları, kurum içi ve dışı rekabet, çalışanlar arasındaki sürtüşmeler gibi birçok neden eğer düzeltilemiyor ve değiştirilemiyorsa çökkünlük kaçınılmazdır. Beraberinde çaresizlik gelir. Sonrasında ilgisizlikle bireyler ya işi bırakırlar ya da isteksizce işlerini yaparlar. Bu durum performansı düşürür, yayılır ve tüm şirketi etkisi altına alabilir.

Bir çalışanı motive etmenin kanımca en iyi yolu ona aidiyet duygusu güvenini verebilmektir. Bu güvenin yanında çalışma şartlarını iyileştirmek, ona bir gelecek sunabilmek, maaşını, sosyal haklarını verebilmek, aylık toplantılarla sıkıntılarını dinleyebilmek, iş dışında sosyal etkinliklerle birlikte zaman geçirebilmek, çalışanı huzurlu kılar.

Aile hayatında geçimsizlik gibi bir olumsuzluk yaşayan ebeveynler aralarındaki sorunu çözemiyorsa hem kendileri için hem de çocukları için mutsuzluk kaynağı olurlar. Hane içerisindeki iletişimsizlik bir süre sonra yerini kavgalara ve tartışmalara bırakır. Bu süreç kronikleşirse, tüm aile bireyleri anlaşamamalarına rağmen, birlikteliklerini toplumsal kaygılarla sürdürme telaşına girerler. Evdeki olumsuz durumu, ebeveynler işlerine çocuklar da okullarına yansıtırlar.

Bireyin hayatında belki de en az zaman ayırdığı sosyal hayatıdır. Sürekli ev ile iş arasındaki döngü bireyi yorar. Birey sosyal ağını ne kadar zenginleştirirse kendisine ve çevresine yatırımında bulunmuş olur. Birey, işine ve ailesine ayırdığı zaman dışında, arkadaşlarıyla buluşarak, hobilerine zaman ayırarak, etkinliklere katılarak (sinema, tiyatro, konserler, vb.), topluma karışmış olur. Ev ve iş arasındaki kısır döngü kırılır.

Birçok birey hissettiği duyguların yalnızca kendisine özgü olduğunu zanneder. Oysa ki, öyle değildir. Tükenmişlik Sendromu tüm dünyaca bilinen ve tedavisi mümkün olan bir semptomlar topluluğudur. Öncelik bu konuda uzmanlaşmış psikolog ya da psikiyatristlerden destek almaktır. Asıl olan bireyi bu ruhsal duruma sokan neden veya nedenleri tam olarak adlandırabilmektir. Sonrasında, Psikodrama ya da psikoterapi teknikleri ile birey yaşadığı

duygusal süreci aşabilir. Buradaki amaç bireyi yaşadığı duygusal süreçten çekip alabilmek ve onu yeniden topluma kazandırabilmektir.

Bireyin bu üç hayatındaki (iş hayatı, özel hayatı, sosyal hayatı) denge ne kadar sağlıklı ve sağlam zeminlere oturmuş ise birey mutlu olur. Mutluluğunu çevresine saçar. Yaşamaktan keyif alır. İşine, eşine, arkadaşlarına kısacası topluma katkıda bulunur. Kim istemez ki, çalışkan, keyifli, esprili birileriyle birlikte olmak?

Kanımcı hepimizin yaşadığı belki de farkına varamadığı olumsuz bir süreç vardır. 2018'in bu sonbaharında düşünüyorum da beş yıl önce beni sıkıntıya sokan neydi? Ya da sizleri? Aylarca üzüldüğümüz, gece gündüz düşündüğümüz beş yıl öncesindeki o büyük duygusal travma... Bir çoğumuz şimdi hatırlamakta bile güçlük çekiyoruz değil mi? Zamanın ta kendisi de başlı başına bir tedavi aracıdır. Hatta bu durum ata sözlerimize bile yansımıştır; "Gün bulutta olmaz her zaman, Gün doğmadan sultan doğar," gibi.

Tükenmişlik Sendromunu bilirsek ve özümsersek kendimize ya da çevremize yararlı olabileceğimizi düşünüyorum. Her türlü olayda farkındalık fark yaratır. Hayat insana bir armağandır düşüncesiyle, sağlıklı, mutlu, huzurlu günler geçirmeniz dileğiyle... ■

Türkiye'nin regülasyonlarını bu çerçevede değiştirmeye başlaması çok önemli bir gelişme. Ancak yeni ekonomi hayatımızı daha fazla şekillendirmeye başladıkça bu konudaki uyum yasalarının, ileriki yıllarda tekrar güncellemeye ihtiyaç duyacağını şimdiden öngörebiliyoruz.

İşgücünün Geleceği ve Esnek Çalışma Modelleri

OZAN ŞİYVE

REED Specialist Recruitment –
Ege Bölge Direktörü

İşgücünün geleceği içinde bulunduğumuz yılların en sıcak ve güncel konularından biri olarak karşımıza çıkıyor. Otomasyon, robotik ve yapay zeka alanındaki devrimsel ilerlemeler, artık etkilerini hissetmeye başladığımız yeni ekonomiyi şekillendiriyor. Konuya istihdam perspektifinden bakacak olursak bu yeni ekonomi modelinin iş aileleri, yeni uzmanlık alanları, yeni yetkinlik ihtiyaçları ve ücretler üzerinde etkisini görmeye başlayacağız. Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) 376 ayrı global firmada çalışan CHRO'lar, Yetenek ve Strateji yöneticileri ile yaptığı kapsamlı araştırmanın sonuçlarına göre; **“çalışma biçimlerinin doğasının değişmesi ve esnek çalışma modelleri”** yeni ekonominin 2025 yılına kadar en fazla etki yapacağı alan olarak görülüyor. Katılımcıların %44'ü bu doğrultuda görüş bildirmiş. Yine bu grup içerisinde %20'ye yakın bir katılımcı ise, bu etkinin şimdiden başladığını düşünüyor.

Peki yeni ekonominin yarattığı değişim içerisinde esnekleşme ne demek? Deloitte'in yayınladığı, **“The Evolution of the Work”** başlıklı makalede; yeni ekonominin önünü açtığı esnek çalışma modelleri “freelancing”, “alternative worker”, “contractor” çalışma ve “crowdsourcing” olarak tanımlanıyor. Bu şekilde işverenler geleneksel full-time çalışma modelinin dışına çıkıp çoklu işgücü stratejilerini hayata geçirebiliyor ve daha fazla yeteneği işlerinde kullanma olanağı yakalıyor. Bu çerçevede en fazla gelişen esnek çalışma modellerinden birinin “alternative worker” olduğu ifade ediliyor. Bu modelde bir firmanın resmi çalışan kayıtları ve yetenek havuzu içerisinde görünmüyorsunuz. Ancak dışarıdan çok özel bir uzmanlığı ve yeteneği firmaya sunmuş oluyorsunuz. Bu çerçeveye farklı neden ve ihtiyaçlarla, belirli bir süre için kiraladığınız Contractor çalışanları da dahil edebiliriz. Butün bu esnek çalışma modellerinin arkasındaki itici gücün mobil internet, dijitalleşme, cloud teknolojileri olduğu artık su götürmek bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor.

Bu durumda işgücü politikalarını şekillendiren karar alıcıların, kanun koyucuların ve vergi uzmanlarının bu yeni çalışma modellerine meşru bir zemin hazırlamak üzere harekete geçmeleri gerekiyor. Aslında yeni ekonomi çerçevesinde daha sık dile getiriliyor olsa da esnek çalışma modelleri gelişmiş ekonomiler için yeni bir kavram değil ve yıllar önce kanunlaşmış durumda.

Tüm dünyada işgücü nüfusunun %1,7'si bir özel istihdam bürosu aracılığı ile dönemsel işlerde esnek olarak istihdam ediliyor. İngiltere'de bu oran %4'e kadar çıkıyor. Fransa, Almanya ve Hollanda'da da dönemsel çalışanlar önemli bir paya sahip. Esnek çalışma modelinin; yeni mezunların, kadınların ve emeklilerin işgücüne katılımı konusunda önemli katkıları olduğu biliniyor. İstatistiklere göre proje bazlı bir işte çalışan bireylerin yalnızca %25'i proje bittikten sonra tekrar işsiz statüsüne geri dönüyor. Kalan %75'lik kesim yine dönemsel ya da daimi işlerde işgücüne katılımını devam ettiriyor. Bu çerçevede bu model, daimi bir işe kavuşmak için bir kaldıraç görevi görüyor. Ayrıca dönemsel işlerin %53'ünün 3 aydan daha uzun süren projeler olduğunu düşünürsek, bu çalışmaların bireylerin mesleki gelişimine katkı sağladığını söyleyebiliriz.

Türkiye'de ise esnek çalışma biçimleri ilk olarak 4857 sayılı iş kanununda tanım olarak yer aldı. 2016'da çıkan 6715 sayılı kanun ile bir adım daha ileriye gidilerek özel istihdam bürolarına, yasal tanımlamasıyla, geçici iş ilişkisi kurma yetkisi verildi. Özetle esnek işgücü çalışma modeli; küresel ekonomik dönüşüm ve teknolojik gelişmelerin yarattığı en önemli istihdam modellerinden biri olarak kabul ediliyor. Türkiye'nin regülasyonlarını bu çerçevede değiştirmeye başlaması çok önemli bir gelişme. Ancak yeni ekonomi hayatımızı daha fazla şekillendirmeye başladıkça bu konudaki uyum yasalarının, ileriki yıllarda tekrar güncellemeye ihtiyaç duyacağını şimdiden öngörebiliyoruz. ■

Hayata
Anlamkatacak
Ne Ararsan
Modda Bulvar'da

MODDA
BULVAR

Her Şey
Evinizin
Altında

3000TL'den
Başlayan
Taksitle

0,98
Faiz Oranı
Fırsatı

Mağazaları, restoranları, kafeleri ve alışveriş merkezleri ile sizin ve sevciklerinizin ihtiyaçları göz önüne alınarak tasarlanan MODDA Caddesi'nde, günlük ihtiyaçlarınızı rahatça karşılayabilir, gerek sitenizde gerekse misafirlerinizde, doyumsuz lezzetler eşliğinde bol sohbetli ve keyifli anlar yaşayabilirsiniz.

İçinde Başka Bir Dünya Var...

MODDA Bulvar, tüm ulaşım alternatiflerinin merkezinde yer alan konumu, sıra dışı ayrıntıları, sosyal imkanları ve benzersiz yaşam alanları ile beklentilerinizi bir adım öteye taşıyor.

Kamil Tunca Bulvarı'nda, şehir içi ve şehirler arası erişimin en önemli noktalarından biri olan İzmir Cevreyolu ve Otogar bağlantı yolunun kesişme noktasında yer alan MODDA Bulvar, yapılması planlanan Halkapınar - Otogar Metrosu* ve 7 kilometre uzunluğundaki 6 şeritli Buca Uçan Yol projesi ile İzmir trafiğine takılmadan istediğiniz yere kısa zamanda ulaşma imkanı sunuyor. İstanbul Otoyolu'nun yanbaşında yer alan MODDA Bulvar'dan MOSB yalnızca 9 dakika mesafede.

- SÜPERMARKET
- CAFE & RESTORAN
- TIP MERKEZİ
- ANAOKULU
- KURU TEMİZLEME
- SHOWROOMLAR

Point Bornova 750 m
Otogar 1.0 km
Yaslıova Hastahesi 2.0 km
Böcekçimen Koleji 3.0 km
İzmir Koleji 3.0 km
Sarıyıldız Mektebi 3.0 km
Stadyum Alevi 3.0 km
Bölge Alevi 4.0 km

Ulaşım
Alternatiflerinin
Merkezinde
Yer Alan Konum

Bornova Metro İstasyonu 4.0 km
Bornova İstasyonu 5.0 km
Forum Bornova 5.0 km
Yatırım Üniversitesi 6.0 km
Ege Üniversitesi 7.0 km

Hayal etmesi zor olsa da
şimdi tüm bunlar ve çok daha fazlası
Modda Bulvar'da.

MODDA
BULVAR

ONTAN
REEL HİM FİNANSAL MENKUL DEĞERLER A.Ş.

Koşukavak Mh. Kamil Tunca Cd. No: 90
Bornova / İZMİR
www.moddabulvar.com

444 67 31

Ontan Gayrimenkul Geliştirme Projesidir.

Ağır Sanayide Endüstri 4.0

Yapay Zeka Uygulamaları ve İş Güvenliği

Kalite ve verimliliğe ek olarak, büyük veri ile çalışan derin öğrenme modelleri iş güvenliğini artırabilir.

RAFAEL NİCOLAS FERMİN COTA
nico@business-science.io
(Çeviri: Baran Kayhan)

Hannover Messe’de 2011’de ortaya çıkan “Endüstri 4.0”, stratejik üretim verimliliği kazanmak için kullanılabilen tüm teknolojilere verilen şemsiye başlıktır. Bunların içinde büyük veri (big data) ve bulut bilişim (cloud computing) ile birleştirilmiş en gelişmiş yapay zeka metodları da vardır. Yapay zeka terimi, derin öğrenme (deep learning) algoritmaları ile very analizi ve öngörücü (predictive) analitik modellerin kullanılmasını vurgular. Endüstri 4.0 evrimi ivme kazanırken, bir sektör adaptasyon sürecinde çok yavaş kalmıştır, halbuki bu sektörün en kritik noktada çok büyük bir ilerleme potansiyeli vardır: Güvenlik.

Uzun bir süredir demir çelik endüstrisi dijitalleşme ve Endüstri 4.0 uygulamalarında geri kalmakla suçlanıyordu. 2017’nin başından beri ise, bu yeni uygulamalara başlayan ve araştırma sürecine giren sektör firması (üretici ve ticari) olarak kat ve kat arttı. Yapay zeka ve derin öğrenme algoritmalarının daha geniş kullanımı Türkiye’deki demir çelik işletmelerinin Asya’daki dev rakipleriyle aralarını kapatmasına yardımcı olacaktır. Bu yöntemler, stok yönetiminden yassı çelik ve çelik rulo ağırlığını kontrol etmeye, hammadde, demirli alaşımların için kalite standartları belirlenmesine kadar kullanılabilir. Servis ve yüksek kalite artık iş hacminden daha fazla önem taşımakta. Algoritmalar, kurallara oturtulmuş analitik araçları, birikmiş veriyi kullanarak üretim hattı işlemlerini iyileştirip kaliteyi yükseltebilir. Tabii ki, bunları destekleyen Apache Spark, Hadoop, Yandex ClickHouse gibi büyük veri işleme altyapılarına ihtiyaç vardır.

Kalite ve verimliliğe ek olarak, büyük veri ile çalışan derin öğrenme modelleri iş güvenliğini artırabilir.

Ağır sanayide hatalar hem maddi hem manevi olarak çok pahalıya patlayabilir. İstemsiz olarak spesifikasyon dışı ürünler üretmek bir kenara, çalışan sağlığı riskleri ve hayatı tehlikelerin var olduğu bir sektörden bahsediyoruz. Derin öğrenme algoritmaları, lineer olmayan, dinamik ve çok boyutlu sistemlerde yüksek performans gösterebilir.

Güvenlik verileri, insan etkileşiminin olduğu kamaşık üretim süreçleri ile bağdaştığı için doğrusal/lineer değildir. Derin öğrenmeye kıyasla, geleneksel, insan girdisine ve gözlemine daha bağlı olan Kaizen, 6 Sigma, ve yalın üretim gibi metodlar bu noktada yetersiz kalabilir. Ancak derin öğrenme algoritmaları çok büyük boyutta “temiz veri”ye ve işlemci gücüne ihtiyaç duyar. Şu anda, birden fazla süperişlemci platformu ve hizmetleri son kullanıcılara seçenek olabilir: örneğin NVIDIA şirketi en son teknoloji yapay zeka işlemlerini ve büyük veri analitiği işlemek için özel bilgisayar platformları üretiyor. Bu teknolojiler aynı zamanda bulut bilişim sağlayıcılarında da, açık veya kapalı kaynak olarak mevcut (Amazon Web Services gibi).

Bu makale daha çok ağır sanayi ve demir çelik endüstrisinden örnekler verdiyse de, yapay zeka (AI) her sektörün her kolunda uygulanabilir, ve başlaması en kolay yer ise işletmenin içi, üretimdir. Belki de bir yıl içinde, derin öğrenim ve yapay zeka araçları ile şirketinizde telef ve hurdayı azaltan ölçülebilir sonuçlar elde edebilirsiniz. Eğer bir yapay zeka projesi 6 ayda sonuç gösteremiyorsa, bir şeyler yanlış planlanmıştır. Evet, hızlı ve aksiyon alınabilir sonuçlar için baskı bu sektörde çok: özellikle enerji tasarrufu, hammadde optimizasyonu ve operasyon süreçlerinde ve kalite kontrol adımlarında.

Sık düşülen bir hata ise veriden elde edilen iyileştirmeleri açıklamasını, ekibinizi eğitmesini beklemektir. Temizlenmiş verilerin kesin olarak sonuç vermesi için önce güvenilmesi gerekir. Sonraki makalelerde açık kaynaklı ve kullanıma açık yapay zeka ve bulut bilişim platformları arasından ekonomik ve uygun olanları tanımakla devam edeceğiz. ■

Kaynaklar:

<https://www.forbes.com/sites/tomdavenport/2018/02/08/shining-up-a-rusty-industry-with-artificial-intelligence/>
<https://noodle.ai/assets/pdf/Metal%20Market%20Magazine%20March%202018.pdf>
<https://www.manufacturing.net/article/2018/01/q-inside-smart-steel-mill>

Doğasına özgü mimarilerin buluştuğu o yer...

Tanyer; Asma Bahçeler, Bulut Orman, Mavi Su Evleri'nden sonra
Tan Urla'yla çok yakında.

MAVİ SU EVLERİ

Tanyer

İnsanlığın ortak değerlerinin, insan haklarının, yargıya yansması ise adil yargılanma hakkı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan günümüzde hakim, savcı, avukat vb. fark etmeden hukukçular, bir nevi binlerce yıldır atalarımızın verdiği özgürlük ve adalet mücadelesini mahkeme salonlarında vermektedir.

Uluslararası Anlaşmalar Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı ve Kapsamı

ECEM KUMSAL BAŞYURT
Jus Gentium International

Günümüzde insan hakları bütün insanlığın ortak değeri bütün uygar ülkelerin ortak paydası olan en çok tartışılan güncel ve evrensel bir kavramdır. İnsanlığın yüzyıllardır hatta binlerce yıldır verdiği özgürlük mücadelesi ve kötü deneyimler sonucunda hedeflediği noktaya ulaşabilmek adına meydana getirdiği insan hakları ve özgürlükler, yalnızca devletlerin bir iç meselesi değil, tüm dünyanın bir meselesidir. Bu kavramlar, devletlerin kendi takdirlerine bırakılmaz niteliktedir ve günümüzde insanoğlu kendi kendini daha da bilinçlendirerek, bu kavramı ulusal üstü bir kavram haline getirmeye çalışmaktadır.

İnsanlığın ortak değerlerinin, insan haklarının, yargıya yansması ise adil yargılanma hakkı olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bakımdan günümüzde hakim, savcı, avukat vb. fark etmeden hukukçular, bir nevi binlerce yıldır atalarımızın verdiği özgürlük ve adalet mücadelesini mahkeme salonlarında vermektedir.

Adil yargılanma, kısaca hukukun düzgün bir şekilde uygulanması, sağlıklı bir yargılama sürecinin oluşturulması anlamına gelmektedir. Adil yargılanma hakkı, tüm ulusal ve uluslararası insan haklarına ilişkin metinlerde yer alan ve insan haklarının temel taşlarından biri olup aslında bir nevi yüksek bir yargısal ideal; insanoğlunun ulaşmaya çalıştığı, ideal yargı düzeninin ve adaletin evrensel olarak kabul görmüş bir nirengi noktasıdır diyebiliriz.

Zira yalnızca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ("AİHS") temel alınarak bakıldığında dahi, AİHS'te yer alan diğer hakların aksine, adil yargılanma hakkında usule ilişkin birtakım düzenlemeler ve güvencelerin öngörülmesi sebebi ile bir bütün olarak AİHS sisteminin temelini oluşturduğunu görmekteyiz. Biran için bu hakkın düzenlenmediği düşünüldüğünde, AİHS'te yer alan diğer hakların uygulanması ve korunmasının oldukça zorlaşacağı, hatta belki imkansız hale geleceği yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır. Bu bakımdan bu hakkın titizlikle uygulanması ve korunması oldukça önemlidir.

Uluslararası anlaşmaları incelendiğimizde, adil yargılanma hakkına birçok metinde yer verildiğini ve bu metinler ile adil yargılanma hakkının esas ve prensiplerine ilişkin genel bir çerçeve çizildiğini görmekteyiz. Uluslararası anlaşmalar bağlamında adil yargılanma hakkını genel olarak beş ana başlık altında toplayabiliriz:

1. Bir Yargı Yerine Başvuru Hakkı

Gerek AİHS, gerek İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ("İHEB") ve gerekse de diğer uluslararası anlaşmalar dahilinde yasal mevzuatta tanınan genel haklara aykırı muamelelere karşı her bireyin milli mahkemelere başvuru hakkının olduğu düzenlenmiştir. Bu kapsamda, yetkili makamın; (i) her bireye eşit yakınlıkta olması, (ii) yasa ile kurulmuş olması, (iii) yetkili, (iv) bağımsız ve (v) yansız olması gibi sahip olması gereken niteliklere ilişkin genel bir çerçeve çizilmiş ve yargılamanın adil ve açık olarak şüpheye yer vermeyecek şekilde yapılması gerektiği belirtilmiştir.

2. Davanın Hakkaniyete Uygun Dinlenilmesini İsteme Hakkı

AİHS m. 6 uyarınca "hakkaniyete uygun" bir yargılama, adil yargılamanın gereklerinden birisi olarak düzenlenmiştir. "Hakkaniyete uygun" ibaresi; AİHS 6. maddenin özünü oluşturmuş ve AİHM bu kavramdan yola çıkarak "adil yargılama"

kapsamında zımni gereklilikleri saptamıştır. Adil yargılanma hakkı, uluslararası belgelerde ortaya konulmuş adil yargılanma ile ilgili bütün usul ve güvenceleri içermekle birlikte kapsam olarak daha geniştir.

3. Duruşmanın Halka Açıklığı

AİHS m. 6 ile, her şahsın medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklarda ve cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar bakımından davasının aleni surette mahkeme tarafından dinlenilmesi ve yargılama sonucunda hükmün aleni şekilde verilmesi hakkının olduğu düzenlenmiştir. Bu madde ile, yargılama hukukunun evrensel ilkelerinden biri oluşturulmakta olup yargılamada saydamlık, diğer bir ifadeyle adaletin dağıtımında ve adli mekanizmanın işleyişinde kamu denetiminin sağlanması ve keyfiliğe yol açabilecek gizli yargılamaların önlenmesi amaçlanmaktadır.

4. Makul Sürede Yargılanma Hakkı

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") kararlarında da tekrar tekrar yinelenen üzere; hak arayışı içerisindeki bireylerin endişe yaşamasının önüne geçmek ve bireyleri yargılamanın gereksiz gecikmelere yol açmasına amacı ile hakkın sahibine biran önce sağlanmasıdır.

5. Saniğe Tanınan Haklar

Ne yazık ki AİHM'in düzenlediği yıllık raporlarını incelediğimizde tüm dünya açısından oldukça vahim bir tabloyla karşı karşıya kalmaktayız. 2017 yılında AİHM'e yapılan başvuruların %28.03'ünü adil yargılanma hakkı ihlalinin oluşturduğunu görmekteyiz. Bunun yanında ülkemiz açısından bakıldığında; son yıllarda AİHM yıllık raporlarında hak ihlali ve hakkında yapılan şikayet başvuruları açısından ülkemiz sürekli ilk beşe girmekte hatta 2016 yılında ülkemiz tazminat rekortmeni dahi olmuştur. AİHM'in 2017 Yıllık Raporu'na göre, 1 AİHM 2017 yılında toplamda 1.068 davaya bakmıştır. Bunların %16'sı Türkiye'ye ait olup, başvuruların çoğunluğunun adil yargılanma hakkının ihlal edilmesine ilişkin oluşu, Türk hukuk camiası açısından oldukça üzücüdür.

Sonuç olarak, adil yargılanma hakkı, tüm hakların koruyucusu, güvencesidir. Unutulmamalıdır ki, adil bir yargılama olmadan hiçbir hakkın korunduğu düşünülemez. Bu bakımdan adil yargılanmaya ilişkin düzenlemelerin, olağan ve olağanüstü haller gözetilmeksizin; cezai, medeni, idari ve diğer tüm yargılama usulleri uygulamalarında her daim uygulanması sağlanmalı ve adil yargılanma hakkı hiçbir zaman gerek başka haklar yoluyla gerekse de farklı şekillerde sınırlandırılmamalıdır. ■

Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilir.

Konkordato

Tüm alacaklıların konkordatonun kabulü kararından memnun olmaları beklenemez. Yasa tarafından bu konuda tüm alacaklıların onayının alınması da kararlaştırılmadığı için, onay vermeyen, fiili ve hukuki durumdan memnun olmayan alacaklılar, istinaf yolu ile kararı üst mahkemeye taşıyabilirler.

SEZAI NÜZHET NOYAN
Avukat / EĞİAD Yönetim Kurulu Üyesi

İcra ve İflas Kanunu'nun 285-309. maddeleri arasında düzenlenmiş olan konkordato, 28.02.2018 tarihinde TBMM'de kabul edilip 15.03.2018 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7101 sayılı "İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile yeni bir yapıya dönüştürülmüştür. Değişiklik ile bünyesinde pek çok sorunu barındıran "İflasın Ertelenmesi" müessesesi yürürlükten kaldırılmıştır. Borçlunun mali yapısının bozulması ile birlikte alacaklıların alacaklarını belli bir plana göre almaları konusunda kendi aralarında vardıkları ve mahkemece onaylanan anlaşma olarak ifade edilen konkordato, mali yapısı bozulan şirketlerin yeniden yapılandırma kapsamında borçlarını yapılandırarak ödeme imkanına kavuştukları bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır.

KONKORDATO NEDİR?

Konkordato; ekonomik durumu sarsılan borçlunun, borçlarını ödemek ve içinde bulunduğu durumdan iflas etmeksizin ticari itibarını koruyarak çıkmak amacıyla yaptığı teklifin, Kanun'da öngörülen nitelikli çoğunluktaki alacaklıları tarafından kabul edilmesi ve yetkili makamca tasdik edilmesi sonucu, belli bir zaman dilimi içerisindeki tüm adi borçlarını, teklifi doğrultusunda ve kendisine uygun koşullar çerçevesinde ödemesini mümkün kılan bir anlaşmadır.

İcra İflas Kanunu'nun 285-309. Maddeleri arasında düzenlenen konkordato müessesinin temel amacı, finansal yapısı önemli ölçüde bozulan iyi niyetli ve dürüst borçlu işletmeleri ve kooperatifleri korumaktır.

KONKORDATO ÇEŞİTLERİ

Talepte bulunan kişinin hukuksal ve mali durumuna göre değişen şekilde üç ayrı konkordato türü mevcuttur. Bunlar, Adi Konkordato, İflastan Sonra Konkordato ve Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato'dur. Temelde mevcut olan bu ayrım, konkordatonun yapılış biçimi ve zamanı esas alınarak da adlandırılabilir; Tenzilat konkordatosu ve vade konkordatosu bu ayrımın ifade biçimidir.

Konkordato ile alacaklılar, alacaklarının belirli bir yüzdesinden feragat ederlerse bu tenzilat (yüzde) konkordatosudur.

Borçlunun borçlarını tam ödemekle birlikte, borçların vadesini yeniden düzenleyerek daha sonraki bir tarihe ertelenmesine veya taksitlere bağlanmasına vade konkordatosu adı verilir. Konkordato ile alacaklılar hem alacaklarının bir kısmından feragat ediyor, hem de kalan miktarın yeni bir vadede ödenmesi sağlanıyorsa karma konkordatodan söz edilebilir.

İnceleme konumuz; uygulamada en çok tercih edilen (daha önceki iflas ertelemenin yerine kullanılacak olan) Adi Konkordatodur.

ADI KONKORDATO NEDİR?

Tarafların kendi aralarında akdettikleri mahkeme onaylı bir borç yapılandırma sözleşmesidir. Alacaklılar alacaklarını, onaylanan konkordato şartları çerçevesinde alırlar.

Bu işlemin gerçekleştirilebilmesi için;

Borçlunun Konkordato talebinde bulunması, mahkemece Geçici Mühlet Kararı ve Muhafaza Tedbirleri verilerek bunun ilan edilmesi, bu geçici mühlet kararına ve verilen tedbirlere itiraz süresinin tamamlanması ve kesin mühletin verilmesi aşamaları kat edilmelidir. Ardından, müessesenin gereği olan alacaklıların da işlemlerin içine dahil olması süreci başlatılır. Bu süreç de ilanla Alacaklıların Çağrılması ve Alacaklılar Toplantısı yapılması ile başlar. Toplantıların nihayetinde Mahkemece atamış olan Konkordato Komiseri dosyayı Mahkemeye verir ve konkordato Mahkemece tasdik edilir. Tasdik edilen konkordato ilan edilerek tasfiye sürecine geçilir ve borçların ödenmesi aşamaları başlatılır.

KİMLER KONKORDATO TALEBİNDE BULUNABİLİR?

Borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir

iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir. Aynı zamanda borçlunun iflasını isteyebilecek olan her alacaklı, borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebilir. Önemli bir detay olarak, iflas erteleme müessesesinde sadece tacirler müracaat yetkisine sahip iken konkordato, tacir olmayan kişilerin de müracaat edebilecekleri bir yol olarak belirlenmiştir. Bu işlemleri yürütmekle görevli olan mahkeme, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ya da gerçek kişiler için ikametgah adreslerindeki Ticaret Mahkemeleridir.

Konkordato talebi için yasa koyucu birtakım belgelerin eksiksiz olarak hazırlanıp Mahkemeye ibrazını zorunlu kılmıştır. Bu belgeler:

Konkordato ön projesi, borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler, alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste, proje teklifi ile borçlunun malvarlığının karşılaştırıldığı tablo ve bağımsız denetim kuruluşunca hazırlanmış finansal analiz raporlarıdır. Bu belgelerin eksikliği müracaatın reddedilmesi sonucunu doğurmaktadır.

GEÇİCİ MÜHLET KARARI

Konkordato talebi üzerine mahkeme, istenilen belgelerin mevcut olduğunu tespit ettiği anda geçici mühlet kararı vermektedir. Bu mühlet yasa hükmü gereği 3 aydır. Sürenin mahkemece 5 aya çıkarılması mümkündür. Bu karar borçlu için konkordato sürecinin ve hukuki korumaların başlangıcı anlamına gelmektedir. Zira karar ile birlikte borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli görülen bütün tedbirler alınmaktadır. Elbette bu durumun alacaklılar bakımından, alacaklarını tahsil etme süreçlerinin uzayacağı anlamını taşıdığı da şüphesizdir. Çünkü açılan

icra takipleri olduğu yerde durur ve alacağın tahsiline yönelik herhangi bir icrai işlem gerçekleştirilemez. Geçici mühlet kararı ile birlikte bir de Geçici Komiser atanmaktadır. Sürecin takibinde geçici komiserin önemli fonksiyonları vardır. Borçluyu denetlemek, bazı işlemlere katılmak, işletmenin faaliyetlerini borçlu yerine geçerek sürdürmek bu görevlerden bazılarıdır.

Geçici mühlet ile borçlu lehine başlayan korumanın nasıl engellenebileceği, tarafımıza sıkça sorulan bir sorudur. Bu karara alacaklı tarafından itiraz edilmesi mümkündür. Delilleri ile birlikte alacaklının, konkordatonun ya da geçici mühletin amaca hizmet etmeyeceğini mahkemeye bildirmesi suretiyle itiraz edilmesi mümkündür ve mahkemece bu talebe ilişkin kabul ya da red şeklinde bir karar verilir.

Bu süreci takiben de geçici mühlet içerisinde mahkemece kesin mühlet verilip verilmeyeceğine ilişkin bir karar tesis edilmektedir. Kesin mühlet kabul edildikten sonra, bu karara itiraz imkanı olmadığından artık süreç alacaklılar ile borçlu arasında sürdürülecek olan toplantılarla devam edecektir. Kesin mühlet 1 yıldır. Mahkeme kararı ile 6 ay kadar uzatılması da mümkündür.

KESİN MÜHLET KARARININ SONUÇLARI

Kesin mühlet kararı ile birlikte artık, daha önce yapılan icra takipleri de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve daha önce başlamış takipler durur, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanmaz. Alacaklıların, alacak haklarında yapılan bu sınırlamaların temel nedeni, konkordato mühleti içinde borçlunun ekonomik olarak rahat hareket edebilmesi ve alacaklıların baskısı altında olmadan konkordato projesinin hayata geçirilebilmesi için faaliyetlerine devam edebilmesinin sağlanmasıdır. İmtiyazlı alacaklar olarak adlandırılan bazı alacaklar bakımından ayrı durumlar söz konusudur. (İşçi alacakları gibi)

Borçlu ise, komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir. Mühlet kararı verirken veya mühlet içinde mahkeme, bazı işlemlerin ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine de karar verebilir. Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez. Aksi hâlde yapılan tüm bu işlemler hükümsüzdür.

ALACAKLILAR TOPLANTISI NEDİR VE ALACAKLILARIN KONKORDATONUN KABULÜNDEKİ FONKSİYONU NEDİR?

Bu toplantının amacı, konkordato projesinin taraflar arasında kabul edilmesi için gerekli çoğunluğun sağlanmasıdır. Konkordato öncelikle tarafların kendi aralarında borçlunun borçlarını nasıl ve ne şekilde ödeyeceği konusunda yapmış oldukları bir anlaşma olmakla, taraflar anlaştıktan sonra, konkordato projesi mahkemece onanır ve onamadan sonra sonuçlarını

doğurur. Dolayısıyla borçlunun, iflas erteleme müessesesinin aksine, alacaklılarla mutabakatı olmaksızın konkordato sürecini yürütebilmesi mümkün değildir. Bu noktada beliren en önemli detay, taraflar arasında konkordato projesinin kurulabilmesi için yasanın aradığı alacaklı ve alacak çoğunluğunun elde edilmesidir. Bu çoğunluk; Mahkemeye müracaat eden ve kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacakların yarısı veya kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini, aşan bir çoğunluk olmak zorundadır. Bu oranları oluşturan alacaklı ve alacak çoğunluğu konkordato projesinin sürdürülmesini sağlayabilir.

Konkordato Komiseri tarafından, Ticaret Sicil Gazetesinde ve Basın-İlan Kurumunun resmi portalında, alacaklılara alacaklarını bildirmeleri için ilan yapılır. Alacaklılar ilân tarihinden itibaren on beş gün içinde alacaklarını bildirmelidirler. Ayrıca, ilânın birer sureti adresi belli olan alacaklılara posta ile de gönderilmektedir.

Kesin mühlet süresi içerisinde iki hukuksal sonuç doğabilir. Kesin mühlet kaldırılabilir ya da konkordato mahkemece onaylanarak ilan edilebilir.

Borçlunun malî durumunun düzelmesi halinde mahkemece mühlet kaldırılır ve borçlu ticari faaliyetine devam eder. Aksi halde Konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılıyorsa o takdirde mahkeme kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine karar verir. Bu durum aynı zamanda borçlunun iflasının da açılması anlamına gelmektedir.

Projenin başarıya ulaşacağı anlaşılmalı ve alacaklılar da gerekli çoğunluğu sağlayarak bunu durumu onaylamış ise konkordato tasdik edilmektedir.

Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilir. Kararda, tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir kayyım tayin edilebilir. Bu takdirde kayyım, borçlunun işletmesinin durumu ve proje uyarınca borçlarını ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda iki ayda bir tasdik kararını veren mahkemeye rapor verir; alacaklılar bu raporu inceleyebilirler.

Tüm alacaklıların konkordatonun kabulü kararından memnun olmaları beklenemez. Yasa tarafından bu konuda tüm alacaklıların onayının alınması da kararlaştırılmadığı için, onay vermeyen, fiili ve hukuki durumdan memnun olmayan alacaklılar, istinaf yolu ile kararı üst mahkemeye taşıyabilirler.

KONKORDATONUN SONUÇLARI

Konkordato, mahkemenin tasdik kararıyla bağlayıcı hâle gelir. Bağlayıcı hâle gelen konkordato, konkordato talebinden önce doğan ve komiserin izni olmaksızın

mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburen uygulanır. Ancak kredi kurumları tarafından verilen krediler de dahil olmak üzere, mühlet içinde komiserin izniyle oluşmuş olan borçlar, konkordato şartlarına tabi değildir.

Sıkça sorulan sorulardan biri de konkordatonun devamı süresinde kendisine vaat edilen ödemeleri yapılmayan alacaklıların durumudur. Böyle bir durumda kendisine ödemede bulunulmayan her alacaklı konkordato uyarınca kazanmış olduğu yeni hakları muhafaza etmekle birlikte konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurarak kendisi hakkında uygulanan konkordatonun feshini isteyebilir. Ayrıca her alacaklının, uygulanmasında sorun olan konkordatonun feshini talep etme hakkı da vardır.

Uygulamada çok görülmemekle birlikte iflas kararından sonra da konkordato kararı alınması ve uygulanması yasal olarak mümkündür. Elbette bu durum için de alacaklıların yasada aranan oranlarda konkordato projesini, tenzilat ve vadelenendirme prensiplerini kabul etmeleri şartı aranmaktadır.

7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un, 28.02.2018 tarihinde kabul edilerek ve 15.03.2018 tarih ve 30361 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmesi ile birlikte mali yapısı bozulmuş şirketlere bir ara çözüm olarak tekrar konkordato başvurusu yapıma imkanı tanınmıştır. Yeniden düzenlenmiş olan konkordato ile, iflasın ertelenmesinden farklı olarak alacaklıların, borçlunun iktisadi varlığını devam ettirmesi yönünde daha fazla söz hakkı sahibi olduğu görülmektedir. İflasın ertelenmesinde, kararın sadece mahkemede ve mahkemeye yön veren bilirkişiler veya kayyumlarda olmasının aksine, konkordatoda alacaklıların fikirleri ön plana çıkartılmıştır. Şimdiye kadar iflas ertelenmenin gölgesinde kalmış olan bu kurum, bazı belirsizlikler nedeniyle uygulamada birtakım problemlere sebep olabilirse de dürüst ve iyiniyetli borçluyu korumak ve mali durumunun iyileşmesine olanak sağlaması bakımından son değişikliklerle birlikte oldukça faydalı ve işlevsel bir hale gelmiştir. Alacaklıların ilk tahlilde bu müesseseden yarar sağlayamadığı kanaati hakim olsa da birden fazla alacaklı içerisinde bu durumdan memnun olamayacak tek alacaklı "ilk icrai işlemi yapan" alacaklıdır. Diğer alacaklıların hiçbir gelişme kaydetmeyen icrai takiplere taraf olmaksızın bu müessesesinin olası alacaklılarından biri olmak istemeleri hukuken ve ticari anlamda anlaşılabilir bir taleptir.

Ülkemizin içinden geçmekte olduğu dönem itibarıyla alacaklı ya da borçlu olan tüm firmaların ülke ekonomisinin optimum noktada gelişim göstermesine olanak tanınması bakımından, hukuken işletilmekte olan tüm enstrümanları kendileri için de "zarar verme amacı gütmeksizin" optimum noktada kullanmaları gerektiğine olan inançla, konkordato ve benzeri müesseselere hiç ihtiyaç duyulmayan günler dilerim. ■

Murat Acar

Murat Acar ile Moda

Dünya markası olmak için üretim ve kreatif ruha sahip bir çok tasarımcı arkadaşım gibi, moda algısının tüm şehre yayılması gerekmektedir. Gerek büyük fuar alanlarındaki sergiler gerek şehrin belli noktalarında İzmir'inin aynı Paris ve Milano'daki gibi modayı şehirle özleştirmesi adına belli noktalarda kişisel moda sergileri, moda müzeleri yani kısacası moda karnavalları gerçekleştirmelidirler.

Merhaba sizi tanıyabilir miyiz?

İzmir'de doğup büyüdüm. Ben dikiş makinelerinin sesiyle büyüyen bir çocuğum. Aynı zamanda resme büyük merakım vardı. Ailem ve okuldaki öğretmenlerim bu konuda bana hep destek oldular. Yeteneğimde kendi kendine açığa çıktı. Sonra bununla ilgili eğitim aldım. Göztepe Anadolu Meslek Lisesi'nde Kadın Giysi Tasarımı, Akdeniz Üniversitesi'nde Sahne Kostüm tasarımı okudum. 15 yıldır profesyonel olarak çalışıyorum. 5 yıldır da kendi markam var.

Tasarımlarınızda nelerden etkileniyorsunuz?

Bir çok şeyden etkileniyorum, bazen doğadan, bazen tarihten, bazen hiç beklenmedik doğa üstü olaylardan fakat benim için en önemli olan renkler, çünkü bir sonsuzluk hissi oluşturuyor içimde.

Bu yılki koleksiyonunuz ve teması hakkında bilgi verir misiniz?

Geçtiğimiz sezon sıkça karşımıza çıkan üç boyutlu çiçek aplikeleri, 2019 yılında da gelinlikleri süslemeye devam edecek. Bu trend benim favorilerim arasında. Özellikle uçuşan tül kumaşlarla harmanlandığında bir peri kızı etkisi oluşturduğunu düşünüyorum. Üç boyutlu çiçek aplikeli, tül tasarımlar kır düğünleri için harika bir seçim olabilir. Kendinden pırıltılı tüller organzeler ve dantel detaylı ve işlemeli gelinlikler göz kamaştırarak. Renkler 2019 yazında gri ve lila mor pastel formlarla hayatımıza giriyor.

Türk kadının özellikle abiye tercihlerindeki gözlemlerinizi paylaşır mısınız? Abiye tercihini yaparken dikkat etmeleri hususları anlatmanızı istesem...

Çok klasik olacak ama öncelikli olarak kendi ruhlarını ortaya çıkarmaya özen göstermeler. Taklit, benzer ya da standart düşüncelerin hepsinden uzaklaşıp, sosyal konularına, vücut ölçülerini göz önünde bulundurarak, yaşadıkları topraklara göre tercih yapmaları daha doğru olur. Çünkü bu toprakların kadınları tüm dünya üzerindeki en güçlü kadınlardır.

Türkiye'nin ve İzmir'in moda ama özellikle sizin uzmanlaştığınız GELİNLİK alanındaki gelişimini yıllar itibarıyla değerlendir misiniz?

15 Yıldır profesyonel hayatım boyunca bir çok kalıplaşmış üretim tekniği tüm dünya gibi değişime uğradı ki bu değişim bir çok dünya şehrine yön verdi. Bu anlamda dünyanın önemli moda şehirleri arasında İzmir'de yer almaya başladı. Bu süreçte değişimin karşısında duran tüm işletmeler son yıllarda ayak uydurarak İzmir'in bu yönlerindeki popülasyonunu artırdı.

İzmir son yıllarda gerek gelinlik gerekse abiye alanında önemli bir üretim üssü haline geldi. Bu alandaki gelişimi tasarım boyutunda ne ölçüde?

İzmir artık dünya şehirleri arasında gelinlik ve abiye sektörünü yön veren önemli bir şehirdir. Özgün ve yalın bir çizgiyle bir çok Avrupa ülkesine ihracat yaparak İzmir'in gelişimi değişimi herkes tarafından fark edilir hale geldi.

İzmir'deki gerek devlet gerekse özel üniversitelerde abiye ve moda tasarım konusunda önemli hamlelerin yapıldığını görüyoruz. Bu alanda eğitimde de İzmir bir üs olabilir miyiz?

İzmir'de birçok okul moda anlamında önemli ve sektöre yön verecek kıymetli insanlar yetiştirmiştir. Üretim Dünyaya pazarına açılmış bir şehir olduğu için eğitimde de önemli bir yer sahibi olacaktır.

Ege İhracatçı Birlikleri, moda tasarım konusunda şehrin gelişimine destek amaçlı yarışmalar düzenleyerek kamuoyunun dikkatini İzmir'e geçmeye çalışıyor. Bu örnekte olduğu gibi şehrin abiye ve gelinlikte dünya markası olması için sizce neler yapılabilir? Bu konuda artılarımız ve eksilerimiz neler?

Ege İhracatçıları Birlikleri zaten İzmir'i bir dünya şehri olmasını sağlamıştır. Bir çok önemli yarışmalara, organizasyonlara destekçi olup imkanlarını zorlamıştır. Dünya markası olmak için üretim ve kreatif ruha sahip bir çok tasarımcı arkadaşım gibi, moda algısının tüm şehre yayılması gerekmektedir. Gerek büyük fuar alanlarındaki sergiler gerek şehrin belli noktalarında İzmir'inin aynı Paris ve Milona'daki gibi modayı şehirle özleştirmesi adına belli noktalarda kişisel moda sergileri, moda müzeleri yani kısacası moda karnavalları gerçekleştirilmelidirler.

Son dönemde abiye giyimdeki yeni trendler hakkında okuyucularımıza bilgi verir misiniz? Önümüzdeki sezon vitrin ve podyumlarda en çok neleri göreceğiz?

Aslında trendler hakkında bu sezon çok konuşulacak bir şey yok, çünkü moda bulunduğu dönemde zamansız bir kavram olup, tüm trendlerin birbiriyle harmanlandığı çok çeşitli bir hal almaya başlamıştır. Herkes kendi ruhu kendi çizgisi ve seçimleriyle bu çok çeşitlilikli moda anlayışından keyif alacaktır.

İzmir Gelinlik Fuarı konusunda Avrupa'nın en büyüğü ve bir marka oldu. Bu fuarda gelinlik konusunda da ciddi bir talep var. Bu fuarın uluslararası arenada daha fazla ilgi uyandırması için yapmamız gerekenler sizce neler?

Uluslar arası alanda daha çok katılımcı daha çok katılımcı daha çok ziyaretçiye ulaşmak için sosyal medya, dünya basınının dikkatini çekecek projeler yapılmalı ve desteklemeli. Üreticinin veya yaratıcının fuar alanında ortak projeler hazırlayarak, bunların tanıtımını dünyaya yaparak moda ve sanat algısını birleştirmek gerektiğini düşünüyorum.

Dünya arenasında bu alandaki artılarımız ve eksilerimiz neler? Önümüzdeki günlerde Türkiye'nin bu alanda özellikle hangi konu başlıklarına odaklanmasını önerirsiniz?

Dünya arenasında yer almamızın en büyük artısı şu anki fuar alanımız, bu alanda en büyük eksikliğimiz katılımcılar arasında dünya fuarları standartlarının sağlanmamış olmasıdır. Yani her gelinlik üretimi yada abiye üretimi gerçekleştiren firma yada tasarımcı gerekli şartlar sağlanmadan fuarda yer almamalıdır. Fuarın dünya arenasında olması için özellikle sanatsal projelerin desteklemesi.

Bu projelerde sanata ve sanatçıya olan desteklerin sağlanmasını öneririm.

Sektörde karşılaştığınız sorunlar ve çözüm önerilerini anlatır mısınız?

Bir çok ham maddenin ithal temin edilmesi ve bu ithal ürünlerin fiyat sıklalarının çok değişken olması üreticiyi zorlamakta, bir çok zamanda üretim kalitesini düşürmektedir. Çözüm olarak yerli ham maddeyi kullanımının artırılması, üretiminin desteklenmesi sektördeki bir çok sıkıntıyı gidereceğini düşünüyorum. ■

5 SORU 5 CEVAP

Aylin **SOMERSAN COQUI****1. Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?**

1976 yılında İstanbul'da doğdum. Lise eğitimimi Robert Koleji'nde tamamladıktan sonra, eğitim için ABD'ye gittim. Önce Davidson College'da Ekonomi ve Almanca ana dallarında üniversite eğitimimi, ardından da Harvard Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimimi tamamladım.

Profesyonel iş hayatıma 1998 yılında New York'ta, Morgan Stanley Bankası'nda Yatırım Bankacısı olarak başladım. Allianz'la yollarımız 2003 yılında, Allianz Global Investors şirketine katılmamla birlikte Münih'te kesişti. 2005'te bir başka Allianz kuruluşu olan PIMCO'ya geçerek Münih, Newport Beach ve Londra ofislerinde çalıştım. Üst düzey başkan yardımcılığı ve kurumsal müşteriler İsviçre sorumluluğu da yaptığım PIMCO'dan 2010 yılında, Allianz'ın CEO Ofisi'nin eş başkanı olmak için ayrıldım.

Yurtdışında geçen yaklaşık 20 yıllık serüvenin ardından, 2013 yılında Türkiye'ye geri döndüm ve önce Allianz Sigorta ile Allianz Hayat ve Emeklilik'in mali işler genel müdür yardımcılığı görevlerini, ardından da Allianz Yaşam ve Emeklilik'in de mali işler genel müdür yardımcılığı görevini üstlendim. Ocak 2016'dan bu yana da Allianz Türkiye CEO'su olarak görev yapıyorum.

2. Hobilerinizi bizimle paylaşır mısınız?

İş ile özel yaşam denegemi mümkün olduğunca korumaya gayret ediyorum. Sadece işte başarılı olmanın yeterli olmadığına, hayattan keyif almanın, aileye vakit ayırmanın da bir o kadar önemli olduğuna inanıyorum. Bu nedenle yoğun çalışma temposu dışında kalan zamanımı çok iyi değerlendirmeye odaklanıyorum. Mümkün olduğunca hobilerime de vakit ayırmaya çalışıyorum. Şehir hayatının yorucu temposundan ailemle birlikte, doğa ve sporu birleştirerek yaptığımız aktivitelerle korunuyorum. Lisede basketbol oynamıştım. Şimdi de fırsat buldukça koşmaya, cross-country kayağı yapmaya çalışıyorum. Yıllar önce çalışmayı bıraktığım, ancak kalbimin bir yanında hep yerini koruyan müziğe de piyano derslerine başlayarak geri döndüm. Hem sevdiğim bir hobiye hayatıma daha çok katmış oluyorum hem de çocuklarımla birlikte geçireceğim zamanı arttırıyorum.

3. Hangi sektörde faaliyette bulunuyorsunuz? İşinizle ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyette bulunduğunuz sektördeki gelişmeleri anlatır mısınız?

70'ten fazla ülkede 140 binin üzerinde çalışanıyla 86 milyondan fazla müşterisine hizmet veren Allianz Grubu'nun önemli bir iştiraki Allianz Türkiye. Elementer sigortalar sektöründe Allianz Sigorta, bireysel emeklilik ve hayat sigortaları sektöründe de Allianz Yaşam ve Emeklilik ile Allianz Hayat ve Emeklilik şirketleriyle hizmet veriyoruz.

Allianz Türkiye olarak, araç sigortaları, özel sağlık sigortaları, ev sigortaları, iş yeri sigortaları, seyahat sağlık sigortaları, kurumsal sigortalar, sorumluluk sigortaları, nakliyat ve havacılık sigortaları, tarım sigortaları ürünleri ile hayat sigortaları ve emeklilik branşlarında da müşterilerimize bireysel emeklilik planları, otomatik katılım, bireysel ve kurumsal hayat sigortaları ürünlerini sunuyoruz.

Faaliyet gösterdiğimiz her bir branşta, ülke ekonomisine ve sektör dinamiklerine göre farklı gelişmeler yaşanıyor. Ancak genel hatlarıyla özetleyecek olursak, sektörümüzün gerek elementer gerekse bireysel emeklilik ve hayat sigortaları ile ülke ekonomisi açısından son derece stratejik bir rol üstlendiğine inanıyoruz. Özellikle banka dışı finansal piyasaların en önemli oyuncusu ve ekonominin lokomotif sektörlerinden birisi konumunda. Milyonlarca insanımızı güvence altına alıyor, üstlendiği hasarlar ile başta otomotiv, tarım, sağlık ve inşaat sektörleri olmak üzere birçok sektöre doğrudan ya da dolaylı destek ve istihdam sağlıyor. OECD ülkeleri ile karşılaştığımızda da, Türkiye'de sigorta ve bireysel emeklilik sektörü önemli bir büyüme potansiyeli taşıyor.

4. 2018'e ilişkin değerlendirmelerinizi paylaşır mısınız?

Allianz Türkiye olarak bugün 2 bin 500 çalışanımız, 12 bölge müdürlüğümüz, 4 bin acentemiz, 2 binin üzerinde banka şube kanalımız ve 6 bin anlaşmalı kurumumuzla 81 ilde 6 milyon müşteriye hizmet veriyoruz. Bağlı bulunduğumuz Allianz Grubu, Türkiye'ye, ülke ekonomisine, Türk insanına ve Türk sigortacılığının büyüme potansiyeline inanıyor ve planlarını uzun vadeli bakış aışıyla yapıyor.

2018 yılı Allianz Grubu'nun Türkiye'ye duyduğu güvenle yatırımlarımızı sürdürdüğümüz bir yıl oldu. Yeni nesil sigortacılığın öncüsü olma hedefiyle hayata geçirdiğimiz yeni operasyon merkezimiz Allianz Kampüs'n açılışını İzmir'de Nisan ayında gerçekleştirdik. 27 milyon avro'luk yatırımla kurduğumuz operasyon merkezimiz ile hayalimizi gerçeğe dönüştürürken, hem evre ekonomisine hem de istihdama katkıda bulduk. Beykoz'daki Türk-Alman niversitesi kampüsü içinde 'Allianz Teknik" Deprem ve Yangın Test ve Eğitim Merkezi'nin (AZTEK) yatırım çalışmalarını da yine 2018'de başlattık. Türkiye'nin ilk akredite deprem laboratuvarının yer alacağı AZTEK'i 5 milyon avroluk yatırımla 2019 yılının başında hayata geçirmeyi hedefliyoruz.

Faaliyet gösterdiğimiz branşlarda sektörümüze liderlik ediyoruz. Ancak sektörün sadece finansal değil, aynı zamanda inovasyon, sürdürülebilirlik ve dijitalizasyon konularında da lideriyiz. Gelecek kuşakların sigorta markasını bugünden yaratmak adına ve sektörün vaat ettiği potansiyel doğrultusunda, dengeli portföyümüz ve güçlü finansallarımız ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerine, sürdürülebilirliğe, dijitalizasyona ve inovasyona yönelik adımlar atıyoruz. Önümüzdeki dönemde de ülkemize ve müşterilerimize daha iyi hizmet sunabilmek, çalışanlarımızın memnuniyetini daha da artırmak üzere faaliyet alanlarımıza yatırım yapmaya devam edeceğiz.

Ancak hepimiz yaşıyoruz, zor bir dönemden geçiyoruz. Verimliliği ve yalınlığı merkezimize alarak, masraftan değil ama israftan kaınacağımız bir zamandayız. Fakat pedal çevirmeye, insanımıza ve altyapımıza, sistemlerimizi ağ ile uyumlu hale getirmeye yönelik yatırımlarımızı keserseniz, bisikletten düşeriz. Bu nedenle de nceliklendirmelerimizi dikkatli yaparak, yatırımlarımızı sürdürüyoruz.

5. Neden EGİAD? EGİAD'dan beklentileriniz neler? EGİAD'ın çalışmaları hakkında görüşleriniz neler?

İzmir'in ve Ege Bölgesi'nin yatırımcılar için cazibe merkezi olmasında EGİAD'ın çok önemli katkılarının olduğu kanaatindeyim. Ege Bölgesi'nin kalkınması için pek çok proje yürüten EGİAD, genç girişimcilere yönelik projelerle onları teşvik ediyor ve destekliyor. Sürdürülebilirliği tüm faaliyetlerimizin merkezine koyan bir şirket olarak iş dünyası ve sivil toplum kuruluşları için kurumsal yönetim, iyi uygulamalar, sürdürülebilirlik ve aktif hesap verme konularında bilinç yaratma çalışmalarına imza atan EGİAD'ın yesi olmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

5 SORU 5 CEVAP

Bentürk DİRİKAL

1. Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

24 Ağustos 1970, İzmir doğumluyum. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimimi İzmir Özel Çamlaraltı Koleji'nde tamamladım. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği bölümünden mezun olduktan sonra, Central Missouri State Üniversitesi'nde bir yıl İngiliz Dili Öğretimi (TESL) programını tamamladım. CMSU'de Türk Öğrenci Birliği'ni kurarak, bir yıl kurucu başkanlığını üstlendim. 1994-96 yıllarında Houston Üniversitesi'nde Eğitim Yönetimi alanında yüksek lisans programından mezun olduktan sonra, Kuleli Askeri Lisesi'nde öğretmen subay olarak askerlik hizmetimi tamamladım. 1998 yılında İngilizce öğretmeni olarak meslek hayatına başladığım İzmir Özel Çamlaraltı Koleji'nde Yönetim Kurulu II. Başkanı olarak görev yapmaktayım.

2. Hobilerinizi bizimle paylaşır mısınız?

Doğada vakit geçirmek, benim için en büyük hobi. Ancak son yıllarda şehir yaşamının insan sağlığına verdiği olumsuz etkinin boyutunun farkına vararak, doğada vakit geçirmek benim için hobinin ötesine geçti ve bu farkındalık sayesinde iki yıl önce radikal bir karar alarak Güzelbahçe Payamlı Köyü'ne taşındım. Haftanın iki gününü şehirde, beş gününü doğa ile iç içe geçirmeye karar verdim ve ne kadar doğru bir seçim yaptığımı yaşayarak gördüm. Seyahat etmek, yemek yapmak, fotoğraf çekmek, kamp yapmak diğer hobilerim arasında yer alıyor. Fırsat buldukça sanatsal etkinliklere katılmaya çalışıyorum. Ülke çapında düzenlenen Ekim Geçidi Disiplinlerarası Karma Sanat Sergisi (Ekim) ve Dünya Sanat Günü Sergi ve Etkinlikleri'nin (Nisan) geleneksel olarak İzmir'de de düzenlenmesi için Çamlaraltı Koleji, Teos Lions Kulübü ve İzmir Resim Heykel Müzesi ile işbirliği içinde altı yıldır çalışmalarda bulunuyorum. Dostum mimar ressam Nafi Çil'in Evrensel Mimarlığın Dünyasında Resim ve Heykel Sanatının Yeri (2015) ve Felsefeyle Özgürleşen İnsan (2016) adlı kitaplarının editörlüğünü yaptım. Kurucu üyesi olduğum İzmir Teos Lions Kulübü'nde bir yıl başkanlık yaptıktan sonra, 2018-19 dönemi için Lions 118R (Ege ve Batı Akdeniz) Bölgesi'nde Sanat Komite Başkanı olarak görev yapıyorum.

3. Hangi sektörde faaliyette bulunuyorsunuz? İşinizle ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyette bulunduğunuz sektördeki gelişmeleri anlatır mısınız?

İzmir Özel Çamlaraltı Koleji olarak 65 yıldır çağdaş çizgimizden ödün vermeden eğitim sektöründe hizmet veriyoruz. Anasınıfı, İlkokul, Ortaokul ve Anadolu Lisesi bölümlerimizde fikri hür, vicdani hür, sevgi dolu, donanımlı bireyler yetiştirmek ana hedefimiz. Ben ve kız kardeşim aile şirketimizin üçüncü kuşak yöneticileri olarak, deneyimli eğitim kadromuzdan aldığımız güçle kurumumuzu yenilikçi bir vizyonla daha ileriye taşımaya hedefliyoruz. Ülkemizde eğitim sektöründe yıllardır yaşanan istikrarsızlığı inkâr etmek mümkün değil, bu istikrarsızlıktan da maalesef en çok çocuklarımız etkileniyor. Ancak bu dönem göreve getirilen Milli Eğitim Bakanı Sayın Ziya Selçuk'un gerek çağdaş kimliği ve yenilikçi vizyonu, gerekse bilgi birikimi ve eğitim sektöründeki deneyimi bana gerçekleştireceği projeler konusunda umut veriyor.

4. 2018'e ilişkin değerlendirmenizi paylaşır mısınız?

O kadar çok değerlendirilmesi gereken konu var ki... Kısaca, 2018 yılı ülkemiz için başkanlık sistemine geçiş gibi önemli değişimlerin olduğu bir yıl. Böyle bir değişime hazır mıydık? Bunu zaman gösterecek. 2018'in özellikle son çeyreğinde yaşadığımız ekonomik gelişmeler tüm sektörlerde olumsuz yönde etkisini gösteriyor ve bu durumun 2019 yılında bizleri daha da zor günlerin beklediğinin habercisi olduğunu düşünüyorum. Gereğinden fazla kamu kurum ve kuruluşunun özelleştirilmesi, kamu yatırımlarının maliyetlerinin olması gerekenden yüksek olması, üretimin azaltılarak tüketimin teşvik edilmesi gibi birçok konu bugün ekonomide yaşadığımız sıkıntılı dönemin altyapısını oluşturuyor. Özet olarak, tüketen toplum modelinden, üreten toplum modeline geçilmediği sürece bu ekonomik sorunların üstesinden gelinebileceğini düşünmüyorum.

5. Neden EGİAD? EGİAD hakkındaki görüş ve beklentileriniz nedir?

Ben on yılı aşkın bir süredir EGİAD ailesi üyesiyim. EGİAD ailesi diyorum çünkü EGİAD gerçekten aile gibidir. EGİAD'lı olmaktan da çok mutluyum. Bu süre zarfında Sosyal Komisyon, Eğitim Komisyonu, Kültür Sanat Komisyonu gibi komisyonlarda görev aldım ve çok değerli dostluklar kurma fırsatı buldum. Yeni üyelere EGİAD'ı yakından tanımalara için naçizane tavsiyem; komisyonlarda görev alırlar, etkinliklere mümkün olabildiğince katılmaya çalışırlarsa EGİAD'ı gerçekten yaşayabilirler ve EGİAD'ın bir aile olduğunu hissedebilirler.

5 SORU 5 CEVAP

Cahit **KAPUKIRAN****1) Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?**

10 Ağustos 1993'te İzmir'de doğdum. 8 yaşında tesadüfen tanıştığım tenis sporu, hayatımı tümüyle şekillendirdi. 14-16-18 yaşlarda Türkiye şampiyonalarına katıldım ve ülkemizi milli takım seviyesinde temsil ettim. Teniste elde ettiğim başarılar sayesinde Amerika'da üniversite bursu kazandım ve 2016 senesinde George Washington University, Business School'dan mezun oldum. 2016-2018 yılları arasında New York'ta yatırım/finans sektöründe analist olarak çalıştım. 2018 yılında Türkiye'ye döndükten sonra, baba mesleği olan lojistik sektöründe, Deniz Nakliyat bünyesine giriş yaptım. Bunun yanında, Amerika'da hali hazırda olan çalıştığım, portföy yönetim şirketine verdiğim danışmanlık hizmetine devam etmekteyim.

2) Hobilerinizi bizimle paylaşır mısınız?

Her ne kadar profesyonel olarak bu sporu yapmış olsam da, bıraktıktan sonrada hobi olarak tenise devam ediyorum. Bunun yanında golf oynamaktan, kayak yapmaktan ve seyahat edip yeni kültürler öğrenmekten büyük zevk alıyorum.

3. Hangi sektörde faaliyette bulunuyorsunuz? İşinizle ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyette bulunduğunuz sektördeki gelişmeleri anlatır mısınız?

Deniz Nakliyat olarak lojistik ve dış ticaret sektöründe bulunmaktayız. Ağırlıklı olarak orta doğu ülkelerine kara taşımacılığı hizmeti vermekteyiz. 1994'ten itibaren İzmir'de orta doğu bölgesine hizmet veren en eski ve en deneyimli firma olmanın gururu içerisindeyiz. Çalıştığımız bölgelerin jeopolitik yönden riskli olması ve stabil şartlara sahip olmaması itibarıyla, bir lojistik firması olarak normalden daha fazla sorumluluk üstlendiğimize inanıyorum. Bu bilinçle, hizmet verdiğimiz firmaların ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak kalitede, hızlı, güvenli ve ekonomik bir hizmet sunmayı prensip haline getirdik. Önümüzdeki dönemde kendimizi geliştirerek bu pazardaki etkinliğimizi arttırmak da önceliğimizdir. Ülkemizin içinden geçtiği bu çalkantılı dönemde, ihracatçılarımızla güç birliği yaparak, ülkemize ve sektörümüze öncü olmamız gerektiğinin farkındayız. Rusya ve İran gibi ülkelerle devlet politikamızın kesişmesi sonrası bu fırsatı avantaja çevirerek, lojistik sektörü olarak ticaretimizi arttırma potansiyelimizin olduğunu düşünüyorum.

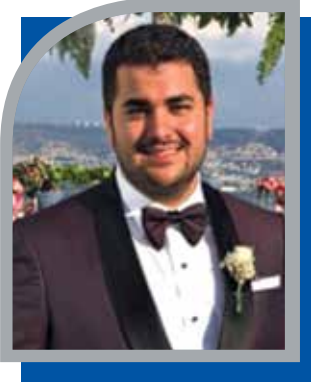
4) 2018'e ilişkin değerlendirmelerinizi paylaşır mısınız?

Seçimlere kadar yönetilen dış politika ve ekonomik adımlar, ticaret yaptığımız ülkelere istenilen güveni maalesef sağlayamadı. Bu da TL tarafından bir baskı yaratıp ticaret anlamında ülke olarak yara almamıza sebep oldu. 2018'in 4. çeyreğinin kolay geçeceğini açıkçası şuan için öngörmüyorum. Ama inanıyorum ki daha önce de atlattığımız krizler gibi bunun da el birliğiyle üstesinden gelebiliriz.

5) Neden EGİAD? EGİAD'dan beklentileriniz neler? EGİAD'ın çalışmalarını hakkında görüşleriniz neler?

Ortak düşünceleri olan ve bu bölgede faaliyet gösteren işadamlarının, hem ekonomik hem de sosyal anlamda çok faydasının olabileceğini düşünüyorum. EGİAD'ın bu bağlamda katkısının hem kurumsal hem de toplumsal olarak önemli bir kuruluş olduğuna inanıyorum.

5 SORU 5 CEVAP

Cem **ELMASOĞLU****1. Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?**

Cem Elmasoğlu, 1994 yılında İzmir'de doğdum. İlk öğretim eğitimimi SEV'de bitirdikten sonra ailem ve kendi ortak kararımla İngiltere'de ACS Cobham International School'da International Baccalaureate sertifikasını alarak tamamladım. Londra'yı ikinci evim olarak gördüğüm için üniversite hayatıma da orda devam etmek istedim ve University of Essex'den işletme diplomasıyla mezun oldum. Mezun olduğum günden bu yana aile şirketimiz olan Elmas Grup Lojistik altında çalışmaya devam etmekteyim.

2. Hobilerinizi bizimle paylaşır mısınız?

Her türlü deniz sporları başta yerken olmak üzere; seyahat etmek, ülkelerin tarihi ve kültürünü öğrenmek en büyük hobilerim arasında yer almaktadır.

3. Hangi sektörde faaliyette bulunuyorsunuz? İşinizle ilgili kısaca bilgi verir misiniz?**Faaliyette bulunduğunuz sektördeki gelişmeleri anlatır mısınız?**

Elmas Grup Lojistik, uluslararası alanda entegre lojistik hizmeti üreten bir küresel Lojistik Yönetim şirkettir. Yurtiçi ve yurtdışı ticarete konu olan tüm ithal ve ihrac ürünlerin taşınması, gümrük müşavirlik hizmetinin verilmesi, gümrüklü ve gümrüksüz depo imkânının sağlanması, elleçlenmesi, dağıtım faaliyetlerinde hizmet vermektedir. Müşteri ve kurum tatmini bilincini önde tutmaktadır. Verdiği hizmet ile müşteri beklentilerinin de ötesine geçerek katma değer yaratmayı amaçlamış bir kuruluştur.

Lojistik sektörü ülkemizin coğrafi ve stratejik konumu nedeni ile özellikle yurt dışı firmalarının Türkiye'ye duyduğu ilgiden dolayı çok gelişti. Özellikle İzmir, batıya açılan en uç noktadaki konumu, İzmir Limanı'nın etkinliği, yeni yapılan demiryolu ve İstanbul otoyol bağlantısı nedeniyle; hem İstanbul firmaları hem de yurt dışı firmaları için bir yatırım merkezi haline gelmiştir. Bu artış beraberinde Lojistik sektöründe faaliyet gösteren firma sayısında da orantısız ve altyapısız bir artış olmasına neden oldu. Sadece fiyat anlamında rekabet sınırlaması nedeni ile hizmet kalitesinde ciddi kayıpların yaşanmasına neden oldu. Bu yaklaşım lojistik sektörüne zarar verse de köklü lojistik firmaları, etik ve kurumsal yapıları ile yarattıkları yeni iş modelleri sayesinde bir adım öne geçmektedirler.

4. 2018'e ilişkin değerlendirmelerinizi paylaşır mısınız?

Ekonomideki, özellikle yurt dışı kaynaklı dalgalanma sebebiyle her firma ve birey için zorlu bir yıl oldu. Ülkemize ve ülkemizin geleceğine olan güvenimizden dolayı her ne kadar yatırımlarımıza devam etsek de geriye kalan son çeyrekte çok daha dikkatli olunması gerektiğine inanmaktayım.

5. Neden EGİAD? EGİAD'dan beklentileriniz neler? EGİAD'ın çalışmaları hakkında görüşleriniz neler?

İki dönem başkanlık yapmış olan babam Cemal Elmasoğlu'ndan, EGİAD'ın güzel İzmir'imiz için gerçekten ekip çalışmasına inanarak yaptığı işleri ve ne kadar önemli bir dernek olduğunu görmüştüm. Yeni neslin temsilcileri olarak EGİAD komisyonlar aracılığı ile diğer sektörler hakkında tek elden bilgi alabilmekteyiz. Diğer tarafta tanıştığımız farklı üye profili ile sağlam temellerde dostluklar oluşturulabilecek bir kurum olan EGİAD, fahri üyelerimizin de hep söylediği gibi, aslında liderler yetiştiren bir okul olarak da görülmektedir. Politik ve sosyal anlamda gençler için bir mutfak olarak da diyebiliriz. Tüm bunlar benim EGİAD'a girmemin temel nedenlerinin başında gelmektedir.

MIA | **Koru**
Torbalı

185 BİN TL
DEN BAŞLAYAN
FİYATLARLA

%50 PEŞİN
TESLİMDE

Torbalı'nın En Büyük ve En Prestijli Projesinde Beklentinizi Aşacak Yüksek Yaşam Standartlarına Şimdi Lansman Fırsatlarıyla Ulaşın!

ÖRNEK
DAİREMİZ
HAZIR

ÇİFTE FIRSAT

%0,99
FAİZ
ORANIYLA

299
BİN TL'DEN
BAŞLAYAN
FİYATLARLA

**HUZUR DOLU,
DOĞAL BİR YAŞAMA
HAZIR MISINIZ?**

Menderes'in kalbinde, yeşilliklerin içinde yepyeni bir proje. Mia Garden özel tasarlanmış peyzajı havuzları, sosyal alanları ile yeni yaşam alanınız.

MIA | **Garden**
Menderes

KOÇ İNŞAAT
MIA YAPI A.Ş.
MIA YAPI A.Ş. KOÇ İNŞAAT MARKA FİKRİDİR

Akçay Caddesi No: 208
Gaziemir, İzmir

444 0203

www.kocinsaat.com.tr

“ 16 Temmuz 2018

EGİAD “Sanayide Dönüşüm Çalışma Grubu” Toplantısı ilk toplantısını EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirdi. Üye sanayicilerimizin mevcut durumunu, Endüstri 4.0 adı verilen yeni sanayi aşamasına ne oranda hazır olduklarını ve yerel ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilir bir duruma nasıl gelebileceklerini tartışmak amacıyla kurulan çalışma grubunda, belirli periyotlarda biraraya gelinerek yuvarlak masa toplantı serileri şeklinde sanayide yaşanan dönüşüm konusunda görüş ve öneriler tartışılacaktır.

“ 16 Temmuz 2018

ABD Büyükelçiliği'nin açtığı “Small Grant Programı” na, kadınların girişimcilik hayatında daha aktif rol alması ve iş gücüne katılım oranlarının artırılması amacıyla “Kadın Girişimciliğin Desteklenmesi” projesi ile başvuruda bulunarak hibe desteği alan EGİAD, proje kapsamında yürüttüğü 4 aylık çalışmayı başarıyla tamamladı. Proje kapsamında 32 saat temel girişimcilik, 40 saat destek eğitimleri ile çeşitli seminer ve çalıştaylara katılan kadın girişimci adayları EGİAD projesi sayesinde girişimcilik kariyerlerine adım attılar. EGİKAD ve İZİKAD paydaşlığı ile yürüttüğü çalışmanın kapanış toplantısının ev sahipliğini yapan EGİAD, düzenlediği bir törenle kadın girişimci adaylarına sertifikalarını verdi. EGİAD Ege Genç İşadamları Derneği Başkanı Aydın Buğra İlter ve Yönetim Kurulu'nun ev sahipliği yaptığı toplantıya, İZİKAD İzmir İşkadınları Derneği Başkanı Huriye Serter, EGİKAD Ege İş Kadınları Derneği Üyesi Mutlu Portakal ve Yönetim Kurulu Üyeleri ile kadın girişimci adayları katılım gösterdi.

“ 16 Temmuz 2018

EGİAD Melekleri Yatırım Ağı tarafından "Girişimci - Yatırımcı Buluşması" etkinliği EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirildi. EGİAD Melekleri Yatırım Ağı İcra Kurulu Başkan Yardımcısı Alp Avni Yelkenbiçer'in açılış konuşmasıyla başlayan toplantıda ön değerlendirmeden geçen Pakolino, 24 Saatte İş, Viravira Peki ya Ben isimli 4 farklı girişim projesi EGİAD Melekleri Ağı'na üye melek yatırımcıların değerlendirmesine sunuldu.

“ 20 Temmuz 2018

EGİAD Yaz Gecesi Etkinliği Çeşme Zio Beach'de gerçekleştirildi. EGİAD Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Komisyonu tarafından düzenlenen, Dikkan A.Ş.ve Ontan İnşaat A.Ş. Sponsorluğu ile gerçekleşen etkinlikte İskender Paydaş ve Orkestrası sahne aldı. Yoğun katılımın olduğu organizasyonda üyelerimiz ve eşleri keyifli bir akşam geçirdiler.

“ 3 Eylül 2018

Sıcak ekonomik gelişmeleri değerlendirmek ve genel beklentiler hakkında görüşmek üzere TÜRKONFED Ekonomi Danışmanı Pelin Yeniğün Dilek, Ege Genç İşadamları Derneği'nin konuğu oldu. EGİAD üyelerine yönelik gerçekleşen Ekonomi Değerlendirme Toplantısı, Dernek Merkezinde gerçekleştirildi. EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Buğra İter'in açılış konuşmasıyla başlayan toplantıda, Pelin Yeniğün Dilek, ekonomide yaşanan gelişmeleri ve nedenlerini masaya yatırdı.

“ 23 Temmuz 2018

"Kutuplaşan Dünyada Ekonomi ve Siyaset" konulu toplantı EGİAD Dernek Merkezinde düzenlendi. TV program yapımcısı ve finansal danışman Artunç Kocabalkan'ın katılımıyla gerçekleşen toplantıda Türkiye'nin ve Dünyanın ekonomi gündemi değerlendirildi, beklentiler tartışıldı.

“ 10 Eylül 2018

EGİAD Melekleri Yatırımcı-Girişimci Buluşmaları EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirildi. EGİAD Melekleri İcra Kurulu Başkan Vekili Alp Avni Yelkenbiçer'in açılış konuşması ile başlayan etkinlikte üç girişimci sunumlarını gerçekleştirdi. Scrubb, Talkido ve Fongogo isimli 4 farklı girişim projesi EGİAD Melekleri Ağı'na üye melek yatırımcıların değerlendirmesine sunuldu.

“ 10 Eylül 2018

EGİAD üyesi Hasan Çelebioğlu katılımıyla “Son Gelişmeler Işığında İran” konulu Toplantı EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirildi. 6 Ağustos tarihinde yürürlüğe giren ABD'nin İran'a ambargo kararı ve 4 Kasım tarihinde yürürlüğe gireceği açıklanan ikinci kısım ambargolar kapsamında, İran'ın ABD doları ile ticaret yapmasının önüne geçilerek, ülkenin en büyük gelir kaynağı olan petrol ticaretine darbe vurulmaktadır. Ambargo ayrıca İran'ın, altın ve değerli metal ticaretinin engellenmesi, otomotiv yedek parça ticareti sınırlandırılması gibi çok kapsamlı engellemeleri kapsamaktadır. Söz konusu ambargolardan sadece İran değil, üçüncü ülkeler de etkilenecektir. Özellikle Türkiye ve AB ülkelerinin söz konusu gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmesi beklenmektedir. Söz konusu toplantıda konuşan EGİAD üyesi Hasan Çelebioğlu uygulanan ve uygulanacak ambargonun ayrıntıları ve olası sonuçlarını değerlendirdi.

“ 11 Eylül 2018

Türk Standardları Enstitüsü tarafından Ege Genç İşadamları Derneği'nin ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi ve ISO 10002 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemi tetkikleri tamamlandı. Sistemlerin tetkikine, TSE baş tetkikçileri TSE İzmir Belgelendirme Müdürü Ahmet Namı, Gökhan Karay'ın yürüttüğü tetkik sürecinin başarı ile tamamlanmasının ardından kalite yönetim sistemi belgesi 2015 versiyonuna geçişi sağlandı. Üye memnuniyeti ile ilgili TS ISO 10002 belgesinin ise devam etmesine karar verildi. Tetkikçilerin düzenledikleri raporda iki sistem için de uygunsuzluğa rastlanmayarak, EGİAD üye memnuniyetinden tam puan aldı.

“ 17 Eylül 2018

EGİAD Ortak Satın Alma Projesi kapsamında, özel hastanelerle yapılan görüşmeler doğrultusunda üyelerimize yönelik en avantajlı koşullar İzmir Özel Can Hastanesi tarafından sunulmuştur. Üyelerimizin ve birinci derece yakınlarının iyi sağlık hizmeti alabilmesi ve indirimli olarak bu hizmetten faydalanabilmeleri adına, EGİAD Dernek Merkezinde yapılan protokol töreni ile EGİAD ve İzmir Özel Can Hastanesi arasında işbirliği protokolü imzalandı. Protokol belgesi EGİAD Başkanı Aydın Buğra İter ile Can Hastanesi Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Dr. Yener Bakan ve Genel Müdür Dr. Mehmet Hızarcı tarafından imzalandı.

“ 17 Eylül 2018

EGİAD Uluslararası İlişkiler Komisyonu tarafından düzenlenen “Malta ile İş Yapmak” başlıklı toplantı EGİAD Dernek Merkezinde düzenlendi. Toplantıya, Malta Başkonsolosu Franklin Aquilina, İzmir Malta Fahri Konsolosu Ahmet Çalık ve Malta’da faaliyet gösteren Harmanci & Partners Danışmanlık Firmasının sahibi Ezgi Harmanci konuk konuşmacı olarak katıldı. Malta ekonomisi ve yatırım olanakları hakkında bilgi verilen toplantıda iki ülkenin ticari ilişkileri masaya yatırıldı.

“ 18 Eylül 2018

EGİAD Melekleri Yatırım Ağı İcra Kurulu üyeleri, girişimcilik ve yatırımcılık alanındaki gelişmeleri, gelecek işbirliklerini görüşmek ve kurum çalışmalarını aktarmak üzere İstanbul Girişimcilik Ekosistemi Paydaşlarından İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Arı Teknokent & İTÜ Çekirdek Genel Müdürü Kenan Çolpan ve Genel Müdür Yardımcısı Doç. Dr. Deniz Tunçalp; Keiretsu Forum Türkiye Genel Müdürü Esra Talu, Yatırımcı İlişkileri Direktörü Zeynep Denizel, Girişimcilik Hizmetleri Direktörü Fetican Durakbaşı; TÜSİAD Genel Sekreter Yardımcısı Melda Çele, Girişimcilik ve Gençlik Çalışmaları Direktörü Seda Köknel ve TÜSİAD Bu Gençlikte İş Var programı çalışma grubu üyeleri Yeşim Sümerkan Toroman, İzel Levi Coşkun, Bilge Kalpaklıoğlu, Kemal Apaydın ve Kerem Türünç; Kolektif House Kurucu Ortağı Ahmet Onur & Startup Lideri / Kolektif Program Koordinatörü İpek Çeliksöz; ve Galata Business Angels Melek Yatırımcı Ömer Akarca, Genel Sekreteri Ata Uzunhasan ve İş & Medya Geliştirme Uzmanı Natali Oral ile bir araya geldiler.

“ 19 Eylül 2018

Üye İlişkileri ve İş Geliştirme Komisyonu tarafından düzenlenen Üye İşyeri Ziyaretleri kapsamında üyemiz Duygu Tecim'in firması Volkan İtfaiye ziyareti edildi. Torbalı’da yer alan üretim tesislerine yapılan ziyarette firmanın üretim ve pazarlama süreçleri hakkında bilgi alındı.

“ 24 Eylül 2018

Renault Mais Türkiye Ceo'su Dr.Berk Çağdaş'ın katılımıyla gerçekleşen “21.Yüzyıl'da Otomotiv Sektöründe Değişim Trendleri, Talep Yapısı ve Sektör Dinamiklerinin Türkiye Açısından Değerlendirmesi” konulu Otomotiv Sektör Toplantısı EGİAD Dernek Merkezinde düzenlendi. Teknolojinin hızlı ilerlemesinin sektöre yansımalarını değerlendiren Berk Çağdaş, otomotiv sektöründeki gelişmeler hakkında bilgi verdi.

“ 1 Ekim 2018

2016 yılında yürürlüğe giren Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yapısal verilerin olduğu kadar yapısal olmayan verilerin de korunmasını kapsamaktadır. Ortak dosyalar, mailler ve ekleri, one-drive, wetransfer gibi 3. parti dosya paylaşımını kapsayan yapısal olmayan verilerin kanun kapsamında nasıl riskler taşıdığı, bu verilerin koruma teknolojileri ve oluşabilecek cezai riskleri önleme çözümleri hakkında bilgi sunmak üzere “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Yapısal Olmayan Verilerin Korunması ve Çözümleri” konulu toplantı, EGİAD Dernek Merkezinde düzenlendi. Üyemiz ve Fileorbis Firması Kurucusu Emre Demiray, Symantec Firmasından Gökhan Aydın ve Özyayın Avukatlık Bürosu'ndan Avukat Öykü Çobanoğlu'nun konuşmacı olarak katıldıkları toplantıda hem söz konusu kanun hakkında bilgi verildi hem de yapısal olmayan verilerin korunması hakkında çözüm önerileri paylaşıldı.

“ 27 Eylül 2018

TÜSİAD Bu Gençlikte İş Var! Projesinin 2018-2019 dönemi için ilk pilot uygulamasını EGİAD ve BASİFED iş birliğinde İzmir ve Ege Bölgesine yönelik olarak hayata geçiriyor. Programın Lansman Toplantısı ve TÜSİAD İzmir Girişimcilik Ekosistemi Paydaş Buluşması EGİAD ev sahipliğinde EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirildi.

“ 3 Ekim 2018

EGİAD Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Komisyonu tarafından İzmir Mövenpick Otel'de düzenlenen EGİAD Bizbize Yemeği'nde, aktif ve fahri üyeler biraraya geldi. Gecede derneğimize yeni katılan üyeleri tanıma fırsatı yakalandı. EGİAD faaliyetleri ve projeleri görüşüldü. Ayrıca yeni üyelere üyelik plaketleri takdim edildi.

“ 8 Ekim 2018

EGİAD Komisyonlar Ortak Toplantısı Dernek Merkezinde gerçekleştirildi. Komisyon Başkanları ve üyeleri ile Yönetim Kurulu'nun biraraya geldiği toplantıda komisyonların çalışma takvimi ve planlanan etkinlikler görüşüldü.

“ 10 Ekim 2018

EGİAD, Batı Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (BASİFED) ve Argüden Yönetişim Akademisi işbirliği ile “Sivil Toplum Kuruluşlarında İyi Yönetişim Semineri” Karaca Kültür Merkezi'nde düzenlendi. Argüden Yönetişim Akademisi uzmanları ve eğitmenleri tarafından gerçekleştirilen seminere EGİAD ve BASİFED üyeleri ile paydaş STK'ların yöneticileri ve üyeleri katıldı. Organizasyonun açılış konuşmalarını EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Buğra İlter ve BASİFED Yönetim Kurulu Başkanı Seda Kaya Ösen yaptı. Argüden Yönetişim Akademisi Kurucusu Dr. Yılmaz Argüden'in “Yönetimden Yönetişime: Sivil Toplum Yönetişimi”; KOBIRATE Genel Müdürü Burhan Taştan'ın “İyi Yönetişimin Göstergeleri – Yönetişim Kalitesinin Ölçülmesi – Yönetişim İndikatörleri”, Argüden Yönetişim Akademisi Koordinatörü Müjde Çetin'in Entegre Düşünce Atölyesi başlıklı sunumlarıyla gerçekleşen etkinlikte yönetişim kavramının ilkeleri ve ayrıntıları paylaşıldı.

“ 15 Ekim 2018

Ekonomide yaşanan gelişmeleri değerlendirmek, genel ekonomik durum ve beklentileri ele almak üzere düzenlenen Ekonomi Değerlendirme Toplantısı EGİAD Dernek Merkezinde gerçekleştirildi. TÜSİAD Baş Ekonomisti Dr. Zümrüt İmamoğlu'nun konuk konuşmacı olduğu toplantıda açılış konuşmasını EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Buğra İlter yaptı. Zümrüt İmamoğlu yaptığı konuşmada, ekonomik göstergeleri değerlendirdi, gelecek öngörülerini ve beklentilerini paylaştı.

“ 18 Ekim 2018

İzmir Ticaret Odası ve İzmir Ekonomi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Mahmut Özgener ile Ege Genç İşadamları Derneği (EGİAD) Başkanı Aydın Buğra İlter arasında, EGİAD üyeleri ve EGİAD üyelerinin sahibi olduğu şirketlerdeki çalışanların İzmir Ekonomi Üniversitesi (İEÜ) bünyesinde yüksek lisans eğitimi alması için protokol imzalandı. Protokol kapsamında yüksek lisans eğitim ücretlerinden yüzde 25 indirim uygulanacak. İEÜ Mütevelli Heyet Salonu'nda gerçekleştirilen törene Başkan Mahmut Özgener ve EGİAD Başkanı Aydın Buğra İlter'in yanı sıra İEÜ Genel Koordinatörü Prof. Dr. Murat Borovalı, İEÜ Rektörü Prof. Dr. Can Muğan ve İEÜ Mütevelli Heyet Üyeleri katıldı.

“ 18 Ekim 2018

ABD Büyükelçiliği Ekonomi Müsteşarı Erika Olson ve Ekonomi Danışmanı Gözde Önal, Ege Genç İşadamları Derneği'ni ziyaret etti. Ziyarete EGİAD Başkanı Aydın Buğra İlter, Yönetim Kurulu Üyeleri Barış Kaşka, Feyzi Kaya, Uluslararası İlişkiler Komisyonu Başkanı Cem Demirci, Komisyon Üyeleri Barış Kaptanoğlu, Erkan Karacar, Olgaç Sayoğlu katıldı. Ziyarete Türkiye ekonomisinin genel durumu ve ABD yatırımcılarının Türkiye'ye ilişkin olumlu bakış açısı görüşülerek değerlendirildi.

“ 17 Ekim 2018

EGİAD'ın İzmir'in Tarihi Alanı ve Kemeraltı'nı canlandırmak, şehir turizmine katkı sağlamak amacıyla restore ettiği tarihi Portekiz Sinagogu, Sosyal Kültürel Etkinlik Merkezi'ne dönüştürülmesinin ardından düzenlenen törenle açıldı. Musevi Cemaati Vakfı işbirliği ile gerçekleştirilen açılış törenine İzmir protokolü ve basın mensupları yoğun ilgi gösterdi. Açılış töreninde, EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Buğra İlter, İzmir Musevi Cemaati Başkanı Sami Azar, Türkiye Yahudi Topluluğu Başkanı İzak İbrahimzade konuşma yaptı. Protokol ve kamuoyundan tam not alan Merkez, resmi etkinliklere ev sahipliği yapacak. EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Buğra İlter, yaptığı açılış konuşmasında yapının tarihçesi, önemi ve restorasyon süreci hakkında bilgi verdi. Projenin hayata geçirilmesinde, öncelikle sahip oldukları yapıyı restorasyon karşılığı 20 süre ile EGİAD Sosyal ve Kültürel Tesisi olarak tahsis eden, İzmir'in tarihi ve kültürel zenginliğinin bir parçası olan İzmir Musevi Cemaatine, mali olarak sağladıkları destek ve sponsorluklarla İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Ticaret Odası, Odeabank, Folkart, Arkas Holding, ve ayrıca aynı /maddi katkılar koyan daha onlarca üyemize, yardım ve desteklerini esirgemeyen İzmir Valiliği, Konak Belediyesi ve Tarkem'e, Projenin restorasyonunu gerçekleştiren Umart Mimarlık ve Yönetim Kurulu Üyemiz Mahir Kaplan'a teşekkür etti. EGİAD Başkanı Aydın Buğra İlter konuşmasının ardından restorasyon çalışmalarını sürecinde sponsor olan kurum ve kuruluşlara teşekkür plaketi takdim etti.

“ 22 Ekim 2018

EGİAD Sektör Toplantıları kapsamında EGİAD Dernek Merkezinde Denizcilik Sektörü - Yatçılık ve Marinalar konusu ele alınacaktır. Toplantıya, Deniz Ticaret Odası İZMİR Şube Başkanı Yusuf Öztürk, Çeşme IC Marina Müdürü Can Akaltan, D-Marin Marinalar Türkiye Ülke Koordinatörü Onur Ugan ve Marina Solutions International Danışmanı M.Kemal Saatçioğlu konuk konuşmacı olarak katıldılar. Toplantıda marina turizmi ve yatçılık konusunda bilgi paylaşıldı.

“ 24 Ekim 2018

EGİAD Üyeleri Mitsubishi Electric Türkiye Manisa Ev Tipi klima fabrikasını ziyaret ederek, fabrika ile ilgili bilgilerin yanısıra Türkiye'deki ana faaliyet alanları ve efactory konsepti hakkında bilgi aldı.

ARAMIZA YENİ KATILANLAR

ECE	ELBİRLİK ÜRKMEZ	İNCI HOLDİNG A.Ş.
İLHAN	BÜYÜKKARCI	BÜYÜKKARCI ŞİRKETLER GRUBU
HAKAN	BARBAK	OKSYGEN ELEMENT TESİS YÖNETİM TEM.HİZ.TİC.LTD.ŞTİ
AYLİN	SOMERSAN COQUİ	ALLIANZ SİGORTA A.Ş.
DENİZCAN	GÜMÜŞ	GENA TURİZM YATÇILIK ORG.İNŞ.VE TİC.LTD.ŞTİ
CAHİT	KAPUKIRAN	DENİZ NAKLİYAT VE TİC. LTD. ŞTİ.
CEM	ELMASOĞLU	ELMAS GRUP LOJİSTİK A.Ş.
SAİT TİĞİN	ÖZMEYDAN	YAPI-ST GY A.Ş.
SÜMEYRA	KÜÇÜKKURT	BORTAR GROUP
CEM	ORTABAŞ	MobileX YAZILIM FİRE YAZILIM HİZMETLERİ A.Ş.

“ 29 Ekim 2018

İzmir Valiliği tarafından düzenlenen 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Töreni kapsamında EGİAD Yönetim Kurulu ve Üyeleri resmi korteje katıldılar. Cumhuriyet Bayramı törenleri korteje katılan askeri birliklerin, öğrencilerin ve resmi kurumların yanısıra STK'ların, oda ve borsa üyelerinin yoğun katılımıyla coşkuyla gerçekleştirildi. Gündoğdu Meydanı'nda başlayan kortej yürüyüşü, Cumhuriyet Meydanı'nda kurulan tören alanı'nda bulunan İzmir Valisi Erol Ayyıldız, Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu ve beraberindeki protokolün selamlanmasıyla son buldu. İzmir, halkı, protokolü ve toplumun çeşitli kesimlerinden katılımcılarıyla Cumhuriyet'imizin 95.yılıni heyecan ve coşkuyla tek yürek olarak kutladı. Törene katılan EGİAD Üyeleri, Ulu Önder Atatürk ve silah arkadaşlarını saygı ve minnetle andıklarını ve Cumhuriyet değerlerine ilelebet sahip çıkacaklarını vurgulayarak, "Demokratik ve Laik Cumhuriyetimizin Bekçisiyiz!" sloganıyla bir pankart taşıdılar.

“ 30 Ekim 2018

Ege Genç İşadamları Derneği, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı EGİAD Sosyal Kültürel Etkinlikler Merkezi'nde düzenlediği görkemli bir gece ile kutladı. EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Buğra İltir'in açılış konuşmasıyla başlayan EGİAD Cumhuriyet Resepsiyonu'nda yazar ve işadamı Hanri Benazus'un koleksiyonundan derlenen Atatürk Resimleri Sergisi gerçekleştirildi. Resepsiyon kapsamında Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Orkestrası'nın konseri büyük ilgi gördü. Şef Ümit İşgörür yönetimindeki Orkestra ve solist Cansu Kırca Atatürk'ün sevdiği şarkılardan oluşan repertuarı seslendirdi.

Yüzde Sıfır Faizle

Yüzde Yüz Doğru Yatırım

Sineması, opera ve tiyatro salonları,
sanat galerisi, konser merkezi ve
yemyeşil sosyal alanlarıyla
hayatınızda olmasını istediğiniz
her şey burada.

**KONUTLARDA
50 AY VADE
%0 FAİZ**

**OFİSLERDE
60 AY VADE
%0 FAİZ**

444 18 99

mahallbomontiizmir.com

MAHALL
BOMONTİİZMİR

Yine yüksekten utuk...

Bu kez Adriyatik kıyılarına konduk. Türkiye'nin yurt dışındaki ilk ve tek bunkering firması olmanın gururuyla çok yakında Portonovi'deyiz.

Portonovi D-Marin YAKINDA

Turgutreis D-Marin

Didim D-Marin

Gcek D-Marin

KuŐadası Setur Marina

asmira.com.tr

ASMiRA
MARINE